

ελευθερο πνεύμα

ΕΡΕΥΝΑ-ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Ίδρυτής-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας χρόνος 8ος Τεύχος

32

Σ' όλο τόν κόσμο ζαστεριά σ' όλο τόν κόσμο ήλιος (Δημοτικό)

Θέματα:

- Μνήμη Γιωργου Ζαλοκώστα
- Επιφυλλιδα: Λίγα για το παιδί
- Παγκόσμια ποίηση
- Ελληνική ποίηση
- Νέοι ποιητές
- Αντιπολεμική πεζογραφία
- Πορτραίτα χαρακτήρων του καιρού μας
- Στοιχεία για την εξέλιξη του Θεάτρου
- Αλβανική Λογοτεχνία
- Πρωτοτυπες λαογραφικές σελίδες
- Λαϊκή αρχιτεκτονική και μυθοι
- Οι Συγγραφείς και τα βιβλία
- Κριτική Θεάτρου και Κιν/φου
- Με το σφυρί στα καμωματα
- Με την πειθώ των αριθμών
- Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα
- Πλούσια και μαχητικά σχόλια
- Μηνύματα στο «Ελευθερο Πνεύμα»
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Πρωτότυπη Έπιθειώρηση αγωνιστικής λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τά σημειώνω γιατί δέν ύποφέρω νά βλέπω τό άδικο νά πνίγει τό δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΑ	Σελίδα
Γιώργος Ζαλοκώστας (Α. Μάλαμα)	57
Ο Κατατρεγμένος Ζαλοκώστας (Κ. Κοκρόβιτις)	58
Μικρό Ανθολόγιο (Α. Μάλαμα)	61
ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ	
Λίγα για το παιδί (Α. Μάλαμα)	62
ΠΑΙ ΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ	
Από Ην. Πολιτείες (Φροντίδα Κ. Χατζή) ..	64
Από Γαλλία (Μετ. Αγνή Σχοινιά)	65
Από Αλβανία (Μετ. Π. Τσούκας και Γιάννης Μανίκας)	66
Από Αγγλία (Μετ. Γούλα Σμυρνιώτη) ..	66
Από Βουλγαρία (Μετ. Έλλη Παιονίδου) ..	67
Από Ιταλία (μετ. Χρ. Πύρπασος)	67
Από Γερμανία (Μετ. Ντ. Κούγκουλος) ..	67
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ	
Ε.Ο.Κ. (Γ. Παναγιολόπουλου)	68
Δυό ποιήματα (Δίσεκτα χρόνια και ο κύκλος, Κώστα Καρα)	68-69
Ελάτε αδέρφια όλοι (Σπ. Μουσελίμη) ..	69
Δυό ποιήματα (Διονύση Κουλεντιανού) ..	69
Καθώς που εφάνεις... (Χρ. Κατσιγιάννη) ..	69
Η Μητέρα (Μίνας Πέτρου - Βενετσάνου) ..	69
Γαλήνη (της Χλόης)	69
Ελπίδες (Γ. Θεοφανόπουλου)	70
Πόνος γυμνός (Α. Κυριακόπουλου)	70
Τοπίο - ώρα μηδέν (Πάνου Ι. Παναγούλια) ..	70
Το δέλεαρ της Ειρήνης (Άννας Πακασάβα - Ντούσια)	70
Έκθεση ζωγραφικής μαθητών Κύπρου (Στ. Τηλικίδη)	71
Πόθοι (Π. Εμμανουήλ)	71
Εικόνες (Μιχ. Μπάκολη)	71
Η αυλαία (Νικ. Νικήτα)	72
Ο ζωγράφος μας (Θ. Κ. Τρουπή)	72
Σκιά του αύριου (Ανθ. Ζόλδερ)	72
Η γιορτή της μάνας (Μ. Νικολαΐδου - Τσεκούρα)	72
Στη μνήμη του Α. Παναγούλη (Γιαν. Καραβίδα)	73
Σινάια (Ρουμανίας) (Βαγγ. Σουλτάνη)	73
Στον Α. Παναγούλη (Θ. Αρώνη)	74
Διάλειμμα μάχης (Χρ. Πύρπασου)	74
ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ	
Δυό ποιήματα (Πανωρ. Χρυσανθοπούλου) ..	75
Ψαροκάικα (Στ. Π. Γιωβάννη)	75
Θεόφιλος Γ. Χατζημιχαήλ (Ν. Ζούμπου) ..	75
Μη κλάψεις (Γιαν. Κακολύρη)	75
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ	
Κόκκινο Δάσος (Ν. Γαλάζη)	76
Φεγγαροκουβέντες (Π. Μ. Σερβετά)	78
Ο μικρόλογος και μικροπρεπής (Γ. Παπαστάμου)	79
Στοιχεία για το αρχαίο και νεώτερο θέατρο (Ντ. Κούγκουλος) ..	81

Μορφωση - Αξιοπρέπεια (Θ. Μαλδογιάννη) 83
Αλβανική Λογοτεχνία «Αφέντης και δούλος»
(Α. Σιουτερικί Μετ. Γ. Μπενέκος) .....

ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΙΚΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τα Μαστοροχώρια (Τ. Παπασταύρου) 87
Ευτράπελοι μύθοι (Χρ. Σκανδάλη) .....

Για την κριτική και το λαϊκό τραγούδι
(Πίο Μπαρόχα Μετ. Μ. Ρούσου) .....

Εκδηλώσεις στη Βουλγαρία (Γ. Γκαγκούλια)
..... 91

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ (Α. Μάλαμα) .....

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ (Α. Μάλαμα) .....

ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ (Σχόλια του Α. Φωτεινού) .....

ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ (Στ. Κεντρή)

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΤΟ «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

«ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»
Ίδιοκτήτης υπεύθυνος εκδότης
Λάμπρος Μάλαμας
Διαύθυνση σύμφωνα με το νόμο: Ε. Βενιζέλου
188, Γιάννινα

Τιμή τεύχους δρχ. 70
Χρονιάτικη συνδρομή
Έσωτερικού δρχ. 300
Έξωτερικού δολάρια 15
Ίδρυματα, Δήμοι, Κοινότητες, δρχ. 700
Υψηλό-άλληλογραφία - έμβασματα - στον Ίδιο.
Χαρόγραφα δέν έπιστρέφονται. Φιλοξενούνται
μονο άδημοσίευτες συνεργασίες.

Βιβλία και περιοδικά του Α. Μάλαμα θα βρισκετε στην Αθήνα στα Βιβλιοπωλεία:
Κόντου - Φυλακτού (πλατεία Καρύτη). - -Σύγχρονη Εποχή- (Ακαδημίας 76) - Κολλάρου (Σόλωνος) - -Δωδώνη- (Ασκληπιού 3) - Άρη Γαζώνη (Ιπποκράτους 13) - σε άλλα κεντρικά στη Θεσ/νίκη - Π. Ραγιά (Τσιμισκή 44) - -Σύγχρονη Εποχή- (Αριστοτέλους 7) - Ν. Χατζηκύριου (Βενιζέλου 15) κ.α.

Γιώργος Ζαλοκώστας

(Ο τίμιος αγωνιστής ποιητής)

Του Λάμπρου Μάλαμα

Το «Ε.Π.» αγωνίζεται να στέκει πάντα πιστό στις αρχές του. Έτσι προσφέρει ανάμεσα σ' άλλα, και λίγα άσπιλα και ταπεινά αγριολούλουδα στις πρώτες του σελίδες και τα σκορπάει στους λειμώνες τής αθανασίας, σαν ελάχιστο φόρο τιμής, σε μνήμες αγωνιστών και αφανών ηρώων ποιητών, που πέθαναν νέοι αδικημένοι και πικραμένοι, από την ανθρώπινη άγνοια, σύγχυση κι αχαριστία και προπάντων από τ' αντιδραστικά κατεστημένα τής εποχής τους. Πατριωτικές και δημοκρατικές μορφές που διέπρεψαν και στους απελευθερωτικούς αγώνες του λαού μας, και στις τέχνες και στα γράμματα. Είναι αρκετοί ακόμα, ποιητές με ευρύτερη έννοια και βαθιά συναίσθηση αποστολής, του περασμένου και του τωρινού αιώνα, που καταχωνιάστηκαν από τις επίσημες κάστες των εξουσιών, ή άλλων φορέων οργανωτικών και μη, τής αδιαφορίας, τής αλαζονείας και τής κοντοφθαλμοσύνης, από διάφορες αιτίες και διχοστασίες, σκοπιμότητες και αντιζηλίες των συγκαιρινών τους. Πολλοί ως τώρα με αμβλυμένες συνειδήσεις, αγνωμοσύνες και συγχύσεις και με κάθε είδους επιφυλάξεις στην υπεύθυνη κριτική αξιολόγηση μορφών - έργων, πράξεων και χαρακτήρων, επιφυλάξεις στην βασική αρχή: ο άνθρωπος και το έργο του αξεχώριστα, δεν έφεραν ατόφιες αλήθειες σε πλατύτερο φώς, να διδαχτούν οι νεώτερες γενιές, και να καταξιωθούν δίκαια οι αγωνιστές ποιητές στην ιστορία των προοδευτικών μας γραμμάτων.

Τό «Ε.Π.» σε τούτο τό τεύχος, χαρίζει τις παρακάτω φτωχές αράδες στο παλικάρι τής Πίνδου Γιώργο Ζαλοκώστα, στόν αγνό και φλογερό πολεμιστή τού 1821 - 27, στόν ευγενικό άνθρωπο στόν τραγικό πατέρα στόν ακέραιο ηθικό κι ευσυνείδητο πολίτη, στο γλαφυρό ποιητή με τ' αλησμόνητα κοινωνικά και πατριωτικά ποιήματά του, που γαλούχησαν τόσες γενιές αλλά, προπάντων στόν τίμιο ιδεολόγο κι ευσυνείδητο δημοκράτη αγωνιστή, (σπάνιο εί

δος για τὰ χρόνια του) που στάθηκε πρωτοπόρος μαχητής κατά τής βαυαροκρατίας, τής μοναρχίας τού Όθωνα και υπέρ μιάς κοινωνικής και προοδευτικής αλλαγής. Εδώ βέβαια δεν θα κάνουμε αισθητική ανάλυση τού έργου του, ούτε καμιά βαθμολογική κατάταξη στήν ποιητική του αξία. Άς λείψουν και λίγο πρόχειροι χαρακτηρισμοί τής «μεγαλοσύνης» στήν τέχνη. Αυτά τα επίθετα στις μέρες μας, έχουνε χάσει τη σημασία τους. Άλλωστε η αξία τού κάθε αληθινού και γνήσιου ποιητή, θα μετρηθεί και θα φανεί από το πόσο θα ζήσουν ορισμένα ή πολλά από τα ποιήματά του. Το πόσο αυτά θα αντέξουνε στο σαρωτή και στόν παμφάγο χρόνο. Σήμερα, που έχει περισσέψει το ψέμα, η σύγχυση κι η απάτη στήν κοινωνία μας, που πάσχει τόσο από διανοητικό ξεπεσμό κι οι φαναρισμένοι κι οι κλικαδόροι δίνουν υπέρμετρα

αξία σε άκαπνες μετριότητες, με απαράδεχτα επίθετα: «μέγας» «γίγας» «τιτάνας» κι όχι μόνο ελληνικής αλλά και παγκόσμιας ποίησης.... με μόνο αντίκρουσμα ένα πιασαράτο εύκολο και

πολλές φορές ανόητο στιχολόι, δίχως παρθένο βρυσμιό ταλέντο, δυνατή φαντασία και πρωτοσύλληπτες εικόνες. Απ' αυτούς, συγκριτικά, δεν ξέρουμε αν θ' αντέξουν 3 και 5 ποιήματά τους ύστερα από 150 χρόνια στα χείλη του λαού μας, όπως έζησαν του λαμπρού - με περιορισμένη βέβαια φήμη - ποιητή Γ. Ζαλοκώστα. 'Ας μάς επιτραπεί ν' αμφιβάλλουμε γιά την αντοχή των σημερινών. Κι έπειτα εκείνο που πρωτεύει πάντα, είναι να παραμείνεις ηθικός άνθρωπος και να κάνεις τίμιους αγώνες, γιατί όπως έλεγε κι ο Νεκράσιωφ: «Μπορεί να μην είσαι ποιητής, μα είσαι υποχρεωμένος να είσαι πολίτης». Για να μην επικαλεστούμε την υποδειγματική σεμνότητα και μετριοφροσύνη του Αισχύλου με το «Αισχύλου Ευφορίωνος... κ.λπ», που θεωρούσε σαν μεγαλύτερη αξία και αρετή και ευτυχία τής ζωής του, το ότι πολέμησε τους Πέρσες στο Μαραθώνα!... Πάντως, ο Ζαλοκώστας απόδειξε παρά τα χτυπήματα τής μοίρας, και τού βασιλικού κατεστημένου, άξιος τού λαού και τού καιρού του, πολίτης και αγωνιστής, πολεμιστής και λεβεντάνθρωπος.

Σπούδασε στην Ιταλία νομικά και είχε σημαντικές επιδράσεις από τους εκεί ποιητές στις αρχές του 19ου αιώνα. Αργότερα μετέφρασε πολλά ποιήματα από ξένες γλώσσες μέσω της ιταλικής που κατείχε άπταιστα. Κοντά στ' άλλα ποιήματά, και έργα διάσημων τότε Ιταλών ποιητών όπως π.χ. του Μάρκο Κανίνι, του Ιωσήφ Ρεγκάλδη, του Τουρκουάτο Τάσσο, του Ούγου Φώσκολου (όλοι τούτοι προσωπικοί φίλοι του Σολωμού και του Κάλβου). Ενθουσιώδης θαυμαστής και λάτρης του Σολωμού ο Ζαλοκώστας, έγραψε κάποτε στον Ιταλό λογοτέχνη και φιλέλληνα Ρεγκάλδη: «Μου προξένησες μεγάλη χαρά, γράφοντάς μου για το Σολωμό. Είναι ένας άνθρωπος μοναδικός, που εγώ λατρεύω από χρόνια. Είναι ο μόνος ποιητής που θα έχει καύχημά του μια μέρα αυτός ο ατυχής και ξεχασμένος τόπος. Στα ολίγα ταπεινά μου έργα, χρεωστώ τη χάρη του Σολωμού...» Αυτό ήταν το ψυχικό μεγαλείο που είχαν εκείνοι οι άνθρωποι του Σολωμού του Κάλβου, του Βηλαρά, του Ρήγα και του Μάρκου. Δεν μπόρεσαν όμως τίποτα από εκείνη την ψυχική ανωτερότητα και μετριοφροσύνη να διδαχτούν και να κληρονομήσουν οι σημερινοί αδιάβαστοι, υπερφίαλοι και αλαζόνες, εκκεντρικοί και ανυπόφοροι, υπερρεαλιστές και υπερόπτες επιδείξεις του στίχου. Ο Ζαλοκώστας είχε και ταλέντο ζωγράφου. Είχε επιστήθιο φίλο του τον ποιητή Γ. Παράσχο. Μαζί έβγαλαν και το περιοδικό «Ευτέρπη». Ο Ζ. κέρδιζε δάφνες από

τον Παρινασό και η χαρά η τόσο πρόσκαιρη εξαφανίζονταν από το δρόλαπα του χάρου. Έτσι έπαιρνε τις δάφνες και τις κρεμούσε στους τάφους των παιδιών του. Λασκάλους του είχε τη φύση τον Αισχύλο, το Δάντη και το Σολωμό. Πήρε μέρος σε δύο εξεγέρσεις κατά των Βουαρών, και δούλεψε με τον τρόπο του για το Σύν/γμα του 1844. Η ποίησή του είναι επική και πατριωτική, κοινωνική και λυρική. Μα η δεύτερη στο βάθος έχει και τη βιοματική του ποιητή δραματική της υπόσταση. Ας μου επιτραπεί ένα παράδειγμα:

Η μακαρίτισσα η μάνα του γράφοντα τούτες τις φτωχές αράδες, δεν ήξερε γράμματα. Όμως, είχε μάθει απ' τα μικράτα της, ποιήματα του Ζαλοκώστα. Τ' απάγγελνε σα «νεράκι», τα πονούσε τα ζούσε έντονα. Τα 'λεγε κάθε μέρα σε μας τα πεινασμένα κι ανήσυχια παιδάκια της στο καλυβάκι του χοριού μας. Μα εκείνο που μας το 'λεγε πολλές φορές και μέρα νύχτα ήταν το τραγωδικό της φαμίλιας του ποιητή: «Ο Βοριάς που τ' αρνάκια παγώνει». Από τη συμπίνα και το μητρικό φίλτρο που έχει το ποίημα, τα μάτια της γιόμιζαν δάκρυα που ροβόλούσαν στο ψημένο μελαψό της μάγουλο. Κι ύστερα χάνονταν στα πικραμένα κι άχρωμα χείλη της! Μ' αυτό το ποίημα μας αποκοίμιζε, μ' αυτό και μας ξυπνούσε. Μ' αυτό ημέρωνε στοργικά και καταλιάγιαζε την κάθε ανησυχία μας. Μ' αυτό γαλουχούσε ανθρωπιστικά τις τρυφερές ψυχούλες μας. Η συγκινητική δύναμη αυτού του ποιήματος ήταν τόση, που μ' αυτό αγαπούσαμε πιότερο τους πονεμένους γονιούς μας. Λυπούμαστε κι αγαπούσαμε τ' αρνάκια τρυφερά, κι όλα τα ήμερα ζωάκια που τα 'δερνε ο βοριάς, το κρύο και το χιόνι. Το ποίημα αυτό, μεγάλωνε τη μητρική και παιδική στοργή, και την αξία του γιατρού στις κρίσιμες ώρες της υγείας, τη λαχτάρα της θεραπείας και την αγωνία της λύτρωσης.

Ο Ζαλοκώστας, φύση και θέση καλλιτεχνική ιδιοσυγκρασία, τον έκαιγαν πάντα μέσα του εκτός από τα οικογενειακά του δεινοπαθήματα και η κρυφή οργή για την ξένη δυναστεία και την κάθε είδους πολιτική και κοινωνική αδικία. Έτσι έτρεφε μ' ακατασίγαστο πάθος και τ' όνειρο και τ' όραμα για λευτεριά ολάκερης της πατρίδας και για την εθνική της ανεξαρτησία. Όταν η Βουλή του 1844 χώριζε τους Έλληνες σε αυτόχθονες και ετερόχθονες, οργίστηκε και πόνεσε τόσο, που κατέβηκε στο Φάληρο, κάλεσε με τη φαντασία μπρός του σαν αναστημένες τις μορφές των Καραϊσκάκηδων, Ανδρούτσων και Μποτσαραιών και τους έβαλλε το μέγα εκείνο και φαρμακερό παράπονο δια-

μαρτυρίας, δημιουργώντας το αριστουργηματικό του ποίημα «**Αι σκιαί του Φαλήρου**», ισάξιο του «**Βότσαρη**». Πολέμησε στο Μοριά και στη Ρούμελη. Πήρε μέρος στην πολιορκία του Μεσολογγίου και στην Έξοδο. Η ανελέητη μοίρα του επιφύλαξε μια βαριόπληχτη οικογενειακή νίλα και τραγωδία. Την ίδια μέρα έχασε και μάνα και πατέρα. Σε λίγον καιρό και τον προστάτη αδερφό. Αλλά και σε συνέχεια έχασε 7 παιδιά το ένα κοντά στο άλλο. Έπειτα έμεινε με δύο (τον Ευγένιο και τη Βικτωρία). Όταν αναπαύτηκε κι αυτός στα 1858, η ηρωίδα γυναίκα του Αικατερίνη, από το Συρράκο κι εκείνη) με τον φίλο του Γ. Παράσχο τύπωσαν το έργο του και το προλόγισε και η ίδια.

Το 1873 έγινε η δεύτερη έκδοση από τον Παράσχο. Την τρίτη έβγαλε ο Φέξης το 1903. Τέταρτη ένας Σύλλογος το 1939 με επιμέλεια Κ. Καιροφύλλα και μετά το 1950 τελευταία έκδοση μας έδωσε των Απάντων του ο Σταύρος Ταβουλάρης της Εταιρίας Ελληνικών Εκδόσεων. Πολλά του ποιήματα βρίσκονται σε ανα-

γνωστικά των σχολείων όπως και τα πιο αγαπημένα στα χείλη του λαού: «Μια βοσκοπούλι αγάπησα» που απ' αυτό έβγαλε και ο Κορομηλάς το δράμα του «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας» «ξυπνη μου'παν έφυγε» «πέρδικα» κ.ύ.

Και κλείνουμε μ' ένα μικρό δείγμα από το «**Επικούρειον άσμα**» του Ζαλοκώστα που έψαλλε παλικαρία κι είναι εδώ πέρα σε δύστυχη επικαιρότητα:

*«Άφετε τον άδην πλέον,
είναι μύθος ιερών,
τους γνωρίζομεν καλά.
Με τας τρεις των Ερυννώας
και τας μοίρας εκ καρδιάς
πας τις φρόνιμος γελά.*

*Τον Επίκουρον δοξάζω
και τους ιερείς χλευάζω
και τους μύθους απωθώ
Μ' έμαθαν τα δόγματά του
να μη πέραν του θανάτου
άδη σκότη φοβηθώ».*

Ο κατατρεγμένος Ζαλοκώστας

Του Κωστή Κοκόροβιτς

Γεννήθηκε στο Συρράκο της Ηπείρου το 1805. Λογαριάζεται ανάμεσα στη φαναριώτικη και στη λαϊκή παράδοση, όπως διαμορφώθηκε στα Εφτάνησα και στην Ήπειρο. Τα νεανικά του χρόνια τα πέρασε στο Λιβόρνο. Έφηβος ήρθε στην Ελλάδα και πολέμησε στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Από το 1827 υπηρέτησε σαν αξιωματικός του οικονομικού κλάδου. Παράμεινε πιστός στα ιδανικά της εθνικολαϊκής επανάστασης και υπερασπίστηκε με θάρρος τους παραμερισμένους και απροστάτευτους αγωνιστές. Σαν άνθρωπος πόνεσε πολύ χάνοντας γονείς αδελφό και παιδιά. Από τα ποιήματά του που έγραψε στην καθαρεύουσα, τα καλύτερά του είναι: «Το χάνι της Γραβιάς», «οι Αρματωλοί και κλέφτες», «Το Μεσολόγγι» κ.ά. Έγραψε και στη Δημοτική. Ένα απ' αυτά που θεωρείται το πιο αριστουργηματικό, είναι «Ο βοριάς ποσ τ' αρνάκια παγώνει». Και ενώ στα υπηρεσιακά του καθήκοντα, ήταν υποδειγματικός, και τα εκτελούσε στο ακέραιο, ο φθόνος, η ζηλία και το μίσος των μοναρχόφιλων αξ/κών ενάντια στα αντιβασιλικά και δημοκρατικά του φρονήματα, οι κακές τους εισηγήσεις στους λακεδοκόλακες της Αυλής, είχαν σαν αποτέλεσμα όχι μόνο να τον καθηλώσουν στον ίδιο βαθμό, παρά και να τον παραγκωνίζουν, να τον ταλαιπωρούν και να τον κατατρέχουν. Κι αφού τον είχαν στο περιθώριο, του τόνιζαν σε διαμαρτυρίες του, δήθεν «το απαράδεκτο» να συνυπάρχουν οι δύο ιδιότητες μαζί: του αξ/κού και του ποιητή. Κάποτε όταν ο ίδιος ο Όθωνας αναγκάστηκε να του δώσει την ποιητική δάφνη στο σχετικό διαγωνισμό στα 1851, δεν εδίστασε να του πει επιτημητικά καταπρόσωπο ότι: «**Η περί την ποίησιν απασχόλησή σου δεν ημπορεί να μη παραβλάπτει τα στρατιωτικά σου καθήκοντα. Ο ασχολούμενος εις την συγγραφήν ποιημάτων, κατ' ανάγκην θα παραμελήσει την υπηρεσίαν του**». Η βασιλική επιτίμησις λύπησε αφάνταστα τον ποιητή που, όμως με σθένος του απάντησε: «**Κανείς ποτέ δεν με έφεξε επί παραλείψει καθήκοντος. Την ημέραν όλην διαθέτω δια την στρατιωτικήν μου υπηρεσίαν, τα δε ποιήματά μου γράφω την νύκτα, κλέπτων ολίγον από τον ύπνο μου**». Αλλά η κακότητα και το κακό, δεν είχε σταματήσει εδώ. Έπειτα από αρκετά χρόνια, ενώ μια βαριά αρρώστια τον έφερε στα τελευταία του σε ηλικία 53 χρόνων, ο υπουργός των Στρατ/κών τότε είχε υποβάλει στη βασίλισσα Αμαλία το διάταγμα του προβιβασμού που θα βελτίωνε σχετικά τα οικονομικά της οικογένειάς του. Όμως, η βασίλισσα αρνήθηκε να το υπογράψει λέγοντας: «**Έχω διαταγήν να μην υπογράψω τον προβιβασμό του Ζαλοκώστα**». Όλοι βέβαια απέδωσαν

εκείνο το μίσος και την αντιπάθεια των ισχυρών της ημέρας στο ότι ο Ζαλοκώστας ήταν δημοκρατικός και σαν θερμός πατριώτης, συμβούλευε τους Έλληνες να μην αποδέχονται τις ξένες επιδράσεις στις συνήθειές τους, και ν' αγαπούν τις γνωστές ελληνικές επαναστατικές μορφές και λαϊκές παραδόσεις. Σε μια διάλεξη του ο Σπ. Μελάς για τον υπέροχο αυτόν αγωνιστή και ανθρωπιστή ποιητή, είχε αναφέρει ότι: Συγγενής του Ζαλοκώστα στις τελευταίες στιγμές της ζωής του, του πούλησαν πάλι ψέμα κι απάτη για την προαγωγή, για τραγική ερωνεία, κοροϊδία κι εκδίκηση. Πάντως στις 15 Ιουλίου του 1858 ο γενναίος πολεμιστής και πονεμένος ποιητής πέθανε καταπικραμένος, και τον έθαψαν κοντά στα παιδιά του στο μόνο τότε και Α' σήμερα νεκροταφείο της Αθήνας. Ο φίλος του ποιητής Γ. Παράσχος έγραψε το παρακάτω δίστιχο στον τάφο του:

• Γης δυστυχίας ευσεβώς τον ύπνον χαιρετάτε
ο μάρτυς ανιπαύεται, η συμφορά κοιμάται.

Άξιος λοιπόν ποιητής και πνευματικός άνθρωπος ο Γ. Ζαλοκώστας, αλλά βαθιά πονεμένος και πικραμένος από την επίσημη Ελλάδα του καιρού του, από τους πρώτους βασιλιάδες, ίσαμε τους μοχθηρούς στρατιωτικούς συναδέλφους του. Το ανεδαφικό και ανάρμοστο που του μέμφθηκε ο Όθωνας για το δήθεν ασυμβίβαστο της ποιητικής με τη στρατιωτική ιδιότητα, θυμίζει το γελοίο που είπε στον Κωστή Παλαμά ο κρύτανις τού Πανεπιστημίου Αθηνών Κρασσάς, όταν πήγε ο κολοσσός της νεοελληνικής ποίησης ν' αναλάβει τα καθήκοντά του σαν γεν. γραμματέας: «*Ελάξω κυριε Παλαμα, τώρα που αναλαμβάνετε μια σημαντικη δημόσια θέση να παύσετε να γράφετε ποιηματα!*» Και βέβαια, ευτυχώς που ο μεγάλος ποιητής δε συμμορφώθηκε με την πρυτανική «ευχή»!

Ο Ζαλοκώστας στους προπομπούς, ας πούμε της πρώτης παλιάς Αθηναϊκής Σχολής, γεννημένος κάμποσα χρόνια πριν από τους κυριότερους εκπροσώπους της, Παπαρηγόπουλο, Βασιλειάδη, Αχιλ. Παράσχο κ.α. έζησε στα χρόνια που δυό επιφανείς Έλληνες ανώτεροι δικαστικοί, ο Πολυζωίδης και ο Τερτσέτης (και ποιητής Ζακύνθιος ο δεύτερος), κακοποιήθηκαν βάναισα και δικάστηκαν και οι ίδιοι, γιατί κράτησαν τιμία στάση στη δίκη του Κολοκοτρώνη και του Πλαπούτα, κι αρνήθηκαν να υπογράψουν την καταδίκη σε θάνατο των δύο πολεμαρχων του Μοριά. Έζησε ακόμα ο Ζαλοκώστας και η φαμίλια του στα ταραγμένα χρόνια που ονομαστοί αγωνιστές της επανάστασης τού γένους και της τότε εθνικής αντίστασης, γύριζαν πεινισμένοι κι εγκαταλειμένοι στους δρόμους και ζητιάνευαν ελεημοσύνη.

Τελειώνοντας ας θυμηθούμε τους μελαγχολικούς και μελωδικούς του στίχους που σπάνιζαν πράγματι πολύ στην εποχή του:

«Χαρα της πρώτης μου ζωής
θεγγαρι αγαπημένο
Συ δεν πονείς, εγώ πονώ.
Γιατί ψηλά στον ουρανό,
κρεμίσαι λυπημένο;»

Μικρό Ανθολόγιο

Με κρίσεις και γνώμες για την αξία και το έργο του

Γιώργου Ζαλοκώστα

«... Η λυρική ποίηση του Ζαλοκώστα είναι η τρυφεροτέρα ίσως του πρώτου ημίσεως του 20^{ου} αιώνα. Και είναι η τρυφεροτέρα, διότι την ενέπνευσεν η θλίψις, και ο πόνος...»

Πολύβιος Δημητρακόπουλος

Παρνασσός 1964

«... Το ύφος του Ζαλοκώστα είναι βραχύ μεν και συνεσταλμένον, αλλ' έντονον και εικονικόν. Αι εικόνες αυτού, αληθή αντίτυπα της φύσεως, έχουσιν ύψος και κάλλος και ποικίλουν κατά τας διαφορούς περιστάσεις, ούσαι γλυκείαι μεν και επιχάριτες όπου περιγράφεται φύσις γλυκεία η εικονίζεται λεπτότης αισθημάτων ... Και τας δύο γλώσσας έγραψεν μετά γλαφυρότητος και χάριτος αβιάστου.»

Σπυρίδων Λάμπρος

«... Η φράση του Ζαλοκώστα είναι εγκρατής και μεμετρημένη, χωρίς διά τούτο ν' αποβάλλει το εύχρον αυτής και το ζωηρόν, το απέριττον δε και το σαφές συνάμα των νοημάτων και το παντελώς σχεδόν αφογον της γλώσσης. Ουδείς των ποιητών της νεωτέρας Ελλάδος εξετίμησε κάλλιον του Ζαλοκώστα το ποιητικόν κάλλος της δημοτικής γλώσσης και ουδείς έγραψεν αυτήν καθαροτέραν και γνησιότεραν»

Άγγελος Βλάχος

«... Ο Ζαλοκώστας έζησε μέσα στον ελληνικό αγώνα για την ελευτερία σαν πολεμιστής. Είναι ποιητής πατριωτικός και το αίσθημά του παρουσιάζεται αγνό κι αληθινό γεμάτο ειλικρίνεια σ' όλη την επικούρικη του ποίηση, αίσθημα που δεν υπάρχει στους συγκαίρινους του καθαρευουσιάνους στιχουργούς ...»

Ηλίας Βουτιερίδης

«... Προσωπικότητα λογοτεχνική, ζωηρά μαρκαρισμένη και διαλεκτή της εποχής του· ενότητα συμπαγέστατη, σαν ήθος και σαν πνευματική μορφή και στάση. Τραγουδιστής τρυφερός, θλιμμένος και βαθειά πονεμένος ...»

Σπύρος Μελάς

«... Εξαιρετικόν παράδειγμα ορθού δημοτικού λόγου ...»

Αημ. Βερναρδάκης

«... Και αι προς τον Θεσσαλόν πρωτομάρτυρα Ρήγαν πνευματικάι σχέσεις του Γ. Ζαλοκώστα... εχρησίμευσαν ίνα αποδώσουν πλουσίους καρπούς και ενθαρρύνουν τους υποδούλους προς αποτίναξιν του ζυγού ...»

Νίκος Βέης

«... Τον Ζαλοκώσταν εν ακμή της ηλικίας εστερήθη ο νέος ημών Παρνασσός. Τον ποιητήν όστις δις μεν από του βήματος τούτου εστεφανώθη, δις δε από αυτού επηνέθει, τον αρρενωπόν τον φιλόπατριν τον γλαφυρόν Γ. Ζαλοκώσταν!»

Άλεξ. Ραγκαβής

«... Ο Ζαλοκώστας είναι απλός, τίμιος, γενναίος και ειλικρινής, με θερμή και γνησιότητα λόγου. Είναι ο γνησιότερος υμνωδός του Εικοσιένα μέσα στη σχολή της Αθήνας. Και τούτη η δόξα δεν είναι μικρή ...»

Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος

«... Του Ζαλοκώστα η συμβολή στη γνωριμία με τα Εφτάνησα δε στάθηκε μικρή. Η λυρική ποιότητα των στίχων του, βοήθησε να συμφιλιωθεί η αθηναϊκή κοινωνία με τη δημοτική γλώσσα ...»

Κ. Αημαρίς

Η επιφυλλίδα μας

Λίγα για τὸ παιδί

Αξίες – δικαιώματα – Καθήκοντα

(Με τὴν ευκαιρία τοῦ «Διεθνούς ἔτους τοῦ παιδιοῦ»)

Τοῦ Λάμπρου Μάλαμα

Ἡ ἀνθρωπότητα εἴτεος μέσα στοὺς ορμηγδοὺς τῶν ἀντινομῶν καὶ τῶν ἀντιθέσεων, γιορτάζει στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ, τὴν ἀνανέωση τοῦ βίου, τοὺς γλυκοὺς καρποὺς μᾶς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς εὐδαιμονίας· αὐτὴ τὴν υπέρτατη διαβίωση τοῦ εἶδους.

Ὅλος ὁ κόσμος στρέφει σήμερα τὰ κοιμημένα καὶ κουρασμένα βλέμματα τοῦ στο ἀπράγγο κι ἀκακό παιδί. Πάνω σ' αὐτὸ ἀνασαινε πλαστία, καὶ χαίρεται τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ομορφιά τῆς ὑπαρξῆς τοῦ. Το βλέπει σὰ σπηριγμα στὴ γενεαλογικὴ καὶ ἐθνικὴ τοῦ υποστάση. Στὴ μορφή τοῦ παιδιοῦ θ' ἀλαφρώσει πικροὺς κόνους καὶ κατημούς. Θὰ νιώσει γλυκάμο κι ἀπαντοχὴ κι ἐλπίδα γιὰ τὸ μέλλον. Σ' αὐτὸ θὰ ξεκρινε πᾶς ἀπὸ τὴ φθορα γεννιέται ἡ σφθαρσία, πᾶς ἐπιτελοῦνται ἀνάλογα, οἱ σκοποὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ προορισμοῦ. Γιατί, μονο μὲ τοὺς καθορισμένους σκοποὺς τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, βοηθιέται καὶ συντελεῖται καὶ τὸ θαῦμα τῆς οὐσίας πάνω στὴ μορφή τοῦ νέου ἀνθρώπου.

Κάθε παιδί γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἀξίας τοῦ καὶ τὴ σωστὴ τοῦ ἀνάπτυξη, ἐξαρτιέται ἀπὸ τίς ἀντικειμενικὲς συνθήκες καὶ τοὺς υλικοὺς ὀρους ζωῆς. Καὶ ἡ σωστὴ ἀνάπτυξη δὲν εἶναι μονο υγιανὴ τροφή γιὰ τὸ σῶμα, εἶναι καὶ υγιανὴ τροφή γιὰ τὴν ψυχή καὶ τὸ πνεῦμα. Μια ἀπὸ τίς μεγαλύτερες μορφῆς τοῦ αἰῶνα μᾶς πού ἀλλάξε τὸν ροὺ τῆς ιστορίας ὁ Λένιν εἶπε ὅτι:

«Τὸ κυριότερο συστατικὸ τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ ἠθικὴ. Ἀλλὰ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς πῖο υποδειγματικοὺς ἀνθρωπιστὰς παιδαγωγοὺς τῆς Ἑυρώπης ὁ Πρωτατοισι δίδαξε ὅτι:

Σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ ἠθικὴ προσωπικότητα ὁ ἠθικός ἀνθρώπος, ὁ ἠθικός πολίτης. Αὐτὸν τὸν ἠθικὸ πολίτη πρέπει νὰ βαλοῦμε σκοπὸ νὰ διαπλάσοῦμε, σὰν πολιτεία σὰν οἰκογένεια, σὰν παιδεία καὶ σὰν κοινωνία. Γιατί τὸ κάθε παιδί μᾶς εἶναι: ἡ πιστὴ καὶ ἡ χειροπιαστὴ εἰκόνα, ὁ καθρέφτης τοῦ ἰδιοῦ εαυτοῦ μᾶς, ὁ θαυμαστός καρπὸς τῆς σαρκὸς μᾶς, ἡ ἴδια φιλοδοξία τῆς εδολογικῆς καὶ βιολογικῆς μᾶς συνεχίας, μὲ μιά λέξη: ἡ διάρκειά μᾶς μέσα στοὺς λαμῶνες τῆς ἀθανασίας. Τὸ θέμα ἢ κάθε θέμα καὶ προβλῆμα γιὰ τὸ παιδί εἶναι πλοῦσιο, ἀπεραντο, ἀνεξάντλητο. Γι' αὐτὸ καὶ κάθε μέρα γίνεται ὄλο καὶ πῖο πλατὺ κι ἀχτινοβόλο τὸ φάσμα, στὰ συμμετοχὰ γιορταστικὰ φανερῶματα πρὸς τμὴ τῶν ἀξιών τοῦ παιδιοῦ καὶ στὴ χώρα μᾶς, μὲ ομιλίαις ἐκθέσεις, θεατρικὲς παραστάσεις καὶ βραβείους, αδικίες ἐκδόσεις, διαφωτιστικὲς καὶ τιμητικὲς προβολές καὶ κάθε εἶδους πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις, πού προσκορίζουν πῖοτερο βᾶρος στὶς ἀπροσμέτρητες ἀξίες τοῦ παιδιοῦ. Καὶ ὄλ' αὐτὰ γίνονται γιὰ τὴν καινούργια φύτρα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μᾶς, γιὰ τίς νιοβλαστες γενιές τοῦ λαοῦ μᾶς, γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου σὲ υψηλότερα ἐπιπεδὰ προόδου κοινῆς ευημερίας καὶ ἀνωτέρου προορισμοῦ. Ὅταν κοιτάμε ἕνα μικρὸ παιδί στὰ ματῖα, τοῦ χαμογελοῦμε τὸ χαῖδαῖοῦμε, τὸ περιπαιζοῦμε, τὸ ἀσκοῦμε στὶς μιμήσεις, καὶ νιώθουμε μιά ἀνακούφιση, μιά ἐξαρση ψυχῆς, μιά ἀδολὴ χαρὰ ἐνθουσιούμενοι μέσα στὸ πρόσωπό τοῦ, τὸ μικρὸ κάποτε εαυτὸ μᾶς, ἕνα μακάριο, νοσταλγικὸ ξενισαστο κι ευτυχισμένο παιδικὸ βίο. Οἱ ἀξίες τῶν παιδιῶν εἶναι πολλῆς καὶ ἀπεριγραφῆτες. Ἀλλὰ στὴν κοινωνία μᾶς, δημιουργοῦνται ἀνησυχιές καὶ ἀδιαφορίες, ἀνισότητες καὶ ἀδικίες, πού χρονίζουσι τὰ καυτὰ προβλήματα τοὺς καὶ τ' ἀποτελεματώνουν. Τὰ παιδιὰ μᾶς ἔχουσι τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀξίωση τῆς κατάρτησης τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων σὰν σύστημα ἀνισο, ἀδικο καὶ ξεπερασμένο. Τὸ ἐφάρμοσαν καὶ τὸ πειραματιστῆκαν κράτη τῆς δυτικῆς Ἑυρώπης πρὶν ἀπὸ δύο δεκαετίαις καὶ σύντομα τὸ κατάρτησαν. Ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα, ἔχουσι τὴν ἀξία καὶ τὸ δικαίωμα τῶν ἐλευθέρων ἰσότητων σπουδῶν τῆς, ὀλοτέλα δωρεάν παιδείας. Ἐχουσι τὴν ἀπαιτησὴ τοῦ σεβασμοῦ τῶν φυσικῶν τοὺς νόμων, τὴν

απρόσκοπτη εφαρμογή τους, την καλή ποιοτικά διδαχτική και σωστή ψυχαγωγία τους, τόν ανεμπόδιο δρόμο της χαράς και της δημιουργίας. Κάθε αξία του παιδιού, έχει τη δική της βαρύτητα. Η εξυπνάδα των παιδιών, μάς ωθεί σε έξαρση, θαυμασμό και περηφάνια. Η ομορφιά τους μάς δίνει μιάν αρίφνητη γοητεία κι ενθουσιαστική πνοή, να καμαρώνουμε την ίδια την αναπλαστική ωραιότητα της ζωής και της φύσης. Η αξία της αγάπης του παιδιού εμπνέει και δυναμώνει τόν άνθρωπο για κάθε προοδευτική του κατάκτηση· αυτή θά διαθρέψει σάν φυσική ανάγκη των ψυχών, τη γενικότερη και βαθύτερη αίσθηση της ευτυχίας. Η ανθρώπινη φύση, στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του παιδιού βρίσκει παρηγοριά κι ελπίδα στη δικαίωση των προσδοκιών του, για την ανέλιξη της ζωής, σ' ένα ελπιδοφόρο μέλλον. Οι αξίες και οι επιτυχίες των παιδιών είναι: οι εν δυνάμει εξελίξεις των μορφών της ζωής και της ύλης που λάμπουν μέσα από τις γενικότερες ουσίες των πραγμάτων.

Ο Πλούταρχος έλεγε:

«Ω άνθρωποι, εσάς τὸ λέω γιά πού τραβάτε; Ναι εσάς πού κάνετε τὸ πᾶν γιά ν' αποχτήσετε περιουσίες, ενώ γιά τήν αγωγή τῶν παιδιῶν σας, ελάχιστα φροντίζετε».

Εμείς σήμερα θά λέγαμε: ίσως άνθρωποι δέν αμελείτε βέβαια οι πιότεροι, μπορεί νά φροντίζετε γιά τήν κάποια αγωγή, αλλά, δέν συλλαβαίνετε στό ἀκέραιο τήν ιστορική και κοινωνική αναγκαιότητα, τής σωστής και ανθρωπιστικής διαπαιδαγώγησης ὅλων τῶν παιδιῶν. «Νά εμβάλουμε εμείς τὸ αἶσθημα τής πειθαρχίας στό παιδί νά τοῦ ἀναπτύξουμε εμείς τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος και τής τιμιότητας» ὅπως αξιώνει ο Ρώσος παιδαγωγός Μακαρένκο. Από τήν πρώτη πείρα τής ζωής τοῦ παιδιού, θά εξαρτηθεῖ και η φόρμα και τὸ ηθικό γίνεσθαι τής ατομικής του ζωής.

Οι γονεῖς και οι δάσκαλοι ἔχουν χρέος νά εντοπίζουν τὰ καλλιτεχνικά ταλέντα τῶν παιδιῶν, και νά τὰ βοηθοῦν στήν καλλιέργεια και στήν αξιοποίησή τους, γιά νά γίνουν δημιουργοὶ τῶν ωραίων τεχνῶν.

Χρέος ἔχουν νά συμβάλλουν στή δημιουργία συμβουλευτικῶν και παιδικῶν κέντρων σέ κάθε χωριό και πόλη, σέ κάθε συνοικία και γειτονιά μέ τή βοήθεια οργανώσεων, Συλλόγων κ.ά. παραγόντων, ὅπως, γιατρῶν, κοινωνικῶν λειτουργῶν, συγγραφέων, παιδαγωγῶν και ἄλλων. Αυτές οι οργανωμένες ἐστιες, μπορούν νά δώσουν θεωρητικά καλύτερη δυνατή ψυχοσωματική διάπλαση και διαπαιδαγώγηση, μέ συμβουλές και συστάσεις πού θά περνᾶν στά πραχτικά στάδια ἀνάπτυξης τοῦ παιδιού.

Τὰ παιδιά ονειρεύονται πάντα ἕναν καλύτερο ἀθῶο και ὁμορφο κόσμο. Ἐναν κόσμο «ηθικά ἀγγελικά πλασμένο» ὅπως θά ἔλεγε ο ἐθνικός μας Σολωμός. Ἐναν κόσμο ζηλευτό κι ωραίο πού σήμερα γιά τούς μεγάλους ἐδῶ, ἔμεινε δυστυχῶς η ευτυχῶς, μονάχα στήν ψυχή και τὰ ὄνειρα τῶν παιδιῶν μας.

Αυτά τὰ παιδιά, μάς κάνουν κι ἐμάς νά νιώθουμε ικανοποιητικά και παρήγορα τὸ θᾶμα και τήν περηφάνια τής ἀνθρώπινης δημιουργικής αξίας.

Τὸ σίγουρο μέλλον τῶν παιδιῶν μας, και τῶν παιδιῶν τῶν ἄλλων ἀδερφῶν λαῶν, είναι η καλή τύχη πού δημιουργοῦμε μόνοι μας, ειρηνική συνεργασία και πρόοδο, γιά τήν ευδαιμονία ὅλης τής ἀνθρωπότητας.

Οι γονεῖς και οι εκπ/κοὶ λειτουργοί, οφείλουν ν' αγωνιστοῦν γιά τήν εφαρμογή τής εκπ/κής μεταρρύθμισης· πού ὅπως ἔλεγε ο μέγας και φιλόσοφος παιδαγωγός Δ. Γληνός «μόνο ο λαός μπορεί νά πετύχει σέ μιὰ κοινωνική ἀλλαγὴ». Κάντε λοιπόν τὰ παιδιά σας νά ἔχουν υγεία σταθερή. Δώστε τους δύναμη ν' αγαποῦν και ν' αγαπιούνται ἀληθινά. Ανοίξτε τους διάπλατα τούς δρόμους τής εἰρήνης. Κάντε τα χαρούμενα και δημιουργικά μ' ευγένεια και τρυφερότητα. Ξεριζώστε ἀπό τήν ψυχή τους κάθε φόβο. Διαπλάστε τα νά ναι δυναμικά κι ἀτρόμητα στήν παλη τής ζωής. Φωτείστε τα μέ ὅλες τις ἀλήθειες και τις υρετές.

Σήμερα ἐδῶ πέρα, ζοῦμε ἀκόμα σ' ἕναν πολιτισμό πού σέρνει μαζί του τὰ σπέρματα τής διάσπασης στά άτομα. Καί δέν είναι η πάλη τῶν ἀντιθέσεων, ο ἀναπόφευχτος φυσικός νόμος τής διαλεχτικής κίνησης τής ζωής, πού συντελεῖ σέ κάθε διάσπαση και στό παιδί, και τὸ ἀναστατώνει εὐκόλα και τὸ τρέπει σέ φυγή ἀπό τήν οικογενειακή ἐστία. Είναι ο διαχωρισμός τής

Παγκόσμια Ποίηση

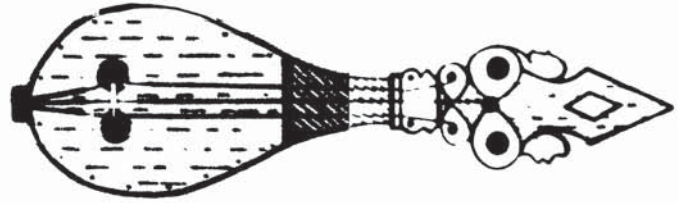
Η.Π.Α.

Ηνωμένες Πολιτείες

Αποσπασματικοί στίχοι του Εθνικού ποιητή των ΗΠΑ

Ναι το σκοτάδι που πυκνώνει,
η υπόκωφη βροντή, και των σφαιρών
οι σερπετές οι λάμπαις κάποτε
θα μάς σηκώσουν...
Κι απ' το Νότο ως το Βοριά σ' Ανατολή
και Δύση
Κι όλοι δίχως άλλο προκειται
να σηκωθούμε κάποια μέρα.
Αναγγέλω της φύσεως μορφές που θέλει
σηκωθούμε.
Αναγγέλλω θριαμβο της δικαιοσύνης.
Αναγγέλω ασάλευτη κλατιά ισοτητα και
λευτεριά.
Αναγγέλω τη δικαίωση της περηφάνιας.

Όταν η Αμερική θα εκπληρώσει ό,τι είναι
υποσχέμενο
Όταν ανάμεσα σ' αυτές τις Πολιτείες θανα
βαδισουνε
εκατό μυριάδες εξαιρετες μορφές...
Όταν γενιά από πλήρια τέλειες μάνες θα
επικρατησει
τότε τα λάβαρα σου ώ εργασία λυτά στον
άνεμο
θά 'χεις και ζάστερες και βοερες τις σάλ-
παγγές σου!
Τότε κι εγώ και τὰ λόγια μου θα βρούμε
την αξια απόλαψη μας...

Γουάλτ Ουίτμαν
Φροντίδα Κώστα Χατζή

Τραγουδά τον καιρο μου.
Φτάνουνε τα πολέμικα θεαματα πιά!
Φτάνει κι ο ίδιος πιά ο πόλεμος
αυτή η κλημμυρισμένη στο αίμα
ασηνιασμένη κόλαση πούναι καλή
για λυσσασμένους λυκους κι άγριες τί-
γρας
μα όχι γι' ανθρώπους πό 'χουν λογικό...
Γιατί να παρακαμάζουμε σκορωντας;
Γιατί εγώ κι οι άλλοι να νυσταζουμε;
Και τι βαθύ λυκόφωτο, σαν τον σφρό
που κλέει σπάνω στα νερά...
Ποιοι να 'να αυτοί οι υποκτοι σα νυχτερί-
δες
και σκυλιά στο Καπιτάλιο μέσα;
Τι προεδρείο άθλιο;
(Νοτιά μου, με τους λαβρους ήλιους σου,
Κι ώ με τις αρκτικές σου παγωνιές Βορια
μου!)
Είναι στ' αλήθεια όλοι ετούτοι το Κο-
γκρέσσο;
Είναι αυτοί οι μεγάλοι δικαστές;
Αυτός είναι ο προεδρος;
τότε ας κοιμηθώ ακόμα λίγο-
γιατί όπως βλέπω, δεν υπάρχει
βέβαια λόγος να κοιμούνται αυτές οι Πο-
λιτείες...

πολιτικής από την ηθική. Αυτή η διασπαστική αντινομία, αρχίζει στον Έλληνα από τα μικρά του χρόνια. Γιατί αισθάνεται μέσα του και στο πετσί του, τις αδικίες της πατρικής πολιτικής και κοινωνικής ανηθικότητας. Τα ελατήρια των ηθικών πράξεων στην οικογενεια και στην κοινωνία μας, συνήθως δέν τὰ υποστηρίζει και δέν τὰ υποκινει με τὰ πραχτικά της παραδειγμα-τα καμιά επίσημη και εξουσιαστική πηγή και τάξη. Έτσι, αφού «ο πολιτισμός μας είναι διασπασμένος» όπως θά 'λεγε κι ο αείμνηστος παιδαγωγός Παπαμαύρος, επόμενο είναι νά διασπάται και η παιδική ψυχή. Γιαυτό πρέπει νά γίνεται αγώνας για ν' αποχτήσει το παιδί «συνειδητές ηθικές πεποιθήσεις και αρχές» Νά διαμορφώσει μια ποιοτική ψυχική/ ανωτερότητα, μέσα σ' ένα ζεστό ομαδικό κλίμα, σ' ένα ενωτικό, οργανωμένο και συμ-πνοιακό θερμοκήπιο, πού νά εκκολάπτει σίγουρα τον ηθικό πολίτη του 21ου αιώνα.

Α. Μαλαμας

Γαλλία*Η Μάνα*

(Κορεάτικο νανούρισμα)

Ζαν Λαπάζ

Μεταφράζει η Αγνή Σωτηρακοπούλου-Σχοινιά

Κομήσου παιδί μου, ακίνητο και πεθαμένο
 Κομήσου τον αιώνιο ύπνο σου
 Τον αιώνιο ύπνο σου από αίμα και γαλήνη
 Κομήσου μικρό μου παιδί
 Βασανισμένο μου παιδί, πεθαμένο μου παιδί

Κι άρχισε το μαύρο ύπνο σου
 τον οριστικό του μαύρο ύπνο
 Σπασμένη θησαυρέ μου
 Σιωπηλό μου παιδί
 άρχισε την αιώνια σιωπή σου απο λάσπη σίδηρο και ίσκιο

Σ' έχω στα γόνατά μου, παιδί μου
 Ανάλαφρο σαν ένα βότσαλο
 Κι η σιωπή μου μέσ στο λαιμό μου
 Είναι μια βαριά πέτρα που μέ πνίγει
 Η γαλήνη σου πέφτει απάνω μου σαν ασήκωτο βάρος
 Είσαι απάνω μου μικρό μου παιδί,
 ματωμένο μου και βρώμικο
 Είσαι στα γόνατά μου, μα δεν κουνιέσαι.

Το παιδί μου πέθανε
 Οι βάρβαροι σκότωσαν το θησαυρό μου
 Σε χαιδεύω και πιάνω το λεκέ απο το πηγμένο αίμα
 Που έχεις στο πλευρό σου.

Κομήσου χρυσάφι μου ακριβό
 Όμορφο μου παιδί με τα βγαλμένα μάτια
 Όμορφο μου παιδί με το σπασμένο πρόσωπο
 Παιδί μου με την πρισμένη απ' την πείνα κοιλιά.

....

Κομήσου παιδί μου λυωμένο,
 φριχτά αδικοσκοτωμένο μου παιδί!

Μιά τρύπα μέσ στη γή θα 'ναι τώρα η κούνια σου.
 Νύχτες και μέρες οι λυγμοί μου θα σε νανουρίζουν
 Και τα δάκρυά μου θα 'ναι το καθημερινό γάλα σου.

Οι βάρβαροι σκότωσαν το θησαυρό μου
 Τώρα δα βγήκε από πάνω μου
 Μπορούν να σκοτώσουν κι αυτό
 που έχω μέσα στην κοιλιά μου.
 Θα 'ρθει η μέρα που θα το πληρώσουν,
 θα πληρώσουν τα μεγάλα τους εγκλήματα
 Που θα τους διώξουμε από δώ.

Κομήσου παιδί μου
 Όμορφο μου παιδί
 Κομήσου την τελευταία σου νύχτα
 την τελευταία σου σιωπή

Στο μυαλό μου έχω σφηνωμένη σαν καρφί
 Τη φωνή που έβγαλες πέφτοντας
 Κι έγινε μες στο στήθος μου φωνή πόνου,
 Κι εκδίκηση...

Αλβανία

1938 *Στον πατέρα μου*

Αλέξη Τσάτσι
Μεταφράζει ο Πάνος Τσουκάς

Πρίν καλοφεξεί ακόμα η μέρα,
σηκώνωσαι, φτωχέ πατέρα
στους αγρούς πας,
και κουρελής σακατεμένος
στη γης νυχτόμηρα σκυμμένος
ιδρακόςας.

Σε' αγαπημένα μου τα μέρη,
που ανοιξη και καλοκαιρι
μικρο παιδάκι έπαιζα εγώ
στα μέρη εκείνα, που ν' ανθίσει
ποτέ δε θα μπορούσε η ζηση
χωρίς εσέ το γεωργό.

ήλιε τη ζωη μας. Της κερασιας μες στο χορό, στ' ακροθαλασσι,
και στον καημο της καρδιας, που λιώνει
σ' ολα μολις ο ήλιος ροδόσκασι
ποιοτερη γλυκα δίνει κι ομορφια·
κι αναπαυση ποτέ δεν έχει η ζηση.
Ηλιε με σένα πημαμε τα σκοτη,
με τη φωτια σου την πατριδα έχουμ' αγαπησαι
με χαρα θυσιάσαμε τη νιοτη·
γιαυτό ήλιε εσένα —και τώρα κι ολοένα—
ως σε τραγουδήσαν κι εχτές οι προγονοί μας
σε τραγουδάμε ώ ήλιε της ζωης μας.

Περθωση Από ταραχώρη στο τεύχος 31 σελ. 7 παραλείφθηκε τ' όνομα του ποιητή Γιάννη Μανίκα από το ποίημα «ο ήλιος στα Βαλκάνια» που ανήκει σ' αυτόν.

Αγγλία

Απολογία του επισκοπου Μπλουγκραμ
(Απόσπασμα)

..... Έκαινο το στρατι
νήλα στη ραχη, π' αμφιβαλλει αν
στ' αληθεια δρομος είναι και πετας
ποσο ξεκαθαρα τραβαει θαρραει
απ' τα ριζα, τι πλανη! στην κορφη,
σαν απο χερου καμπο το θαρραει!
Κι αν καπου κομματιαζεται τυχον,
το ρηγμα ποιος προσεχει κι αν το δει
από των χωραφιων τ' αδιασπαστο:
— Και λίγο να φιλοσοφησουμε
σ' ατμοσφαιρα καινουργιου δογματος —

Και στα πετρωδικ' ακρογιαλια
έμετρα κίτρα πορτοκαλια
έρεφαις με ιδρωτα με δουλια.
Βόγγας κι ο βόγγος σου ολοένα
με λιώνει εσάν το χιόνι εμένα
και στο λαμό με πνίγει σαν θηλια.

Ο τιμιος σου ιδρωας θα φέρει
μιάν ομορφη ζωη· καρτερα,
τραγουδησε γονιέ·
τα χείλη σου το πικραμένο
ενα τραγουδι πυραμένο
μ' αναβει μέσα μου κι εμε.

Ο ήλιος της ζωης μας

Ανδρέα Βάρφη
Μεταφράζει ο Γιάννης Μανίκας

Και σεις αυγές της ανοιξης στα περιβόλια,
στ' αφρόνια που ψελνουν μεθυσμενα,
στο γελαστο κυμα, στ' ακρογιαλια,
στους σκοπους της ελογερας
στα φουντωμένα δαση και στο βλέμμα

Ρόμπερτ Μπράουνινγκ

Μεταφράζει η Γούλα Σμυρνιώτη

τι για το ρηγμα θα 'χουμε να ποιμε,
σαν καταφρανα να γυμναζα,
μεσο μοναδικο τα βλεμματα
πιστη δώσωκοντας μας τελικα;
Μονα λοιπον τα πράγματα μιλουν:
Στην απιστια κερδίζουμε τ' αμφιβολα.
στολη που 'χε την πιστη μας προδίνοντας
μια πιστη κλουμισμενη με τ' αμφιβολα.
Τη σκακπερα λευκη δε λειπ κανεις,
γιατι μαζί και μαυρη βωθηκε.

Βουλγαρία

Μυστικό

Κανείς δεν ξέρει που θα πεθάνει.
 Όμως εγώ ξέρω.
 κείνη την τελευταία στιγμή
 θα βρεθώ σε μία μαγική πόλη
 Μία πόλη με τους δρόμους, τα σπίτια, τα δέντρα
 μία πόλη με τους ουρανούς, τις βροχές, και τ' άστρα
 δεκαπέντε αγαπημένων πόλεων.
 Κ' η πόλη όπου η οδός Αλχημιστών της Πράγας
 θα διασταυρώνεται με το Ριβολί του Παρισιού.
 Στην πόλη αυτή τα φρεσκοπλυμένα βράχια της θάλασσας
 θα φωσφορίζουν άπ' τα φώτα της Αβάνας και της Σαγκάης.
 Εκεί οι χαρούμενες νυφάδες του χιονιού της Μόσχας
 θα χαϊδεύουν απαλά τις φοινικιές του Παλέρμο.
 Εκεί τα πόδια της περήφανης Βίτοσα
 θα τα φιλά ναζιάρικος ο Σπρέε.

Μποζιτάρ Μποζίλωφ
 Μεταφράζει η Έλλη Παιονίδου

Ναι, μη γελάτε,
 Στην κάθε γωνιά της πόλης της δικής μου
 θα ξενοχτά γυμνή και μία γυναίκα.

Μία γυναίκα λευκή σαν όνειρο
 κίτρινη σαν το κεχριμπάρι
 ή μαύρη, σπάνιο μαργαριτάρι
 με μάτια γαλανά, πράσινα, μαύρα, ή καστανά.
 Μία γυναίκα...

Ιταλία

Το κοιμητήριο του πολέμου

Ρίνο Τζιακόνε

Μεταφράζει ο Χρήστος Πύρπασος

Είν' ένα κοιμητήριο στην πόλη μου
 – το κοιμητήριο τοῦ πολέμου –
 μ' εκατοντάδες ξύλινους σταυρούς
 σε τάφους πάνω μακριούς, ομοιόμορφους
 σε σχήματα γεωγραφικά μονότονα
 μ' ελάχιστα λουλούδια
 – απομεινάρια λες της ύστατης
 της υποκριτικής και πένθιμης ιεροτελεστίας...
 Κι ονόματα πολλά, πολλά μισοσβησμένα
 με χρώματα ξεθωριασμένα
 απο το διάβα του καιρού
 κι απ' την ανθρώπινη εγκατάλειψη:
 Φράντζ Μύλλερ από την Κολώνια, ετών 20.
 Θωμάς Ρίτσαρτσον από το Μάτζεστερ, ετών 22.
 Πέτρος Κασσίν απ' το Τολόνη, ετών 18.
 Και Άλντο Ρότσι Βερσαλέρος του Μεράνο.

Και κάθε τόσο μια λέξη μόνο,
 μία λέξη μακρουλή και απελπισμένη,
 χωρίς την προσμονή μιάς πονεμένης μάνας:
 «Α Γ Ν Ω Σ Τ Ο Σ»...

Και τώρα μέσα εδώ είν' όλοι τους ελεύτεροι
 μα κι ενωμένοι
 με την αδελφοσύνη των νεκρών!
 ... Φράντζ... Θωμάς... Πέτρος... Άλντο...
 σε τούτη της Ευρώπης την ακραία γωνία
 μέσα σε δάσος από ξύλινους σταυρούς...

Κι εγώ με σπαραγμό ζαναδιαβάζω
 τα ονόματά τους
 σαν έναν ύμνο της Ειρήνης
 τον πρώτο στίχο απ' το τραγούδι
 για μία παντοτινή ειρήνη.

Γερμανία

Η Ελλάδα κι ο κόσμος

Τι θα ήσουν χωρίς την ελευθερία Ελλάδα;
 Τι θα ήταν ο κόσμος χωρίς εσένα ώ Ελλάδα;
 Ελάτε απ' όλα τα μέρη λαοί, κοιτάτε τα στήθια
 που σας βυζάζανε με το καθαρίο γάλα της σοφίας.

Βίλχελμ Μύλλερ (1794-1827)
 Μεταφράζει ο Ντίνος Κούγκουλος

Ν' αφήσουμε τους βάρβαρους να τηνε πεσοκόψουν;
 Κοιτάτε τα μάτια που σας έχουν φωτίσει
 με την ουράνια ακτίνα της ωραιότητας!
 Ν' αφήσουμε τους βάρβαρους να την τυφλώσουν;
 Κοιτάτε τη φλόγα που σας θερμαίνει βαθιά τα στήθια
 έτσι που να αιστάνεστε ποιοί είστε, τι θέλετε, και τι οφείλετε.
 Αρχοντική γενιά η ανθρωπιά σας, η λευτεριά!
 Ν' αφήσουμε τους βάρβαρους να την κατακνίζουν;
 Ελάτε απ' όλα τα μέρη λαοί,
 ελάτε και βοηθείστε αυτή που σας έμαθε
 ελευθερία τι θα πει!
 Τι θα ήσουν χωρίς την ελευθερία Ελλάδας;
 Τι θα ήταν ο κόσμος χωρίς εσένα ώ Ελλάδα.

Ανόβερο '79

Ελληνική Ποίηση

Ε.Ο.Κ

Γιώργου Παναγιολόπουλου

Σκεπτόμουν την κραυγή σου:
 ο τόπος κινδυνεύει
 πάντα κινδυνεύει αυτός ο τόπος,
 βράδιες στ' αρχαία ερείπια
 μ' ένα φως αιωνιότητας.
 Και τότε
 εμπαιναν οι λεγόμενοι εταίροι με πυρσούς
 εκεί που η ματαιότητα του ήλιου
 μας συγκλονίζει με προφητικές ακαθοριστές.
 η ενταξη παίζει την τύχη σου
 σε χαρτιά σημαδεμένα.
 Φτάνουν με κίβδηλα νομίσματα
 πολιτισμού, τάζουν χλιδή
 στις ασκητικές μορφές
 των βυζαντινών εικόνων.
 Ό,τι απομεινε...
 θα γίνει εμπόρευμα μιας τερατώδους ζήτησης
 που αλλοιώνει το τοπίο και το εκμαυλίζει.
 Ο τόπος κινδυνεύει
 ένα γεωγραφικό στιγμή ονείρου
 καταδικάζεται σε εισβολή
 από σάλπιγγες βορινής λάμψης.
 Ζωγράφοι, ποιητές
 θα εξανδραποδίσουν το στοχασμό τους
 στην πύλη των δακρύων
 του ποτέ πιά το ελληνικό χρώμα
 στο μίγμα ενός άλλου,
 δίνει σκοτάδι αλλήμονο!
 Εκείνοι που έχουν τα κλειδιά της πόλης
 είναι προδότες, φτωχοί προδότες
 μακρινής υπηκοότητας

της εποχής των ραγιαδών.
 Και τώρα κίνδυνος για τα νησιά
 τις ακτές, την αναμνηση ενός θρύλου
 στις ιτιές, μπαινοβγαίνουν
 με σπόρενιους λαιτούς ορνεοκεφαλοί
 που επιβαίνουν τη λήθη του ωραίου.
 Το τοπίο αλλάζει,
 γίνεται υγρο κι απροσπελαστο,
 μιὰ γαλερα εξοριστών στην πατρίδα τους
 η Ελλάδα... και πάει!

Δυό ποιήματα

Του Κώστα Καρα

1. Λίσεκτα χρόνια

Λίσεκτα χρόνια
 στην ανιθύμηση
 στιγμές ηρωικές
 στα στήθια μας
 λεύτερος της πατρίδας μας ο αέρας
 τα όνειρά μας θέριευε.
 Νέοι εμείς, παιδιά
 της φτωχογειτονιάς
 — της προσφυγιάς γεννήματα —
 στο μισοσκόταδο του δωματίου
 μιλούσαμε ψιθυριστά
 για λευτεριά κι αγώνα.
 Και σαν χωρίζαμε
 η νύχτα φως εγιόμιζε
 απ' τα συνθήματα των τοίχων.

Ο ΚΥΚΛΟΣ

Ο κύκλος έκλεισε
 όσοι πίστεψαν
 στον παράγοντα χρόνο
 απατήθηκαν.
 Όσοι ελπίσαν
 στις επεμβίσεις
 των ισχυρών
 γελάστηκαν.
 Όσοι τον άνθρωπο
 αγνόησαν,
 τη δύναμή του
 περιφρόνησαν
 χλεικίστηκαν.
 Ο κύκλος έκλεισε
 ο λαός δικαιώθηκε.

Θεσ/νίκη Φλεβάρης '79

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Του Διονύση Κουλεντιανού

Η ποίηση

1

Γέλιο, φιλί, τραγουδι...
 αίμα μας είναι που κυλά
 και που ποτίζει κάμπους,
 λαγκαθιά, θαλασσές,
 καρδιές, ελπίδες...
 Αίμα μας είναι που όλο τρέχει,
 χωρίς γιατρεία, χωρίς παραπону...

Μέχρι που ν' απογυμνωθούμε
 απ' τη λαχταρά της και μέχρι
 που δίχως ποίηση ψυχή,
 να πούμε το βαρύ «Γετέλεσται».

2

Τότε θα παύω
 να κάνω ποίηση...
 να ζεδιπλώνω την καρδιά μου
 πάνω σ' αυτά τα χαρτίνα σεντονία...
 να ματώνω την καρδιά μου
 πάνω σ' αυτές τις απελπισμένες περιπτώσεις
 για το ψάμι και τ' όναρο,
 για τη γυναίκα και για τ' όναρο,
 για τ' όναρο που σαρκάζει
 την χρησιμότητα των οναρων...

Τότε θα παύω
 να κάνω ποίηση...

Καθώς που εφάνεις...

Χρήστου Κατσιγιάννη

Καθώς που εφάνεις χτες πρῶι
 ομπρός στην πόρτα της ζωής
 κι' έκλαψες, γιέ μου, παρευθύς
 — το κλαμα, ως λένε, της ζωής —
 σκεφτήκα και είπα μιά στιγμή:
 «Να που γεννιόμαστε σοφοί!»

Ελάτ' αδέρφια όλοι

(Στή μνήμη του Βασίλη Ρῶτα)

Σπύρου Μουσελίμη

Ελάτ' αδέρφια όλοι
 μαζί να παιζουμε
 να φάμε και να πιούμε
 μαζί να κεραστούμε
 και να χορένουμε.

Να φάμε και να πιούμε
 μ' όλα τ' αδέρφια μας
 μαζί να κεραστούμε
 με τα ξαδέρφια μας

Κι' όταν απ' το τραπέζι
 αποχωρίσουμε
 το δρόμο του ο καθένας
 ας περπατήσουμε.

Η Μητέρα

Μίνως Πέτρου-Βενετσάνου

Η μητέρα ξημερώνει τα βλέφαρα
 με την έγνοια μου. Πρόσεχει
 στον ορίζοντα τη σκιά μου.
 Ο χρόνος χιόνισε στα μαλλιά της,
 οι ρυτίδες φυλλομετρούν τις εποχές,
 εκείνη δεν λυπάται.
 Τα χέρια της υπομονής της,
 παράκληση στους ουρανοὺς
 με την ευχή της ευτυχίας μου.
 Στην ποδιά της εκατό περιστέρια
 μου ξεκουράζουν τα άγχη του καιρού
 Γέρνω το πρόσωπο κι ακούω
 από το σφυγμό της τη μυστική
 συμφωνία των αγγέλων.
 Ο λόγος της παρηγορίας
 το χάδι στα μαλλια,
 η μητέρα πρόθυμη καρτερική Παναγία,
 αντιφεγγισμα ελπίδας στο βάθος
 και στην έκταση του κόσμου.

Γαλήνη

Της Χλόης

Αγορι των δεκαεφτά μου χρονων
 γλυκό οναρο μου που 'βησες
 για με τόσο θλιμμένα,
 πως ηρθες τώρα παραπονεμένα
 να μου ζητάς φιλί, φιλί και πάλι
 να ζωντανέψας το θλιμμένο ριζικό μου...

Τότε μας χώρισεν η μοίρα, τώρα,
 μιά γυναίκα είναι αναμωσά μας,
 παιδία, σκοτούρες άλλες, του κοσμου η κικία
 θα τυραννουνε την πιστη καρδιά μας.
 Αγορι των δεκαεφτά μου χρονων
 γλυκό οναρο μου τα ωρμα χρονια πια
 ας μας οδηγουνε, οι τρελοι ποθοι δε μας ξεγελουνε
 η αγαπη ας μένει, Αγαπη στο πλευρο μου!...

Ελπίδες

Γιώργου Θεοφανόπουλου

Πόσες αλήθεια δέν μας χάρισαν ελπίδες
τα λουλουδένια των ονείρων μας φτερά,
που τις ρουφήξαν και γίνανε ασπίδες
στη βαριοπάλη με της νύχτας τα στοιχειά!

Πόσο βυζάξαμε το φώς τους και το γαλι
στα πρώτ' αχνάρια μας σα ρόδιζ' η αυγή
και ξεκινούσαμε αγνοί γιά τα μεγάλα,
ανθός και βάλαμο στου κόσμου την κληγή!

Πόσο ανάλαφρες αλήθεια οι φτερούγες
στα πουπουλένια μας τα όνειρα τ' αγνά,
σα χελιδόνια πεταρίζανε στις ρούγες
και ξεπτρατίζαν της νυχτιάς τι παγανά!

Μας κανικέωνε με τούτες. Ηλιαχτίδες
μας πασπαλίσανε χρυσάφι στα μαλλιά,
να μη μας πιάνουν ξόβεργες, κακών αγκίδες
και των σειρήνων τ' ασματόσταλτα φιλιά.

Ευλογημένες των ονείρων μας ελπίδες,
κι άς μην ανθίσανε λουλούδια καρπερά!
Αρκει μονάχα που δε γίναμε κιοτήδες
και το σπαθί μας το κρεμάσαμε ψηλά.

Τοπίο - ώρα μηδέν

(Άποσπασμα)

Πάνου Ι. Παναγούλια

Άσπαστα κυματιστά
στακουν πέρα στον ήριζοντα

.....
Τα βουνα, παραμυθίνα ταρετα,
μεγαλοπρεπή, άφορετα,
έπορημένα λίς
ύφανοντα οικιακά
μέσα στη γαλήνη του θαλινού.
Άρσεν τα συννερα,
έβουλα συντροφαί τής βαρυθυμιάς,
καρφια και σταματουν στέ πάλιο
ταξιδεύοντας σ' άγνωστας θάλασσας,
καταύν πλλοσημένα, έναποφασιστα...

Αύτην την ώρα γαλήνεουν κι οι νεκροι.
Άποκαμιν έσο την άπονια των ζωντανών
και την άγέμελη μαρνα του χαλασμού.
Μυραές άδοποσοποιημένοι
κατατραγμένοι, βασενιαμένοι
- οι έπλοο και καλογνημοι -
γεννησο που έτραζεν
γιά ένα κλασι έσσηης,
κι ένη γιά λαιτερα
καρδισον το είνιο σκοταδι,
γάρνοντας το καρδι
ένυκαρδισσοτα, ζαρματωτα
επει έπ' τη ρομφαα τ' έρχεγγελο.

2 Απρίλη 1979

Πόνος γυμνός

Άντώνη Κυριακόπουλου

Κραύζει ή κουρουνά βραχνά και πρός την πόλη
φεροκορώντας τρέχα.

ΝΙΤΣΕ

Τά χέρια του κονετικά, δέν τά χει σταυρωμένα.
Σφίγγει τά χέρια του γροθιά και πίσω
τα χει τετωμένα.

Δέν κάθεται γονατιστός, δέ χαμηλωνει το κεφάλι.
Έχει τά σκέλη του άνοιχτά - Βρωμιά!.....
φωνάζει σ' άκρογαλι.

Δέν είναι ό πόνος κού προσεύχεται
κού συγχωρει και κού στενάζει.
Ό πόνος είναι ό γκρεμιστής, ό βάρβαρος
γυμνός και μās σαρκάζει.

Το Δελεάρ της Ειρήνης

Άνας Πακασάβα-Ντουσία

Αίλιμονο σ' ονείρου αιθήρια πάχη
μας δόθηκαν οι πιό τραχιές αλήθειες.
Των συνειδήσεων οι φωνές, πιά, βύθιες
κι έπαψ' ο προδομένος νους νά ψάχνει.

Βλασταίνει, ρέβει αζήτητη κι η δάφνη
θύμα στις νιές του πόλεμου συνθήειες.
Θυσίες, ηρωισμοί, έννοιες ηλίθιες.
Σωροί κουφάρια γύρω από μιá φάτην
σε βράχια λαξεμένη από μιση,
που εντός της δε γεννιούνται πιά Σωτήρες!
κι όλου του κόσμου οι πορωμένοι κροίσσοι
μ' ατσάλι την Ειρήνη έχουν ταυτίσει,
ζυγίζοντας τηνε στου τρόμου τους στατήρες.
ΔΕΛΕΑΡ, στη δικια οργή, γιά να σιγήσει.

Έκθεση ζωγραφικής Μαθητών Κύπρου

Στέφανου Τηλικίδη

Έχ... Γιώργη, Γιώργη Ανάργυρε,
Μικρό, σγουρόμαλλο, προσφυγάκι τής Κηρύνειας,
Ρόδο λευκό, π' ανθοβόλησες στις λάπες των αντίσκηνων του Τσιακιλερώ,

Γλυκέ μου, «πρώιμε» Βαγκόγκ,
Έχ... και να 'ξερες, μανίτσα μου, και να 'ξερες,
Τι δύναμη τράταρες.
Στην ξάγρυπνη έγνοια μου, γιά τη μοίρα των ανθρώπων,
Με κείνο το κάντρο,

Πού «ιστόρησαν» τα τρυφερά σου λιανόχερα.

(Ήταν, -λέει- καθάριο πρωινό του Μάη. Ο ήλιος, σιργιανούσε τις αχτίδες του, στα καταγάλανα νερά του λιμανιού. Ολάνθηστα δέντρα, έριμαν τον πρωινό ζέφυρο, με λογιά μεθυστικά μύρα. Στη μεγάλη δημοσιά, πορευόταν πυκνή σύναξη, «τα προσφυγόπουλα, λέει, της Κηρύνειας, που γιάγερναν στην πατρίδα φορτωμένα τις σάκκες τους. Κι αντίκτρα, στο έμπα τή χιονάτης πολιτείας, άλλη συναξη, μικρότερη, «τα Τουρκάκια, λέει, που πρόσμεναν την πρώτη, ανεμίζοντας στον αγέρα βιαγία και σμυρτιές. Κι ολούθε, στην προοπτική και στο φόντο, μητ' ένας τρανός, μητ' ένας γονέος, μονάχα τα παιδιά, που τα πρώτα τους, πήρανε κιόλας νά δρέμουν ακράτητα, ν' ανταμώνουνε, κειδά στα μισά της στράτας, τ' αλλα, να σμίξουνε κορμί με κορμί, να γίνουν ένα.

Έχ... Γιωργή, Γιωργή 'Ανάργυρε,
Μικρέ μου, «πρώιμε», Βαγκόγκ του Τσιακιλερώ,
Γλυκέ προφήτη του μελλούμενου κόσμου της αγάπης,
Γεϊτήκα το πρόσφορο της πίστης σου,
Κοινώνησα το νέκταρ της άρνησης σου,
Και προσκυνώ Σε, ταπεινά,
Μικρό, σγουρόμαλλο, προσφυγάκι τής Κηρύνειας
Μικρέ πολίτη,
Τής Πατρίδας Γής.

Πόθοι

Παύλου Εμμανουήλ

Δε θέλω χρήμα και τιμές
του ψεύτη τούτου κόσμου
θέλω τον πλούτο σε ψυχές
και το κλεμένο φως μου.

Θέλω νεκρές και κρύες καρδιές
ν' άγγιξω ν' αγαπήσω
να τις ραντίσω μ' ευωδιές
και να τις ανυστήσω.

Να βγει ο σκλάβος που πονά
απ' τα βαθιά σκοτάδια
να ζει με ειρήνη ωσανά
στου δικίου τα υφάδια

Όλοι χαρούμενα στη γη
να ζουν ευτυχισμένοι
αγάπη αληθεια ν' απλωθεί
στη γη την οικουμένη.

Εικόνες

Μιχάλη Μπάκολη

Ετούτ' η σιωπή είναι τρομερή
ακόμα κι απ' την άγρια κραυγή.
Αυτός ο διαβάτης, πού περνά σκυφτός
κρύβει στην καρδιά του
ένα πληγωμένο λευκό περιστέρι
Εκείνος ο οικοδόμος σκαρφαλωμένος στο μαδέρι
— σάν τον κοιτάς σού κόβεται η ανάσα—
στη ροζιασμένη του παλάμη
κρατάει γερά ένα σκεπάρνι
και στ' άλλο το καρφι που στεριώνει τη γη.
Παράμερα ο γεωργός σκάβει και σπερνει στάρι.
Στά ματια του δυό φλόγες αναψαν
ρυτίδιασε πότερο το μέτωπό του
γιατί δυό σφαίρες και δυό κόκοαλ' ανασκάλισε!...
Ο άλλος που τραγουδάει λυπητερά σε μι' άκρη
από τα μάτια του κυλά ένα δάκρυ.
Μιά γριούλα με κόκκινα γαρουφαλα στο χέρι
πάει να τ' αποθέσει σ' ένα μήνμα
π' ακουμπάει η Ελλάδα του λαού μας.
Κι ένας λεβέντης γύρισε απ' την προσφυγιά
τα μάτια του πατέρα του να κλείσει.

Ἡ αὐλαία

Νικ. Νικήτα

Ἔτσι ξεκινήσαμε ματαία
 ἐσύ κι ἐγώ
 Ἐσύ ἀνύπαρκτη φιγούρα στὸν καιρὸ
 κι ἐγώ
 τῆς κίτρινης τοῦ φεγγαριοῦ ἀχτίνας
 ὁδηγός.
 Τὰ βήματά μας χλωμά μὲς στὸ τοπίο.
 στὸ κοιμητήρι τῶν θαμένωννε σκιῶν,
 — κλώθει ἡ μοίρα—
 καὶ νά ἡ κλωστή τελεῖται
 ἡ ὁ καιρός
 Σάν τι ἀφέλησε ἡ τόση χειραγία:
 ἡ ἔρωτική ἀποθυμία,
 ὁ πόθος, τὰ ζεστά τὰ καλοκαίρια,
 κλείνει ἡ αὐλαία
 κι ἐμεῖς σ' αὐτά.....
 Κριμα πού ἡ παράστασή μας
 μιά μόνο πράξη εἶχε στὴν ἀρχή
 οἰχως τὸν προλογο, τὴ μουσικὴ
 ἢ τὸν ὑποβολέα
 στὴ σκηνὴ.....
 Τὸ τέλος ἦρτεν ἔτσι αβρά κι ωραία
 χωρὶς χειροκροτήματα ἡ αὐλαία,
 μ' ἓνα κοινὸ ἀδιάφορο πολύ.
 Με τὴν πλατεία πού ἦταν ἀδειανή.
 Τι εἰμνε ἀπο τὴν ιστορία,
 τὸ δρᾶμα αὐτὸ ἡ μάλλον κωμωδία
 περαστική, ὡς ἦταν σάν πνοή,
 τα σκέτασε μιά κίτρινη σελήνη
 στο ἀδειο μαυσωλεῖο τῆς ζωῆς.
 Ἔτσι, ἐσύ κι ἐγώ ματαία,
 χαθήκαμε πίσω ἀπ' τὴν αὐλαία!

Σκιά του αἴριο

Αιθούλιας Α. Ζολόεφ

Του σπμερα εἰμαι πνοη
 αἴριο αἰι δεν εχη,
 δεν καλυμπω στ' ἀθῆλα
 και σε γαλεζιας φρες,
 Εἰμαι του χτες ἡ ἀνασπμα
 του σπμερα ἡ γνωρα,
 τ' ἀσπικου χρονου ἡ θεωρια
 που αἴριο δεν εχη.
 Δεν κυνηγω τον ἀνεμο
 τους νομους τους προσητες
 Σίβιλα μ' ὀλους τους χρησμοους
 του σπμερα ἀγνανταμα,
 του σπμερα, εἰμαι πνοη
 αἴριο, αἰι, δεν εχη,
 αυτου θε να 'μαι ἡ σπια
 σ' ἀπυθμενο σκοταδι.

Ο ζωγράφος μας

(Στον Ράλλη Κοσιῶδη)

Θ. Κ. Τρουπῆ

Τούτος ὁ πονεμένος τῆς ζωῆς
 πού μόχθησε,
 πού δε συμβιβᾶστηκε,
 πού ἀγάπησε,
 πού τραγουδῆσε και μοιρολόγησε:
 τὴ Ρωμισσύνη, τὴ χαρὰ και τὴ δημιουργία
 και πού ἀκωτιστήκε
 να ἡμορφῆται ἡ ζωὴ
 και να γίνετ πιὸ δική μας.
 Εἶναι δικός μας.
 Εἶναι φίλος μας.
 Εἶναι αὐτός πού κερνά
 κάθε πρῶτ ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα μας
 με μιά φρατζόλα ζεστὴ στὴν παλάμη,
 μ' ἓνα βιβλίο στὴ μασχάλη,
 μ' ἓνα ἀγκάθι γνα γαρουφαλλο στ' αὐτί...
 Καλημερίστε τον...
 Θα σας χαρίσει τὸ χαμόγελό του
 να διασκεδάσετε τὴν κλιῆξή σας.
 Θα σας χαρίσει τὸ δάκρυ του
 γὰ να το κάνετε θεία μετ'ἀληθῆ
 στο ἀποκοπήτρο τῆς συμπόνας.
 Εἶναι ὁ ζωγράφος μας.
 Καλημερίστε τον πρὶτ προσπεράσει.

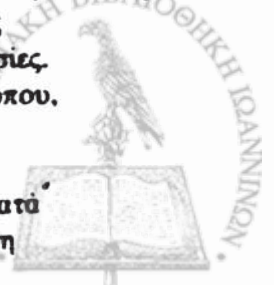
Ἡ γιορτὴ τῆς μάνας

Μαριας Νικολαΐδου - Τσεκούρα

Ἀθῆνα 13 - 5 - 79

Τὴ μέρα τῆς γιορτῆς τῆς μάνας,
 ἡ μάνα ἡ ἴδια στέκει σκυθρωπή
 και πονεμένη συλλογιέται:
 — μού βαραίνουν τὶς ἀγκαλιές οἱ ἀνθοδέσμες
 των παιδιῶν και των ἐλπίδων μου,
 με μεθοῦν τὰ λόγια των ἐπισήμων
 με συγκλονίζουν οἱ οργανωμένες ἐκδηλώσεις
 μα νιώθω τὰ σπλάχνα μου νά 'ναι ματωμένα
 βλέπω στο βάθος τὴν οὐσία
 κι ἀλλίμονο με πιάνει ἀεληπισία!

Τὰ παιδιά μου πού κάνουνε πως τ' ἀγαπάνε
 συνέχεια - Χριστέ και Παναγιά μου τὰ χτυπάνε
 και με ψευτιές και ὑποκρισίες
 τα προορίζουνε για αἱματοχυσίες.
 Λοιπὸν ἐγώ ἡ μάνα τ': Ἀνθρώπου,
 ἀσπρη, μαύρη, κίτρινη
 πού βρίσκομαι ὅπου γῆς,
 μ' ἓνα στόμα θα φωνάξω δυνατὰ
 γιὰ τὰ παιδιά μου θέλω εἰρήνη
 μὲ μορφωση, ἀγάπη, λευτεριά.

Στή μνήμη τού Αλέκου Παναγούλη

Γιάννη Καραβίδα

Ο Παναγούλης ζει. Τούτος ο λόγος είναι λάβαρο
υψωμένο στην Αλήθεια
με το κοντάρι του μπηγμένο στην καρδιά μας,
ένας θρίαμβος αναδυόμενος απ' την οδύνη.
Ο Παναγούλης ζει. Ζούσε ακόμα πριν υπάρξει
Μάρτυρας η ιστορία της Ελλάδας
που τον αντάμωσε στις Θερμοπύλες
Είναι το παιδί που αγκυλώνει σ' έναν τοίχο
κάθε μέρα κι ένα φύλλο της καρδιάς του,
κι ενώ το κυνηγούν, το φύλλο μένει ακόμα εκεί
σαν αστραπή που διαρκεί μες στο σκοτάδι
Είναι ο φοιτητής που κατεβάζει τη γροθιά του
στό μαργωμένο πρόσωπο της σιωπής.
Είναι ο στρατιώτης που λιποταχτεί από το μίσος στην αγάπη
Καθένας κι ένας Παναγούλης μ' άλλο όνομα,
μ' άλλη ηλικία, μ' άλλο πρόσωπο.

Η μάνα που γεννάει Παναγούληδες εν' η Ελλάδα
μ' άλλο όνομα, η κάθε μάνα που γεννάει με πόνους,
γεννάει κι σκόνη Παναγούλη, έτοιμον να στίψει
την καρδιά του σ' έναν τοίχο, γράφοντας
μ' αυτή σα με σφουγγάρι: Ελευθερία
Έτοιμο να παλαιώσει μ' όλα τα κατάλοιπα της νύχτας
στους δρόμους της Δημοκρατίας και του Δίκιου.
έτοιμο ν' απλώσει μέσα του μια θάλασσα μεγάλη
να τη ραβδίζουν μ' αφρισμένο στόμα οι τύραννοι
κι αυτή γαλήνια να τους πνίγει
Ο Παναγούλης ζει. Μη το κοιτάτε αδέρφια
τούτο το κορμί του πλαγιασμένο.
Ο θάνατος τον βρήκε μιά διάχυτη Πρωτομαγιά,
πως να τον κλείσει μέσα σ' ένα φέρετρο;
Τον βρήκε μιά διάχυτη ελπίδα,
πως να τον κλείσει μέσα σ' ένα πένθος;
Ο Αλέκος Παναγούλης είχε μοιράσει τη ζωή του
από πριν, σ' εκατομμύρια ζωές.
κι ο θάνατος τον βρήκε πια λαό μεγάλο, ατέλειωτο
τον βρήκε πια πρωθυερά στην εκφορά του ίδιου του κορμιού του,
γιά να μη ζήσει η τάξη των νεκρών πραγμάτων.

Σινάια (Ρουμανίας)

Βαγγέλη Σουλτάνη

Φτερούγες ακτών προς τα κάτω ανοιχτες
οι στέγες των κουκλιστικων σπιτιών
χάρμα ματιών και ζωγραφιά
ποίημα στο καθ' ένα δρομάκι,
και τα έλατα τραγουδι αλπινικό
που τραγουδούν οι άνεμοι.
Απάνωθι της το βουνό, με τη λευκή του κάππα,
κι οι χιονοδρόμοι χαιρούνται την ομορφιά της φύσης.
Απριλομάης και χαιρεσαι κα' στις κορφές τα χιόνια.
ακονα που σου δινουνε ο Δεκέμβρης κι ο Γενάρης
Όποιος ζωγράφος ή ποιητής βρεθεί σ' αυτή την πλάση.
θα υμνήσει με το έργο του ανθρωπους δουλεταδες
και ομορφα χωριά. Σινάια που κρατάς τ' όνομά σου
απο το βιβλικό Σινά, δέξου κι ένα δικό μου ταπεινό ωσανά.

Στον Α. Παναγούλη

Θόδωρου Αρώνη

Δεν απηλώνουν τα δέντριά δε φτάνουν στ' ακρουράνια
κλωνιά κι ανθού όμοια με το δικό σου καρπίσμα
παρα μονάχα όταν κολοπονάνε Παναγούληδες
της λεβεντιάς οι μάνες.
Οι γενιές καρτερούσαν τον ερχομό σου·
λεμονανθοί σε βύζαζαν, κι ο Διγενής χαράματα της ζήσης
αρματαμένος στα ψηλά, σου κέντησε τη φορεσιά
και σ' άνοιξε τα μάτια της ψυχής,
κι σγκάλιασες τη λευτεριά, το δικίο και την ανθρωπιά
Όμοια περπατάγες καταμυστής ολούθε και τριγύρω
διαβαίνοντας τα μονοπάτια του χρόνου,
γνώρισες τον Προμηθέα δεσμώτη, κι έμαθες
τις Πλαταίες, το Μαραθώνα και τις Θερμοπύλες
Κατοπιανά σε φώτισε τó μέγα Εικοσιένα
και το Σαρανταένα της Αντίστασης που'γιναν για σε ουράνια τόξα
λυτρωμού απ' την τυραννία την εφτάχρονη—
Τώρα, ψηλόκορμη η λευτεριά θεά σε στεφανώνει
κι εμείς στη μνήμη σου, σου κλέκουμε μαγιάτικα στεφάνια.

(Απο την ανέκδοτη
συλλογή του
«Πουλιό της Άναξης»

Διάλειμμα μάχης

Χρήστου Πύρπασου

Του αλεθρου σταματησε ο εχός.
Απλάθη γύρω τραγική γαλήνη
παντού κι επανε σ' όλα,
τα κορφοβούνια τ' απηλε τα δυσβάτα
τά σκεπασμένα απο τα χιόνια.
Τά χιόνια, που 'χεν γινε
σ' αυτους που πωσανε για της φιλης τα ιδανικα
ταραστια νεκροσεντονα λευκα...

Σταματησε η θανατερη βροχη
που ζερναγαν τα πολυβολα.
Και τάφοις πωσανε ν' ανοιγουν τα κενονια
για τη φριχτη την αδερφοσφαγη στο Τεπελεν.
θαρρας κι αποστασεν ο Χαροντας
και μπουχτισμένος ζεπουσταινε...

Διάλειμμα μάχης για να θάψουν τους νεκρούς
— σφαλτούς, ακλαφτούς κι απ' τη μένα σφιλητούς!
Να βρουν ανταμα την αιώνια ανασταση
δικoi μας κλαί, κλαί με τους οχτρούς
πού λίγο πριν, προσφερανε τó αιμα τους
θυσια στών λίγων τ' ανομο συμφέρον
μ' ανταμοιβη μιά λέξη: «ΗΡΩΑΣ» στους στυρούς
γραμμένη πρόχειρα απ' τών αδερφών τó χέρι
μέ τοποθετημένο ακομητο καντήλι τους
— για μόνη ελπίδα — της Ειρήνης τó ασταρι...

Νέοι ποιητές

Δυό ποιήματα

Τῆς Πανωραίας Χρυσανθοπούλου

Ἄν δε χόρεψες

Ἄν δε χόρεψες με τ' ἄγριο τριγούδι τῶν ἀνέμων
ποτέ δεν ἔμιθες γιά τ' αγριοσκοτωμένο ὄνειρο
εκείνου τοῦ παλικαριού!

Ἄν δέν τριγούδησες μαζί με τα λουλούδια
Μίη μήνα, ποτέ δεν ἔμαθες
πως τραγουδάει η ἀγάπη
Ἄν δέν ξεδίψασες με τις σταγόνες
ἄξιμφνης βροχής, σε αυγουστιάτικο λιοπύρι,
μην πείς πως τη ζωή τη γνώρισες
μέσα ἀπό κάποιο παραθύρι.

Πως να χωρέσει

Πως να χωρέσει ο ποταμός
μέσα σ' ἓνα ρυάκι
πως να χωρέσει η οδύνη σου
μέσα σ' ἓνα σου δάκρυ
πως να χωρέσει η μητρική
ἀγάπη σε μιά λέξη
πως να χωρέσει η σκέψη σου
μες στη δική σου σκέψη:

Θεόφιλος Γ. Χατζημιχαήλ

(ο Λέσβιος 1866 - 1934)

Νίκου Ζούμπου

Στη ζεστασιά τοῦ Παγασητικοῦ
ερχοταν ο Θεόφιλος
αυτοδιδάκτος λαϊκός
ζωγραφίζε τοῦ Πηλίου τα φουρνάρικα
στην Ανακασιά, ἀλλή μεριά
κι ἀλλοῦ τοῦς τοίχους
στολιζε,
και φορητές ἀκόνες ἐφκίανε
ο Θεόφιλος - ἀντιγραφα τα ἔργα του συνήθως -
και μετραγε τρελός
- τοῦ κανανε και πλάκες
τον ριχναν ἀπ' τις σκαλες του -
για μιά μπουκία ψωμι
την ἐδικιά του την ψυχουλα να σερβίπει
στους ντόπιους, στους Μυτιληνιους
ο φουστανελας
ο τρελας
ὡσπου τονε δικαιοσαν
τον δείζανε στου Λουβρου στο Λονδινό
τον κάναν και τραγοῦδι.

Ψαροκάικα

Σταύρου Π. Γιωβάνη

Ταξιδεύαμε με δώδεκα μπωφόρ,
απανεμιὰ στό βλέμμα
το κύμα στά στήθα μας
πηγαίναμε γιά ἠέραμα
τό βλέμμα μας στό πέλαγος
ο ὕπνος δεν ἐκλείνε τὰ βλέφαρά μας,
κοθήσαμε ζωή αιώνα
ἀπ' το ποτήρι τοῦ βᾶκχου
Ξιφίες και λαβράκια τα λάφυρά μας
σ' ἀκρογαλιές τηφάλιες το καταφύγιό μας
σ' οχλαγωγίες φτιαρίζαμε τη φουρνιά μας
Τα οικονομήσαμε, για μεγαλύτερα ψαροκάικα
για περισσότερες σοδειές,
ἰορθώσαμε τα δίχτυα μας
και ριχτήκαμε στη φουρτουνιασμένη θάλασσα

Μη κλάψεις

Γιάνας Κακολύρη

Μη κλάψεις πανώριε ουρανέ
γιὰ την τρανη της ἀντρείας την ἀποδειξη
κι ας τοῦς τουφέκισαν ...
Μονάχα στείλ' τον ἥλιο της αγγής
να πει το ἀλικό τοῦς αἶμα!

Λάμπρου Μάλαμα «Να ποιά εἶν' η Αμερικὴ

Κυκλοφορεῖ

Με μεγάλη ἐπιτυχία το νέο ἀποκαλυπτικό ἔργο του Λάμπρου Μάλαμα «**Να ποιά εἶν' η Αμερικὴ**»

Ἐνα βιβλίο υπεύθυνο και ντοκουμένταρισμένο, με πολλὰ βιβλιογραφικά στοιχεῖα γιά το πως βρίσκεται και που βαδίζει η ἀμερικανική κοινωνία σήμερα. Ὅλα τα καίρια σημεῖα που ἀφοροῦν την ὑπόσταση της μεγάλης αὐτῆς χώρας. Κατὰ βάση περιήγηση (τουρισμός) ἀλλά, και ἐρευνα και μελέτη σε βάθος: Ἀνθρωπογεωγραφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία, ιστορικά, λαογραφικά και ἄλλα στοιχεῖα. Ἐντυπώσεις με κρίσεις παραλληλισμοῦς και συγκρίσεις. Σαράντα ἐφτά κεφάλαια και ογδόντα φωτογραφίες. Σελίδες 320. Πωλεῖται στα κεντρικά βιβλιοπωλεῖα, δρχ. 250.

Πεζογραφία

«Κόκκινο Λάσος»

(Απο τον πόλεμο του 1940)

Ένα πρώτο κεφάλαιο σε δύο συνέχειες από ανέκδοτο μίθιστορημα, συνακολουθού του γνωστού στην αντιπολεμική λογοτεχνία «Ιταλικού Λοφού»

Νίκου Γαλάζη

45 και ε.α. συγγραμμά

Βαδίζαμε με τα φτιάρια στον ώμο. Τραγουδούσαμε. Ζητούσαμε απ' το λοχαγό, που τόν είχαμε πατέρα, να τον ιδούμε στρατηγό, στη Ρώμη μια μέρα. Ομως ο λοχαγός μας ο Κυργιός, είτανε φαρμακωμένος. Του λόγου μας κάτι ξέραμε, από διπλωματία. Τις προάλες ανάλογα βίζαμε κάθε φορά και μια πρωτέβουσα. Πότε τη Σόφια, άλλοτες την Πύλη. Κυντολογίς όω και λίγη ώρα ο στρατηγός τον ταρακούνησε για καλιά ξεφτιλίζοντάς τον μπροστά στους φινιτέρους. Τον βρήκε του χεριού του, μια κι είτανε φαιμελίτης. Κι αγράματος. Της ανώτερης σχολής Τυρνάβου. Από λοχίας ένα-ένα ανέβηκε τὰ σκαλοπάτια. Παλιά κυραβάνια.

Ο γίγαντας στρατηγός μας όμως, εμπήξε τις φωνές. Τον κατάβρεξε με τα σάλια του και στο τέλος του απέσπασε βίαια τις επωμίδες απ' τ' αμπέχωνο, καθώς το συνήθιζε σε δαύτον, και τις έχωσε στις βαθιές τσέπες τής χλαινης του κραυγάζοντας:

— Σε καθαιρώ!

Το φταιξιμο είταν οτι το στρατηγείο, είχε περικυκλωθεί απο λάσπες. Μια και τα χιόνια λειώναν κι ένας ολάκερος κόσμος πηγαίνονταν. Άντρες, μουλάρια, Χαμιόνια.

Μ' αντρειωμένη καρδιά, φωνάζαμε, όλοι. Νοσοκόμοι, παιδιά τραγουδούσανε άλλοι. Σωφεράκια θεριά, μουλαράδες σκυλιά, και πάει λέγοντας. Καθένας σύμφωνα μέ την ειδικότητά του. Λόχος διοίκησης. Κάθε καρυδιάς καρύδι. Λοιπόν ουρλιάζαμε, μ' αντρειωμένη καρδιά τού τάδε λόχου τὰ παιδιά, θα βαδίζαμε μπρός, πάντα μπρός. Μαλινχέρια τρομπλόν, χειροβομβίδες, λεμπέλ και τὰ ρέστα. Οι σωφέρηδες παρεμβάλανε αντίς ντουφέκια, σερβιτσάλια πάπιες και κατουρλοκάνατα για να πειράζουν τους νοσοκόμους. Αθάνατη φανταρία. Οπότε ακούστη

κε η βραχνή σπασμένη φωνή του λοχαγού.
— Όρνια! Αλτ!

Ός σταθήκαμε απότομα, παραλίγο να κουτουλήθουμε συναμεταξύ μας. Σαν ξεχαρβαλόμένα βαγόνια.

Παρεφτός πέσαμε με τα μούτρα στη δουλειά, φτιαρίζοντας τη λάσπη. Σορέβαμε το πράμα και το σφιβάσαμε. Παραδίπλα. Φτιάχοντας αναχώματα. Ξύναμε με την κόψη του σκαπανιού τη γη. Κάτου απ' το φοβισμένο βλέμα τού δίχως επωμίδες λοχαγού, ποίχε πάρει τη στάση μιās κακομοίρικής προσοχής. Γιατί παραπέρα σχεδιάζονταν πάνου στά σκεβρωμένα του ποδάρια ο ένδοξος στρατηγός μας. Μέ το χοντρό κεφάλι. Τὰ μεγάλα γαλιά, σα φανάρια αυτοκινήτου. Το πάνου αχειίλι του καβαλούσε θημιωμένο το κάτου, κοί γραφότεαν τρεμάμενο, ολό γλύκα, σα λαγίσιο.

Τούτος, ο παχύσαρκος άνθρωπος καταλαβαινόταν από ξαφνικούς θυμούς κι εμπήχτε άναρθρες κραυγές. Κατάβρεχε με τα σάλια του. Γεμίζαν ατμούς τα φανάρια του. Δέν κάτεχες τι διάολο έλεγε. Αμα όμως τον είχες, τρομάρα του, συνηθίσει, θα μετ'άφραζες τα ουρλιαχτά, έτσι πάνου κάτω.

— Εδώ ήρθατε για να πεθάνετε. Στρατοδίκαιο! Απόσπασμα! Εκτέλεση! Θα σας κάνω να φουτρώσουν τὰ ποδάρια σας στη γη. Μέσα στα χαρακώματα. Εγώ θα τα ξηλώσω αν δε χέσετε μαλλί. Παλιόσκυλα του κερατά.

Θύμιζε κάποιιο ξένο στρατάρχη. Σκόπευε να οργιστεί στην επιθεώρηση. Να ρίξει καταγής το πηλίκιό του. Να το τσαλακατήσει μαζί μέ το εθνόσημο και τα γαλόνια. Το πρωί διάταζε τον ιπποκόμο του.

— Δόσε μου σήμερα το παλιό μου πηλίκιο.

Απειλούσε λοιπόν απ' το πρωί ώσαμε το άλλο πρωί. Γι' αυτό είχε πάθει ο λαμός του, όπως τών μεγάλων κουτοτενόνρων και κάθε τόσο καθάριζε το λαρόγγι του ξετροβήχοντας. Ρουθούνηζε. Αές και μετακινούσαν έπιπλα. Δέν έλεγε, διάταξα, παρά απείλησα τόν τάδε. Και να πεις ότι ήτανε τίποτες απο δαύτον. Μόνο πολυφαγία, ραχάτι κι απο στρατιωτικά ιδέα παρεχτός ενδιαφέρο για πετάλιωση τών χτηνών, γιάλισμα λουριών, το χαιρετισμό την προσοχή, την ανάπαψη. Και το σκούπισμα. Έψαχνε να βρει κανένα φανταράκο ναχει βάλει τάπα στην κάνη του ντου-

φεκίου του, κι άλλα ανάξια γιά στρατηγό. Δουλειές μέ λίγα λόγια λοχίας της υπηρεσίας.

Δω στον τομέα μας τις προάλες συμβήκαν ορισμένα κωμικά περιστατικά, που ωστόσο είχαν τραγικές εξελίξεις που καταλήξαν να μακελευθεί το πεζικό τής μεραρχίας μας. Όσο γιά το πυροβολικό που καλοπερνούσε, και το μακαρίζαμε, δέν απόμεινε ρουθούνη.

Τότες, σαν δόθηκε απ' τα καταφύγια η διαταγή της προέλασης κι εκμετάλευσης της επιτυχίας, τα συντάγματα με τα τάγματα σε διάφορους σχηματισμούς, κινήθηκαν στην κατεύθυνση τού εχθρού.

Το σύνταγμα της ιστορίας μας το διοικούσε αρειμάνιος κι αψυχολόγητος άνθρωπος. Στη φτιασιά ζουμπάς, με μαύρο μουστάκι και πλάκα τα πιφάσημα. Οι φαντάρη τον λέγανε καπετάν Κοσάρα γιατί άλλη τιμωρία απ' τον καιρό της ειρήνης δέν κάτεχε. Γιά κάθε παράπτωμα δέν έκανε διάκριση. Άνθρωπο να σκοτώνες, πού λέει ο λόγος, θά τρυγες την ίδια ποινή μέ κάποιον πού βρέθηκε με ξεκούμπωτο περιλαίμιο η χιτόνιο. Γιά φορούσε στραβά το δίκωχό του. Οι στρατιώτες δέν τόν αγαπούσαν. Το πραχτορείο της αρβύλας είχε να διηγείται για την αφεντιά του ευτράπελες ιστορίες.

Καθώς λοιπόν σ' αυτή τη φάση προχωρούσε το σύνταγμα, με τα τάγματα τόνα πίσω απ' τ' άλλο, σ' αρκετή απόσταση γίνηκε το περιστατικό που θ' αφηγηθούμε.

Έπεφτε το δειλινό και το πρώτο τάγμα βάδιζε συνταγμένο μ' αναρτήσατε τα ντουφέκια. Πιφιαμπρός απ' όλους βάδιζε καμαρωτός κι αμέριμνος ο γιατρός Φουντούκης. Ολοστρόγγυλος. Με το βαλιτσάκι του. Σα να πήγαινε σε πανηγύρι. Τραγουδούσε φωναχτά πατριωτικά άσματα και χωράτεβε, γιατί έπαιρνε το βάπτισμα της φωτιάς στη γραμμή. Αυτό λοιπόν ήτανε που οι άλλοι καυχόντουσαν. Σπυδαία τά λάχανα.

Θ' αναρωτηθείς διαβαστή μου, που πηγαίνουν οι άνθρωποι αυτοί. Σε μάχη για σε γάμο. Γιατί μπορεί να είτανε η φάση τούτη εκμετάλευση της επιτυχίας για τη στρατιά μα για το τάγμα δέν είτανε να είναι προσπέλαση που δινόταν να καταλήξει σε ελιγμούς υπερκέρασης. Από κοντά σε λήψη επαφής, επίθεση και έφοδοι μέ την ξιφολόγη, οπότε ταιριάζαν αραιωμένοι σχηματισμοί ομπρέλα μ' ανιχνευτές και σύνδεσμους. Αντίπερα πολυβολητές ρίζανε κάμπωσες ριπές, πάνου στο μπουλούκι, για επιβράδυνση. Στη συνέχεια αποσύρθηκαν. Στους δικούς μας γένηκε σματάς. Κάτι μουλάρια προγκίζαν. Τα τμή-

ματα ανακατώθηκαν. Ο χοντρογιατρός αλαφιάστηκε πού πολύ κι απ' τα μουλάρια, οπότε τόσκασε καταϊδρωμένος και κόκινος κραυγάζοντας.

ΪΦευγάστε και μας φάγανε τα θεριά! Θάρψε ο ασίκης πώς θα πετούσανε λουκούμια. Ο πανικός αποκοιτά τούς κυριέψε όλους πέρα γιά πέρα, ως έπεφτε το σούρουπο κάμποσοι βρήκανε την ευκαιρία και τó βάλαν στα πόδια. Σαν κυνηγημένοι λαγοί.

Ο συνταγματάρχης παραπίσω άκουσε τους πυροβολισμούς. Μελισολοί απο σφαίρες πέρασαν δίπλα του. Κοίταξε με τα κιάλια. Δέν αντιλήφτηκε τίποτε. Οι ριπές δέν επαναλήφθηκαν. Μιά και οι αντίπαλοι τραβηχτήκαν. Η εσπέρα έρχόταν απαλή. Δέν έδωσε ωστόσο σημασία. Ές αύριον τα σπυδαία. Μονόχωτος καθώς σκεδίαζόταν, ούτε σ' επαφή να ρθει με το τάγμα φρόντισε. Του φτάναν οι συγκινήσεις ο κάματος και οι αναφορές απ' τ' άλλα τμήματα της μονάδας του. Μιά και ο άξονας πορείας τους βρισκόταν αριστερότερα κανέναν δέν αντιλήφτηκε το επεισόδιο τού τάματος, πού βάδιζε στην κεφαλή. Έτσι οι φυγάδες πέσανε σ' άλλους παληκαράδες τών μετόπιστεν.

Χαμπηλά στη στρατιά τριγυρνούσε ο τωρινός μας στρατηγός. Παρίστανε τόν λιονταρή. Κάτεχε θέση δίχως σημασία μέ πομπώδη τίτλο. Απο κείνες που βολέβονται κάθε φορά οι άνεργοι πυροβολητάδες. Όταν είδε πως οι άλλοι βγάζαν τα κάστανα απ' τη φωτιά, άρχισε ν' ανησυχεί μήπως τελειώσει ο πόλεμος και βρεθεί με τον τίτλο. Τον είχε καταφάει ο πατριωτισμός ολοένα ζητούσε διοίκηση μεραρχίας. Πάντα βρισκόταν μωραϊτες πατριωτάκια στα πόστα. Είχαν αναμεταξύ τους μισούνια. Ωστόσο οι γραφιάδες δημιούργησαν εντύπωση. Αντικατάστησαν το στρατηγό μας, που τούς στεκόταν στο μάτι, και βάλανε στη θέση του τον φωνακλά, που μάς προκώπε. Τούτος πάλι ήρθε όλο θυμούς. Σα να 'χε προηγούμενα μαζί μας. Κλωτσούσε, σαν αφηνιασμένο μουλάρη. Διάταξε τó στρατοδικείο, να δουλέψει ολάκερο εικοσιτετράωρο. Για πρώτη δόση παράπεψε κάτι μουλαράδες πού συντύχαν. Ήθελε να παραστήσει τον Πάγκαλο, παλιός στον Έβρο. Με τó πρόσχημα πως διαλύθηκε το Σύνταγμα έστειλε στρατοδικείο, τον ανύποπτο καπετάν Κοσάρα γιά δειλία. Ενώπιον τού εχθρού. Τον φάγανε, τόν δίστυγο, τα παράσημα. Πρόγκαστο μάτι του απόλεμον επιδειξία μεραρχου τών απειλών. Κάτι εγκάθετοι μουσάτοι παρίσταναν το στρατοδική. Βάλανε κι ένα στραβόγιαννο σαν

τάρο συνήγορο. Παρέλασαν ψευτομάρτυρες. Ξέ-
ρασαν όσο φαρμάκι βαστούσαν για το ζουμπά με
τα μουστάκια.

— Σε μια στιγμή απορημένος κι ο ίδιος προ-
έδρος με το απόπληχτο μούτρο ρώτησε το μάρτυ-
ρα.

— Δε μου λές, παιδί μου, έχεις τίποτα με τον
κατηγορούμενο, και μιλάς με τόση εμπάθεια;

— Μάλιστα κύριε πρόεδρε με κοπανούσε
κάθε λίγο χωρίς λόγο.

— Το μούτρο βάφτηκε κιό' μπλάβο. Το αρβανί-
τικο κεφάλι έμοιαζε σάν ξύλινο. Ύστερα τ'α μά-
τια του βασιλέψαν στο ασπράδι τους.

— Και μόνο απ' αυτό άλλη απόδειξη δε χρεια-
ζόταν.

— Κάποιος άλλος πάλι είχε.

— Την ώρα που προχωρούσαν τ'α τμήματα
καί πέφταν ντουφεκιές, ο διοικητής μας δάκρυ-
σε.

— Με τούτο ήθελε να πει, δειλίασε.

— Ο Καπετανκοσάρας τον αντίκωψε.

— Τότε, πού βρισκόμουνα υπολογαγέ;

— Δίπλα στο ζωκλήσι.

— Μόλις πέσανε οι ριπές, εσύ τι έκανες;

— Έπεσα χάμου στη γωνιά, και καλύφθηκα.

— Εγώ τι έκανα;

— Μείνατε καρφωμένος στη θέση σας, και
κοιτάζατε με τις διόπτρες.

— Θυμάσαι τι άλλο έκανες του λόγου σου;

— Σ'ας τράβηξα απ' το μαντιά.

— Και τι μου 'πες;

— Φυλαχτείτε κύριε διοικητά.

— Σάμπως θ'α 'πρεπε κάθε φορά να παράμενε
ακάλυπτος.

— Λοιπόν, ποιός φοβόταν εγώ, γιά η μοίρη
σου;

— Μόνο πού δακρύσατε!

— Γύρισε στους στρατοδίκες.

— Συγκινήθηκα, πού είδα το στρατό να προ-
χωράει σ' όλο το μέτωπο.

— Ξανά ο πρόεδρος μπήκε στη μέση.

— Έχεις και συ προηγούμενα με το διοικητή
σου;

— Μ' έχει ζεματίσει στις εικοσάρες, κύριε
πρόεδρε.

— Το χοντρό κεφάλι του αρχιδικαστή παρά-
μεινε τώρα αδιάφορο. Τ'α μάτια του τόν δείχναν
μεθυσμένο. Τη χαριστική βολή την έδωσε ο
συνήγορος. Αγόρευε χλιαρά. Έχοντας λάβει τη
στάση τής προσοχής, ικέτεψε, ζήτησε την οικει-
κία τού στρατοδικείου. Μιά και ξημέρωναν Χρι-
στούγεννα, και δεν ξέρω τι έκανε ο θεάνθρωπος,

και τι έπρεπε να κάνουν οι αφεντιές τους. Δεν
πάτησε ποδάρι. Δεν είχε γιά τούς ψευτομάρτυ-
ρες. Γιά τη σκευωρία. Για το μολογημένο μίσος
των κατωτέρων του. Που έπρεπε να ριχτούν αμέ-
σως στη φυλακή, σάν ψευτομάρτυρες και ψεύ-
δορκοί. Συκοφάντες. Δικάσαν το θίμα λίγα
χρόνια φυλακή για βλακεία...

(Συν. στο επόμενο τεύχος)

Διήγημα

ΦΕΓΓΑΡΟΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Πέτρου Μεν. Σεβρετά

Είχε νυχτίσει λίγο και το μικρό χωριό βουβήκει
στην κούρση και την σκελίωση. Το ροζαλίτσο, πού
βγαίνει απ' τ' ανοίχτα παραθύρα, με τα βλαστήματα στο κε-
φάνο, και τους γυάλικους στους φρεστας, ελάειν τη μέλο
έως τής εσχάς. Κι όλα κρυφάζει. Στη σκοπμένη ελακην
έκ, και έφοντε στ' αυλάκι που χυνόνταν το νερό απ' το λο-
τρεβι του Μπατρομνητσου, καθόνταν με τη γαγιά του ο Γε-
της. Γελούσε το σχολείο, αρραβωστική με εζή, και του φορ-
τωσαν δυο γελάκια να βουσκε ελεη την ημερα. Δεν το κατα-
φερι καλά φετος κι ο πατερας του τον ζυλοφορτωσε σγρια.
Έπρεπε να μάθει γραμματα. Δεν εβλέπει την καταντια τη έκ
αη του; Κι ήταν τ'αγε τόσο δυσκολο, να κερπητρησε δυο
λαγκυδάκις και να πεσι στο σχολείο, στο χωριό εντικρυ; Πε-
ρεπονιστεν που βρεγχι, κερπητιστεν που 'κανε κρύο, ελ-
λε που να 'χερι τι τρεβήλαμε φιας στην Αλβανια. Αυτα τα
παθία σ'αμερε ελε ετομα τα θελουν.

Ροκεντογι ενε ζεροκομμετο βραμενο με ζεσηρη ο Γε-
της κι εκανε πως έκουγε τη γρια που μιλούγε συντεχια. Πο-
λιας ομορφης ιστοριας. Έτσι που χαζαει στον οραζοντα
ασηρημενος, ζεροκεταπει.

— Τι αναι γαγιά το φεγγαρι; ρωτησο, κοιταζοντες το
να βγαίνει απ' την σκεπεντι ραχουλα.

— Σαματις ζερε κι εγω; Πρωτα ηζερα, τωρα τε 'χουσε.
Μακρδευτηκα. Εγινε κι αυτο, απ' τ'ς δυσκολες λαζακις, απ'
αυτας που 'φτιαξεν για να κουβεντιαζουν μονοι τους, οι κω-
θηγηταδες με τους γραμματισμενους.

— Και τι ηζερες πρωτα;

— Θα στο πω, αλλα σου να μη το λες, γιατι θα σε γε-
λανε. Για μας ήταν ενος ασχημενιος διοκος, που βγαίνει κε-
ποτε τη νυχτε και μας βοηθαγε να καταβεζουμι τις φορε-
δες, να βουσκεθουσι στις εκλασιες, που βοηθαγε να φερουν
το νερο με τους τογκουκις απ' τ' αυλακι της κοπελιας να βρι-
σκουν συντροφη και τους γεροντας, να σκεφονταν το θεο
και ν' σγαλλιαζουν.

Μικρό Δοκίμιο

Πορτραίτα χαρακτήρων τού Καιρού μας

Ο μικρόλογοςκαι μικροπρεπής

(Συγγενής τού τσιγγούνη)

Γιώργου ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥ

Ο μικροπρεπής είναι δοσμένος ολάκερος στό ατομικό του συμφέρον. Ανήκει στον εαυτό του. Προβάλλει υπερτροφικά, ό,τι σχετίζεται με τη δική του προσωπική ζωή. Είναι ατομιστής και ακολουθεί τον αχό της επίδειξης και τού σνομπισμού. Είναι άνθρωπος τού καιρού του. Δεν ξεπερνά ποτέ τὰ κοινά μέτρα. Οι ορίζοντές του είναι στενοί· γιατί ο μικροπρεπής είναι κοντόφθαλμος και φοβερὰ στενοκέφαλος. Αυστηρά προσηλωμένος σέ ό,τι τόν ωφελεί δεν θέλει νά μετέχει στις περιπέτειες τού συλλογικού βίου.

Γεμίζει λάσπες, ο άνθρωπος, αυτός, όσους δοκιμάζουν νά τόν ξυπνήσουν. Ο στοχασμός η ευαισθησία, η λογοτεχνία, η τέχνη τού είναι χώροι άγνωστοι. Περιορίζεται στην εξοικονόμηση τού επιούσιου. Κάνει κάτι, πάλι, γιά τó κελλάρι του, νά τó απογεμίσει με αναξιότητες, γιά νάχει όντας χειμάζεται, κάποιο αποκούμπι.

Είναι κοινωνικά ανώριμος και ανώνυμος και από φυσικού του ανεργάτιστος και η εγωιστική του αδιαφορία πρὸς τόν συνάνθρωπο είναι ανεκδιήγητη.

Στούς καιρούς μας ταξιδεύει πρῖμα μέ τούς επαρχιακούς ανέμους. Και τούτο πολύ προσιδιάζει μέ τó χαρακτήρα του, μιά και η εποχή μας είναι ανάλογη μέ αυτόν σέ ρευστότητα, πού παρόμοια δεν έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα. Κάθε του μικροεπιτυχία εξαρτάται από τόν εκάστοτε συμβιβασμό, τή συνδιαλλαγή και τή σκοπιμότητα.

Ακόμα, σ' όλες του τις εκδηλώσεις διέπεται από πνεύμα διστακτικότητας, σκεπτικισμού και δουλοπρέπειας, ενώ παράλληλα εμφανίζει μιά τάση ιδιόρυθμης ανησυχίας και αγωνίας. Έχει, μ' άλλα λόγια, γιά πολλά προβλήματα τού μιά εναγώνια προσδοκία γιά κάποιο, πού προκειται νά τού συμβεί, απροσδιόριστο δυσάρεστο. Έτσι, βρίσκεται πάντα σέ μιά νευρική ένταση γιά κάποιο κίνδυνο, πού δεν είναι συγκεκριμένος και κάθε τόσο τόν απειλεί.

— Και τώρα γιατί λές πώς μπερδεύτηκες; Σάματις δεν είναι το ίδιο τώρα;

— Όχι, τώρα δεν είναι το ίδιο. Τώρα το γνώρισαν, έμαθαν το μυστικό του κι είναι δικό τους.

— Μα ποιοι γιαγιά;

— Αυτοί πού 'χουν τὰ πουγγιά γιομάτα. Σαν τó 'δαν απημένο το λμπίστηκαν. Έβαλαν πολλά φράγκα στην αράδα, το ένα πίσω απ' τ' άλλο και το 'φτασαν.

— Και πήραν τ' ασήμι;

— Δεν βρήκαν ασήμι γι' αυτούς. Βρήκαν μόνο τα δικά μας τα ονειράτα. Κι αυτά πήραν.

— Και χάσαν τα φράγκα τους;

— Αυτοί τα φράγκα τους δεν τα χάνουν ποτέ. Κι ό στερν τα δικα μας τα ονειράτα, ακριβὰ είναι. Μας τὰ 'φαν, με μιά αρμαθα φράγκα.

— Κι αν βρούνε την ακρη της αρμαθας, δεν μπορούμε να τους παρουμε τα φράγκα;

— Δεν στέκεται στη γη η αρμαθα. Κρεμιέται απ' το φεγγαρι και τη φτάνουν μόνο αυτοι. Τα φράγκα είναι δικα τους. Τι, θέλεις νά τους τα πάρουμε; Να τους τα κλέψουμε;

— Μα αυτοι μας κλεψαν τὰ ονειράτα.

— Κι εμεις θα κανουμε άλλα.

— Που θα βρούμε αλλο φεγγαρι;

— Τώρα θα τα κάνουμε τη μερα, στον ήλιο. Αυτόν δεν

τον ζυγωνουν. Καιει.

— Δε σε νογάω και καλά γιαγιά, έτσι που μου τα λές. Και δεν θα ζαναβάλουν φράγκα στην αράδα, να φτάσουν τον ήλιο;

— Τα φράγκα λειώνουν στον ήλιο, γέρονται σάρι για καθαριο ψωμί και πέφτουν σα βροχή στους κάμπους. Και γέρονται φαγιά, σχολειά και φάρμακα. Γέρονται ζωή και κάνουν το ξεροκόματο με τη ζαχαρη, όλο ζαχαρη. Νογας;

— Παραμύθια μου λές και γω είμαι μεγάλος πιά για παραμύθια. Σταμάτα.

— Είναι παραμύθια γιά μεγάλους αυτά Τάκη μου, και πρέπει να τ' ακούς, να τα καταλάβεις και να μάθεις πως γέρονται οι άντρες. Και συ θα γενείς μια μερα άντρας, θωρόντας τον ήλιο. Κει πού 'ναι τα ονειράτá σου.

Λε μίλησε πιά ο Τάκης. Ακούμπησε στην ποδιά της γιαγιάς και σκεφτόταν. Σκέφτονταν το ξεροκόματο, που θα γενόταν ζάχαρη, ολότελα δικό του. Αυτό το κατάλαβε. Και το καθαριο ψωμί. Κι αυτό το κατάλαβε.

Το φεγγαρι κρύφτηκε, στο σύννεφο της σκέψης του Τάκη. Ηίστηκε.

— Πάμε νά κοιμηθουμε γιαγιά.

Ήθελε να παρει τα ονειράτα απ' τον ύπνο του και να τα βάλει στον ήλιο. Και να το πει στους φίλους του και στο δασκαλο του, να μη του ζαναβάλει έξη. Τα ονειράτα του στον ήλιο, κάνουν για δέκα.

Ο μικρολόγος αντιμετωπίζει αυτές του τις δύσκολες στιγμές των παράξενων ψυχικών του καταστάσεων, σπασμωδικά. Ό,τι στραβό και ανάποδο υπάρχει τὸ μηχανεύεται και τὸ βάζει σ' εφαρμογή για νὰ ἐπιλύσει τὸ πρόβλημα πού τὸν απασχολεί.

Σπάνια καταλαβαίνει, ωστόσο, ο μικρόπρεπος, πως οι αιτίες τῆς κακοδαιμονίας του δὲν είναι ἐξωτερικές, ἀλλὰ ἐσωτερικές· ὅτι ο ἴδιος φταίει γιὰ ὅ,τι σὲ βάρος του γίνεται με τῖς μικροφιλονικίες, καὶ τῖς εριστικότητές του. Είναι ο ψυχικὰ φθαρμένος, φορές ερείπιο, χαλασμένος καὶ ἀδιόρθωτος. Μ' ἄλλα λόγια, ο μικρόπρεπος είναι συνήθως τεμπέλης, πονηρός, τσιγγούνης, συμφεροντολόγος εριστικός καὶ φοβερὰ καιροσκόπος.

Γιατί ο ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει μονάχα αξιώσεις κι οὔτε λόγος νὰ γίνεται γιὰ υποχρεώσεις.

Ο μικροπρεπὴς τείνει νὰ αυτονομηθεῖ· νὰ φτιάξει δική του δικαιοσύνη, δική του ἠθική. Καὶ δὲν μπορείς μὲ βάνουσο κολασμὸ νὰ τὸν συνεφέρεις. Μὰ οὔτε καὶ μὲ τὸ καλὸ, γιατί, ο μικρόπρεπος αὐτὸς ἀντιδρᾷ σὲ κάθε σχετικὴ περίπτωση μὲ ἀναίδεια καὶ κυνικότητα καὶ ἐναντιώνεται στὴν ὅποια ἠθικὴ τάξη, μὲ ἀσυδοσία καὶ ἀναρχία καὶ μὲ μιὰ παράλληλη ἐνοχλητικὴ μικρολογία καὶ γλισχρότητα καὶ ἀδιάκριτη ἐνασχόληση μὲ ἀσήμαντα πράγματα.

Συμπεριφέρεται, λοιπὸν, μὲ ἐντελῶς δικούς του τρόπους, φορές παράλογους, παράξενους καὶ ἀκατανόητους. Συγκρούεται με τοὺς γύρω του. Ἀποκρούει υστερικά τὸ περιβάλλον του, ὅταν αὐτὸ ἐρχεται σὲ ἀντίθεση με τὰ προσωπικὰ του συμφέροντα. Κωμωδεῖ τὴ σοβαρότητά του ἀναριθμητὲς φορές καὶ ζεῖ ἀδέξια τὸ δράμα τῆς δοξοκοπίας καὶ τῆς πλεονεξίας του σὲ ὅλες του τῖς φάσεις καὶ μορφές ἐπιφανειακά, ρηχὰ καὶ μελοδραματικά.

Ἐχει δώσει τὰ πάντα οχι γιὰ νὰ καταπολεμήσει τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἀνέχεια του κόσμου τούτου ἀλλὰ γιὰ νὰ αἰχμαλωτιστεῖ καὶ νὰ σκλαβωθεῖ ἀπο τὰ πάθη του.

Εἶναι, ωστόσο, διψασμένος, νὰ παίξει αὐτὸ τὸ πανάθλιο παιγνίδι, με τὸ ἴδιο τὸ προσωπικὸ του κύρος, ἔχοντας τὴν περιέργη ἐπιθυμία νὰ χάνει κάθε μέρα τὴν ὑπόληψή του καὶ με ἀνάλογη προσπάθεια νὰ τὴν ξανακερδίζει καὶ νὰ τὴν ξαναποχτᾷ.

Λυπηθεῖτε τὸν, αὐτὸν τὸν Τάνταλο, πὺ ολοένα ἐπιθυμεῖ μέσα στὴν ἀβυσσαλέα δίψα του, νὰ ξεδιψᾷ, κατακτώντας ἀβέβαια καὶ ἀνάξια πράγματα, με τὴν ἐπιπολαιότητα καὶ τὴν μικρολογία του.

Ο Θεόφραστος δὲν τὸν ξέχασε αὐτὸν τὸν ἀδύναμο καὶ ἀπερίσκεπτο τύπο· καὶ με τὴν περιγραφή του μίζερου καὶ ἀπαθλιωμένου ψυχικὰ ἀνθρώπινου αὐτοῦ χαρακτήρα, μας διδάσκει πως ὁ ἀντίπους τῆς μικρολογίας, ἡ ἀξιοπρέπεια, δὲν είναι ἀρετὴ εὐκόλη. Κι ἀκόμα, πόσο γίνεται κανεὶς φίλος τῆς κακότητος, γλισχρότητας, ἀισχρότητας καὶ φιλαυτίας σὰν ἀσχολεῖται με ἀσήμαντα, ἐξευτελιστικά, ταπεινὰ καὶ τιποτένια πράγματα κοντὰ σὲ βρώμικα πίτουρα γιὰ νὰ τὸν τρώνε οἱ κότες.

Η μικροπρέπεια είναι τὸ νὰ φειδωλεύεται κανεὶς μὲ γλισχρότητα τὰ πάντα, σὲ τρόπο πὺ νὰ ξεπερνᾷ κάθε πρέπο μέτρο.

Ο μικροπρεπὴς είναι ἕνας κάποιος ἄνθρωπος, πὺ ἐκδηλώνεται ἔτσι:

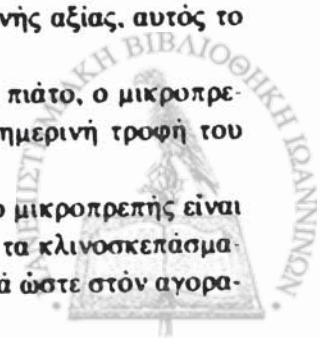
Προτοῦ, ἀκόμα βγεῖ ὁ μήνας πᾶει στὸ χρεώστη του καὶ του γυρεύει ὁ ἀθεόφοβος, τὴν πληρωμὴ ἐνοικίου, ἔστω κι ἀν εἶναι μισὸς ὀβολός.

Σαν τῦχει νὰ τρώει σὲ κοινὸ συσσίτιο, λογαριάζει πόσα κύπελλα ἤπιε ὁ καθένας· μα ὁ ἴδιος αὐτὸς ἀπ' ὅλους τοὺς συνδειπνοῦντες του προσφέρει στὴν Ἀρτέμιδα τὸ μικρότερο σφάγιο κι ὡς ἀπαρχὴ τὴν εὐτελέστερη θυσία.

Ἄμα πάλι κάποιος ἀγοράσει γιὰ λογαριασμὸ του ἕνα πρᾶγμα μηδαμινῆς ἀξίας, αὐτὸς τὸ θεωρεῖ στὴν τιμὴ του, πανάκριβο.

Ἀν κάποιος ἀπ' τοὺς ὑπηρέτες τοῦ σπιτιοῦ, τῦχει νὰ σπάσει χύτρα ἢ πιᾶτο, ὁ μικροπρεπὴς, θα παρακρατήσῃ τὴν ἀξία του σπασμένου, ἀπο τὴν ἀπαραίτητη καθημερινὴ τροφή του ὑπηρέτη.

Ὅταν ἡ γυναῖκα του χάσει ἔστω καὶ τρεῖς δεκάρες παλιὸ τρίχαλκο — ὁ μικροπρεπὴς εἶναι σὲ θέση ν' ἀνασύρει σκεῦη, κιβώτια, κρεββάτια, ψαχουλεύοντας καὶ σ' ὅλα τὰ κλινოსκεπάσματα γιὰ νὰ τῖς βρεῖ. Κι ἀν τῦχει καὶ πούλησῃ κάτι, τὸ δίνει τόσο πολὺ ἀκριβὰ ὥστε στὸν ἀγοραστὴ νὰ μὴν ἀπομένει κανένα ὄφελος.

Στοιχεία για τό άρχαιο καί νεώτερο Θέατρο

Του Ντίνου Κούγκουλου
ἀρχιτέκτονα

(Συνέχεια από τό προηγούμενο)

Όπως είναι ήδη γνωστό, μετά τήν πτώση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, οί τέχνες καί τά γράμματα, απλώθηκαν στη γειτονική χώρα των Λατίνων. Εξετάζοντας λοιπόν, τη διαδοχική αυτή αναμόρφωση του πολιτισμού, καί πιά συγκεκριμένα, του θέματος, πού μάς απασχολεί πρὸς τό παρόν καί λέγεται «θέατρο», συναντούμε κατ' αρχήν τόν Πλάυτο (250-184) π.Χ. μέ τίς 130 κωμωδίες, πού σώθηκαν μόνο 20.

Έργα του ίδιου είναι: «Τό χρυσό τσουκάλι» πού είχε ως παράδοση «Τό Ψιγκούνη» του Μολιέρου, επίσης οί διδυμοί (τό αντίστοιχο του Σαίξπηρ «Κωμωδία των πλανών») κ.ά. Ένα από τά γνωστότερα δημιουργήματα εκείνου του μεταμοσχευτή θά λέγαμε κωμωδιογράφου, είναι τό «Αμφιτρίων».

Ακολουθεί κατόπιν ο Τερέντιος (195-159) π.Χ., μέ έξη κωμωδίες. Η πρώτη παίχτηκε όταν ήταν 20 χρονών! Ύστερα από ένα ταξίδι στην Ελλάδα, δέν ζαναεπέστρεψε· λένε ότι εξοντώθηκε στην Αρκαδία η μέ τό καράβι κατά τή την επιστροφή. Έργα του είναι: «Τό κορίτσι απ' τήν Άνδρο», «Ο αυτοβασανιστής», «Φόρμιος», «Χεκύρα», «οί αδελφοί» (τό έργο πού έδωσε αφορμή στό Μολιέρο νά γράψει τό «Σχολειό των ανδρών»), καί τόν «Ευνούχο», ένα τυπικό έργο σέ σχέση μέ τίς εταιρες τής εποχής.

Τά έργα του Τερέντιου, παίρνουν μιά πολύ σπουδαία θέση στην ιστορία του θεάτρου. Δημιουργούν κατά κάποιο τρόπο τήν αναγέννηση, καί αντανακλούν τόν πολιτισμό

Άνθρωπο δέν αφήνει ούτε ένα σύκο να κόψει απο τον κήπο του· μήτε και μέσα απ' το χωράφι του να περάσει, μήτε και απο το δέντρο του, μιά ελιά η χουρμάδα να σηκώσει κι απ' αυτές ακόμα, που έχουν πέσει χάμω.

Κάθε μέρα παρατηρεί με ακρίβεια τα σύνορα των κτημάτων του, για να διαπιστώσει αν και κατά πόσο έχουν παραβιαστεί.

Είναι άξιος, μόλις πού τελέψει η προθεσμία ν' αποζητήσει τη διαφορά και τον τόκο του τόκου. Σαν τύχει να κάνει τραπέζι σε συντοπίτες του απο συμφεροντολογικό υπολογισμό προσφέρει το κρέας με τσιγγουνιά, τεμαχισμένο σε μικρά μικρά κομματάκια.

Και όταν πάει στην αγορά τάχα να ψωνίσει, γυρνά στο σπίτι του, χωρίς να χει αγοράσει τίποτα.

Απαγορεύει, ακόμα στη γυναίκα του να δώσει δανεικά ο,τιδήποτε: μήτε φτίλι, μήτε κύμινο, μήτε ρίγανη, μήτε αλατοκρίθαρo, μήτε στεφάνια για το βωμό, μήτε αλεύρι γιατί έχει τη γνώμη πως όλα τούτα τ' ασήμαντα, μπορούν νά γίνουν πολλά και σημαντικά σε αξία, στό τέλος της χρονιάς.

Ο τσιγγούνης, λοιπόν αυτός, ανήκει στο σινάφι αυτού του είδους των ανθρώπων, που κρατάνε χρηματοκιβώτια θεόκλειστα καί μουχλασμένα, με χιλιοσκουριασμένα τά κλειδιά· και φοριάνε κοντά πάνω απ' τους μηρούς τά ρούχα τους— για οικονομία στο ύφασμα.

Και σοφατίζουν με φτηνές αλοιφές το πρόσωπό τους, που τις συντηρούν σε μικρές ληκθους και κουρεύουν στη ρίζα τα μαλλιά τους. Και καταμεσήμερο γυρνάνε ξυπόλητοι. Κι άμα δώσουν στο βαφέα το φόρεμά τους για βάψιμο τού προτείνουν νά ρίξει πολλή λασπόσκονη μέσα στο χρώμα, για να μη ρυπαινούνται γρήγορα.

Ο μικρόπρεπος άνθρωπος είναι ο πιά αμοιρος και πιά κακορίζικος, γιατί κοντά στις άλλες ελλείψεις αρετών, πού έχει, του λείπει η ισχυρότερη και λαμπρότερη: η ορθοφροσύνη. Η αδυναμία του αυτή τόν φέρνει ανάμεσα στους ασήμαντους του όχλου, γιατί σαν ήταν μυαλωμένος θα μπορούσε να ήταν μ ο ν α δ ι κ ο ς ανάμεσα στους αναρίθμητους ανόητους του κόσμου τούτου.

Ο μικροπρεπής για νά καλύψει τήν τρομερή αυτή έλλειψη τής σωφροσύνης κάνει κάτι σάν καί τόν άμυαλο και ανόητο κυνηγό, που ενώ δε μπορεί να θηρέψει έξυπνα ζώα ρίχνει το καθρεφτάκι του στις μικρές σιταρίθρες και κείνες σαν τις φιλάρεσκες γυναίκες πέφτουν στο δόκανό του και τις ντουφεκάει με ευκολία.

Αδύναμος ο μικροπρεπής, ασχολείται πάντοτε μέ μικρά πράγματα, εκμεταλλεύεται, σέ κάθε ευκαιρία τις αδυναμίες των άλλων· και ληστεύει την ολίγη τιμή, που τους μένει. Και ξολοθρεύοντας τους υπάρχει αυτός, μ' όλη τήν αναληγησία, την παλιανθρωπιά, τήν ασυνέπεια και ασυναρτησία, ανάμεσα στη σήψη των νεκρών αδερφών του, μη κατανοώντας και τότες ακόμα, πόσο «Χαλεποί Πόλεμοι αδελφών».

της ελληνικής τέχνης για μια ακόμη φορά, στο στερέωμα της εξελισσόμενης ευρωπαϊκής κουλτούρας.

Ένας από τους σπουδαιότερους αυτούς υιοκινήτες της Αναγέννησης, είναι επίσης και ο δραματικός ποιητής και φιλόσοφος Σενέκα (4-65) π.Χ. ο οποίος ακολουθήσει πίσω στην ελληνική δραματική τέχνη.

Το ευρωπαϊκό θέατρο όπως βλέπουμε, δεν έχει εγείρωσιν απ' το ανατολικό. Γουναντιόν, η ανατολή επηρεάσθη και δεχτήκε την παροτρύνηση του δυτικού αυτού εθνικού τέχνης, πολύ αργότερα.

- Στην Κίνα, επικράτη η παράδοση, πριν της παρουσιασθή, οι παίχτες να συστήνονται ονομαστικά με το επάγγελμα, συγγενικό βαθμό κ.τ.λ.

Το κλασικό θέατρο της Κίνας, ήταν επίσης ενσώματος ηθικοπαιδαγωγικό ίδρυμα θαλερο κενός. Τα μικρά δράματα, που κατά το μεγαλύτερο μέρος πραγματοποιούνταν εγγεγραμμένους ρόλους, γνώριζαν μόνο τη μια πλευρά των χαρακτήρων. Δηλαδή, πάντα νικούσαν οι καλοί και οι κακοί τιμωρούνταν. Η μάχη μεταξύ αυτών των στοιχείων, παρουσιάζει την ανάπτυξη ακροβατικών ενεργειών, ζητώντας την προσαρμογή κατά κάποιον τρόπο, στη γνωστή κομψοκινητική ηθική.

- Το θέατρο στην Ιαπωνία, δεν είχε καμία καλλιτερή εξέλιξη απ' αυτό της Κίνας. Μόνο το 1758 δημιουργήθηκε το κυκλικό θέατρο «Καμπούκι», ήτοι 138 χρόνια πριν της Ευρώπης, χωρίς όμως ιδιαίτερο περιεχόμενο και σημασία. Παίζονταν δράματα ιστορικών αγώνων, μεταξύ των αυτών Σαμουράι, και δεν ήταν δυνατό να τραβήξει την προσοχή του Ευρωπαϊκού κοινού.

- Ως αναφορά το Ινδικό θέατρο, είχε κάποια καλλιτερή ανάπτυξη και απήγαγε από τα προσεφερόμενα. Εδώ συναντά κανείς μια συγγένεια με το Ευρωπαϊκό. Παρατηρώντας δυο θεατρικά έργα που εκπορεύθηκαν τις σκηνές των ευρωπαϊκών θεατρών, βλέπουμε να ξεχωρίζονται οι πράξεις, στο ρολόι του γελοιοποιού, του επιμελητή του έργου, το γνωστό υποβόλεο του κωμικού κ.τ.λ. Τα δυο θεατρικά αυτά έργα είναι: το «Βασανισμός» του Βασιλιά Λουίρακα, και το «Λακουντάλο» του Καλιντάλο, που θα μαζωνταν ιδιαίτερα από τον Γκιταί.

Ένα μοντέρνο παράδειγμα, είναι το πολυπαιζόμενο έργο του Τζακόρ «Το Ταχυδρομείο».

Το θέατρο του μεσοαιώνα, είχε μια ένωση, μια σχέση θαλερο κενός στην με τα μυστήρια και το μυστικισμό της θρησκολησίας. Το θέατρο όμως των χριστιανικών χρόνων, δεν είχε μόνο μια απλή συγγένεια με τη θρησκεία, αλλά πήγαζε απ' αυθαις απ' τα έργα της. Με άλλα λόγια, ήταν η ίδια η θρησκεία. Ετσι λοιπόν βλέπουμε κατά το 10ο αιώνα ν' αναπτύσσονται οι θρησκευτικές αυτές παραστάσεις, που κρατούσαν ενδιαμέσως ολοκληρωτό χρόνο το ενδιαφέρον του κοινού. Παρουσίαζαν σκηνές της παλιάς και καινής Διαθήκης, και λαβαίναν χώρα σε ανοιχτές πλατείες ή μπροστά σε μεγαλόπρεπα στολισμένες εκκλησίες. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον και αποκορυφώμα του κοινού στις παραστάσεις αυτές, ήταν φυσικά οι μεγάλες γιορτές των Χριστουγέννων, της βδομάδας του Πάσχα, των Φωτών κ.τ.λ.

Σε πολλά μέρη λαβαίναν όλοι οι κάτοικοι της πόλεως μέρος. Ακόμη και σήμερα, συνηθίζεται να παίζεται καθ' χρόνο, η εβδομάδα των Πάσων, απ' όλους τους κατοίκους, προξενώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την περιέργεια πολλών

τουριστών.

Κοντά στα μυστικά αυτά παιχνίδια της χριστιανικής θρησκείας του Μεσοαιώνα, παρατηρούμε ν' αναπτύσσονται αργότερα, έργα ηθικών αξιών, με αλληγορικούς τίτλους όπως: Η πίστη, το ελετήριον, ο κλυτός, κ.τ.λ.

Ας δούμε όμως σε συντομία και επισκόπηση, το σκοπό και τις επιδιώξεις που είχε το θέατρο μετά την εμφάνισή του και φαντασμένη αυτή αντίληψη.

Στο προκείμενο του θεατρού επιβάλλεται σκεπτικός τους κριτικούς ο Λαζάρ που αντιπροσώπευε την εποχή του. Κατόπιν ακολουθεί το έργο του Λέο σινγκε ως ναιμεστικός συμβάνος της ιστορίας του Ευρωπαϊκού πολιτισμού, και έπειτα ο Σιλβέρ, με το «ηθικό ίδρυμα» χαρακτηρισμένο θεατρικό έργο. Στη συνέχεια εμφανίζονται: ο Ίβεν και Χουστρέν ως «θέατρο του αιώνα» της αληθινότητας, και τέλος, οι ιδρυτές του σοσιαλιστικοποιημένου θεατρού: Σο και Μπρεχτ.

Αυτά είναι πολύ συντόμως, οι βασικές ρίζες της έντονης διαφοροποίησης του ευρωπαϊκού θεατρού, μετά το θρησκευτικό ζήτημα της χριστιανικής κυριαρχίας. Καλό θα ήταν όμως να εξετάσουμε τη διαφοροποιητική αυτή εξέλιξη πιο κοντά και κατά χρονολογική σειρά, όπως ακριβώς αναπτύχθηκε στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο πρώτο κλάδο βλέπουμε την Ισπανία του 16ου αιώνα με πρωτεύουσα το Ισπανία Βαγία (1562-1635), να έσοφεί το ισπανικό εθνικό δράμα. Θεωρείται με τα 1500 έργα του (από τα οποία μόνο 470 παραδόθηκαν στο κοινό), ως μεγαλύτερος παραγωγικός συγγραφέας όλων των εποχών! Ορισμένα από τα έργα αυτά, όπως είναι το «Φουέντε οβελούνα» παίζονται και σήμερα με αξιοπληθή επιτυχία, όπως και το άλλο «Ο ισπανός από το Μαρκελά» κ.τ.λ. Κατόπιν ακολουθεί ο Τίρσο ντέ Μολίνα (1571-1648), με 300 θεατρικά έργα, από τα οποία εξήμισι της συστατικής κριτικής της εκκλησίας, μόνο τα 86 είναι γνωστά. Χαρακτηρίζεται πατέρα της ισπανικής κωμωδίας, και χωρίς συμβολία είναι και ο σπουδαιότερος βαθμοτοχικός της ψυχολογικής ισπανικής δραματουργίας.

Την ίδια αυτή εποχή συναντούμε στην Ισπανία τον επίσης γνωστότερο θεατρικό συγγραφέα Καλνταρόν ντε λα Μερκα (1600-1681). Έγραψε περίπου 400 θεατρικά έργα, από τα οποία, τα 108 είναι μόνο γνωστά. Πιο συντηρημένο στο θεατροφιλικό κοινό είναι: «Η ζωή είναι όνειρο» «Ντάμα Κομπολντά», «Το μεγάλο θέατρο του κοινού», και «ο δικαστής απ' το Τολέδο».

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΣΑΙΣΠΗΡΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Μέχρι το μέσο του 16ου αιώνα, παραμένει το μυστήριο και οι ηθικότητες στην Αγγλία, ακόμη αξιωματικά. Πολύ αργότερα ήρθε το κύμα του ουμανισμού με τα κλασικά έργα, που δυστυχώς παίζονταν μόνο σε λατινική γλώσσα, και δεν γίνονταν κατανοητά απ' το λαό. Το έργο του Σαίξπηρ αρχίζει να δώσει καινούργιο «στόλο» και ζωντανά στο δράμα και την κωμωδία. Το νέο αυτό είδος «τέχνη χαρακτήρων» αποκαλούμενο, ανεβάζει τον ήρωή του στο υψηλότερο βαθμό των εκλεκτών της θεατρικής μουσικής. Γι' αυτό συντέλεσε βέβαια το μεγάλο ενδιαφέρον της βασίλισσας Ελισαβέτ (1558-1603), να θεσπίσει το ταχτικό παιχνίδι, και να δημιουργήσει το μεγαλύτερο στάθμο στην ιστορία του θεατρού! Καθ' εποχή μέχρι στιγμής τουλάχιστο, ήταν τελείως αγνώστο. Οι αρχαίοι Έλληνες ανέβαν τα

θεατρικά έργα, μόνο κατά τη διάρκεια των Έορτών του Λιονισσου.

Τό έργο του Σαιξπηρ περιλαμβάνει 14 κωμωδίες, 10 βασιλικά δράματα, και 12 τραγωδίες. Τά πιο γνωστά είναι «Βασιλιάς Ριχάρδος ΙΙΙ», «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» «Όνειρο θερινής νυχτός», «Τό ημέρωμα τής Στριγγλας», «Ό έμπορος τής Βενετίας», «Βασιλιάς Ρ. ΙΙ», «Βασιλιάς Χάϊνριχ VI, «Πολύς θόρυβος γιά τό τίποτε», «Όπως σάς αρέσει», «Όπως θέλετε», «Ιούλιος Καίσαρ», «Αμλετ», «Όθέλλος», «Μακβεθ», «Βασιλιάς Λήρ», Αντώνιος και Κλεοπάτρα» «Κοριολόνος» «Χεμωνιατικό παραμύθι», «Η Τρικυμία» κ.α.

Τό γαλλικό κλασικό θέατρο: Στή Γαλλία κανει τό θεατρο τήν εμφάνιση τόν 17 αιώνα. Ό μεγάλος καρδιάλιος Ρισελιέ (1585-1642), ο οποίος έγραψε ο ίδιος τραγωδίες, ιδρύει τό 1635 τή γνωστή μέχρι σήμερα Γαλλική Ακαδημία, και ενδιαφέρεται γιά τήν ανάπτυξη τών γραμμάτων και τεχνών. Στο θέατρο δίνει εθνικό χαρακτήρα, και κανόνες θεωρίας τών τριών μονάδων τού δράματος, ητοι: η μονάδα τού μέρους, η μονάδα τού χρόνου, και η μονάδα τής πράξης.

Αυτή η θεωρία, παραζηγεί ολόκληρο τό κλασικό δράμα, και τή γνώμη τού Αριστοτέλ. που έλεγε: Η επίδραση τής τραγωδίας, είναι η κάθαρση, ο εξαγνισμός διά μέσου τής αφύπνησης τού φόβου και τής ευσπλαχνίας. Λέγοντας όμως φόβο, εννοούσε τή φρίκη τής τραγικής και πικρής εμαρμένης, η οποία ελευθερώνει τόν άνθρωπο απ' τήν υπερωσία, και σφυρηλατεί μιά αποτελεσματικότερη ανθρώπινη μοίρα.

Ιδρυτής τού γαλλικού κλασικού δράματος, εμφανίζεται κατά πρώτο ο Πιέρ Κορνέϊγ (1606-1684).

Έγραψε 33 τραγωδίες και θεωρείται πατέρας τού γαλλικού δράματος. Ονομάζονταν Λε Γκράντ, που θά πει ο Μέγας! Απ' τά έργα του ξεχωρίζουμε: «Λέ Τσίντ», «Οιδίπους», «Μήδεια», «Τό χρυσόμαλλο δέρας», και η κωμωδία «Ό ψεύτης» η οποία άνοιξε τό δρόμο τής Γαλλικής κωμωδίας του Μολιέρου. Τό πιο παράδοξο τών κλασικών αυτών δραμάτων τής αρχαιότητας ήτοσσι, τά κοστούμια τών παραστάσεων δέν ανταποκρινόνταν στήν αναφερόμενη εποχή.

Ακολουθεί κατόπι τό έργο τού Ζάν Ρακίνα (1639-1699), ο οποίος θεωρείται μετά τόν Κορνέϊγ, ως μεγαλύτερος δραματολόγος τού γαλλικού κλασικού θεάτρο. Απ' τά έργα του τά πιο γνωστά είναι: «Ανδρομάχη», «Μπριτανικός», «Βερονίκη», «Μπάγιατσετ», «Ιφιγένεια εν Αυλίδι», και «Φαίδρα».

Ένας από τους σπουδαιότερους όμως αντιπροσώπους τού γαλλικού κλασικού θεάτρο, είναι αναμφίβολα και ο Μολιέρος (1622-1673). [Απ' τά έργα του διασώθηκαν μόνο 32], τά γνωστότερα απ' αυτά είναι: «Σχολείο ανδρών», «Σχολείο Γυναϊκών», «Ταρτούφος», [είναι μιά άθανατη σάτιρα τής ψευτοελαβείας και ύποκρισίας τής εκκλησίας, πράγμα που εξόργισε τόν επισκοπο τότε τής Γαλλίας και κρατήσε τό μίσος του και μετά τό θάνατο τού Μολιέρου], τό πασίγνωστο έργο «Ό μισάνθρωπος» έγραψε ο Μολιέρος, όταν η κατά 24 χρόνια νεαροτερη γυναίκα του, τον εξευκατησε τή δεύτερη μέρα τού γάμου. Αυτός ο γάμος ηταν ένα μαρτύριο πλέον γιά τό συνασθηματικό Μολιέρο. Ακολουθούν τά έργα: «Αμφιτρώων», «Ό κατα φαντασίαν αμκωστος», [το ρόλο υποδύθηκε ο ίδιος τήν ημέρα τής πρεμιέρας, και πέθανε επί τής σκηνής, φέροντας τό ένδυμα τού ηθυσικού και τή δοξα τού αζεχαστου θεατρικού συγγρα

Μόρφωση – αξιοπρέπεια

Θόδωρου Μαλδογιάννη

Κάθε μορφή ζωής, είναι μιά συνάρτηση από πολλές μεταβλητές μορφές που ονομάζουμε αξίες και συνθήκες. Επειδή όμως οι συνθήκες αλλάζουν, η ζωή διαφοροποιείται. Η ανθρώπινη ζωή, (όπως και οι άλλες απο τα φυτά και τα ζώα) ενώ δέχεται τις ανάλογες επιδράσεις της, αλλάζει κύρια με την εξέλιξη της σκέψης που επιτελείται απο την πραγματική μόρφωση. Η ανθρώπινη ζωή συνέχεια εξελίσσεται και ο άνθρωπος ελπίζει πως με τη γενική παιδεία και την ηθική αγωγή κάποτε θα τελειοποιηθεί. Η ζωή είναι μιά αδιάκοπη πάλη, που όπως θά 'λεγε κι ο ποιητής:

«Μη φοβηθείς αυτόν που στήριξε,
την πίστη απάνω στήν ελπίδα,
τον είδα στη ζωή να μάχεται
μα πάντα ανίκητον τον είδα».

Οι άνθρωποι μόνο με τη μελέτη θα καταλάβουν και θα νιώσουν καλύτερα τον κόσμο, τη ζωή και τα κυριότερα αξιώματά της, που δεν είναι άλλα απο τη μόρφωση, την αγάπη και την αξιοπρέπεια. Αυτά τα ιδανικά πρέπει να τα έχει ο κάθε άνθρωπος, είτε είναι ερυθρόδερμος είτε μαύρος, είτε κίτρινος.

φεία].

Έπονται μετά ο Πιέρ Μαριβώ (1688-1763) και ο Βολταίρος (1694-1778), ο οποίος ανήκει επίσης στή γαλλική κλασική εποχή τού 18ου αιώνα. Αν και η αξία τού Βολταίρου δέν έγκεται οπωσδήποτε στο έργο τής δραματικής τέχνης, αλλά κάπου αλλού, μάς παρουσιάζει εν πάσει περιπτώσει τά έργα: «Οιδίπους», «Τσαίρε», «Τάνκρεντ», και «Μάχομετ» (τό έργο που ενθουσίασε τόν Γκαίτε και μετέφρασε ο ίδιος στή γερμανική).

Τέλος, συναντούμε ακόμη έναν επίγονο τής γαλλικής κωμωδίας, τόν Μπωμαρσαί (1732-1799), τού οποίου τά έργα: «Ό γάμος του Φίγκαρο, και «Ό κουρέας τής Σεβίλλης», με τη μελοποίηση τού Μότσαρτ και Ροσσίνι αντιστοιχώς, έγιναν παγκοσμια γνωστά.

Η συνέχεια στό επόμενο τεύχος)

Αφέντης και δούλος

Ντιμίτρι Σιουτερίκι

Μεταφράζει ο Γιάννης Μπενέκος

3ο (Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

Μα στο μουρμούρι εκείνο βρίσκονται μαζί ειρωνεία και μίσος, ανησυχία κι αίστημα απεριόριστης αδυνιμίας. Κι αφού λογάρισε λίγο, ξανίπε.

– Το περιβόλι είναι κιμιά εξακοσάρια μέτρα...

– Το περιβόλι θα το πάρει ο γείτονός σου ο Βελής, τον διέκοψε η κοπέλα και ξινάδωσε το ποτήρι, που δεν το είχε σημάσει στα χείλια της, στον Ουάν.

Πάρε το, λαππού.

Ο Ουάν παριπάτησε και παρά λίγο να πέσει.

Ο δίσκος τού 'φυγε από τα χέρια κι έπεσε πάνω στα γυμνά του πόδια. Σφαίονισε από πόνο κι έσκυψε να σφίξει με τα χέρια του τα πόδια του, που πονούσαν. Η κοπέλλα έτρεξε κοντά του και του ανασήκωσε το πόδι, που το είχε πληγώσει η άκρη του δίσκου, καθώς είχε πέσει. Έπλυνε την πληγή του με ούζο και την έδεσε σφιχτά μ' ένα μαντήλι, που είχε βγάλει από την τσέπη της. Ο Ουάν δεν πρόλαβε ν' αρνηθεί.

Δεν είναι τίποτα, θείε μου, τού λέει η κοπέλα, χτυπώντας τον ελαφρά στον ώμο και χαμογελαστή, ξανιγύρισε στη θέση της κοντά στο τζάκι.

Ο Ουάν την κοιτούσε με συχυμάρα και μ' όλο που ο πόνος τον έκαιγε, μέσα του την έβριζε: «Πρόστυχη!»

Σ' όλο αυτό το μικροεπεισόδιο, ο Ουάν δεν είχε ανοίξει το στόμα του κι ούτε κανένας από τους άλλους είχε κουνηθεί ούτε είχε μιλήσει. Ούτε ο ίδιος ο γέρος είχε καλοκαταλάβει τι είχε γίνει. Ο νους του ήταν στο περιβόλι, που θα του άρπαζε ο βελής και τον έβλεπε κιόλας με το τσεκούρι του στο χέρι να κόβει τα δέντρα ουρλιάζοντας: «Σκύλε!».

Ένας από τους νέους της πόλης τον ρώτησε:

– Λοιπόν, Ασλάν, τι λες εσύ για όλα αυτά; Μιλούσε σοβαρά αυτός εκεί ή κοροϊδευε;

Ο Ασλάν σφούγγισε το καταϊδρωμένο πρόσωπό του με την πετσέτα, που είχε ριγμένη στον ώμο του. Ένιωθε τὰ μηλίγγια του σαν να

τα χτυπούσε σφυρί. Στην παραζάλη του, νόμιζε πως του τρυπούσαν πόδια και χέρια με πυρωμένο, κατακόκκινο καρφί. Μα κρατιόταν και χαμογελούσε πικρά.

– Έ, παιδί μου, λέει. Αυτί έχει ο κόσμος. Καθένας με τη σειρά του.

Τη στιγμή εκείνη η σκέψη του πήγε στον Αντώνη Τσιπλάκη, κι είδε τον εαυτό του γυμνό, χωρίς εισοδήματα, χωρίς βιό, κουρελή, χωρίς αποκούμπι, σαν τον Ουάν. Θα του παίρναν και το περιβόλι ακόμα! Είχε πει εκείνη κεί τίποτε για τα ζωντανά; Τι είχε πει για τα βόδια και για τ' άλογο; Κι αυτά τα πέντε στρέμματα τι τού χρειαζόνταν; Να σκάψει σ' αυτά το λάκκο του; Μα θα βρισκε μόνος του ένα κομματάκι γης για τον τάφο του αφού είχαν βρει για τον Αντώνη. Ά! Ο Αντώνης!

– Αυτό το χωραφακι γύρω από το σπίτι, πιστεύω να σου φτάνει, αφέντη, τού λέει ο Βελής, παίζοντας στα δάχτυλα την αλυσιδίτσα του και χωρίς να τον κοιτάει στα μάτια. Δυό ψυχες είστε... Κι ήταν έτοιμος να προσθέσει και καθένας μ' ένα πόδι στο λάκκο, μα εξακολούθησε.

– Είναι πολύ καλό χωράφι. Μπορείς να παίρεις σ' αυτό τριφύλλι, θα σας έφτανε για όλο τον χρόνο. Αυτή η κοροϊδία έτσουξε τον γέρο σαν νά 'τανε καμουτσικιά. Κεραύνωσε το χωρικό με μιά ματιά, μα ο νους του δεν ξεκολλούσε από τον Αντώνη. Κι οι δυνατοί χτύποι που ένιωθε στα μηλίγγια του, του φάνηκε σαν βουΐσμα στο κεφάλι του, που έρχονταν από τις καμπάνες πού, με τον ήχο τους, συνόδευαν, ένα βραδάκι κατά το ηλιοβασίλεμα, το «μπαλλίστα» στην τελευταία του κατοικία. Τι είχε πει ο Βελής; Ο Ασλάν άπλωσε το χέρι, πήρε το φλυτζάνι με το ούζο του και γυρνώντας προς το χωρικό του λέει σαν ν' αστειεύονταν:

– Αυτό το περιβόλι πρέπει να το προσέχεις γείτονα.

– Όταν ωριμάσουν τα ρόδια, θα σοθ φέρω ένα καλάθι, τ' απάντησε ο Βελής.

– Δεν έχω πιά δόντια, να τα μασήσω, τού λέει ο Ασλάν, πάντα με τον ίδιο τόνο. Εσύ, φίλε μου, τὰ 'χεις ακόμα γερά τα δόντια σου; Κι άδειασε το φλυτζάνι μουρμουρίζοντας τους: «ο ρουφιάνος! Πώς ξέρει να κοροϊδευεί! Μα θα γελήσει καλά, όποιος γελάσει τελευταίος!».

Ένας από τους νέους, χωρίς να δείχνει αν αστειεύονταν ή μιλούσε σοβαρά, ρώτησε το γέρο:

– Λι μου φαίνεται νά 'σαι πολύ καλά. Μηπως έχεις πυρετό;

Ο αφέντης ανασηκώθηκε και κούνησε το κεφάλι. Ρίχνοντας την πετσέτα στον ώμο του απάντησε:

– Τι να σου πώ, παιδί μου; Δεν είμαι πιά νέος πρέπει να το παραδεχτώ. Είπες πως σου φαίνουμαι, σαν να μην είμαι καλά. Έ, λοιπόν! Θα σου πώ ένα ανέκδοτο. Δυό βοσκοί βάδιζαν σ' ένα στενό μονοπατάκι πάνου κεί στο βουνό κι ο γέρος σήκωσε το χέρι του προς την ανατολή. Από τόνα μέρος βράχος απότομος, από τ' άλλο γκρεμός. Ο βοσκός που ήταν μπροστά, ζυλίστηκε, παραπάτησε και κατρακύλησε στο γκρεμό. Ο άλλος που ήταν στο μονοπάτι, τον ρωτάει: «Πώς τα πάζ Χασάν;»

Κι ο άλλος, κατρακύλωντας ακόμα, του φώναξε:

«Περιμένε λίγο να φτάσω στον πάτο και θα σου πώ».

Θέλεις να πείς πως ακόμα δεν έφτασες στον πάτο; ρώτησε ο Βελής.

Εγώ; λέει ο Ασλάν και φαινόταν να σκέφτονταν μα ήταν κατιοργισμένος. Δεν είδα αυτό!.

Και στο κάτω κάτω δεν είμαι και τόσο γέρος. Ο παππούς μου έζησε εκατόν δέκα χρόνια. Το ξέρεις πολύ καλά εσύ, γιέ της Σελιμέ.

Μην παύεις λοιπόν να ελπίζεις, τ' απάντησε ο Βελής. Ταραγμένος καθώς κι ο Ασλάν του θύμισε ποιανής γιός ήταν.

Οι κακές γλώσσες λέγαν πώς η Σελιμέ ήταν ερωμένη του Ασλάν στα νιάτα της.

– Εμπρός, παιδιά! Κοντεύει μεσημέρι, είπε η κοπέλα για να κόψει την κουβέντα και σηκώθηκε.

Βγαίνοντας είπε στον Ουάν:

– Θέλω κάτι να σου πώ, θείε μου και τον έπιασε ήσυχα από το μπράτσο.

Ο Ουάν τράβηξε απότομα το χέρι του, μα ακολούθησε την κοπέλα ήσυχα.

* * *

Μόλις βγήκαν η κοπέλα έκαμε νόημα στους νέους να τραβηχτούν. Μπήκε μονάχη στο περιβόλι του Ασλάν αφέντη και περίμενε κάτω από τον ίσκιο μιάς μεγάλης συκιάς, που άπλωνε τα κλαδιά της σαν τέντα. Ο Ουάν έσερνε με κόπο τα πόδια του και μουρμούριζε προσευχές και κατάρεις, τις πρώτες για την Παναγία, τις άλλες για την κοπέλα. Και πριν την ανταμώσει αυτή είχε κόψει μερικά σύκα και κάμποσα συκόφυλλα. Έβαλε τα σύκα πάνου στα φύλλα και κάθησε να τα φάει. Καθάριζε τα μαύρα σύκα με τα λεπτοκαμωμένα δάχτυλά της και τα δάγκωνε με τα λεπτά κι άσπρα σαν το φίλν

τισι δόντια της. Ο Ουάν θά 'θελε, αν μπορούσε, ν' αρπάξει μιιά πέτρα και να την τινάξει καταπάνου σ' αυτό το κεφάλι με τα ξανθά μαλλιά κι αυτή τη μύτη, που ήταν σαν τρομπέτα.

– Κάτσε και πάρε ένα σύκο, θείε μου, τού έιπε τρυφερά η κοπέλα δείχνοντάς του με το χέρι μέρος να καθήσει κοντά της.

Ο Ουάν στάθηκε όρθιος με τα χέρια κρεμασμένα και σκυμμένο το κεφάλι, στη συνηθισμένη στάση, που έπαιρνε μπρος στον αφέντη του. Και τα κουρέλια κρέμουνταν στο αδύνατο κορμί του.

– Εμπρός, έλα πιό κοντά, θείε μου. Θέλεις ένα σύκο; τον ρωτάει ευγενικά η κοπέλα.

Ο Ουάν δε μπόρεσε να κρατηθεί.

– Δέ θέλω να με λές «θείε μου», σύ...

Η λέξη που πήγαινε να πεί πνίγηκε στο λαιμό του.

Άρχισε να τρέμει ολόκληρος, μα κάθησε.

– Θέλεις, δε θέλεις, είσαι θείος μου τού λέει ήσυχα η κοπέλλα. Είμαι η κόρη του Στέφανου, η ανεψιά σου, θείε Ουάν.

Ανατινάχτηκε κείνος. Μετά έμεινε μαρμαρωμένος, παραξενεμένος.

Γελούσαν τα μάτια της κοπέλλας και δάγκανε με τα δόντια της την κόκκινη καρδιά ενός σύκου.

Ξανάπε:

– Είμαι η κόρη του Στέφανου, ναι, ναι, θείε μου.

Ο Στέφανος είχε μ'ά μοναχοκόρη, την Αγνή... Όλη η περασμένη ζωή του γέροντα, πέρασε τότε μπρός στά μάτια του σαν σε κινηματογραφική ταινία, μ' όλες τις εικόνες των συγγενών του.

Και να ο Στέφανος, το τελευταίο από τα παιδιά της φαμίλιας που μόλις είχε γεννηθεί κι ο καλός θεός κάλεσε κοντά του τον πατέρα του, το Μόκη. Και για να βοηθήσει το μικρό του αδερφό και τις δυό αδερφές του ήρθε δούλος, σ' ηλικία δέκα χρονών, εδώ στο Καντίπασι. Η μάνα του είχε μείνει χήρα με τέσσερα παιδιά κι αυτός, σαν μεγαλύτερος, έπρεπε να τους βοηθήσει για να μην πεθάνουν της πείνας.... Λε γνώρισε την κοπέλλα! Πως μπορούσε να τη γνωρίσει; Κοίτα! Είχε τα μάτια του Στέφανου, μεγάλα και γελαστά.... Και πώς τον κοιτούσε με τα μάτια της το παλιοθήλυκο. Ήταν μοναχοκόρη, χαϊδεμένη. Και μ' όλα αυτά γίνηκε αντάρτισσα! .... Ο Ουάν θυμήθηκε τη στενοχώρια τη μέρα που την είδε αγκαλιασμένη με το νέο και δε μπορούσε να ξεκολλήσει από κοντά του. Ζυλίστηκε στη στιγμή κι ήταν έτοιμος να φτύσει καταπάνου της και να τη χτυπήσει μα κείνα τα μάτια, που τον κοιτούσαν τόσο τρυφερά,

τα δόντια, που δάγκωναν την κόκκινη καρδιά του σύκου, κείνη η όμορφη κοπέλα, που δεν ήταν καμιά ξένη, μα η ανεψιά του και που όμοιαζε τόσο με το μικρό του Φάνη και του έλεγε «θείε μου» με τόση γλύκα και πού..... όλα αυτά κάμαν την καρδιά του να χοροπηδάει κι απ' τη συγκίνηση του έτρεμε.

Όλα τα περισμένα άρχισαν νά σωρεύονται τώρα στη μνήμη του. Ξανάβλεπε το πρόσωπο της μανά του, του πατέρα του, μια κούνια με το μικρό Φάνη. Μόλις είχε αρχίσει να του τραγουδάει κανένα νανούρισμα κι αναγκάστηκε να κρατήσει τους δικούς του και να πάει δούλος στα τσιφλίκια αυτών των αγάδων.... Στην ίδια κούνια είχε κουνήσει και τις αδερφές του. Μα που βρίσκονταν τώρα οι αδερφές του; Τη μιά, πριν κλείσει τα δεκαπέντε της χρόνια, πριν ανθίσει, την είχε αρπάξει μια φοβερή αρρώστια. Η άλλη, ά η άλλη! Ένας μπέης του κάμπου, την είχε βιάσει κι έβαλε τέλος στη ζωή της πηδώντας μέσα σ' ένα πηγάδι. Τη λέγαν Ζαφείρα. Είχε δυό μεγάλα μάτια σαν αυτά της Αγνής, που κάθονταν τώρα πλάι του και του χαμογελούσε. Μα δεν ήταν τόσο ζωηρή κι ορμητική. Κι τρινη, πολύ αδύνατη, φαινόταν πάντα κοριτσάκι. Κι αυτήν ατίμασε κείνος ο ληστής.....

– Μα κάτσε, θείε Ουάν, τον παρακάλεσε ξανά η Αγνή!

.... Και τούτη δώ τώρα αγκάλιαζε αυτόν τον άγνωστο και κλωσπούσε μαζί του μέσα στα χαμόκλαδα! Πού είναι λοιπόν, εκείνα το πηγάδι να τη ριξει μέσα με τα ίδια του τα χέρια!

Ο Ουάν ένιωθε ξανά ζάλη. Μετά ξέσπασε σε βρισιές κατά της ανεψιάς του:

– Παλιοθήλυκο!... Γιατί δεν πάς να πνιγείς, αντί να παρουσιάζεσαι μπροστά μου και να τολμάς ακόμα να με λές θείο σου! Γιατί ο Στέφανος δεν της στραγγάλισε το λαιμό, όσο ήταν ακόμα καιρός!

Και σηκώθηκε να φύγει.

Η κοπέλα, τον έπιασε γερά από το χέρι και τον κράτησε. Ο Ουάν ήταν τώρα ανίκανος να κουνηθεί. Δε μπόρεσε ν' αντισταθεί στην ανεψιά του και κάθησε. Κι ένιωθε ξανά δυνατή συγκίνηση, που τον νίκησε κι αναρριγούσε, όσο θυμόταν τα παλιά.

Ο Στέφανος είχε πεθάνει νέος ακόμα κι είχε αφήσει πολύ μικρό το κοριτσάκι του. Τι απέγινε η γυναίκα του; Μπερδεύονταν, οι αναμνήσεις στο μυαλό του Ουάν σαν σε νυφάδες του χιονιού που τις χορεύει η θύελλα, μα τούτη τη φορά οι νυφάδες ήταν μαύρες, μαύρες... Η νύφη του με την κόρη της είχαν παρατήσει το καλύβι τους, που δεν άργησε να σωριαστεί. Είχε μπει δούλα, τη διώχναν από το ένα σπίτι και

κείνα τα δόντια, που δάγκωναν την κόκκινη καρδιά του σύκου, κείνη η όμορφη κοπέλα, που δεν ήταν καμιά ξένη, μα η ανεψιά του και που όμοιαζε τόσο με το μικρό του Φάνη και του έλεγε «θείε μου» με τόση γλύκα και πού..... όλα αυτά κάμαν την καρδιά του να χοροπηδάει κι απ' τη συγκίνηση του έτρεμε.

πήγαινε σ' άλλο, όλο και πιο μακριά στον κάμπο μέσα. Μετά τις ξέχασε. Μιλούσε γι' αυτές σαν νά 'ταν ξένες. Πολύ σπάνια μάθαινε νέα τους! Ήξερε πως η νύφη του δεν είχε ξαναπαντρευτεί. Είχε δοθεί ολάκερη στην κόρη της, την Αγνή, λέγαν....

Και να που είχε μπροστά του την ίδια την Αγνή, με κυλότα σαν αγόρι, με πιστόλι στη μέση και σκούφο με κόκκινο αστέρι στο κεφάλι. Ήταν αυτή που αγκαλιάζονταν με κείνον τον άγνωστο μέσα στα χαμόκλαδα και που είχε γελάσει κατάμουτρα στο θείο της. Είχε χάσει λοιπόν κάθε ντροπή αυτή η κόρη για να τον λέει «θείε μου» χωρίς την παραμικρότερη στενοχώρια.

Άφτονα κυλούσαν τώρα τα δάκρυά του πάνινυ στα ζαρωμένα και ξεραμένα μάγουλά του, όπως, ύστερα από δεκάδες χρόνια, τινάζει το νερά της μιά πηγή κρυμμένη στη γη.

Η κοπέλα του κρατούσε το χέρι ανάμεσα στα δικά της με την τόσο λεπτή επιδερμίδα και το χάιδευε, έτοιμη κι αυτή να ξεσπάσει σ' αναφυλλητά.

Η Αγνή ήταν ακόμα πολύ νέα, όταν η μάνα της παράτησε το χωριό.

(Η συνέχεια στο επόμενο)

Τά Μαστοροχώρια

Του Τάσου Παπασταύρου
ἀρχιτέκτονα

40

Τραγούδια τοῦ λαοῦ

Σε σεβαστό γέροντα

Αφέντη μου στὴν τάβλα σου χρυσὴ καντήλα φέγγει.
χωρὶς ἄλυσσο κρέμεται χωρὶς αἶρα τρέμει.
Χωρὶς τὸ λάδι, τὸ κερὶ φέγγει τῆς αφεντιάς σου.
Κι ἀπὸ τῆς αφεντιάς σου, φέγγει τοῦ μαχαλά σου.
Καλότυχος ὁ μαχαλάς με τον αφέντη πό χει,
χωρὶς τὸ χρυσοχούλιαρο δὲν κάθεται νὰ φάει,
χωρὶς τὸ χρυσομάχαιρο δὲν κάθεται νὰ κόψει.
Κερν' αφέντη μ' κέρνα, κέρνα τα παλικάρια,
Νὰ ζήσεις χρόνους εκατὸ καὶ νὰ τοὺς απεράσεις
κι ἄλλους διακόσιους ομπροστὰ ν' ασπρίσεις νὰ γεράσεις.

Σε νεαρὴ κοπέλα

Εδῶ ἔχουν κόρη ν' ὀμορφη, θέλουν νὰ τὴν παντρέψουν,
τῆς δίνουν γιὸ τοῦ βασιλιά τῆς δίνουν γιὸ τοῦ Ρῆγα.
Δὲ θέλει γιὸ τοῦ Βασιλιά, δὲ θέλει γιὸ τοῦ Ρῆγα.
Μον' θέλει τ' ἀρχοντόπουλο μὲ τις πολλὲς χιλιάδες
ποὺ κοσκινίζει το φλωρί καὶ πέφτει στὸ λαγάρι
καὶ τ' ἀποκοσκινίσματα τὰ δίνει στὸ μαντήλι.
Καὶ στὸ μαντήλι τὸ σπαθὶ καὶ τὸ σπαθὶ στὴ ζώση,
κι ἡ ζώση ἀπάνω στ' ἄλογο, καὶ τ' ἄλογο στοὺς κάμπους.
Διψοῦν οἱ κάμποι γιὰ νερό, καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνια
διψᾷ καὶ τ' ἀγριομέλισσο γιὰ ἡμερο λουλούδι.

Σὲ νιόγαμπρους

Ετοῦτ' τὰ δυὸ τὰ νιούτσικα τὰ δυὸ στεφανωμένα
ποὺ τὰ στεφάνωσ' ὁ Χριστὸς μὲ δώδεκα βαγγέλια.
Νὰ ζήσουν νὰ προκόψουνε πάντα ευτυχημένα.
Βαστάει ὁ δέντρος τὴ δροσιά, βαστάει κι ὁ νιὸς τὴν κόρη
Στὰ γόνατά του τὴν κρατεῖ, στὰ μάτια τὴ λογιάζει
— Κόρη μ' πολὺ εἶσαι ὀμορφη, κόρη μ' πολὺ ἴσαι ἄσπρη.
ἄσπρη σὰν τὸ τριαντάφυλλο κόκκινη σὰν τὸ ρόιδο.

Σὲ ἀραβωνιασμένη

Εδῶ ἔχουν κόρη ὀμορφη, κόρη ἀραβωνιασμένη
Στὰ σῖνεφα τὴν ἐκρυσαν στὰ σῖνεφα τὴν κρύβουν
φανήκαν τὰ ζανθιά μαλλιά καὶ οἱ χρυσὲς πλεξίδες.

Σε ἀποχαιρετισμὸ σπιτιοῦ

Ὅσ' ἄστρα εἶν στοὺς οὐρανοὺς καὶ φυλλ' ἀπὸ τὰ δέντρα
τόσα καλὰ νὰ δώσ' ὁ Θεὸς ἐδῶ ποὺ τραγουδάμε.
Κι ἐκεῖ ποὺ τραγουδήσαμε πέτρα νὰ μὴ ραῖσει
Κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χιλιόχρονος νὰ ζήσει.

Λαϊκοί αρχιτέκτονες (Κουδαραίοι – αρχιμάστορες)

Οι περισσότεροι από την περιοχή της Κόνιτσας, είναι συνδεδεμένοι με τη μαστορική τέχνη. Από πατέρα σε γιό, οι κάτοικοι της Πυρσόγιαννης, της Βούρμπιανης και της Καστανιανης, ακολουθούσαν κύρια το επάγγελμα του χτίστη. Ήταν οργανωμένοι σε ομάδες, με την αρχηγία του λαϊκού αρχιτέκτονα, όπου στις εντολές του είχαν τυφλή υπακοή. Οι ομάδες λέγονταν από τους ντόπιους και «μπουλούκια». Αποτελούνταν από τόν αρχηγό 15 ως 30 μαστόρους και τὰ μαστορόπουλα, πού ο αριθμός δέν ήταν καθορισμένος, αλλά ήταν συνάρτηση στά μεγέθη τών εργασιών. Κάθε μάστορας είχε απαραίτητα κι ένα μουλάρι, πού χρησίμευε τόσο γιά τή μεταφορά τών αναγκαίων, όσο και τών υλικών τής οικοδόμησης. Τά μουλάρια είχαν βοηθούς στό έργο τους τὰ μαστορόπουλα, πού η δουλειά τους ήταν μαρτυρική. Σ' όλη τή διάρκεια τής ημέρας, κουβαλούσαν πέτρες και λάσπη κι ασβέστη, και τή νύχτα, φύλαγαν τὰ ζώα, γιά νά μή προξενήσουν ζημιές στά ζένα κτήματα. Αν παρ' ελπίδα συνέβαινε κάτι τέτοιο κακό... τὰ μαστορόπουλα τήν κλήρωναν μέ γερά ξυλοκοπήματα. Ακόμα η τροφή τών παιδιών, ήταν ασήμαντη και πενιχρή. Λένε ότι τούς επέτρεπαν νά γλείφουν μόνο ένα κομμάτι τυρί και όχι νά τó δαγκώνουν. Ταξίδευαν από 9 χρονών.

Και τίς Κυριακές, όταν όλοι οι μαστόροι ξεκουράζονταν και πήγαιναν στά καφενεία, τὰ παιδιά είχαν μπουγάδα στά ρούχα, και προπάντων στά ρούχα τών μεγάλων.

Τά μπουλούκια περιλάμβαναν μαστόρους μέ διάφορες ειδικότητες: πελεκάνους, λατόμους, ξυλουργούς κλπ. Ο πρωτομάστορας μέ τούς καλύτερους, έχτιζαν τὰ κύρια οικοδομικά στοιχεία. Η ευσυνειδησία και η τεχνική τους ήταν εξαιρετική. Δέ λογάριζαν λίγα μεροδοΐλια παραπάνω αρκεί νά έφκιαχναν τήν τέχνη τους σωστή κι όπως τήν ήθελαν μέ όλα τὰ μεράκια τους, και τήν καυχιότανε και τήν καμάρωναν.

Οι ντυμασιές τους ήτανε βαριές, γιατί ταξίδευαν συνέχεια στά βουνά και τὰ ψυχρά μέρη. Τά ρούχα τους όλα μάλλινα. Το τσιπούνι (γιλέκο), τó ταλαγάνι (κάπα μέ πτυχές) και η μαρούτσα (σακκάκι).

Συγκινητικότερες ήταν πάντα οι στιγμές τής αναχώρησης τών μπουλουκιών από τó χωριό.

Οι παλιότεροι θυμούνται ακόμα και τούς «Κυρατζήδες» μέ τὰ καραβάνια τους. Τόν Κώτσιο Λούδα, τó Ρουμπάτη, και τóσους άλλους.

Έφευγαν μετά τó Πάσχα, κι έρχονταν παραμονές Χριστουγέννων.

Πρωί πρωί και πριν σκάσει ο ήλιος, η συνοδεία ξεκίναγε βουβη κι αμίλητη. Όλοι οι συγγενείς, γυναίκες και παιδιά μαζί στό ξεπροβόδιό τους. Όταν τ' άλογα ξεκίναγαν σιγά-σιγά και χανόντουσαν στό παχύ ρουμάνι, η συνοδεία έπαιρνε τó δρόμο τού γυρισμού στό σπίτι και τó δοχείο μέ τó νερό (μασουρωτό μπρίκι) άφηνε λίγο λίγο νερό στό δρόμο, ν' αφήσει μέ τó έθιμο τὰ ίχνη, γιά νά τόν ξανάβρει γρήγορα ο αγαπημένος πού έφυγε.

Η ώρα τού γυρισμού πάλι, ήταν ώρα χαράς και πανηγυριού. Έρχονταν οι μάστοροι γεμάτοι δώρα και γρόσια, ωώνια, τσαρούχια γιά τούς γιούς, φουστάνια γιά τίς θυγατέρες. Συνήθιζαν ν' αγοράζουν από τὰ καμποχώρια ένα μεγάλο βόδι πού τó λέγανε «γκόρο», γιά νά τó κάνουν παστοურμά και λουκάνικα γιά τó χειμώνα. Το βόδι αυτό ήταν η αιτία πού δημιούργησε και τó παρατσούκλι «Γκόρος» γιά τούς κατοίκους τών χωριών αυτών, πού χρησιμοποιείται και σήμερα ακόμα από πολλού Ηπειρώτες.

Ονομαστοί λαϊκοί αρχιτέκτονες υπήρξαν πολλοί. Πρωτεύουσα θέση κατέχουν ο Ζιώγας Φρόντζος ή Γούσιας, και ο Λάμπρο Βέτσας από τήν Πυρσόγιαννη, αυτοί πού έχτισαν και τó γεφύρι τής Κόνιτσας τó 1870. Γύρω από τó Ζιώγα Φρόντζο υπάρχει και τó εξής ανέκδοτο:

Όταν κατασκευάστηκε η γέφυρα, ο τούρκικος στρατό τής Κόνιτσας τó 1884 ήρθε νά τήν επιθεωρήσει. Τότε ο Τούρκος μηχανικός Μεχμέτ Βέης (κατασκευαστής τής οδού Γιαννίνων-Μπιτολίων) αντικρύζοντας τή γέφυρα, εντυπωσιάστηκε αδρά, και ζήτησε νά ιδεί τó δημιουργό τής. Παρουσιάστηκε λοιπόν ο αγράμματος γερο - Γούσια-Φρόντζος μέ τὰ τσιπούνια και τίς φλοκάτες, μπροστά στόν Τούρκο μηχανικό πού είχε σπουδάσει στό Πολυτεχνείο τής Γερμανίας, και αφού τόν συγχάρηκε ο Βέης, τονε ρώτησε, σέ ποιό πολυτεχνείο σπούδασε. Και ο γέρος τού απάντησε: «Στό Πολυτεχνείο τής ... Κράπας». Είναι δέ η Κράπα, ένας λόφος πάνω από τήν Πυρσόγιαννη όπου μαθήτευαν τὰ μαστορόπουλα. Σπουδαίος λαϊκός αρχιτέκτων, ήταν και ο Καστανιανί-

της Γιώργη Γκόσιος πού έχτισε καί τόν τούρκικο στρατώνα καί το τζαμί.

Ονομαστοί ήτανε καί οι Γιοσαιίοι από τή Βούρμπιανη. Ο Χρήστο Γιόσης (1800) οι γιοί του Γιώργος καί Δημήτρης, καί ο Αποστόλης Γιόσης. Έχτιζαν πολλά οικοδομήματα καί εκκλησίες παντού. Έργα τους είναι, ανάμεσα στους τόσους ναούς, καί ο μητροπολιτικός τής Κόνιτσας, τής Δουρούτης η μονή, τὸ Αρχιμανδρειό τών Γιαννίνων, η μεσογέφυρα στά σύνορα, καί πολλά άλλα μέγαρα καί σαράγια. Ο Νικόλας Λιόλης (πέθανε το 1857)· καί οι Γιοσαιίοι έχτισαν τὸ μητροπολιτικό ναό τοῦ αγίου Αθανασίου στά Γιάννινα. Τον 18 αιώνα, ήκμασε ο βουρμπιανίτης αρχιτέκτονας Μαϊστορορίζος πού πέθανε τὸ 1788, από τήν οικογένεια του Κώστα Γραμματικού. Επίσης, σπουδαίος ήταν ο βουρμπιανίτης Σίμος Ψύλλος, πού έχτισε καί το μοναστήρι τής Ζέρμας στο χωριό Πλαγιά κοντά στήν Πυρσόγιαννη. Τὸ ἴδιο πρέπει ν' αναφέρουμε καί τόν Ταλιαδούρο (από τὰ ιταλικά ξυλογλύπτη Βασίλη Σκαλιστή, από το Γοργοπόταμο (Τούρναβο). Αυτός είχε προτάσεις από τούς Ιταλούς, νά δουλέψει ειδικά γι' αυτούς στή Βενετία. μὰ τίς ἀπόρριπτε. Έργα του είναι το περίφημο τέμπλο του μητροπολιτικού ναοῦ Γιαννίνων καί τοῦ ἁγίου Γιώργη Πυρσόγιαννης, Στήν αρχή δούλευε σέ καθαρά κλασικό βυζαντινό ρυθμό, μὰ αργότερα, ὅπως καί ὅλη η σχολή τοῦ Γοργοπόταμου, ἐπηρεάστηκε από τήν ἰταλική τεχντροπία.

Από τούς αγιογράφους τών Χιονιάδων θά αναφέρουμε τόν Κώνστα (1770) καί τούς Γ. Ζήκο (Χιοναδίτη), Θεοδόση καί Ματθαίο Χιοναδίτη πού ἔδρασαν στο πρώτο ἡμισυ τοῦ περασμένου αιώνα.

Τέλος καί από τὸ Πεκλάρι κατάγονται πολλοί από τούς παλιούς χαλκουργούς τών Γιαννίνων.

Λαϊκοὶ οργανοπαίχτες

Κατά τη Δεσπ. Μαζαράκη, οι αρχαιότεροι κλαριντζήδες τής περιοχῆς ήταν, ο Θωμάς Αναστασίου καί ο Τουρκαλβανός Μπεκίρ. Ήταν καί οι δυὸ τους κάπου 10 χρόνια μεγαλύτεροι από τόν Παῦλο Τσοῦτα. Ο Τσοῦτας (1834) ήταν από τὸ Λεσκοβίκι τής Αλβανίας. Αλλά, ὅταν παντρεύτηκε σέ ηλικία 17 χρονῶν μέ μιά κοπέλα από τὸ Πάπιγκο, ήρθε στήν Ελλάδα. Οργανοπαίχτης ἔγινε τυχαία, χάρη στο κλαρίνο πού βρήκε στο προικιό τής γυναίκας του. Από τὰ 25 παιδιά του, ὅλα τὰ αρσενικά ἔπαιζαν ὄργανο. Από τούς τελευταίους ο Λάζαρος βιολί κι ο Αποστόλης κλαρίνο. Η κομπανία τοῦ γερο Τσοῦτα, ἀπαρτιζόταν ἀπ' αὐτόν καί τὰ παιδιά του, καί ήταν γνωστή μέ τ' ὄνομα «τσουτάικο». Έμεινε μάλιστα παροιμιακή ἔκφραση «τοχω τσουτάικο» που λεγόταν γιά ὅποιον είχε σπίτι του πολλά ὄργανα καί γλεντούσε.

Επίσης ο Αντώνης Τσιάπης κι η φαμίλια του, ήταν ὅλοι οργανοπαίχτες. Ηξεραν κι ευρωπαϊκή μουσική καί πολλά ἀνατολίτικα τραγούδια.

Ακόμα πιὸ ζακουσμένος ήταν ο Ασλάνης από τὸ Λεσκοβίκι. Αυτός είχε πολύ μεγάλη φήμη, πιότερο από τὰ μοιρολόγια του. Ο θρύλος μπλέκει γύρω ἀπ' τ' ὄνομά του: Εἶχε ἀσημένιο κλαρίνο. Πήγαινε στήν πόλη κι ἔπαιζε στο σουλτάνο. Επαιζε τόσο ὁμορφα, πού ἔβγαιναν οι χαρεμπούλες στά μπαλκόνια νά τόν ἀκούνε, καί μαγεύονταν. Ο σουλτάνος τοῦ ἀσήμωσε τὸ κλαρίνο ἀπό μέσα κι ἀπόξω, γιὰτι ἔπαιζε πολύ γλυκά παθητικά κι ωραία. Τόν ἔδωξε ὅμως ἀπό τήν Πόλη, γιὰτι ἀναστάτωνε τὰ χαρέμια. Ο γιός του Σελίμης φημιζόταν κι αὐτός γιά τὸ παίξιμό του καί γιά τὰ μοιρολόγια. Τὰ ἴχνη του ὅμως χάθηκαν. Μιά ἄλλη μουσική προσωπικότητα ήταν ο Νικολάκι Σουλεϊμάνης. Κι αὐτός στάθηκε τέτοιος, πού η φήμη του ξεπέρασε τὰ ὅρια τής περιοχῆς. Ο Σουλεϊμάνης ἔγινε διάσημος. Τ' ὄνομα του ἔμεινε παροιμιακό ἀνάμεσα στους συναδέλφους του καί στους γλετζέδες του καιροῦ του. Καί σήμερα ἀκόμα τὸ μεγαλύτερο παίνεμα πού μπορεῖς νά κάνεις σ' ἕναν οργανοπαίχτη, είναι νά τοῦ φωνάξεις: «Γειά σου Σουλεϊμάνη μου!». Ο Σουλεϊμάνης πέθανε γύρω στά 1920. Ἀν καί Αλβανός, ὅμως ἔζησε πιὸ πολύ καί στά ηπειρώτικα μέρη.

Ἐκτός ἀπό τόν περίφημο Μπεκίρη, καλοὶ οργανοπαίχτες ήταν καί τὰ παιδιά του Λούφος καί Τζεμάλης, καθὼς καί ο Νάσιος τής Χοντρολένης. Καί τέλος, ο υπέροχος Σούλιος ἀπό το Μπερκο πού ἔφυγε στήν Αλβανία. Κι ἔπαιζε στο Ραδιοσταθμὸ τών Τιράνων, ὡσπου πέθανε σέ πολύ μεγάλη ηλικία. Από τούς βιολιτζήδες, ἀναφέρουμε τὸ Γιάννη Μπερτόδουλο, τόν Πέτρο Τσιάπη καί τόν Μουράτη.

(Η συνέχεια στο ἐπόμενο τεύχος)

Διάφοροι μύθοι

(Από τό χώρο τής Ηπείρου)

Τού Χρήστου Σκανδάλη«Σέ θαμένουμι...»

Κάθονταν ένας σέ νιά ραχούλα κι αγνάντευε έναν πό' κανε χωράφι παρακάτω.

– Θαμένουμι σέ θαμένουμι, φώναζε.

Ήφηκε τὰ βόδια και πάει και τόν ρωτάει:

– Τί θαμένισι κι θαμένισι!...

– Σί θαμένουμι π' κάν'ς μ' ένα βόι χωράφι.

Γύρισε νά κάνει χωράφι. Πάλι εκείνος.

– Σί θαμένουμι π' κάν'ς μ' ένα βοι χωράφι...

Τού λέει και τούτος πο'κανε χωράφι.

– Θρε εσύ δέν έχεις δουλειά νά κάν'ς και θαμένισι.»

Θαμένουμι = κάθομαι και σέ κανω γούστο, βλέπω και τι παράξενο και ακοράω.

Από Κρυφοβό γραμμένος ο μύθος. Λέγεται και σ' άλλα χωριά.

Έμεινε η παροιμιώδης φραση, που λέγεται από πολλούς ταχτικά

«Σέ θαμένουμι, όρ' εσύ κάθεται και θαμένισι.»

«Ο καρβουνιάρης για βασιλιάς...»

Νά δεις που λέν τού μύθου. Πήραν έναν καρβουνιάρη νά τόν κάνουν βασιλιά. Στο δρόμο που πήγαιναν Πέρασαν κι απόνα δάσος Είδε ο καρβουνιάρης τὰ χοντρά και καλά δέντρα.

– Άϊντε ορέ τι κάρνα που βγαίνουν αυτά! Τους λέει.

Τό νού του εκεί τόν ειχε (!)

Γραμμένος όπως λέγεται στο Κρυφοβό! Λέγεται σ' όλα τὰ χωριά. Από μικρούς και μεγάλους, άντρες και γυναίκες. Παιρνουν αφορμή από κείνον, που τού τάζουν τό καλύτερο κι αυτός ζητάει το δικό του τό λίγο, με τό οποίο είναι δεμένος.

«Κάντα άπατα...»

Πού λές παιδί μου τὰ μικρά παιδάκια έχουνε τή δική τους γλώσσα και τό δικό τους τρόπο. Ακούρμα νά δεις τι πάθανε οι βλάχοι με δύο μικρά παιδάκια τους.

Δύο βλάχοι κατέβηκαν στο χωριό μιά μέρα. Είχαν και οι δύο μικρά παιδάκια, που μόλις έκαναν πέρα, μόλις περπάτησαν. Τ' άφησαν με τή βάβω τους τὰ παιδιά, γιατί δέν είχαν πώς νά τὰ πάρουν κοντά, στο χωριό.

Τὰ παιδιά, εκεί που έπαιζαν έξω από την καλύβα, πώς κάνουν και τό ένα βάζει τὰ δυό του χέρια μέσα στη γούλη τής βαρέλας. Και δέν τα' βγαζε. Πάσκιζε η βάβω νά τὰ βγάλει μά δεν μπορούσε νά τὰ βγάλει. Ήρθαν και οι πατεράδες και οι μανάδες το βράδυ μά τίποτε κι εκείνοι.

– Τράβα τὰ χεράκια σου οξω τού λέγανε κι εκείνο τούς κοιτάζε. Τού τὰ τραβούσανε μά πονούσε κι έσκουζε. Απόμειναν και τό κοιτάζαν, με τὰ χέρια στη γούλη τής βαρέλας.

Νά σπάσουμε τή βαρέλα λένε, αλλιώς δε γίνεται!...

Όσο νά πάρουν τό τσεκούρι πάει τ' άλλο μικρό παιδί που παιζανε και τού λέει τού παιδιού που 'χε τὰ χέρια μέσα στη γούλη τής βαρέλας:

– Πώς τὰ 'χεις τὰ χελάκια σου, γούντσου γούντσου, ή άπατα-άπατα;

– Γούντσου - γούντσου, τού λέει τό παιδάκι.

– Κάντα άπατα άπατα, τού λέει τό άλλο. Και φρουπ τὰ χέρια τού παιδιού σαν τὰ τράβηξε, σαν τὰ 'καμε άπατα άπατα, όπως τού ειπε, βγήκανε άπο τή γούλη τής βαρέλας.»

Γραμμένος ο μύθος από τό Κουελέσι τόν λένε μικροί και μεγάλοι. Τελειώνουν πάντα τό μύθο με «κατ' νό λόγο», επιμύθο. Λέγεται και σαν ευτράπελο.

«Ο τζιουμπάνος που δέ σουραγε...»

– Μή τού κάν'ς κι εσύ σαν τό τζιουμπάνο που'χε πένθος και δέ σουραγε.

Ήταν νιά βουλά ένας τζιουμπάνος κι δέ σουραγε τὰ πρόβατά του γιατί ειχε πένθος τόν ρώτ'σε ένας άλλος νιά μέρα γιατί δέ σουράει.

– Μ' πέθανε η γυναίκα, τού λέει.

– Έχει καιρό; τ' λέει ο άλλος.

– Φσσσ!... Καλά τώρα εσύ

Κι έτσι ν' έπαθε και σουριξε...»

Περισσότερο τό λένε σά μύθο. Μά και σαν ευτράπελο. Τό λένε για νά στιγματίσουν ή περικαίζουν άτομο που υποκρίνεται για τὰ μάτια τού κόσμου, σέ οποιαδήποτε περίπτωση.

Γράφτηκε από τό Κρυφοβό. Λέγεται και σ' άλλα χωριά.

Διάφοροι μύθοι

(Από τό χώρο τής Ηπείρου)

Τού Χρήστου Σκανδάλη

«Σέ θαμένουμι...»

Κάθονταν ένας σέ νά ραχούλα κι αγνάντευε έναν πό' κανε χωράφι παρακάτω.

- Θαμένουμι σέ θαμένουμι, φώναζε.
- Άφηκε τὰ βόδια και πάει και τόν ρωτάει:
- Τί θαμένισι κι θαμένισι!...
- Σί θαμένουμι π' κάν'ς μ' ένα βοί χωράφι.

φι.

Γύρισε νά κάνει χωράφι. Πάλι εκείνος.

- Σί θαμένουμι π' κάν'ς μ' ένα βοί χωράφι...

Τού λέει και τούτος πο'κανε χωράφι.

- Θρε εσύ δέν έχεις δουλειά νά κάν'ς και θαμένισι.»

Θαμένουμι = κάθομαι και σέ κανω γούστο, βλέπω και παράξενο και απορώω.

Από Κρυφοβό γραμμένος ο μύθος. Λέγεται και σ' άλλα χωριά.

Έμεινε η παροιμιώδης φραση, που λέγεται από πολλούς ταχτικά

«Σέ θαμένουμαι, όρ' εσύ κάθουσι και θαμένισι.»

«Ο καρβουνιάρης για βασιλιάς...»

Νά δεις που λέν του μύθου. Πήραν έναν καρβουνιάρη νά τον κάνουν βασιλιά. Στο δρόμο που πήγαιναν Πέρασαν κι απόνα δάσος Είδε ο καρβουνιάρης τὰ χοντρά και καλά δέντρα.

- Άϊντε ορέ τι κάρνα που βγαίνουν αυτά! Τους λέει.

Τό νου του εκεί τον είχε (!)

Γραμμένος όπως λέγεται στο Κρυφοβό! Λέγεται σ' όλα τὰ χωριά. Από μικρούς και μεγάλους, άντρες και γυναίκες. Παιρνουν αφορμή από κείνον, που του τάζουν το καλύτερο κι αυτός ζητάει το δικό του τό λίγο, με τό οποίο είναι δεμένος.

«Κάντα άπατα...»

Που λές παιδί μου τὰ μικρά παιδάκια έχουνη τή δική τους γλώσσα και τό δικό τους τρόπο. Ακούρμα νά δεις τι πάθανε οι βλάχοι με δύο μικρά παιδάκια τους.

Δυό βλάχοι κατέβηκαν στο χωριό μιά μέρα. Είχαν και οι δυό μικρά παιδάκια, που μόλις έκαναν πέρα, μόλις περπάτησαν. Τ' άφησαν με τή βάβω τους τὰ παιδιά, γιατί δέν είχαν πώς νά τὰ πάρουν κοντά, στο χωριό.

Τὰ παιδιά, εκεί που έπαιζαν έξω από τήν καλύβα, πώς κάνουν και τό ένα βάζει τὰ δυό του χέρια μέσα στη γούλη τής βαρέλας. Και δέν τα' βγαζε. Πάσκιζε η βάβω νά τὰ βγάλει μά δεν μπορούσε νά τὰ βγάλει. Ήρθαν και οι πατεράδες και οι μανάδες το βράδυ μά τίποτε κι εκείνοι.

– Τράβα τὰ χεράκια σου όξω του λέγανε κι εκείνο τους κοιτάζε. Του τὰ τραβούσανε μά πονούσε κι έσκουζε. Απόμειναν και τό κοιτάζαν, με τὰ χέρια στη γούλη τής βαρέλας.

Νά σπάσουμε τή βαρέλα λένε, αλλιώς δε γίνεται!...

Όσο νά πάρουν τό τσεκούρι πάει τ' άλλο μικρό παιδί που παίζανε και του λέει του παιδιού που 'χε τὰ χέρια μέσα στη γούλη τής βαρέλας:

– Πώς τὰ 'χεις τὰ χελάκια σου, γούντσου γούντσου, ή άπατα-άπατα:

– Γούντσου - γούντσου, του λέει τό παιδάκι.

– Κάντα άπατα άπατα, του λέει τό άλλο.

Και φρουπ τὰ χέρια του παιδιού σαν τὰ τράβηξε, σαν τὰ 'καμε άπατα άπατα, όπως του ειπε, βγήκανε από τή γούλη τής βαρέλας.»

Γραμμένος ο μύθος από τό Κουκλάσι τον λένε μικροί και μεγάλοι. Τελειώνουν πάντα τό μύθο με «πατ' νό λόγο», επιμύθο. Λέγεται και σαν ευτράπελο.

«Ο τζιουμπάνος που δέ σουραγε...»

– Μή του κάν'ς κι εσύ σαν τό τζιουμπάνο που'χε πένθος και δέ σουραγε.

Ήταν νά βουλά ένας τζιουμπάνος κι δέ σουραγε τὰ πρόβατά του γιατί είχε πένθος τον ρώτ'σε ένας άλλος νά μέρα γιατί δέ σουράει.

– Μ' πέθανε η γυναίκα, του λέει.

– Έχει καιρό; τ' λέει ο άλλος.

– Φοσσ!... Καλά τώρα εσύ

Κι έτσι ν' έπαθε και σουριζε...»

Περισσότερο τό λένε σά μύθο. Μά και σαν ευτράπελο. Τό λένε για νά στιγματίσουν ή περιπαίζουν άτομο που υκοκρίνεται «για τὰ μάτια του κόσμου», σέ οποιαδήποτε περίπτωση.

Γράφηκε από τό Κρυφοβό. Λέγεται και σ' άλλα χωριά.

Για την κριτική και το λαϊκό τραγούδι

Σκέψεις του Ισπανού Πίο Μπαρόχα*
Μεταφράζει η Μάγια Ρούσου

Το αίσθημα της κριτικής και της ωριμότητας

Όταν η αίσθηση του κριτικού ερεθίζεται μένω να σκέφτομαι: Αν τώρα είχα να κάνω αυτά τα βιβλία .... τώρα που βλέπω τα ελαττώματά τους, δε θα τα έκανα. Πάντως εξακολουθώ να γράφω κι άλλα, με τις ίδιες παλιές ελπίδες.

Θά φτάσω ποτέ άραγε, σ' εκείνη την πνευματική ωριμότητα, όπου διαρκεί η ζωηρότητα των αισθήσεων, και είναι δυνατή η τελειοποίηση της έκφρασης; Θα αρρώ πως όχι. Ίσως, όταν θά 'χω φτάσει, να θέλω ν' αποστάξω να λαμπικάρω την έκφραση... δε θα 'χω τίποτα να πώ και θα σωπάσω.

Το λαϊκό τραγούδι

Το λαϊκό τραγούδι, είναι ο αντίπερα πόλος της οικουμενικής μουσικής και φέρνει τη γλυκιά γεύση της χώρας που γεννιέται. Φυσικά, είναι πάντα καταληπτό απ' όλους, για τον ίδιο λόγο με τη μουσική, γιατί δεν είναι μια τέχνη του νού, κινεί ρυθμούς και όχι σκέψεις. Αλλά, με το να είναι κατανοητό, αγαπιέται αλλιώς από τον καθένα. Το λαϊκό τραγούδι έρχεται σαν άρωμα, από τη χώρα που έχει γεννηθεί. Θυμίζει τις εποχές και τον αέρα που έχει αναπνεύσει. Όλα τ' αλαργινά απλώνονται μπροστά σου. Καταλαβαίνω βέβαια ότι, η προτίμηση είναι λίγο «βάρβαρη», αλλά, αν ήταν να μην υπάρχουν παρά, μία μόνο μουσική, η διεθνής, ή η τοπική.-Εγώ θά 'θελα αυτή τη λαϊκή.

* Ο Πίο Μπαρόχα (1872 - 1956) ήταν από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες των ισπανικών γραμμάτων, πεζογράφος, δοκιμιογράφος και κριτικός, είχε παγκόσμια φήμη. Όταν ο Χεμινγκουέι είχε πάρει το βραβείο Νόμπελ και είχε συνυποψήφιο τον Μπαρόχα πήγε στην Ισπανία και το απόθεσε στα πόδια του με τη φράση: «Δάσκαλε σου ανήκει». Ο Μπαρόχα όμως τον αντέκρουσε σχεδόν περιφρονητικά: «Είναι δικό σου, εμένα δε με συγκινούν αυτά». Δεν είχε υποστηρίξει ούτε ο ίδιος, ούτε η ισπανική κυβέρνηση την υποψηφιότητά του».

Εκδηλώσεις στη Βουλγαρία

Για το ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Του Γ. Γκαγκούλια

Η γήινη σφαίρα είναι στην ουσία μια φωλιά απ' όπου ξεπρόβαλαν από τ' αυγά τους τα περιστεράκια. Αυτό είναι το έμβλημα της Διεθνούς Παιδικής Αссамблеάς «Σημεία της ειρήνης» που θα πραγματοποιηθεί στη Βουλγαρία από τις 15 - 25 Αυγούστου, υπό την αιγίδα του Προέδρου του Κρατικού Συμβουλίου της Λ.Α. Βουλγαρίας Τ. Ζίφκοφ και του Γενικού Διευθυντή της ΟΥΝΕΣΚΟ Αμαντίν Μαχτάρ Μπόου. Τα βουλγαρόπαιδα όχι μόνο βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας στα χωριά και τις πόλεις - τραγουδούν, παίζουν μουσικά όργανα, ζωγραφίζουν, απαγγέλλουν, περιμένοντας τον Αύγουστο, αλλά έστειλαν χιλιάδες γράμματα στους συνομήλικους σ' όλο τον κόσμο, περιμένοντας ν' ανταμωθούν οι μελλοντικοί καλλιτέχνες, συγγραφείς, ποιητές, μουσικοί και να δώσουν τα χέρια, να γνωριστούν γενικά με την τέχνη των νέων φίλων τους, απ' όπου θα ξεπεταχτούν τα νέα ταλέντα στους παραπάνω τομείς.

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων της Αссамблеάς, με τον τίτλο «Ο κόσμος αυτός είναι δικός μου», θα πραγματοποιηθούν εκθέσεις σ' όλη τη χώρα. Οι καλύτερες απ' αυτές θα πάρουν μέρος στη διεθνή έκθεση ζωγραφικής. Την ημέρα της έναρξης της Αссамблеάς θα γίνει και το ιδιόμορφο και συμβολικό γεγονός - ζωγραφική πάνω στην άσφαλτο θα δοθούν πολλά κοντσίρτα, σε πολλές πόλεις της χώρας. Στο τελικό κοντσίρτο θα πάρουν μέρος 100 παιδιά - βιολιστές όλης της χώρας, μικτό χορωδιακό συγκρότημα, παιδικό συγκρότημα τραγουδιού και χορού. Θα κυκλοφορήσει ειδική πλάκα με τα καλύτερα παιδικά τραγούδια. Στην πόλη Τολμπούχιν θα δοθεί πρόγραμμα από τη βαλκανική χορωδία, στην οποία θα συμμετέχουν από 15 παιδιά απ' όλες τις βαλκανικές χώρες.

Οι μελλοντικοί συγγραφείς θα φτάσουν στο «τέρμα» δια των σταδίων του διαγωνισμού. «Η παιδική μου ζωή», που θα γίνει στην πόλη Σλίβεν. Το θέμα θα είναι η φιλία, ο αγώνας για την ειρήνη και την ευτυχία.

Μέρος των εκδηλώσεων θα είναι και η οργάνωση της εβδομάδας του παιδικού βιβλίου και της παιδικής τέχνης. Με απόφαση του Παγκόσμιου Συμβουλίου για το παιδικό βιβλίο, κάθε δύο χρόνια, στις 2 του Απριλίου, γιορτάζονται τα γενέθλια του μεγάλου φίλου των παιδιών Χάνς Κρ. Άντερσεν, σαν διεθνής ημέρα του παιδικού βιβλίου. Με την

Οι Συγγραφείς και τα βιβλία

Μικρές αξιολογήσεις, γνώμες, παρουσιάσεις και κρίσεις

Από το Λάμπρο Μάλαμα
καινο κριτική δημιουργώντας
και όχι ψαχνώντας να θρώ λάθη

Μιχαήλ Αγγελός

Γιώργου Θεοφανόπουλου

«Ο Σαρκασμός του Στοχασμού»

(Στις θλίψης τις νιχάλες)

Ένα διπλό ποιητικό βιβλίο. Το πρώτο έχει τέσσερα μέρη, συνώνυμο με τον Κύριο τίτλο και αριστουργηματικές συνθέσεις. Ενοότητες τόπου, χρόνου και θεματικής και τεχνικής γραφής υπάρχουν και στο δεύτερο, που περιεχά 61 ποιήματα. Σελ. 128 έκδοση «Ελληνική ποίηση Διογένης» 1976.

Είναι κρίμα που στην πατρίδα μας δεν απονέμονται και δεν αντιστοιχούν ποτέ ως τώρα ακαδημαϊκά και κρατικά βραβεία σε έργα και σε πρωτοφανέρωτα και υπεροχα δυναμικά ταλέντα, σαν του Γιώργου Θεοφανόπουλου, που όλος ποιητικά φλογίσματα, σ' όλο το αιμα, στην ψυχή του, σε κάθε κύτταρο τού είναι του, σφύζει απο ποίηση δυναμικών παλμών και λυτρολόγων ποθων. Έτσι θα μπορούσε να τόνε μάθει, να τον χαιρείται ο λαός. Μα τα βραβεία οι συνωμότες κι οι ανικανοί τα δίνουνε σε συγγενείς και φίλους κι ευνοούμενους με τα τηλέφωνα και τις συναλλαγές τους. Ποιος θα βραβεύσει το έργο τούτο στο σπανιο τάλαντο του Γ. Θεοφανόπουλου που διακονεί τη θείδα και την αληθινή ποίηση σε μιάν απόμερη επαρχία: Αλοίμονο και αισχος που επιπλέον οι μέτριοι και οι κατώτεροι. Εδώ να ιδείτε ποίηση ζωής και φαντασίας και τέχνης. Πέρα απόσποιες παλαμικές η βαλαωριτικές επιδράσεις στο ρυθμό, θα χαρείτε μιá από τις ιδανικότερες ποιητικές τέχνες των ημερών μας. Ποίηση που αναπαρθενεύει γοητευτικά και ανανεώνει υποβλητικά

και την παραδοσιακή μας φορμα. Πολυμοχτονα και τυρανοχτονα ποιήση, με ανώτερα ανθρωπιστικά ιδανικά και λυτρωτικά μυνήματα. Ποίηση που τραγουδάει τη χαμένη αγάπη και αιρηνη, λαγαρη σαν το κρύσταλλο, ζεστή και δροσερή σαν «ζεδιψαστρα κρηνη» όπως θα λέγε κι ο Παλαμας. Ποίηση με συμπυκνωμένες ουσιες και πεμπτουσιες, με συγκλονιστικούς κραδασημούς, τρανταχτες παραστάσεις και πλατιούς οραματισμούς, μέσα απο τα σύγχρονα δράματα του λαού μας, και τη διάψωση των ονείρων του. Τούτη η ποιήση του, πυκνή και ραψωδιακή φταναί θαρραίς σε μιá ελεγιακή τραγικότητα των Εβραίων ποιητών και προφητών της αρχαιοτητας, αλλά και των βυζαντινων ποιητων που μοιρολογούν τα μαρτύρια των χριστιανών. Ο ποιητης είναι πιστός και δαινος στη ριμα, εμπνευστής και παιγνιδιάρης σαν εκαινους τους λαληταδες που παιζουν με τον αγερα αφιαστα τα τρεμουλα και τα πολυγυμνασμενα τους δαχτυλα σε μια μούσα και τέχνη που αιχμαλωτίζα! Ο Γ.Θ. είναι για μας μιá καταπληχτική αποκαλυψη. Κάθε ριμα του δέν είναι φοκιαχτή χαρη της ριμας, αλλά βγαίνα μέσα απ' το πρόβλημα, το παθημα, το πράγμα, το γεγονός, την κατάσταση, αναπηδαει ορμητική, μας απ' το μεγαλο κόνο, όπως θα λέγε ο Γκαίτε στον Τουρκουστο Τασο. Έχει γλωσσα πλαστική, λεξιλόγιο δημοτικής, ακενωτο θησαυρο. Ζαί το κάθε τι και το αφομίωνει. Μα πάνω απ' όλα, έχει ύφος αδρό, στοφιο προσωπικό, φαντασία με δυναμικές συλλήψεις και εμπνεύσεις. Ο υπεροχος αυτος ανθρωπιστής και δραματικός ποιητης, δαμάζει τη ζωική ασκτημια που μοιάζει αφηνιασμένη φοραδα, και σαν μάγος και θηριοδαμαστής την ημερεύει, αναλύοντας και συνθέτοντας τη διαλεχτική των αντιθέσεων, το συντελειακό χαρακτήρα των ολεθριων εποχών τού 1940 50 με ποιητικό λόγο κοφτερό σαν λάμψεις αστραπών κι εκρηχτικές συναισθηματικές ανατάσεις. Εδώ δεν υπάρχει χώρος για δειγματουλειπτικές αντιπαραθέσεις. Αναζητείστε το βιβλίο, μελετάτε το, και θα το χαιρέστε πάντα.

ευκαιρία της διακήρυξης του ΟΗΕ όπως το 1979 είναι έτος του παιδιού, το Παγκόσμιο Συμβούλιο παιδικού βιβλίου έκανε έκκληση προς τους δημιουργούς παιδικής λογοτεχνίας: «Ας δώσουμε στα παιδιά βιβλία, από τα οποία έχουν ανάγνη σήμερα, σ' όνομα ενός καλύτερου κόσμου αύριο». Οικοδεσπότης της φετινής διεθνούς ημέρας του παιδικού βιβλίου ήταν η Βουλγαρία. Για το σκοπό αυτό έγιναν και γίνονται μια σειρά πλούσιες και ποικίλες εκδηλώσεις.

Στο Γκάμπροβο θα γίνει η γιορτή «Ευθυμία και γέλιο» Οργανώνονται προβολές φίλμς για παιδιά και σφήβους, συναντήσεις με συγγραφείς, πκηνοθέτες και ηθοποιούς.

Αυτές και πολλές άλλες είναι και θα είναι οι εκδηλώσεις στά πλαίσια της βουλγαρικής προετοιμασίας, αλλά και στα πλαίσια της διεθνούς Ασαμβλέας, με σκοπό, που το καταλαβαίνουν κιά και τα παιδιά: «Αν τα παιδιά όλου του κόσμου δώσουν τώρα τα χέρια, η αυριανή ημέρα του πλανήτη μας θα είναι κυκλωμένη με τα κλωναράκια της ειρήνης».

Κ. ΤΡΟΥΠΗ «ΘΥΜΑΡΙΑ» (ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ) Σελ. 85, Πάτρα Μάης 1979, με εικονογράφηση του Μ. Φραγκάκη. Μιά καινούργια στοργική κι ολόδροση διδαχτική κι ευτυχισμένη παιδική ποίηση προσφέρει πάλι ο γνωστός πρωτομάστορας της παιδικής λογοτεχνίας στη χώρα μας μωραϊτής εκπ/κός και λογοτέχνης Θ. Κ. Τρουπής, με τα «Θυμάρια» του.

Τα προηγούμενα «Κρινάνθια του» σε β' έκδοση, εγκριμένα κι απο το υπουργείο παιδείας για τις μικρές τάξεις του δημοτικού, είχαν πολυεπαινεθεί κι εξαντληθεί. Τώρα, με τα «Θυμάρια» του, μας δίνει παλι μιά διδαχτική συλλογή, υπεύθυνη και ποιητικά πρωτότυπη για ενάρετη, αισιόδοξη και συναισθηματική διάπλαση στα μικρά ελληνόπουλα. Ο Τρουπής γεννημένος δάσκαλος και ποιητής κρατάει σεμνά κι αθόρυβα τα γνήσια ηθη και ιδεώδη της απλής λαϊκής λεβέντικης ρωμιοσύνης. Αγνός αγέρωχος, τα καλλιεργεί και τα μεταδίδει στις νιόβλαστες γενιές, από την Κάτω Αχαγιά του. Δημιουργεί στο παιδί αναγνώστη του, εξάρσεις και ανατάσεις· και σαν τελετουργός και τροφοδότης γόνιμων αρετών του φτερώνει την ψυχή για να πετάει, σε γαλανές κορφές ευδαιμονίας και να χαιρείται το θαύμα της ζωής, του κόσμου της δημιουργίας και της φύσης. Ο Τρουπής έχει ατομικό ύφος· και είναι μιά δεξιαμενή, μια τράπεζα με αποθησαυρίσματα των λαϊκών παρακαταθηκών μας. Ο Τρ. είναι ο ίδιος ο λαός, σ' εκφραστικότητα και μετουσίωση, λιτότητα και λεβεντιά. Και κάθε του ποιητικός απόηχος για τὰ παιδιά είναι γιορταστικός αντιλαλος χαρούμενης καμπάνας. Τα «Θυμάρια του» που προλογίζει ο ανώτερος εκπ/κός λειτουργός και ποιητής Σήφης Κόλλιας, αρωματίζουν τη νιόβλαστη γενιά, να μη την κατατροπώσει η μπαφίλα και η σαπίλα των μεγάλων. Ποιήματα που με μιά μαγεία, δίνουν ευτυχία στη λιλιπούτσια κοινωνία. Είναι ποιήματα καθάρια, σαν παρθενικές ανατολές, πορφυρές και ντροπαλούλες δύσεις. Μοιάζουν και ταιριάζουν τα «Θυμάρια» και με τις «Αυγούλες» του Β. Ρώτα. Δυό βιβλία παιδικά ποιητικά ζεφτέρια που πετούν σαν αδερφωμένες πεταλούδες και πάνε τη γύρι στις τρυφερές ψυχούλες, όπως οι μέλισσες που τρυγούν τούς ανθούς της άνοιξης και τούς κάνουν μέλι.

Χαιρετούμε κάθε νέα ποιητική δημιουργία του Θ.Κ. Τρουπή!

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ «Η ΓΕΦΥΡΑ» Ένα σύγχρονο θεατρικό δράμα σε 52 σελίδες έκδοση «ελληνικό θέατρο Διογένης», Αθήνα 79. Ένα νέο υπέροχο έργο του Γ. Π. Άμεσος κρουστός και πειστικός διάλογος με δικαιολογημένες ψυχολογικές συγκρούσεις, και ανάλογη δράση. Ο γνωστός ποιητής μετουσιώνει θαυμάσια στην τόσο δύσκολη θεατρική μορφή, με μέτρο και άριστη αισθητική δομή, τη βαθύτερη και ουσιαστικότερη ψυχολογία της μοναξιάς και της απελπισίας των ανθρώπων της κοινωνίας μας. Το έργο κέρδισε τον Α' έπαινο στον κρατικό θεατρικό διαγωνισμό του 1978. Χωρισμένο σε 3 πράξεις και λιτά σκηνικά μέσα, περιμένει δίκαια το ανέβασμά του στη σκηνή. Ανήκει σ' ένα είδος αληθινού ρεαλιστικού, και σύγχρονου ψυχολογικού δράματος που εκθέτει καίρια προβλήματα της εποχής και παίρνει δίκαια μιά κάποια νεοκλασική μορφή, και θέση στη νεοελληνική θεατρογραφία. Ο Γ. Παναγουλόπουλος, είναι ένας γνήσιος μάστορας στη νεότερη λογοτεχνία μας, με γερή και θαυμάσια δημιουργική φαντασία, που ο εσωτερικός δυναμισμός του μας καταπλήσσει.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΤΣΙΜΠΑ «ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΧΩΡΙΣ ΑΣΤΡΑ» Σελ. 142, Αθήνα '79. Ο Γ. Κ. είναι απο τούς λίγους λεβέντες αξ/κούς της Εθνικής μας Αντίστασης, που την υπερασπιζέται με πάθος, γιατί πάνω σ' αυτή έδωσε το αίμα του, την ψυχή του και αφιέρωσε ολη την άδολη και θαυμαστή πατριωτική του δράση. Ο Κατσιμπας είναι ένας αγαπημένος, καταπικραμένος και τραγικός ήρωας του καιρού μας. Επικός στο αλβανικό μέτωπο, ηρωικός στον ΕΛΑΣ τραγικός στα μεταπολεμικά χρόνια της ηττας τού λαϊκοαπελευθερωτικού μας κινήματος και των κατατροπών...

Αυτή η τρίπτυχη αγωνιστική πανδαισία δεν του διαμόρφωσε μόνο ηθικό, ατσαλένιο κι αγέρωχο χαρακτήρα, υπομονετική και μεγάλη ψυχή, αλλά, κι από τη ριζιμιά του ρουμελιώτικη φύση ένα σπάνιο, ωραίο και ιδιότυπο λογοτεχνικό τάλαντο, τραχύ δυνατό και σκωπτικό, ειλικρινό αδροκρασάτο και ανθρωπιστικό. Είναι και έξοχος ποιητής και συναρπαστικός και διδαχτικός πεζογράφος. Έβγαλε ως τώρα 5 βιβλία ποιητικά και πεζά με πλούσιες βιωματικές εμπειρίες και ιδιάζοντα τρόπο γραφής. Ο «Υπολοχαγός χωρίς άστρα», είναι έργο αληθινό

με ντοκουμέντα και μαρτυρίες. Αυτοβιογραφικά και άλλα στοιχεία που φωτίζουν πολλές πτυχές απο τον πόλεμο του Σαραντα και την αντίσταση και διαφωτίζουν με αδιάσειστα επιχειρήματα πολλές ιστορικές αλήθειες πάνω στον πατριωτικό κι απελευθερωτικό ρόλο του ΕΛΑΣ και στον κατάπτυστο και προδοτικό των ταγμάτων ασφαλείας. Σπαρταριστές κι ολοζώντανες τραγικές εικόνες από μάχες στο Τεκελένσκου ο ίδιος ανδραγάθησε! Εικόνες φρίκης και συγκινητικά ολοκαυτώματα. Οι γραφές και περιγραφές του Κασιμίρα, αιχμαλωτίζουν τον αναγνώστη, διδάσκουν και λυτρώνουν· γιατί είναι μιιά τίμια κατάθεση με αληθίνα διαμάντια ιστορίας και τέχνης στο αναγνωστικό θησαυροφυλακίο του λαού και του έθνους, και στη ματωμένη και τίμητη Αντιστασιακή μας Λογοτεχνία.

ΕΜΒΕΡ ΧΟΤΖΙΑ «ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ» Ένα νέο έργο του εφευεστατου Αλβανού ηγετη γραμμενο και εκδομενο στη γειτονική μας χώρα μεσα στα 1978, μετα φρασμενο και τυπωμενο στα ελληνικά απο τις εκδόσεις «Πορεία» Σόλωνος 77 Αθήνα σελ. 325. Ένα βιβλίο που εκθειάζει την εργατική τάξη και πειθα για το αλαθητο της επανάστασης της. Καυτηριάζει την ταχτική του σκορτουισμού και του ρεβιζιονισμού, του ευρωκομμουνισμού, της ερηνικής συνυπαρξης και του «τρίτου κοσμου». Εντοπιζει τα πολιτικά ιδεολογικά και επαναστατικά προβλήματα όλων των λαών. Στιγματιζει την κινεζική προδοσία για το αγκαλιασμα της Αμερικής και τη στενή συνεργασία μαζί της εναντια στους λαους που απελευθερώνονται απο τα νύχια του ιμπεριαλισμού και στη Σοβ. Ένωση. Ένα βιβλίο βασισμενο στον αταλάντευτο Μαρξισμό-Λενινισμό-Σταλινισμό, που αναλυει με σαφηνεια τις σχέσεις των μεγαλων δυνάμεων και των επαναστατημένων λαών. Ξεσκεπαζει και αποκαλύπτει σε πλατιά διάσταση όλη τη βρώμικη συνεργασία Κινέζων ηγετών και Αμερικάνων και έγινε και προφητικό των επιθετικών ενεργειών της Κίνας κατά του Βιετνάμ.

ΔΙΟΝΥΣΗ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΥ «ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ» Σελ. 60, Παρισίος '76. Στα μεγάλα και πανανθρώπινα ιδανικά: τη λευτεριά, την ερηνη και την αδερφοσύνη που αγωνίζονται οι λαοί της γης να κάνουν κτήματα τους (και δεν τους αφηνουν τα λίγα ανθρωπομορφα τέρατα των πολεμικών βιομηχανιών

του ιμπεριαλισμού) σημαδευουν οι στοχαστικές ιδέες, διαπιστώσεις και αξιώματα του ποιητή διαπρύσιου κήρυκα της αγάπης Δ. Κουλεντιανού. Αυτοί είναι οι στόχοι του. Εξυμνεί τους ηρωισμούς που πολεμούν το ψεμα, το μίσος, την απάτη. Το βιβλίο του αυτο είναι γεμάτο ρεαλιστικά και νεοφιλοσοφικά αποφθεγματα, αποσταγμένες εμπειρικές σκεψεις γυρω απο τη ζωή, τον ερωτα, το θανατο. Είναι βέβαια επημεασμενος απο πολλους φιλοσοφους. Ομως λεια πολλα απο την πραχτική αντιληψη στη ζωή, και δινει τις δικες του διασπασεις, ακόμα και στην αρνητική θεώρηση των μεταφυσικών ιδεών, που βγαζει και συμπεραίνα η απαιτεί και καταξιώνει κανονες στη δική μας εποχή και κοινωνία.

ΜΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΥΣΟΥ 1) «ΧΝΑΡΙΑ ΣΤΟ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ» Κεδρος 79, σελ. 70 και 2) «Τα τραγούδια της Αριαδνης η τα τετράδια της Μαγίας Μαρίας» σχ. τσέπησ σελ. 63 Αθήνα '79.

Αναρωτιεται κανείς, τι θα γινόταν οι πιο πολύ ευαίσθητοι ανθρωποι, αν δεν υπηρχε η παρηγορήτρα, η κοίηση! Μεσα στην τοσο ψυχη και διαλεχτική ζωή μας, η ποιητρια γίνεται ηρωίδα ενός ακρατου ιδεαλισμού της. Και στα δυο βιβλία της που έχουν την ίδια σχεδον απο πλευρας περιεχομενου ενωτική και συμπικνωμένη ουσία, κυριαρχεί μιιά πάσχουσα εσωστρεφία κι ένας δυναμικός υποκειμενισμός. Ένας βασιανιστικός πονος φλογίζει την καρδια της. Είναι ο πονος της αγάπης, της ανησυχίας και της αγωνίας για το ινδαλμά της. Σ' όλους τους στίχους της αποσταζει την πίκρα και την αμφιβολία της, για την προδοσία του ιδεώδους της, του ερωτά της. Στιγματιζει έτσι με απαλεια εμπιστοσύνης τον αντιπατικό άνθρωπο τον υποκριτή που προδινει το ιδανικό και το απολυτο. Έτσι, εκθετα τα ανισόρροπα αισθηματα απο το μερικό στο γενικό, και σαρκάζει το πεζό ζήρο και υλιστικό άτομο της εποχής μας. Όλη η ποιηση τούτη είναι μιιά ελεγεία στον ψυχικά χαμένο της ερωτα. Ομως είναι μιιά γνήσια και δυναμική ποιηση που φλεγμαται χωρίς να καίγεται. Η καλή και γνωστή ποιητρια αυτοκυρπολα την αγνή ψυχή της και γίνεται μαρτυρας για το ιδανικό της θαυμαστο παράδειγμα.

ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΓΑΛΑΝΗ «ΠΟΙΗΜΑΤΑ» Σελ. 80 Ιωλκός Αθήνα '79. Ένα δευτερο ποιητικό βιβλίο του νέου ποιητή, που προχωρεί ακάθεκτα με τό γαρό του Πηγασο. Απλος αυθορμητος και αβασανιστος στην τεχνική του,

αλλά πληθωρικός και συμπαθέστατος. Θαρρείς ένα συναισθηματικό καμίνι πλήμμυρο κοινωνικές και πολιτικές αδικίες κοχλάζει μέσα του, σαν ηφαιστειο που θέλει να εκραγεί. Η ποίησή του είναι μιά πολιτικοκοινωνική ραψωδία, με σφριγηλή ζωντάνια που ψέλνει τα παθήματα του λαού μας, αφορίζει τούς δυνάστες του, και προκαλεί με ισλαμικό νόμο την αμείλιχτη εκδίκηση. Εκφράζει κι εδώ νεοβιβλικά τις πρόσφατες δεινές περιπέτειες του βίου μας. Ας λείει σ' έναν υπότιτλο πώς είναι ποιήματα «~πελπισμένα» είναι φραγγέλια σκληρά και κραυγαλέα, με καταλυτική διάθεση. Μιλάει ο ποιητής με έκκληση, ακόμα και με ανθρωπομορφικά στοιχεία με πόνο και πάθος για τη ζωή και την ειρήνη, το δικίο και την αδερφοσύνη. Έτσι με τη γνώση τής γύρω του πραγματικότητας, γίνεται μάρτυρας και υποκινητής του λυτρωμού και άγγελος φύλακας των δικαιωμάτων του λαού.

ΚΩΣΤΗ ΚΟΚΟΡΟΒΙΤΣ «ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ ΣΤΗΝ ΟΜΙΧΛΗ» Ποιήματα σελ. 80, «Μαυρίδης» Αθήνα 79. Μιά ποίηση απλή και μεσωμένη με προοδευτικές ιδέες και ανώτερα κι ευγενικά αισθήματα, υμνητική για τον κοινωνικό και τον παρήγορο στα άτομα σκοπό που επιτελεί. Ο Κ.Κ. κεντολογάει το στίχο του λεύτερο, κομψό και πλήμμυρο αγάπη. Είναι μιά καλή και θετική στιχολογία πανω σε πρόσωπα και πράματα των χρόνων μας, που έχει την ιδιοτυπία της, και θίγει συμβολικά προβλήματα καθολικά. Ο ευγενικός ποιητής της αγάπης Κοκόροβιτς, έχει το δικό του ύφος πού πηγάζει απο το ίδιο το προοδευτικό ιδεολογικό του υπόβαθρο. Εκτός απο τὰ λυρικά έχει και ποιήματα ρεαλιστικά που διαγράφουν τις σχέσεις των ανθρώπων και των καημών τους, με τις θλιβερές καταστάσεις του παρόντος. Ποιήματα πού έχουν το μέτρο τής αισθητικής και της τερπνής εκφραστικής γεύσης, σε μιά καθάρια ενσάρκωση ανθρωπιστικών ιδεωδών.

ΒΑΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ «ΠΡΟΜΑΧΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ» (ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ) Σελ. 440, Αθήνα '79. «Το σπουδαίο είναι να 'χεις μέσα σου ψυχή πού ν' αγαπά την αλήθεια» έλεγε ο Γκαίτε. Και ο Β. Γεωργίου ο τόσο έμπειρος βετεράνος των τίμιων αγώνων του λαού δεν αγαπάει απλώς την αλήθεια, αλλά την έχει στο αίμα του συνείδηση και υψωμένο λάβαρο στον αγωνιστικό του βίο, την έχει σα «μόνη θρησκεία την Αλήθεια» όπως την είχε ο Ρ. Ταγκόρ,

που το 'χε δηλώσει το 1915 στον Πειραιά. Γιαυτό και με το παραπάνω μυθιστόρημα απο τον πόλεμο του 1940 μας δίνει την πολυπόθητη αλήθεια της ψυχής, του λαού μας, τους ακέραιους και ηθικούς χαρακτήρες των απλών αγωνιστών φαντάρων, των ανθρωπιστών πατριωτών αξιωματικών με πρωταγωνιστές λεβέντες σαν τον ανθ/γό Χιωτάκη (κεντρικό του ήρωα) τό λοχαγό Ψαλίδα κ.α. Εκθειάζονται τούτοι με την ανώτερη συμπεριφορά τους και στά παραδείγματά τους. Αλλά κι εξευτελίζονται στο έργο οι θρασύδειλοι και οι βασανιστές και δήμιοι των φωτισμένων και τίμιων στρατιωτών πού στέκουν κέρβεροι αδισταχτοι κι επιβάλουν και θανατικές καταδίκες ακόμα. Γενικά εισπράττουν ήττες και ντροπές οι φιλοτομαριστές και οι συνθηκολόγοι. Ο Β.Γ. σαν πρωτοπόρος και διακεκριμένος της αληθινής και αγωνιστικής δημοσιογραφίας, μας έδωσε και πολλά βιβλία σαν λογοτέχνης και μεταφραστής. Στο έργο τούτο ολοκληρώνει αντικειμενικά βιωματικά και ψυχοσυνθετικά, έναν πλούσιο πίνακα, απο τη ζωή του άδικου επιθετικού πολέμου των Ιταλών φασιστών του Μουσολίνι στο Καλπάκι και στ' αλβανικά βουνά. Αρχίζει απο τον Οκτώβρη του 1940 και καταλήγει στην τραγική διάλυση του στρατού μας τον Απρίλη του 41 που άλλωστε οι τοτινοί ιθύνοντες του, είχαν μόνο για... «λίγες ντουφεκιές για την τιμή των όπλων». Ενώ λαός και στρατός ήταν αποφασισμένος και πολέμησε με φτωχά μέσα, κράτησε όσο μπόρεσε και δοξάστηκε, και συνέχισε τον αγώνα του στο μεγαλείο της Εθνικής μας Αντίστασης! Το έργο του Β.Γ. είναι μνημειακό με αληθινά περιστατικά και πραγματικά ονόματα και πείθει και συγκινεί βαθιά τον αναγνώστη. Μετά το αριστούργημα του «Ιταλικού Λόφου» του Ν. Γαλάζη, τόσο πλούσιο, ιδεολογικό, με συναρπαστική αφήγηση, και αντικειμενική ψυχολογική θεώρηση δεν είχαμε άλλο μυθιστόρημα απο τη συγκεκριμένη εποχή σα χρονικό και μαρτυρία, στην αντιπολεμική μας πεζογραφία. Το «Πλατύ ποτάμι» του Γ. Μπεράτη που το πρόβαλε τόσο πολύ το κατεστημένο, είναι μονόχρωτο, μονόπλευρο και χλιαρό, χωρίς τή δυναμική εσωτερικότητα, τη συνειδησιακή διαπάλη και κρίση, τις αναλύσεις των αιτιών, των συγκρούσεων και των αντιθέσεων, στις σχέσεις και τις διαθέσεις ανάμεσα σε θετικούς κι αρνητικούς ήρωες. Γιαυτό και το «Προμαχώντας για τη Λευτεριά» του Β. Γεωργίου πρέπει να διαβαστεί πλατιά.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ Θ. ΠΑΠΑΦΩΤΙΚΑ «ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ» Ένα έργο του αφανή ήρωα της φωτισμένης και προσδευτικής χορείας των σεμνών και αθόρυβων δασκάλων αγωνιστών σε 300 σελίδες με 15 διδαχτικά κεφάλαια, βγαλμένο από τιμία και πραχτική πείρα και πρόθεση και γνώση ζωής, σε συνδυασμό με τα βασικά αξιώματα των κλασικών διδάχων της ανθρωπιστικής αγωγής. Το έργο είναι διανθισμένο με πλούσια παραδείγματα, φωτίζει και πείθει γονείς, δασκάλους και παιδιά. Χαίρεσαι την πρωτοτυπία στη δομή, την ομορφη και απλή δημοτική, την ουσιαστική κι επιτυχημένη έρευνα και μελέτη σε βάθος και πλάτος των παιδαγωγικών προβλημάτων. Θα το χαρακτηρίζαμε το έργο αυτο του Θύμιου Παπαφωτικά έργο ζωής, και φιλοσοφικό ανθολόγιο σωστής αγωγής και λαϊκής παιδείας. Ό,τι και να 'να, είναι πάνω απ' όλα μιά τιμία και ανιοδιστολη προσφορά ζηλευτού προσωπικού ήθους του παλιού αγωνιστή δασκαλου που ήταν γεννημένος να προσφέρει πολύ περισσότερο. Αλλα, οι ηθικές αρχές, τα ιδεώδη, του ανθρωπισμού, η άδικη μοίρα, κι οι κατατρεγμοι, τον ποτισαν πικρά ποτήρια και γολγοθάδες, που τους πέρασε με νηφαλιότητα, υπομονή και καρτερία. Γι' αυτό και στο έργο του μας δίνε αναλύσεις με συμπόνια κι ανθρωπία για το παιδι, παραλληλισμένες και ταυτισμένες με τις ιστορικές εξελίξεις και επιταχτικά παραδειγματικά αξιώματα. Δούλεψε ο αφανής τούτος μάρτυρας, δασκαλος, με βαθία συναισθηση ηθικού χρέους και αγάπης στο παιδι και στη δεινοπαθημένη κοινωνία μας· δούλεψε με συναιδηση ευθύνης και με άφθονα βιβλιογραφικά στοιχεια. Χωρίζε το βιβλίο του σε δυό μέρη και το κάθε μέρος έχει 8 και 7 κεφάλαια αντίστοιχα. Η κεντρική του πώληση διατίθεται απο το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο (στα καλύτερα του είδους) Δ. Φυλακτού και Σ. Κόντου Πλατ. Καρύτση 4, Αθήνα, και θα ακολουθήσει και Β' Τόμος.

ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΠΕΤΡΑΚΗ «ΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΩΡΕΣ» Σελ. 78, Αθήνα '79. Μιά ιδιότυπη και ωραία πεζοτραγουδιη τέχνη με πλούσιο αίσθημα και εξαιρετική δημιουργική φαντασία. Ένα βιβλίο που χαίρεσαι την πρωτοτυπία στην έκφραση και τη δομή του. Η Πετράκη έχει σίγουρο ταλέντο χωρίζε με πείρα και γνώση, με μέτρο και καλές εμπνεύσεις τα περιεχόμενα σε τρία μέρη: Τα νησιά μας τ' αγαπημένα, Μέρη και ώρες και Στοχασμοί.

ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΡΑ «ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ» Σελ. 40 με 26 πολιτικοσατιρικά και διδαχτικά ποιήματα. Αθήνα '79 Ο Γ. Σάρρας είναι ένας καλός πατριώτης ποιητής· είναι μια ευαίσθητη και γενναία θεσπρωτική καρδιά, που κάλλεται με ξεχωριστη ευαισθησία για τα προβλήματα του καιρού μας, κι έχει στιγμές εκρηκτικές όπου με θάρρος και με αλικρινεια απλώνει σαν φίλος του λαού την ποιητικη κραυγή του διαμαρτυρούμενη για τις κοινωνικές και πολιτικές αδικίες. Η ποιηση του αυθομητη, ειρωνική στο βάθος πονεμένη, ευκολοπλασμένη και περιεχτική, αφιασθη και περιπαχτική, δίνε ένα μετρο πολύ συμπαθητικού σατιρικού ταλέντου, και πετυχαίνε το διπλό σκοπο της, να ευχαριστεί και να διδάσκει. Σε τούτα τα iamβικου ρυθμου επικαιρα πικαντικα ποιήματα του, εκθέτε προβλήματα και καταστασεις, δίνε πολλη εκφραση κι ανησυχία στο αιγιακο θεμα που άνοιξαν οι Αμερικανοι επιδρομείς με τους Τούρκους και σαρκάζε ανώδυνα τους λογής «προστατες» της χώρας μας. Έτσι καταγραφει τον παλμό και το σφυγμό της αγωνίας που πέρασαν πολλοί Έλληνες, με τα δημιουργημένα στο κοντινό παρελθον προβλήματα του Αιγαίου και της Κύπρου απο τους «φίλους» και «σύμμαχους» της επίσημης Ελλάδας.

ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΑΛΒΑΡΗ «ΥΠΑΙΝΙΓΜΟΙ» (Ποιήματα) σελ. 45 «Απαντιμιά» Αθήνα '79. Μια ποιηση λυρικοραμαντικη με κυριαρχο στοιχείο τη θαλασσα, με εξαρσεις αγάπης και καημούς για το Αιγαιο, τη Λεσβο κι άλλα νησιά. Στίχοι με τρυφερότητα κι ευγένεια. Ο Σαλβαρηλης που εκδιδε και το περιοδικό «Απαντιμιά» έχει αξιολογο ποιητικό ταλέντο και σε τούτη τη συλλογη του, εκτός απο τα ποιήματα της θαλασσας και της αγάπης, έχει και άλλα με κτηρυγματικό τόνο, που μεταφέρουν ένα μήνυμα της ανθρωπίας και της ειρήνης. Χαρακτηριστικό είναι και το στοιχείο του δακτικου και πικρού σαρκασμου για τους πολεμοκαπηλους της γης, που απεργάζονται ολέθρους. Ωραία και τα ολοσέλιδα σκίτσα του Γιάννη Θεοφίλου.

ΒΑΣΙΑΣ ΤΣΩΝΗ «ΑΦΕΤΗΡΙΑ» (Ποιήματα) σελ. 62, «Ιωλκός» Αθήνα '78. Μιά ποιηση μονωτικη και πικρόχολη, νότες απαισιοδοξίας, που αναζητούν να τινάζουν απο μέσα τους μιαν ασφυχτική αβεβαιότητα και πικρα απο στίγματα υποκρισίας. Στίχοι πληθωρικοί, γραμμένοι

με προσωπικό και μελαγχολικό τόνο, για το αστάθμητο και για το κίβδηλο της ανθρώπινης ύπαρξης.

ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ «Κατάλλογος ναυτικών με νέα στοιχεία για τις Ναυμαχίες στην επαναστατημένη Χαλκιδική» (1821-1824) 62 σελ. Θεσ/νίκη '79. Μιά σπουδαία ερευνητική εργασία του γνωστού ιστορικού συγγραφέα της Μακεδονίας μας πρώην βουλευτή και δημοκράτη αγωνιστή. Ένα βιβλίο μνημειακό λεύκωμα που φωτίζει τα πρόσωπα που αγωνίστηκαν και πολέμησαν στις παραπάνω ναυμαχίες στον καιρό της μεγάλης επανάστασης του γένους.

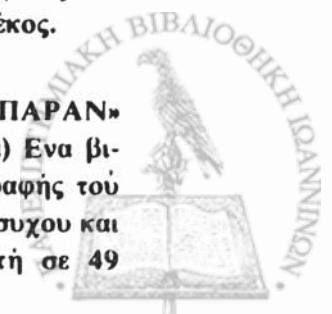
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ - ΤΖΑΒΑΡΑ «ΧΑΜΟΓΕΛΑ ΕΙΡΗΝΗΣ» (Ποιήματα με ζωγραφιές της Άννας Παλιεράκη). Μιά πρωτότυπη και απaráμιλλη σε εικόνες και χρώματα, σε χαρούμενους κι ωραιόπλαστους παιδικούς στίχους. Μιά υπέροχη δημιουργία της φωτισμένης παιδαγωγού και ποιήτριας Ελ. Αντζαβάρα. Στοιχοί με ολοζώντανες παραστάσεις, πολλοί με ομηρικές διαστάσεις, φρεσκάδα στο θέμα και στην πλαστικότητα κι άς έχουνε δημοτικού μας τραγουδιού καταβολές και επιδράσεις. Μιά παιδική ποίηση με αισθητική αφαίρεση και τελειότητα, που διαπλάθει την τρυφερή ψυχή με ιδεώδη ηθική και παρθενική ακεραιότητα. Μέτρα, ρυθμοί, παρομοιώσεις όλα δοσμένα με σπουδαίες εμπνεύσεις, ομορφιά, αρμονία και χάρη, που καλλιεργούν και τη φαντασία του μικρού παιδιού απο τα 5 ως τα 10 χρόνια του, τη συμμετοχή του στη ζωή, και προπάντων στην ευτυχία του.

ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ ΚΑΛΟΥ «ΑΝΤΙΦΑΣΗ ΑΙΩΝΙΑ» (Ποιητική Συλλογή) «Ελλην. βιβλίο» Αθήνα '79, σελ. 63. Να βασιλέψει στον κόσμο η αγάπη, ο θεός και η ψυχή προσπαθεί να διδάξει με ευαισθησία, στοχασμό και τρυφερότητα σε τούτη την ποίησή της η γνωστή κεφαλλονίτισσα ποιήτρια. Το όνειρο και ο καημός μιάς πλατιάς αγάπης, πηγάζει απο τη μελαγχολία των αντιφατικών πράξεων της κοινωνίας μας. Εκφράζεται με ρεαλιστική πειστικότητα σε πραγματικά πλαίσια ζωής και συγκινεί με φιλειρηνικούς στίχους επικαλούμενη και κάποια εξυγίανση.

ΘΑΝΑΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ 1) «ΕΠΟΠΤΕΙΑ» Σελ. 62, «Δίφρος» Αθήνα '79. Τρεις ποιητικές συνθέσεις με καθαρίο τώρα προσωπικό ύφος. Είναι μιά ποίηση με ωριμότητα και πρωτοτυπία, με αξιώσεις. Η πρώτη σύνθεση αφιερωμένη στον Καζαντζάκη, πηγάζει από στέρεο φιλοσοφικό υπόβαθρο, σου επιβάλλεται με ζωντανές κι εκφραστικές εξομολογήσεις και ιστορικά σύμβολα. Η δεύτερη «Ο Ειρηνοδικής των ανέμων» σε συγκινεί άμεσα, γιατί εκφράζει πηγαία, τις πονεμένες βιωματικές του περιπέτειες επι χουντοκρατίας. Τούτη η ποίηση έχει ζηλευτή εσωτερική δύναμη και ανθρωπιστικά ιδανικά. Και το τρίτο μέρος μικρών ποιημάτων πολύ αξιόλογο. Ο Θ.Π. στις καλύτερες ποιητικές στιγμές του. Τύπωσε κι ένα άλλο βιβλίο του, μιά μελέτη με 123 σελ. γιά τον μεταφυσικό και υποκειμενικό ποιητή του ενδοκρυφισμού Γ. Βαφόπουλο.

ΚΩΣΤΑ ΜΠΙΡΚΑ «ΑΒΔΕΛΛΑ» (Η αλπική κωμόπολη αετοφωλιά της ένδοξης Πίνδου). «Ιωλκός» σελ. 350 Αθήνα '78. Θερμός πατριδολάτρης ο γνωστός ιστορικοαντιστασιακός συγγραφέας, έγραψε και πρόσφερε αυτό το πολυσέλιδο βιβλίο, φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στη γενέτειρά του Αβδέλλα χωριό της Δ. Μακεδονίας. Ξέχειλη, αγνή και παθολογική θα λέγαμε η αγάπη του Μπίρκα για τον τόπο του, ακατάλυτος ο δεσμός με τα χώματα που τον ανάθρεψαν. Μέσα στον όγκο αυτού του έργου του, ζετυλίγει όλα τα πρόσωπα και τα πράγματα που συνθέτουν ιστορικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αγωνιστικά, και λαογραφικά την πατρίδα του. Τα ζωντανεύει όλα με έξαρση με κάποια σωβινιστική περηφάνια που ο αναγνώστης τη δέχεται ευχάριστα, και καρπώνεται αφηγήσεις περιγραφές εθμικές ιδιοτυπίες και αγωνιστικές μορφές, τοπικά δημοτικά τραγούδια και χορούς και προπάντων τον αγέρα της αντοχής και της λεβεντιάς της αετήσιας βλαχοπινδικής ρωμιοσύνης. Το βιβλίο προλογίζει ο φίλος και συνεργάτης του Ε.Π. Γιάννης Μπενέκος.

ΣΤΕΛΙΟΥ ΝΤΟΜΑΛΗ «ΑΛΝΤΕΜΠΑΡΑΝ» (Διηγήματα - αφηγήματα - ποιήματα) Ένα βιβλίο με ανάμιχτα τα είδη μορφών γραφής του με εξαιρετική φαντασία ρεαλιστή ανήσυχου και ιδιότυπου γνωστού θεσσαλού ποιητή σε 49 σελ. «Λαρισιακά Γράμματα» '79.

ΠΑΝΟΥ ΤΖΙΟΒΑ «ΑΝΑΔΡΟΜΗ» Γιάννενα '79. Μια πρώτη ποιητική συλλογή του νέου ταλαντούχου Γιαννιωτή νοσταλγού και αναπαλητή ιδεαλιστή τροβαδούρου. Πετυχημένος ο τίτλος και τα προλογικά των Ν. Μούλια, Α. Φραγκουδάκη. Ο Π.Τζ. κάνει μια πρώτη παρουσία στο ποιητικό προσκήνιο με 17 ποιήματα σε βιβλίο που διακρίνονται όλα για το μέτρο της αφάιρεσης, το γνήσιο αίσθημα της νοσταλγίας, του οικτού, και της επιστροφής στο δικό και στην ομορφιά. Κυρίαρχο στοιχείο του σ' αυτά είναι και η κάποια θλίψη για τη θόρα και το θάνατο. Ξεχωρίζει μια υμνητική διαθεση για την αξία της βαβώς του, και γενικά για την απελευθέρωση της γυναίκας στον ακοστό μας αιώνα. Σχετικά μελαγχολική ποιητική ιδιοσυγκρασία ο Τζ. ρίχνει εδώ κι εκεί ένα σπέρμα απαισιοδοξίας και σαν τροβαδούρος που σε ρηπαίνει στα μονοπάτια και στις πλατείες της ζωής, δίνει το προανακρούσμα στη θόρα και στη γνώση του θανάτου, στην προσμονή, στην ελπίδα και στη λύτρωση από το φόβο, με το δικό του τρόπο. Αλλά οι στίχοι του, έχουν μια εσωτερική εκφραστική δύναμη, που αναβλύζουν το αίσθημα και τον καημό για μια παρηγοριά, πληρότητα και λύτρωση.

ΝΙΚΟΥ ΜΠΑΤΑΓΙΑ «ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ» (Διηγήματα) σελ. 95 Παρ. 95 '78. Ο τίτλος του βιβλίου είναι συνώνυμος της πρώτης νουβέλλας που έχει κλάσει ο συγγρ. από τη ζωή της γερμανικής Κατοχής στη χώρα μας. Το γράψιμο του Μπατάγια είναι συγκινητικό και πειστικό. Πλέκει ένα τρίπτυχο ιδεών και αισθημάτων με θετικούς και αρνητικούς ήρωες, με πρωταγωνίστρια μια ιδανική ηρωίδα της εποχής εκείνης. Το τρίπτυχο συνίσταται στο πρόβλημα της πείνας, του έρωτα, και του αγώνα για τη λευτεριά. Όλα αυτά τα βασικά στοιχεία τα δίνει με αληθινή ψυχολογία, περιεχτική αφήγηση στις περιπέτειες και γλαφυρές περιγραφές, που κάνει την ηρωίδα του Μαγδα συμπαθεστατή, ιδιαίτερα με το δραματικό της τέλος... που καταλήγει στη φυλακή πληρώνοντας έτσι ακριβώς και το αγνό της αίσθημα με το φοιτητή Αλέξη, κατατρεγμένη από το εκδικητικό μεταπολεμικό κούβερνο για τη συμμετοχή της στον αγώνα κατά των κατακτητών. Ο Ν. Μπ. ξέρει να κερδίζει τον αναγνώστη.

Σουλιώτισσες
(Μνημείο στο Ζάλογγο)

ΔΗΜΗΤΡΗ Ι. ΚΑΡΑΜΒΑΛΗ «ΣΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ» Μια πρώτη ποιητική συλλογή με αισθηματικούς και κοινωνικούς στίχους. Υπάρχει ταλέντο κι ένας συναισθηματικός λυρισμός, αποσταγμένος με μικρό παρακίονο για κείνους που δε σταθήκαν πιστοί στα ιδανικά τους· εδώ κι εκεί με έντονη αποχρωστική των και καθαρών ακόνων.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΔΗ «ΑΝΤΑΥΓΕΙΕΣ» (Ποιήματα) Θεσ/νίκη '79. Συμπληθηκοί συναισθηματικοί στίχοι με έντονο και ατομικό εκφραστικό λυρικό τόνο. Έχει μια περιγραφική δύναμη και μια υποβλητική και ελαπτική αποχρωστική σε μήνυμα ερήνης και αγάπης. Το «Ελ. Πνεύμα» του είχε δώσει το πρώτο βάφτισμα στη δημοσιότητα.

Δ. Β. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ «ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ» (Ολυμπία - Σπάρτη - Μυστράς - Μυστράς - Μονεμβασία) σελ. 82 Θεσ/νίκη '79. Ποιήματα γραμμένα σε παραδοσιακή φόρμα, με ρομαντική και πατριδολατρική διάθεση με καιρία επίδραση στους δεκαπεντασύλλαβους από την αρχαιοελληνική ποίηση.

Από τη θεατρική ζωή και κίνηση

Κριτικές σημειώσεις του Λάμπρου Μάλαμα

ΒΙΚΤΩΡΑ ΟΥΓΚΩ «Η Παναγία των Παρισίων» Άξιος ο μισθός του Κ. Καζάκου και της ΤΖ. Καρέζη για την πολύ επιτυχημένη και πλούσια παράσταση της «Παναγίας των Παρισίων». Το έργο το διασκεύασε για το θέατρο και το μετέφρασε η ίδια. Πολλά νεοκλασικά είναι δύσκολα για τη σκηνή και απαιτούν μεγάλη δύναμη, θάρρος, βαριές ευθύνες, και στη χώρα που ζούμε... και παρακινδυνευμένες δαπάνες. Μα τα δύσκολα και τα μεγάλα είναι μόνο για τούς δυναμικούς, τούς αποφασιστικούς και τους γενναίους. Αυτοί έχουν και μεγαλύτερες φιλοδοξίες και δεν φείδονται κόπων και εξόδων. Σ' αυτή την παράσταση, οι βασικοί σκοποί και τα ωφελιμιστικά αποτελέσματα είναι σίγουρα και αφυπνιστικά, αισθητικά και κοινωνικά. Καλύπτουν και ένα φάσμα πολιτικών αναγκών. Έτσι το θέατρο επιτελεί παιδαγωγικό, σωστό, κι ενεργητικό κοινωνικό προορισμό. Το τόλμημα της «Παναγίας των Παρισίων» είναι ένας άθλος, μιὰ πολυσύνθετη παράσταση, μ' ένα επικό και πολύμορφο σύνολο, με πολύπλοτο κουστουμιών, ήχων και φώτων. Ένα θαυμάσιο πολύπτυχο σκηνικό, με ναό, κωδονοστάσι, κρεμάλα, φυλακή, σπιτάκι, σοφίτα κ.α. Ο Καζάκος πέτυχε σπουδαία και αυστηρή σκηνοθεσία. Η σκηνική τούτη προσφορά δεν αναπαρασταίνει πειστικά και συγκινητικά μόνο το γνωστό ιστορικό δράμα του μεγάλου σύγγραφέα, μα αν συγκρίνει κανείς και παραλληλίζει τα τραγικά γεγονότα διαφόρων εποχών και καταστάσεων θα ιδεί πως η όλη υπόθεση, εκφράζει πολλά δράματα, πολλές τραγωδίες και κωμωδίες μαζί. Έγινε έτσι, ένα βαρύγδουπο και διδαχτικό λαϊκό θέατρο, που στους χορούς του θυμίζει και θέατρο ΝΟ. Αυτό κατά τη γνώμη μας είναι οι βασικοί σκοποί και στίχοι των θιασαρχών. 1) Να φέρουν σε επικαιρική αντιστοιχία τὰ προοδευτικά συνθήματα του Ουγκώ, και πολλά διδάγματά του, γιατί οι κλασικοί έρχονται σχεδόν πάντα σε επικαιρότητα· και 2) το αμείλικτο κατηγορώ και το μαστίγωμα στά εγκληματικά παθη της παπαδοκρατίας, όπου και στη χώρα μας τελευταία βρίσκεται ηθικά έκπτωτη και σε κωμική αντίστοιχία με τα όσα συνέβαιναν στη Γαλλία του 15ου αιώνα. Γιαυτή και μόνο την άμεσα επικαιρική σύγκρουση και πολεμική του Τύπου και του λαού, με τα ανήθικα ιερατεία των άγριων ερώτων που πραγματεύεται το έργο, τη μαγεία και τη μαγγανεία, την εκμεταλλευτική και περιουσιακή μανία και πολιτική φεουδαρχίας δεσποτάτων και αρχιεπισκοπών, ο Κ. Καζάκος και η Καρέζη πετυχαίνουν έμεσα ότι επιδίωξαν, και μάλιστα με μιὰ δυναμική ερμηνεία. Δεν είναι αναγκαίο να γράψουμε πολλά για το πολυδιαβασμένο και γνωστό έργο.

Στο επίκεντρο της δράσης, βρίσκεται ένα συρφετολόγ γύφτων τσιγγάνων κι αλητών που έχουν την Εσμεράλδα πεντάμορφη κι έξυπνη, καμάρι και περηφάνια τους. Αυτή θα γλυτώσει απο την κρεμάλα τού ποιητή Γρηγορά, προσποιούμενη πως θά τον κάνει άντρα της. Αυτή θα γίνει σαν πρωταγωνίστρια το «μήλο της έριδας» ανάμεσα στο ρασορόρο της «Παναγίας» Κλαύδιο, και τον υποταχτικό Λοχαγό φοίβο. Κι ενώ όλοι την προδίνουν, αυτή αποκρούει επίμονα το τρελό ερωτικό πάθος του ιερωμένου, (που τελικά την εκδικείται). Εκδηλώνει όμως τη μοναδική της αγάπη στον Φοίβο μ' ένα εξαγνισμό και μιὰ εξιδανίκευση. Στο τέλος που την κρεμούν οι κατεστημένοι τη θρηνούν οι τσιγγάνοι, ο λαός, και πότερο, ο τερατόμορφος και κουφός καμπανοκρούστης που τη γλυτώνει προτούτερα, και την υπερασπίζεται και τη συμπονάει, σαν αθώος και πονεμένος φίλος. Η εξέλιξη και η πλοκή του έργου, είναι δραματική και τραγική, με αδιάκοπη δράση που αιχμαλωτίζει το θεατή, τον εντυπωσιάζει αδρά, τον πείθει και τον συγκινεί. Απ' αυτούς τους γύφτους τσιγγάνους του Ουγκώ, είχε επηρεαστεί καιρμία κι ο Παλαμάς κι έπλασε κι ενσάρκωσε τον απλό κι αγαπητό γύφτο λαό, στο «Λωδεκάλογό» του. Ο Καζάκος πού επωμίστηκε.

και το βάρος της σκηνοθεσίας, μας δίνει ένα θρυλικό Κουρασμόδο απαράμιλλο, μοναδικό. Η Καρέζη κυνηγώντας πάντα μεγάλους ρόλους, σαν Εσμεράλδα, ευτύχησε. Ο Σ. Κωνσταντόπουλος με την τραγανή ειρωνική φωνή του σαν Κλοπίνοσ τρελάρας είναι πικάντικος και ταιριαστός. Ιδωδής σαν εισιγητής Β. Ουγκώ ο Γ. Μιχαλακόπουλος. Χαρακτηριστικά και διακριτικά έδωσε τον τύπο του ποιητή Π. Γρηγορά ο Χ. Αακτυλίδης. Ο νέος κωμικός Σταμ. Τζελέπης αφομοίωσε με αυτοκυριαρχία και χάρη το Δούκα της γουτιάς. Καλός και αυστηρός, μά και πότε πότε λίγο παράτονος ο Γ. Κυρίτσος ως Κλαύδιος Φρόλος. Πειθαρχημένα έπαιξε και ο Π. Χατζηκουτσέλης ως Φοίβος ντε Σατωπέρ. Υπέροχος ο βιολίστας Χ. Ζαχαρής, κι ως τσιγγάνος τραγουδιστής ο Ν. Λαώνης. Εντυπωσιακά έπαιξαν και οι Α. Λαμπρινού, Μ. Αναστασίου Μ. Ζαφειράκη κ.α. Τα σκηνογραφικά του Β. Φωτόπουλου και τα κοστούμια της Α. Σταυροπούλου βοήθησαν πολύ στην επιτυχία του συνόλου. Με πολλή ένταση στην αρχή, αλλά στρωτή και ρυθμική στη συνέχεια και η μουσική του Γ. Τσαγκάρη. Γενικά, είναι μιιά θεατρική απόπειρα που πρέπει οι δημιουργοί της να δικαιωθούν και να μείνει στα θεατρικά μας χρονικά. Γιαυτό πρέπει όλοι οι θεατρόφιλοι να τη χαρούν.

Μιά υπέροχη ταινία

ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ: «Παρασταση για ένα ρόλο»

Ένα πρωτότυπο διαφωτιστικό και καλοφτιαγμένο ντοκυμαντέρ, βγαλμένο με αντικαμενική διάθεση ηθική και προοδευτική συνείδηση μέσα από τη φλογερή και θυελλώδη ζωή του αγωνιζομένου για τη λευτεριά και εθνική ανεξαρτησία λαού μας. Μια ταινία ρεαλιστική σε μπρεχτική δομή, ντοκουμενταρισμένη, με κείριους πολιτικούς στόχους και έξοχα διδαχτικά αποτελέσματα, που θα παραμείνει μνημειακή στη νεώτερη πολιτική μας ιστορία, που ακόμα σκεπάζουν τα σκοτάδια της ψευτιάς και της απαιτίας των εξουσιαστικών κατεστημένων, ντοπιων και ξένων. Μιά ταινία σταθμός στα κινηματογραφικά μας χρονικά. Σημαδεύει ανατομικά την αγωνιστική και πρωταγωνιστική πρωτοπορία του πολύπαθου λαού μας, από το 1910 μέχρι το 1974. Ο Βαλκανικός πόλεμος, ο εθνικός διχασμός, η ήττα και η ταπεινώση του Ελληνισμού στη Μικρασία (για να 'χουν οι Αγγλογάλλοι τα πετρέλαια της Μοσούλης). Η εξευτελιστική εκστρατεία μας στην Ουκρανία (με την αξίωση της Αντάντ). Η εμφύλια και κυπριακή τραγωδία. Αλλά προπάντων το ανυπέβλητο μεγαλείο της Εθνικής μας Αντίστασης (ΕΑΜ-ΕΛΑΣ) και στο τέλος πολύ ψυχαγωγική η γελοία δικτατορία των συν/ρχών. Όλα αυτά με χρονική διάταξη, και προπάντων οι σκηνές από την Εθνική Αντίσταση που ο λαός είχε γίνει για λίγο καιρό νοικοκύρης στον τόπο του... Κι έπαιτα.. «διηγώντας τα να κλαίς». Ο Γρηγοράτος μας έκανε στ' αλήθεια τους απλούς κι αγνούς μαχητές της Αντίστασης να κλάψουμε με δάκρυα ψυχής και βαθιά συγκίνηση, που ζήσαμε και βιώσαμε όλα τα συνταραχτικά γεγονότα, τα εγκλήματα τις αδικίες και

τις καταστροφές του αγγλοαμερικανικού ιμπεριαλισμού και του δοσιλογισμού στη χώρα μας. Πολλά από τα κυριότερα πρόσωπα και πράγματα που διαδραματίσαν ρόλους θετικούς κι αρνητικούς υφαίνα στον καμβά του ο Γ. με συναίσθηση ευθύνης για την ιστορική αλήθεια, για τα αίτια της εθνικής μας κακοδαιμονίας. Και ξεσκεπαζει, κείθει και συγκινεί και διδάσκει με τις εικόνες, τα ταιριαστά τραγούδια, τα λαϊκά μοιρολόγια, με το λόγο και τις αφηγήσεις, την αναδρομική αντιπαράθεση των εποχών, και μαρτυρίες πολλών βετεράνων στα τραγικά γεγονότα της νέας πολιτικής μας ιστορίας. Μιά ταινία, που δίνει στον σχετικά ακόμα χρεωκοπημένο κιν/γραφο, κοινωνικό και διαφωτιστικό προορισμό. Έγινε με βαρύ μοχθο και θ' αποτελει δροσερή πηγή για τις φλεγόμενες σαν βάλτους ψυχες. Κι όσο κι αν είναι οδυνηρή καθώς εντοπίζει τη συμφορά και τα λάθη που προκάλεσαν ελεεινοί πολιτικοί ηγέτες κορυφής τότε και την ντεράκτο επέμβαση των Άγγλων να μας διαλύσουν και να μάς υποδουλώσουν το 1945 εκ νέου για τα οικονομικά τους συμφέροντα, το έργο ζετυλίγεται σαν ζωογόνος ήλιος που θερμαίνει και φωτίζει που διορθώνει και παραδειγματίζει. Μας δίνει ανώτερα βιωτικά διδάγματα όπως ήθελε και ο Πολύβιος.

Α.Μ.

Θέατρο «Σμαρούλα»

Στό θεατρο «Σμαρούλα» ο Γιώργος Κωνσταντινός, εγκαινιάσει για τη θερινή σαζόν μια πολυμοχθή πολυδακτυλή και λοπιαστική μοντέρνα επθειώρηση τυπου «Υπσκο Μιουζικαλο» με τίτλο «Σουπερ άνθρωποι και αλλοι». Ο Γ. Κωνσταντινός σαν θεαοαρχής και πρωταγωνιστής σπαλώνεται σ' έναν κεντρικό ρόλο ταξιδιώτη. Αλλά, και ολοι οι πιναργατες που τον κλαισιώνουν παίζουν χαρακτηριστικά και μπροζικά, με πρώτο και καλύτερο τον εξάιρετο κωμικό Γιαννη Μπαλο πουλο στις πολύ πικαντικές εμφασεις του. Πενηντα συνολικά ηθοποιοι που γεμίζουν την πολυδακτυλή και φατασημαγορική παρασταση και με τραγουδιστή το Γιαννη Βογιατζη, αξίζει να υκοστηριχτεί.

Μέ τó σφυρί στά Καμώματα

Άλλότρια συναφή και παράταιρα

του Άλκη Φωτεινού

Η τύχη των βιβλίων

Η οιαμαχη που ανοίξει ανάμεσα στον ποιητή Χριστοδούλου και στον οικο-Ελευθερουδάκη, ακόμα δεν εκλείσει για τα βιβλία του πρώτου που είχαν 5 χρόνια απουλητα στα ράφια. Είναι γεγονός ότι οι βιβλιοπωλες λανσάρουν και πατρωναριουν πρώτα τις δίκες τους εκδόσεις κι έπειτα, όπου έχουν συμπαιθεες κι απ' οποια βιβλία βγάζουν κέρδη περισσοτερα. Οι βιβλιοπωλες κανουν κι αυτοι όπως οι εκδοτες την αστική πολιτική τους σαν σκετοι έμποροι, και οιν τους νιαζει να κρατανε σκονισμενα και τα καλύτερα αριστουργηματα του κοσμου. Είναι και στυγιοι, ασίδες στο έμποριο τους, και οι περισσοτεροι πολύ σκληροί. Δεν συγκινούνται απο την καταφρονημενη απο το κοινό ποιήση (που βιβλια γιαυτο το κατανημα φταινε οι ποιητές και οι συνθηκές). Έδω μέχρι που πεθαναν, δεν πουλιόταν ούτε ο Παλαμς, κι ουτι ο Βαρναλης. Στη χωρα μας λίγες βεντέτικς, ποιητικες φημες πουλιούνται σημερα κι αυτοι στα 5 οαχτιλα μη τριούνται. Δεν είναι αναγκη να τους αναφέρω.

Άλλοστι είναι γνωστοι. Αυτό το κάνουα αλλα έντυπα πό 'χουνε οικονομικα συμφεροντα. Βεβαια δεν το βρίσκουμε και λογικο να πιανεται ένα ραφι με αζήτητα βιβλία τόσα χρονια. Όταν σε καταστηματα και αποθήκες πληρώνουν και βιαρη εννοικια. Μηπως αλλωστε τα ποιητικά βιβλία περιμνουν καμια νεκρανασταση; Αλιμονο! Στη χωρα μας αν υπαρχουν χιλιοι συγγραφες παλιοι και νέοι και νεοτατοι κι βγαζουν βιβλία καθε χρόνο, απ' αυτούς μονο οι εκατο διαβαζονται, οι πενηντα πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία και οι 20 μονο αποζουν απο τη λογοτεχνία. Το αν εκδίδονται πολλά βιβλία και περιόδικα σ' ένα λαο που το αναγνωστικό κοινό της λογοτεχνιας ανερχεται μόλις στο 15 με 20% όταν οιν έχουν τιποτα γνησιο πηγαίο αληθινό, σημαντικό και μηνυματοφορο να πουνε... και ξεδεύουν τα λεφτά τους απο χωραπι, μοροφιλοδοξια περισσεια, και διάθεση αυτοπροβολής... είναι καλύτερα να τα τρώνε καραμέλες και οι ταξιδιώκια, να τα χαιρεται η ψυχη τους, παρα, να παιζουν μι την πινα και να φκιαχνουν οι προσην τσομπαναρηίοι και νιν τυπογραφοι της Αθηνας και της Θεσ/νίκης περιουσίες. Ο Άυτινος ποιητης Γερεντιος ελεγει: *«Η τύχη των βιβλίων ιζαφταιται απο τις ικανοτητες ικτινων που τα διαβαζουα».*

Φαύλα φαυλων

Έρχεται καιρός, όπου οι διαστριβλωτές της ιστορίας αμείβονται. Οι ανιερμάτιστοι, οι σαλταδόροι των περιστάσεων που πληρώνονται και γράφουν ψέματα, γίνονται και ακαοημικοί, κι έχουν βέτο και προσκήνιο, και θόκους. Πιερνουν από σουλτάνους της πολιτικής εξουσίας τα χρυσόβουλα και τα χρυσόβουλα στα διαποτάτια των τιχών και των γραμμων(!). Έτσι έχουν όλα τα μέσα και το χρήμα στα χερια τους, χωρίς όμως τίμια έργα της αλήθιας, αλλά μι πολύ θράσος και «χωρίς αιδό» ζητούν κι απ' το λαό περιγμηγνές(!) Ένας απ' αυτούς, είναι κι ο Πετροχάρης που έχει «μηχανισμούς» και κινητοποιεί την «επίσημη» φουσκομοσά η κριτική, που τού 'γραφι έμνοα για το ισκεμμένο φωτομοθητορημα των «Δεκμβριανών»(!)

Το «αδίκιο και αντιλαϊκό αυτό βιβλίο» όπως έγραφι, και ο Β Γεωργίου, «κάνει την ιστορία να διανοπαθεί διαστρίφοντα τα πραγματικά γεγονότα». Όταν λοιπόν ο Χάρης σαν μικροκοινοτομοφορο, ευκολοπροσαρμισταος σε όλα, λέει σ' αυτό, στη 213 σελ. απο χιλιη ηρωοιας του αριστηρήσ ότι: *«... Τορα έχουα αρκονα ιδιολογικά...»* αυτό αντιστοιχεί, στον κ. Γούτσο το χαρικτηρισμό, που σκαρωσε στον εμφολιω, σαν «ιδιολογικο πολιμο». Κι έτσι, η γραμμη

Κανελλόπουλου Αβέρωφ Αγγλοαμερικάνων... τηρήθηκε πιστά, από τον ακαδημαϊσκο του Μεταξά Πατακού και Ζωιτάκη.. και το βιβλίο έκτρωμα, γράφτηκε για να δικαιολογήσει και να εξιλεώσει τα μεγάλα εγκλήματα της δοσιλογικής Δεξιάς και των Άγγλων του αρχιτρικλινου Γούτσοιλ (νεοκαταχτητή μας τότε) κατά του μεγαλομάρτυρα λαού μας. Και το πανηγύρισαν και στην ακαδημία των πεθαμίνων ζωντανών «αθάνατων» γερόντων, κι απόσπασαν επιμνο ως και από την κ. Ε. Αλεξίου! (εμωράνθη το άλας;) και μάλιστα σε σκυλο λόγια απατηλά και σκυφαντικά για τον αρχιλεβέντικο ΕΛΑΣ που εξιμνούσαν τότε όλοι οι σύμμαχοι χωρίς εξαίρεση κι οι Άγγλοι. Καμαρώστε λοιπόν τι ιλεανότητες γράφει ο τρυποκρόφτης του σαλονιού ο διελός ανθρωπάκος που δεν βίωσε και συνταριαχικά εκείνα γεγονότα, γιατί ποτέ δεν είχε ψυχή παλικαριού να βγει απ' το καβούκι του, να τα αντιληφτεί και να τα νιώσει και μήτε είχε ποτέ πένα γνήσια τίμια κι αληθινή, αλλά πάντα έγγραφε και γράφει μιμητικά και ψεύτικα, (ας όφονται οι Νουμάδες που τ' άνοιξαν δρόμο):

«... Οι κατασπλιιάδες οι ελασίτες λέει πήραν τον κύριο Χαράλαμπο το μωραγορήτη, πιάνουν ομήρους, κλείνουν κόσμο στο σπίτι και στις έντεκα γυρίζουν στους δρόμους με το κεφάλι του Αλεξόπουλου σ' ένα παλούκι...» Φτύστε τον κάργα να μη βιασκαθεί που λέει «κατασπλιιάδες» τους ελασίτες και «κύριο» το μωραγορήτη(!) *«... Ο Μαρξ έπεσε έξω... Η ρόσικη επανάσταση, ξεπέρασε όλες τις προηγούμενες επαναστάσεις σε αγριότητα...»* γράφει παραπάνω και παρακάτω. Αυτές και άλλες τέτοιες ξετσίπωτες κι αδίσταχτες ψευτιές και απάτες γράφει ο κ. Χάρης στις «μέρες οργής» του που πήγαν και με τη συνηγορία της γριάς βετεράνας τ' αγώνα με τη πανηγύρια της ακαδημίας να το κάνουν «μπεστ σέλερ»(!) Αλλά πρέπει από «μέρες οργής» του αδιάντροπου συγγραφέικου, να γίνει βιβλίο για φάσκελο, αποβλητέο έκτρωμα οργής του λαού εναντίον του. Όμως ποιός σοβιρός αναγνώστης και κριτής πιστεύει σε κιβδηλα κατασκευάσματα; Τι μεγάλο, σωστό κι αληθινό και γνήσιο, τίμιο και πηγαίο, έδωσε μέχρι σήμερα ο οδοηοκνοντούτης τηβενούχος;

Ο Αριστοφάνης έλεγε: «Γα φαύλα από φαύλες αφορμές προιρχονται».

Λογοτεχνικές συντάξεις επιτροπή και νόμος

Τις συντάξεις που δίνουν εδώ οι πάπες των επιτροπών σε λογοτέχνες και καλλιτέχνες με βάση νόμους πρόχειρους, μισοβέζικους, ελλειπείς κι ακατανόητους, δεν επιλέγουν όλους τους άξιους με αντικειμενικά κριτήρια. Όπως συνήθως στην Ελλάδα, δεν κρίνονται οι πράξεις, τα έργα και η κοινωνικά ωφελιμιστική προσφορά των δημιουργικών φορέων του πολιτισμού. Εδώ πρυτανεύουν οι εύνοιες, οι φιλοπροσωπίες και γενικά οι συγγενικές και φιλικές προτιμήσεις και επιβραβεύσεις και σε «τιμητικές» συντάξεις. Γιαυτό προκαλούνται και πολλές κατάφορες αδικίες και απαράδοχες, εξαιρήσεις. Πολλές φορές κρίνουν τους ποιητές και την ποιήση π.χ. όχι αν ο υποψήφιος για σύνταξη έχει έργο μι προσωπικής του εμπνεύσεως, πρωτότυπες ιδέες κι αληθινές παριστάσεις, από την ικανότητα της δικής του οημοιουργικής φαντασίας, έργο πνοής και δύναμης κι ανάλογοι πηγαίου ταλέντου, τίτι σε έμμητρο λόγο, τίτι σε πρόζα. Πιερν, κρίνουν απλά, και σε μιιά οποιαδήποτε κατασκευή στίχων, μι κρίση πρόχειρη και σε ατάλαντους που μπορεί να κατακτιώζουν μι λέξεις μιμητικές, φκιαχτούς και αβιουανιστούς στίχους όπως σημερα. Έτοιμους στίχους σκαρωνουν οι 3 η και οι 4 στους 5 Έλληνας (!). Έτοιμοι

στιχοποιήσιες πειθήναι τυχερά και κόλακες και καρδιανώνται ανοήσωνι λιγότεχνικες συντάξεις. Ενώ, συγγραφείς που ασπάζονται στο βίο τους σε χωρικούς ιστοριοδίφους και λιγογραφούς, του ερευνητήν, μελέτηταιν, βασανιστήσαν, κι ελαφώς σοφιστές, ένκτηρες εργασίως ιστορικές και πατριωτικές και κινήσωνια υπήλκιμες, συγγραφείς σαν τον Πάνο Ι. Βασιλείου που ασπάζετ με καρία το λόγο, περιποίηθητ και καλλεργήσε τη δημόσια γλώσσα και του χρόνια οικίως με το οικίο του μια συνταξοίωμι σαν πνευματικός εργαίτης, είνω από συνκεχίμενοι κι ακαθόριστα όρια νομοί. Μια όσα κι αν «ελαφών» τι παιδιά να τα (βυζαζ' η μανω)... από τα βουκέντρισματα, οκώμι δεν ισορρύνουν τον κάματερον τ' στίχη (!). Η όσημα επιτροπή, ας ήταν να μην υφηνε είνω από τη συνταξη αυτούς τους λίγους σκαρπανι, της ιστορίας, της λιγογραφίας, της ερευνης και της μελέτης, από κριωτικούς κι απόβλητους σαν τον Π. Ι. Βασιλείου (δ' τότε επιτόλιος στην Ελλάδα θη ισχίω ενω τριετιχο αόκως όσα, το αγί τι και ο ζωγραφικός Λευροκούλος. Στη σημερινή Ελλάδα όσακις δεν αξίζω τίποτα συζητήται. Όσακις αξίζη κατά αγνήσεται. Και όσακις έχη μεγάλη αξία ανακαλύπτεται και γνημίζεται 100 χρόνια μετά το θάνατο του.

Πατρωνες αλαζοντες βουόδες φετιχ και ταμ ταμ

«Η κριτική είναι χυρός κάθε επανόστατη και οι επιτροπαι του λαού δεν θεωρούν τους εαυτούς τους αλαθθούς.»

Λένιν

«Ακρογωνιαίος λίθος της επιστήμης είναι η κριτική αμφιβολία.»

Με. Μαρξ

Στη νεώτερη κοινωνία μας, ακριόκετα κι ελαφρα κριμάτι γινόνταν. Αλλά τελευταία έχουν παραγίνοι οι αόφθορες είνω από σοφιστοτήτα και λογική αόκως κι αντι νομίες, από μερικούς που έρχεται κάποτε καιρός και μετα νιωνουν. Δεν έχουν μνημη οι ταλαιπωροι να θυμηθούν τις τόσιες υπερβολές και γκάφες που εκαναν στο παρελθόν. Κάποιοι ιθύνοντες, μια άμοιρη περι τα ποιητικά και λογοτεχνικά ομάδα, έωσι τις ευλογίες της κι εριζε το σύνθημα να θηρολοποιήθητ και να εδωλοποιήθητ ένας ποιητής που χρου να τωρη αυτός μόνο υπαρχη στο προσκήνιο γιαυτούς, που παλεμούνε θεωρητικά τις εζμιρόσεις και τις διακρίσεις και είναι υπέρ της ισότιμης μεταχείρησης θεωρητικά πάντοτε βέβηνα... και πρυχτικά δεν το αποδέχουν. Βαραι λοιπόν σάλπιγγες, πιπίδες, τουρμπάτες, νταούλια, τούμπα να, και γιορτάστε τον και τιμιάστε τον και δαφνοστεφώνύστε τον (!) Πάνε χρόνια τώρα που ασχολούνται με τούτο το βιολί βιολάκι κάθε μερι σε προκλητικές προβολές, φιάστες και υπερτιμες. Για που το τραβανε; Δεν κουράστηκαν οι μιάν αχίρη κι αστήριχητ προσωπολατρεία στον αιώνη της συλλογικής δουλειάς αλλού, και της υποοεινμητικής μετριοφροσύνης; Οι τιμητές γίναν φετιχ και ταμ ταμ... και το τιμώμινο πρόσωπο αλαζόνας και βουόδας. Τονε γέμισαν (δισβάσταχτες γιαυτόν) δόδες, και τιμές και βραβεία και λιλιά (!) τονε στολιζούνε σε νύφη παλαική... και τονε βγάζουνε κάθε γιορτήτ σε εμφανίσεις σιωπηλών «καρόκακιστί» και όχως τίποτε να πει ούτε καν ένα ...κικιρι κικί (!). Τονε μυθοποίησαν και σε παγκόσμια κλίμακα δίχως σοβαρή κριτική γιατί κι η καμημένη η αυτοκριτική, η τόσο πονεμένη, ήταν «ανέκαθεν» γιά τους ρωμιούς λέξη κενή! Μιά μορφή τέχνης βέβηνα, και μία σπουδαία η μεγάλη αξία στα γράμματα, ακόμα κι όταν μεταβάλεται σε προσωπολατρεία δεν επιβάλεται «εκ των άνω» αναδείχεται μόνη της με τους αγώνες και τα έργα της «εκ των κάτω», από τον παράγοντα λαό, που οι σημερινοί Έλληνες ανάξιοι απόγο

να υπερβίων αρχίωιν προγόνων, δεν τότε λογαριασπιν ποτέ. Μια ο λαός μας τόσο «καλός κι αγαπημένος» τόσο «εκακοποιήτος και πάντα προδομένος» παίζεται ο καμημένος ηθισπασίστα, και παρατιρεται χωρίς να μελετάει έργα και να ελέγχετ κριζας τμητών και τμημένων. Αυτή είναι: επι δημική υποβλήκη και μαζική υπνωση, όσακις όσακις θα τη χυρακτηριζέ και ο Τολστόη. Ελα όμως και αυτές οι υπερβολές, οι παραπροβολές, οι υπερτιμες και οι διακρίσεις, σ' ένα πρόσωπο, υποσητητεύουν τ' αλλά ταλέντα που ενκατα ληπονται αβηθήθητ. Παραγκωνίζονται πολλές δημιουργικές δυνάμεις του λαού και φραζεται ο δρόμος της παραπειμι κροσφίρας κι εζέλιξης τους. Είτη, καταφρονούνται όχι μόνο οι πιοτεροι γνήσιοι ζωντανοί και δημιουργικοί φορείς του πολιτισμού στη χώρα μας, αλλά μ' αυτή την πολυχρονη, πυρριτριβηγμένη, κι αρρωστημένητ τυχητική του δημιουργητήν, σ' ένα άτομο, καλλεργώνιν ίσως σθελά τους μια ρισκαρόμητη αιώνας αιώνας κίωσι, σε φανατικές και νελαίες, στυμολατρείες αγρών φώλων και ταμ ταμ που ηδυνίζονται από τέτοιες δολιότητες. Έχουν εζχαση ολοτέλητ τη λυική δημόσια ρητικότητα, τη συνείσθητ πάνω στο ιδεώδες της αληθινής λαϊκής δημοκρατίας των αρχίωιν σφών μας προγόνων, και τις άσφνες των ποιητών της χάρζιαν υπεραίσητ αμίλλα σε διαγωνισμούς, αγώνες με σοβαρές κριτικές και ελλανόκετες επιτροπές, και ποτέ δεν εζχάζαν «ανωθεν» και δεν είναν χυρασματικές, άσφνες όση αξία κι αν εζχανε οι ποιητές, οι κίωλοποι αείνοι της αρχιπότητας σαν τον Αισχίλο, τον Σηφοκλή, τον Αριστοφάνη, τον Ευριπίδη κι ο Η όσημα ληπόν ομάδα σήμερα ισχυρός υποβλήτης κι επιβολής του όσημα οργανωτικού φορέα, του το παρατραβαί στην υπερτιμήτη του ενός και στην υποτιμήτη των άλλων αζών, είναι κείρος να συνέλθητ απ' αυτό το μούση και να 'ρθέ σε μια σχεση λογική και ουσιαστική με τις αρχές της ηης μεταχείρησης, της άκαιοσύνης και της αντικαιμενικής κειωπής των αζών. Και για να αποδέξα τον ψυχικό πολιτισμό της ίχη υποχρέωση να τμηήσε πρώτα νεκρές ηρωικές μορφές των γραμμάτων μας όσακις είναι πολλοί που περιμέντην από τους τάφους και δεν έχουν λαλιά να διαμαρτυρηθούν, να λίγη διαδοση ελατύτερη του έργου τους, να λίγη φημη του τίμιου ονόματός τους για ένα ταπεινό μνημόσυνο επιτελους! Και δεν είναι λίγοι αυτοί οι προδρομικοί αγωνιστες, κι ενσπαρωτές των ίσωνικων του λαού μας, οι φωστήρες και δαπαλαί του νεωτερου πολιτισμού μας όσακις η χ πολλοί κορυφαίοι της πρώτης πενηκονταετίας του σίωνα μας. Γληνός, Θεοτόκης, Παρορίτης, Παλαμάς, Σικελιανός, Βαρναλης, Αγγουλής, Κορνάρος, Παπαμυσαρος, Κοτζιμύλας, Πιερίδης, Ρώτας, Καρβουνής κ.α. Ας παψουν λοιπόν τα λιβάνια που μπάψωσαν την ατμοσφαιρα με τη θεοποίηση των φετιχ και ταμ ταμ σ' ένα πρόσωπο μιας συνθησμένης λυρικής στιχοποιγίας. Ας γίνη κάποτε μία απομυθοποίηση, σ' αυτό, για να πάση κι η γηνοκενία στις άλλες γνήσιες και δημιουργικές δυνάμεις του λαού. Και να 'ναι όχι οι πάτρωνες... μα ο ίδιος ο λαός κριτής, γιατί ο λαός έχη πάντα γερό αισθητήριο και αλάθητο κριτήριο. «Πολλών γαρ χρημάτων ο παρα του ελήθους επαινος».

Μαργαριτάρια ενός βεντέτου

Αφού θη απολαίσετε σε τούτη την αντιπαράθεση ένα δείγμα νεώτερης γραφής του κ. .Ι. Χατζή μιά... δεινή αισθητική γλωσσική μαεστρία (!)... (λέγε φωδιμίγδικη και κακοπρόωρητ γλώσσα η και κακοποίηση της δημοτικής) ας μου συγχωρηθητ ένα αφοριστικό συμπέρασμα: Ας όψονται οι περιστάσεις, οι ψευτέμποροι εκδοτές και οι παρασυρμένοι και πληρωμένοι κοντυλοοί του αθηναϊκού τύπου, που παρερμηγιάουν έργα, που μυθοποιούν πρόσωπα, που φκιάζουν σόνη και καλιά συγγραφικά είδωλα για τον κακό

μοιρο λαό μας.

Αναβάζουμε λοιπόν στο «Αντί» (τεύχος 123 του Απρίλη) ένα απόσπασμα από ανέκδοτο μυθιστορημα του «πολύκροτου» πεζογράφου Α. Χατζή που οι διαφημίσεις των επιτείδιων εκδότων και των ανίδεων «κριτικών» τον έκαναν βεντέτο «μεγάλο» και «τρανό», και μεταφέρουμε εδώ λίγες δειγματοληπτικές λέξεις και φράσεις για το «αμ έπος αμ έργο»:

Ο θειος Πολυκράτης από την Ουγκάντα
(μυθιστόρημα)

(αναδόρμικες τινές σελίδες εκ τού Πανθέου του
ελληνικού λιμπρο ντόρο)

(Παρένθεση ήγουν ιντερμέδιο)

Αυτοί είναι τίτλοι και υπότιτλοι. Ιδέστε και λίγα μαργαριτάρια από τη χρήση της δημοτικής, την τεχνική και την αισθητική του λόγου στο νέο του μυθιστόρημα. Πρώτα καμαρώστε μιά υπερβολική χρήση μετοχών:

«στριγγλίζοντας, αγκομαχώντας, και σταματώντας» και λίγο παρακάτω πάλι: «δυστυχώντας, κρυώνοντας, διψώντας και πεθαίνοντας σωρηδόν».

Σάς ... φαίνεται ... όμορφη σύνταξη; «καταστρεφόνταν... και απλωνόνταν» ενώ τό σωστό στην εύκολη τέλεια και γλυκόχη αισθητική προφορά είναι:

καταστρέφονταν (πληθ.) η καταστρεφόταν (ενικ.) απλώνονταν η απλωνόταν. Τί το θέλει εκείνο το περίσσιο ν που το κάνει ντ; Άλλες λέξεις ρέουσας η καθαρεύουσας που πλέκει ανάμεσα σε δημοτικές π.χ. «πλείστον, εορτών, σωρηδόν, πυρόν, ... πού 'τανε» κ.α. Γούτη βέβαια η τελευταία το «πού 'τανε χτυπάει στ' αυτιά σε άλλη έννοια. Αλλά εκείνο το «πλείστον» γιατί να μη γράφεται από τον και γλωσσολόγο κ. Α. Χατζή «περισσότερο» ή «πιότερο»; το «εορτών» γιατί όχι «γορτών» κ.ο.κ.; Χώρα κι ένα εξωπραγματικό στοιχείο που γράφει ότι πήγε λέει περίπατο στους φούρνους της Αθήνας και βρήκε «τους φουρνους χωρίς Ηπειρώτες» που θυμόταν από τα παλιά. Εμείς θα του λέγαμε πως και σήμερα δεν υπάρχει φούρνος στην Αθήνα και στον Πειραιά με δίχως Ηπειρώτη.

Ένας αγιατολάχ = σουπιά της πειραιώτικης ποεταστρίας

Ένας ποέτας του μάγγικου Πειραιά του φτηνού σουλιτσαρισματος στα γραμματειακά σωματεία με όψη φρυγκοπανηγιάς αγιοφανούρικη, με μαλκικόλογη προσποίηση και μειλίχια υποκρισία, σαν σουπιά με μπόλικη μελανοφάρμακιά ουσία... τελευταία πολυ ιδρώνει ο καφερός καθώς έγινε στέλεχος της Ε.Ε.Α. και πάει ταξιοάκια... Μπαίνει και σε επιτροπές δίνει βραβεία και σε φίλους... Φτύστε τον μη βασκαθεί

τον αγιατολάχ χαραμοφαίνι της πειραιώτικης ποεταστρίας. (Αγιατολάχ βέβαια θα ειπεί άγιος του θεού). Αλλά εδώ μετατρέπεται και σε αγιατολάχ του θεϊκού ατομικισμού και συμφεροντολογισμού. Ένας αγιατολάχ χωρίς επανάσγαση και χωρίς οπαδούς, με λίγη στιχοναυτία, αλλά με αρκετή αποκριάτικη διπλωματία, κολακεία και μισκοφορία... αδικήθηκε ο καμηνής πο'χει τ' όνομα του γερανιού πουλιού... έπρεπε να 'χει του όρνιου του αρπαχτικού. Να λέγεται δηλαδή από γεράνιο πουλί = γεράκι... γιατί κατέριψε ρεκόρ και στον τεμενά και στην κολοτούμπα μπροστά στους αγάδες Π. Χάρη και Αθανασιάδη για ένα έστω και Γ' βραβειάκι πρόπερσιν (!) Έπειτα δεν περιορίζεται στα καθήκοντα της Ετ. Γραμ. Πειραιώς... τελευταία, αλωνίζει και τη λογοτεχνική Αθήνα... Μασαλά (!)

Κι ύστερα σου λένε τι ρίχτης και τι μπήχτης σου 'ναι ο Πειραιάς... γιαυτό άλλωστε καυχιέται και ο ντούρος αρχιερές φρυδιάς (!)

«Διεθνής φήμη» και κοπανιστός αγερας (!)

Ένας ξένος μικρογραφίδας «ονόματι» Κοτσέττι όπως τον παρουσιάζει ο πολός Κ.Σ. στα «Νέα» στις 28 5 79 «αναφέρεται» σε απόψεις της Μαρίας Παπαδοπούλου δαλαιλάμισσας της παρακριτικής εκεί, πως ο Κροτσέττι γράφει για την Ελλάδα χωρίς να βλέπουν την αντίφαση: «Ένα εθνος 9 εκατομ. ατόμων του οποίου το μέσο μορφωτικό επιπεδο απέχει ακόμη πολυ απο κεινο των πιο προχωρημένων ευρωπαϊκων χωρων αποτελει σημαντικό εμπόδιο για την διάδοση της κολτούρας που εκφράζει».

Και αφού εντοπίζει την καθυστέρησή μας και το μειονέκτημα της γλώσσας, πως αντιφάσκει παρακάτω με τόση άγνοια και γελοία γκάφα πως δήθεν μερικοί συγγραφείς κι ανάμεσα σ' άλλους και οι: Σινόπουλος, Αναγνωστάκης, Βρεττάκος, Χατζής, Ταχτσής κ.α. έχουν κερδίσει τη διεθνή φήμη;

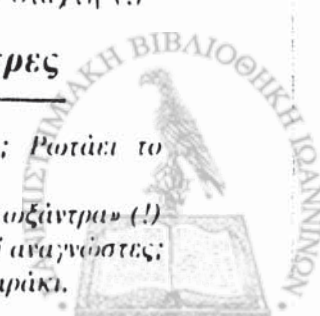
Γελάτε κότες (!) Με τι γλώσσα λοιπόν κερδήθηκε αυτή η «διεθνής φήμη» κατα την Μ. Παπαδοπούλου βέβαια τον Κροτσέττι και τον Κ. Σ. που κάνουν κρότο με κοπανιστό αγέρα και σηκώνουν μπουρμπουλήθρες στη στάχτη (:)

Λοξες και Λωξάντρες

«Γι διαβάζει η Ελλάδα»; Ρωτάει το «Αναβάζω» και απαντάει το ίδιο.

«Λωξάντρα» και κόντρα «Λωξάντρα» (!)

Γιατί; Λόξα έχουν οι ρωμιοί αναγνώστες; Και τι είν' αυτό το μερικά βιβλιαρικά.

Λογοτεχνία και λογοτεχνες

Μιά επιστολή στον δ/ντή μας και στο «Ελ. Πνεύμα» του διακεκριμένου Αλβανού Συγγραφέα Αλέξη Τσάτσι

Αγαπητέ μας φίλε Μάλαμα

Σας γραφω στα ιταλικά, γιατί, απ και μιλω σχετικα καλα τα ελληνικά, στο γραμμα και το λάθη, γιατί δεν ξερω και καλα τη γραμματική. Απο τη διλη σας, περιοδικη επιθεωρηση, εχω μια τεμνη πως ξερετε ιταλικά.

Τι γινεστε λοιπον; Βλεπω δουλευετε υπερβολικά, και δουλευετε πολυ καλα. Χαλαροί χιτη και με πολυ χαρα και ευχαριστηση το ζεστο σας γραμμα. Μετα κηραμι και τα βιβλια σας. Σας ευχριστουμι παρα πολυ αγαπητε μας, Μάλαμα. Στο δικο σας περιοδικο, βρισκονται πολλοι κρημιτι που μας ειναι πολυ ενδιαφεροτα. Πανω απολα, ερχομαστι ο' ιπαση μι τικη, λογοτεχνες και τη Λογοτεχνια σας, με τα προβληματα σας. Ετσι, γινωριζομι τη παραγωγη των κρημιτιων ου, κλη. Προσπαθω κι αγωνιζομαι να γινωρισω και να γινωσι τη ελληνικη λογοτεχνια, τη Λογοτεχνια ενος γειτοτικου λαου. Ετσι γινωριζω καλλιτερα το πνευμα του και τη ιστορια του. Με κρημιτι τωρα εχω μεταφρασει λιγα, οπως π.χ. ποιηματα της Ρ. Νικημη, του Ν. Παπα του Β. Ρωτα κ.κ. του τελευταιο καιρο και μια συλλογη του Ι. Λεψαοιτη. Θα διαβασι και τα δικα σου βιβλια. Πριν απο μια βδομαδα, μελετησα το εργο σου «Να ποιο ειτ' η Γμερικη». Ειναι γραμμειτο πολυ ωραια, με παθος, με αγαπη για το λαο, και με μια γρηγορη περιφραση ο' αυτικη, και κρημιτι τους λαους να υποφερουν. Ισως θα δημοσιευτει και στητ αλβανικη γλωσσα... Το ελιτω... θα φασω επισης να βρω απ' τα δικα σου βιβλια και καποιο αλλο εργο καταλληλου, με μια, Γμικη, δημοσιευομι ολα εκεινα που βοηθουν στητ οικοδομηση του Σοσιαλισμου στου τουρκο, που βοηθουν το λαο να διαπαιδαγωγειται με τητ αγαπη για τητ πατριδα, για τικη, αλλικη, κρημιτι και πολεμου για τη λευτερια τους και για τη διαμορφωση μιας νεας σινειδησης κ.κ. Η λογοτεχνια και οι τεχνες για μας, οπως διαβεβαιωτετε κι εστις στο περιοδικο σας, κρημιτι να ειτω στητ κρημιτι ρησια του λαου που δουλευει και δημιουργει. Οι δικοι μας συγγραφεις και καλλιτεχνες, ειτω και δια του λαου, ζουτε μαζί με το λαο, βρισκουν τη διλη τους εμπειρια στο λαο και τητ εθνησιωσι κρημιτι πνοη του λαου. Να, π.χ. αυτες τις τελευταies μερες που χιτηρησι και τοτ τουρκο, μια θρημη κρημιτι σιωσι, πολλοι συγγραφεις και καλλιτεχνες, εχουτε παει στο μπρο, αυτω το δουλειου και τα ιδουκ κι υστερα να γραφουκ στα περιοδικα και στητ εφημεριδα. Ετσι αγαπητε μας, Μάλαμα, το καταλαβαινω πως συμφωνετε με ολα αυτα. Σταματαω εδω, και στου με ταζου σου σιτω και κρημιτι ποιηματα μεταφρασετα στητ ελληνικη (το ετα απο το 1938). Η ελιτω των Συγγραφεων και των Καλλιτεχνων, θα σας σιτωει κι ετα περιοδικο αλβανικη, λογοτεχνιας στα γαλλικα, οπως κρημιτι και επιθεωρηση και εφημεριδα στητ αλβανικη γλωσσα. Θα ειτω καλα να ετισχυομι τη διλη μας ειλικρινη φιλια. Σας σιτωει κι ετα καταλογο κρημιτι αλλων βιβλιων και κρημιτι σιτωει απο το δικο σου περιοδικο και μου κρημιτι ζουτα, μου ειτω αναγκαια. Σιτωει μου εκεινα που κρημιτι κρημιτι, κρημιτι να ζουδευτε. Περμενω γραμμα σου και θα σου ζαναγραψω.

Με υερφικα αγκυλισματα

ALEXAS CACI

Τηρατα 20 4 79

- Έχει πρωτοτυπία;
- Σκέτη κοινοτοπία.
- Έχει μαστοριά;
- Κολοκύθια με ρίγανη.
- Έχει κάνα μήνυμα καινούργιο;
- Αστεϊεύστε; Τι μήνυμα μπορεί να δώσει

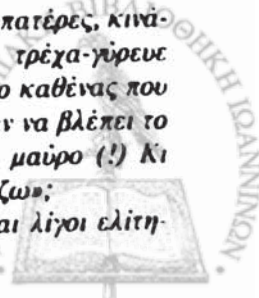
μιά συγγραφέας όταν γεννιέται στα εκατό της χρόνια;

- Εδώ φίλε μου στην κοινωνία της βαθιάς κρίσης της λογικής, ηθικής και οικονομικής, και οι πορδές της αλεπούς γίνονται γλυκοπατάτες και του διαβόλου οι γκρημάτσες γίνονται χαμόγελα (!) Κι όταν δεν είσαι τίποτα ή και μέτριος, γίνεσαι «μπεστ-σέλερ με το γκεμπελισκό ψέμα, την απατηλή διαφήμιση και την υπερβολή, και με το μιζαχτά, ρίχνεις στάχτη στα μάτια των αφελών

- Μα το περιοδικό «Διαβάζω» είπαν κι οι «ωτοβλεψίες» έκανε γκάλοπ σε 20 βιβλιοπωλεία και διαπίστωσε ότι η «Ιωζάντρα» είναι μόνιμη μπεστ-σέλερισσα (!)

Όταν «ακούνε λάχανα στους πατέρες, κινάνε μάνες και θυγατέρες»... και τρέχα-γύρευε ύστερα να κάνει σωστή διάγνωση ο καθένας που τον εξαχρείωσαν και τον συνήθισαν να βλέπει το μαύρο = άσπρο και το άσπρο = μαύρο (!) Κι ύστερα ποιός διαβάζει το «Διαβάζω»;

- Αυτοί που το γράφουν... και λίγοι ελίτηδες της αθηναϊκής μόδας.

«κ. Μάλαμα και Άλκη Φωτεινή, χάρηκα τη θαυμάσια δουλειά σας κι ευχαριστώ θερμότερα...»

Γιάννης Κάτρης
Συγγραφέας και δημοσιογράφος Αθήνα

«... Ζωντανές και χυμώδεις σελίδες που κάθε παράδα έχει κάτι να σου πει. Πολύτιμη η συμβολή των μεταφράσεων στη γνώση της παγκόσμιας ποίησης...»

«Τα Νέα» 5-6-79

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα

Έλαβα... Ευχαριστώ θερμά, και σε συγχαίρω για κάθε επιτυχία που τόσο σου αξίζει...

Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής.

Εγκάρδια και με ιδιαίτερη εκτίμηση.

Αλέκος Λιδωρίκης
Συγγραφέας — Αθήνα

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα

Μ' έχει καταγοητέψει το εξαιρετικό περιοδικό σας «Ελεύθερο Πνεύμα». Εύγε σας!

Το μαστίγιό σας δεν χιρίζει κάστανα. Λέτε «τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη».

Χτυπάτε την καμπάνα της αλήθειας τίμια, ειλικρινά, παστρικά, αγνά, ελληνόπρεπα.

Ανυπολόγιστη είναι η προσφορά σας στα ελληνικά γράμματα και την πατρίδα μας γενικά.

Κάποια δύναμη σας έχει τάξει ακούραστο κωδωνοκρούστη, μήπως ποτέ ξυπνήσουν οι άνομοι κι οι κολασμένοι του καιρού μας.

Η ταπεινότητά μου σας καμαρώνει. Είμαι στο πλευρό σας.

Με ξεχωριστή εκτίμηση

Θύμιος Χριστόπουλος
Λογοτέχνης — Δελφοί
25-4 79

Μια συγκινητική επιστολή του ανάπηρου ποιητή Άρη Ταστάνη

Αγαπητέ και σεβαστέ κ. Μάλαμα

Πάντα με προσοχή και αγάπη παρακολουθώ τους αγώνες σας για την κάθαρση στο λογοτεχνικό μας χώρο.

Η τίμια φωνή σας, η μαχητική γραφίδα σας, σας κατατάσσει στην πρωτοπορία, άξια, των πνευματικών ανθρώπων που μοχθούν και πάσχουν για τα Ελληνικά γράμματα.

Η αγάπη που δείχνεται για τους νέους λογοτέχνες, η βοήθεια που τους προσφέρετε μέσα από το «Ελεύθ. Πνεύμα» με υποχρεώνουν, σα νέο, να σας εκφράσω ένα μπράβο ακόμη. Ευχαριστώ για

τη δημοσίευση στα τεύχη 29-30 δυό ποιημάτων μου. Η κριτική σας στο τεύχος 31 για το βιβλίο μου «14 ποιήματα για το Φώτη Αγγουλέ» με συγκίνησε βαθιά. Πράγματι με το αίμα της καρδιάς έγινε αυτό το βιβλίο, όπως τονίζετε... Ίσως δεν ξέρετε ότι ο Άρης Ταστάνης είναι ανάπηρος πάνω σ' ένα καροτσάκι 27 χρονών και χωρίς κανένα πόρο ζωής. Όμως είμαι για πρώτη φορά πολύ περήφανος, γιατί πραγματοποίησα ένα όνειρο παλιό. Να τιμήσω έτσι το συμπολεμιστή, συναγωνιστή και συγκρατούμενο του πατέρα μου στα σύρματα Φ. Αγγουλέ.

Να δώσω ένα μικρό αντίδωρο, ταπεινό, ίσως, αλλά μεγάλο για τις δυνάμεις μου, στη γενιά της Εθνικής Αντίστασης. Σ' αυτόν που πιστός στα ιδανικά του πορεύτηκε μέσα από εξορίες και φυλακές για ένα κόσμο πιό όμορφο, πιό σωστό. Που έζησε φτωχός, παραμερισμένος, καταδιωγμένος από το τότε κατεστημένο, αλλά έδωσε ποίηση ακέραια. Ποίηση που θα ζει πάντα γιατί ό,τι έγραψε ήταν αληθινό, τίμιο. Λυπάμαι όμως γιατί στις 24 Μάρτη 79 συμπληρώθηκαν 15 χρόνια απ' το χαμό του, κι όμως αγαπητέ μου κύριε Μάλαμα κανείς δεν τον θυμήθηκε*. Ούτε δυό λόγια στη μνήμη του, έστω από την αριστερά που ήταν σπλάχνο της, γιατί; Μόνο οι φοιτητές της Χίου στην εφημερίδα που εκδίδουν έγραψαν ένα τιμητικό αφιέρωμα.

Αν το «Ελ. Πνεύμα», ενδιαφέρεται να δώσει κάποτε την προσφορά του στον αληθινό αυτοεργάτη του λόγου και της πράξης, μπορώ να βοηθήσω απ' το μικρό αρχείο μου.

Ευχαριστώ για την υπομονή που είχατε να διαβάσετε αυτό το γράμμα.

Εύχομαι πάντα υγεία και συνέχειά της τόσο άξιας και θαυμασμού προσπάθειάς σας.

Με αγάπη

Άρης-Ταστάνης Αθήνα 6-5-79

*Σ.Σ. Δεν υπάρχει ευκαιρία και χώρος από τις έξιλλες κι αδικιολόγητες μακρόχρονες και ισόβιες τιμές και παραπροβολές ενός ζωντανού αριστοκράτη στιχουργού, για τον τίμιο και ατίμητο νεκρό λεβέντη αγωνιστή ποιητή Φώτη Αγγουλέ.

Γιά τον επαναπατρισμό των προσφύγων

Αγαπητέ κ. Μάλαμα

Σας συγχαίρω για τους τίμιους αγώνες σας. Στην πατρίδα μας γίνονται πολλές αδικίες. Μια τελευταία δίκωξη εναντίον του καλού ιερέα κ. Σπυρού Γσιάκαλου, με κατέπληξε. Επειδή είναι μέλος της επιτροπής επαναπατρισμού των πολιτικών προσφύγων που γενικός γραμματέας της είναι ο στρατηγός κ. Α. Χονδρόκοουκης βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, και αγωνίζονται μαζί για τον εντιμό επαναπατρισμό των αδερφών

Μιά επιστολή του ιστορικού συγγραφέα Π.Ι. Βασιλείου για τις αδικίες συνταξιοδότησης Λογοτεχνών

Αγαπητό μου «Ελεύθερο Πνεύμα».

Στη σελίδα 993 (Τευχ. 30) «Με το σφυρί στα κυματά» αναφέρετε, ανάμεσα σε άλλα, και τον υποψαινώμενο για τα κριτήρια σύνταξης, βίαιη των ομοίων η Πολιτεία, με νόμο της εκταξίας, θεωρεί ως πνευματικούς εκπρόσωπους της Ελλάδας, (μιά και σ' αυτούς χορηγεί βραβεία, συντάξεις κι αγοράζει με ειδική πίστωση τα βιβλία τους) μόνον τους λογοτέχνες και καλλιτέχνες.

Επειδή θεωρείτε σαν κυρίως υκολόγο τυχόν αδικιών για τη χορήγηση σύνταξης την αρμόδια Επιτροπή, επιτρέψτε μου παρακαλώ, να σας εκθέσω πως ακριβώς έχει το θέμα.

Με το Ν.Α. 1086 της 31/12/1971 (άρθρ. παραγρ. 2), όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Α. 214 της 4/5/10/73, καθορίζεται, ότι παρέχεται ισόβιος μηνιαία σύνταξη εκ του Δημοσίου ταμείου ως ελληνικής υπηκοότητας η Ελλάδας το γένος λογοτέχνες και καλλιτέχνες συμπληρώντας το δέον έτος της ηλικίας των (άρθρο 1, παραγρ. 1). Και στη 2η παραγρ. ότι «εκπαιχθεί σύνταξας είναι οι εκ των περιών η παραγρ. 1 προσηλυτών, έρπονενεγόντες σημαντικός ή εξαιρετικής υπηρεσίας ως την ανάπτυξιν της εθνικής λογοτεχνίας ή των καλών τεχνών εν γένει, κατά την περι τούτου γνώμην της Επιτροπής περι ης η παραγρ. 3 του παρόντος άρθρου, μη λαβόντες πάντως αλλοθεν σύνταξιν παρά του Δημοσίου». Αλλά, ποίοι είναι οι λογοτέχνες και ποίοι οι καλλιτέχνες. Το καθορίζει σαφώς για τους καλλιτέχνες και αόριστα για τους λογοτέχνες το άρθρο 1, παραγρ. 2 του ισχύοντος για την περίπτωση χορήγησης συντάξεως Ν.Α. 1086, όπου αναλαμβάνει: «Υπό την εφαρμογήν του παρόντος άρθρου ως λογοτέχνες ή καλλιτέχνες οι δημοσιεύοντες πρωτότυπα λογοτεχνικά έργα ή δικίμους μεταφράσεις αξιολόγων λογοτεχνικών έργων, ως καλλιτέχνες οι δικίμοι μουσουργοί, ζωγράφοι, αγιογράφοι, γλύπται, χαράκται και διακοσμηταί». Όταν συντάχτη ο νόμος αυτός, τον κηραν εγκαιρα μουρουδία οι ενδιαφερομένοι λογοτέχνες και καλλιτέχνες και λεπτομερως καθορισαν τις εσικοτητές των. Οι συγγραφείς ιστορικών και λαογραφικών έργων, που τότε δεν είχαν ίδιο σηματισμο η ησαν μέλη λογοτεχνικών Σωματείων, όπως ο υποψαινώμενος - που ανησα και ανησα στην «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών» δεν αναφερόθηκαν για την ενσολογική λεπτομέρεια της λέξης «λογοτέχνης», η οποία σφέθηκε έκτοτε να κρινται για τους υποψηφίους συνταξιούχους για την εκσότετη Επιτροπή, για τη χορήγηση σύνταξης στους λογοτέχνες. Και για επικριτική στις Επιτροπές για τους λογοτέχνες η γνώμη, ότι στη λογοτεχνία θα πρέπει να υπαχθούν: Το διήγημα, το μύθος, το ποίημα, οι ταξιδιωτικές περιγραφές, η ποίηση και οι μεταφρασε ικέ; ερναςίες. Εκπρόσωπος Σωματίου ιστορικών συγγραφέων και λαογράφων τότε δεν συμμετείχε. Συστήθηκε το Σωματισμο στη μεταχουντική εραση και πέτυχε τελευταία, με εσικο νόμο, ν' αγοράζονται απο την Πολιτεία και τα βιβλία των ιστορικών συγγραφέων και των λαογράφων (γιατι ως περιση δεν αγοράζονταν). Ομως η συνταξιοδοτική περίπτωση, των ιστορικών συγγραφέων εξακαλόουβει να παραμένει εκκαρεμής και η ιστορία η λαογραφία και οι ποικίλης μορφής μελέτες και ο.π.α.α. αξιολόγω περιχεται στο γραπτό λόγο, μένουν έξω απο το χωρο της λογοτεχνίας, ποι μόνη, ως τωρα, ενσολογικά αναγνωριστική και νομιμοποιήθηκε.

Η ομοψοία του Ν.Α. 214 της 4/5/10/1973 βρισκεται σε τούτο το σημείο: Το άρθρο 2, όπως παραπανω ανέφερα, καθορίζει «ο προσηλυτόντες σημαντικός ή εξαιρετικής υπηρεσίας (κι εδώ το σημαντικόας έδωκε βασηκη σύνταξη αρχ 8000 και το εξαιρετικής» αρχ 12000) ως την ανάπτυξιν της εθνικής λογοτεχνίας ή των καλών τεχνών εν γένει». Και συμπληρώνει «κατά την περι τούτου γνώμην της Επιτροπής κλπ».

Ετσι για ενσολογική υλοποίηση του άρθρου αυτού σφέθηκε απο το νομοδότη στην αρμόδια ΕΠΙΤΡΟΠΗ, που ομως φινεται, ότι στωματησε, όπως είχε δικίωμα, στο γραμμα του νόμου κι όχι στο πνευμα, που με εκάνο το «εν γένει» ευρωπη χωρίς άλλο τα όρια της λογοτεχνίας, όπως τα καθόρισε ο Κωστής Παλαμας («Ηημα» 12.4.1926), που περιλαμβάνει σ' αυτά και την ιστορία και γενικότερα την ταξογραφία, ο Κ. Αημαράς, ο Α. Καραντώνης, ο Γιαν. Σαοριτάς, ο Α. Σωτοπούλας και πολλοί άλλοι.

Είμαι λοιπόν εν τάξει η αρμόδια Επιτροπή και την απόδοξη παρεθεσε σ' όπισσισμα επιστολής του Υπουργτίου πολιτισμού και επιστημών στο 4.8.1975 προς τον υποψαινώμενο, που υπογράφη ο Υπουργός κ. Κ. Α. Τρουπάνης αναγνωρίζοντας την υπαρξη του θέματος και την ανάγκη «νομοθετικής ριθμιστικής του θέματος των λογοτεχνικών συντάξεων και εις τους λοιπούς ανθρώπους των γραμμάτων», απαντώ: Η ημετέρα υπηρεσία κεραβελαλεις των προγραμματισμών του ετους 1976 το θέμα (αρι υπηρχε και υπαρχε εκκερμής θέμα) εκριετιμένου να μελετηθη η ομοψότερη εκταξιας του θέματος των, προς τους λογοτέχνες, παρεχόμενων συντάξεων και εις ετέρας και ηγορίας πνευματικών ανθρώπων ως είναι οι ιστορικοί συγγραφείς οι λαογράφοι κλπ».

Αλλά περισε και το '76 και το '77 και το '78 και κοντείμι να κλίσαι και το '79 χωρίς να κατορθώθη η ομοψοίωση ενός τριστιχου άρθρου, ώστε να συμπεριλήθηουν στη συνταξιοδότηση των λογοτεχνών και μερικοί άλλοι εργάτες του πνεύματος και αξία εκπροσωποι των ελληνικών γραμμάτων. Παντως, όπως έγραψε ο κ. Α. Σωτοπούλας (ισπμ. «Βραοινή» 2/2.1977) «Αν ζούσαν σήμερα ο πατέρας της ιστορίας Ηρακλής και ο θηκιοδότης, ο Αριανός, ο Παυόβιχας, ο Φωριζής, ο Μικρογιάννης, ο Παπαρηγόπουλος και όλοι οι άλλοι σκευαντας του ιστορικού μοχλου, θη ησαν απο βλητου του συνδικαλιστικού χωρου της λογοτεχνίας...».

Οποσδήποτε νομίζω, ότι δεν νοείται πιά η εξακολούθηση και η ανοχη απο την Πολιτεία της αδικίας αυτής σε βιάρικ αξίων ιστορικών συγγραφέων και λαογράφων, των οποίων πάγκοιμι το έργο κριθηκε ως «εθνική πρωτοπορία» και για την επιστημονικότητα και γιά τη λογοτεχνικότητά του.

Φιλικά

ΠΑΝΟΣ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Αθηναι 30.4.1979.

προσφωγων. Που είναι λοιπόν τ' ανθρώπινα δικαιώματα που τσος ντορος γίνεται στη Λύση; Όταν δεν επιτρέπουν να επαναπατριστούν και να πεθανουν στην πατρίδα τους γέροντες άνθρωποι των 80 και 85 χρονων; Πως θέλουν οι κρατικοί να λέγονται χριστιανοί με τέτοια σκληροτητα; Εμή και περηφάνια για τους κρείς Ισιάκυλο και Παπακρήστο, και για

όλους εκείνους που αγωνίζονται για να επιτρέψουν οι 35.000 πολιτικοί πρόσφωγες ανάμισμα μας, και να ζήσουμε το υπόλοιπο με αγάπη και αδερφοσύνη. Αυτό δεν θα πει και χριστιανοσύνη;

Ευχαριστώ με πολλή τιμή
Ένας Γραμμενοχωρίτης
7-5-79

Πολιτικοκοινωνικά

Κεντρίσματα

Το αυγό της δικτατορίας

Το 1974 που η Δεξιά ήταν υπόδικη για τη δικτατορία, όχι μόνο το αυγό της δεν έσπασε, και δεν έπαθε τίποτα, αλλά τα φιδιά της, όπως ήταν δηλητηριώδη, κουβαριάστηκαν σαν οι οχιές μέσα στα κελύφια και στα άθιχτα τσόφλια τους, με όλα τα φαρμάκια... έτοιμα να τα εξωβελίσουν ανά πάσα ώρα στα κορμιά του ταλαιπωρου λαού. Είναι λοιπόν η Δεξιά ή μεταμφιεσμένη ισόβια δυνάστριά του, και ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε έμπραχτα κι αντικειμενικά για τα πραγματικά και εθνικά συμφέροντα του. Δεν άλλαξε λοιπόν τίποτα από το '74 τον Ιούλη μέχρι σήμερα, πέρα από κάποια πρόσκαιρα σουλάτσα ελευθεροτυπίας, και μερικές δίκες, για να προστατευτούν οι ένοχοι της ανοιχτής δικτατορίας, καθώς επίσης και μερικοί πλούσιοι γίναν πλουσιότεροι και αρκετοί φτωχοί φτωχότεροι. Άλλαξαν βέβαια τελευταία και τα κυκλοφοριακά μέτρα και σταθμά, με τα μονά ζυγά, και το δελτίο στη βενζινα(!) Είναι κι αυτό κάτι βέβαια(!) Τι να γίνει; Λαός δεμένος σαν τον παπά της παροιμίας, γράφει και ξεγράφει... Κι όταν τον βάζουν να ψηφίζει... μπαίνει πάντοτε στους αραπάδες... και... διαλέγει τον ασπρότερο(!)... και η δουλειά στον τόπο(!)

**Εμείς και πάλι εμείς,
κι ο Αλήπασάς Βελής,
κι εμείς ντερβεναγάδες(!)**

Ίδιες Κουζίνες

Στην Ελλάδα η εξουσιαστική ολιγαρχία, με την εκκλησιαστική φεουδαρχία, χέρι - χέρι σαν καλές συνυφάδες κι αδερφές, προσφέρουν πάντα την ίδια κουζίνα, και δεν αλλάζουν, παρά μόνο μαγειρούς, που ξαναμαγειρεύουν τα ίδια πολιτικοθηρασκευτικά καταπλάσματα, με τις ίδιες ρετσέτες, όπου οι Έλληνες θέλουν δε θέλουν, τα χάφτουν, τα μασάνε, τα ίδια φαγιά, τα ίδια μήδια, στρείδια... φρύδια(!) Τι σημασία κι αν μπουχτίζουν;... Κάνουν εμμετούς και ξαλαφρώνουν. Και φτού κι απ' την αρχή, στις μεσογειακές συνήθειες πελαγώνουν(!) Ίδια γεύση ίδιο κόμμα, ίδια ψέματα τυρβάζουν, και στα ξυδοσβάρελά τους... μόνο τους φελούς αλλάζουν(!) Που το πάν λοιπόν ακόμα; Κι όπως θαλεγε ο Μπαλζάκ αμάν «παντού η ίδια βρώμα!» Το λαό δεν τον λογάρισαν ποτέ στα σοβαρά. Μα όπως λέει κι ο Ηλούταρχος: «Αν κάθε λαός είναι πάντα πρόθυμος να φοβάται αυτούς που τον περιφρονούν όμως το ίδιο ανυψώνει κι εκείνους που τον φοβούνται».

Λόγια που καίνε

Του Στέλιου Κεντρή

Πολιτικάντικες αμπελοφιλοσοφιστίες

Ο «Πρόεδρος της Δημοκρατίας», ζήτησε στο Παρίσι που είχε προσκληθεί και το ανάλογο πιστοποιητικό αντικομμουνιστικής διαγωγής από τα εκεί αφεντικά του... Έτσι στο λόγο του που τον εξέθεσε, και ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυριών είπε ανάμεσα σ' άλλα και τα εξής, που μείωσε και τον αμπελοφιλοσοφιστικό εαυτό του, αλλά και την «αριστεϊνόδη» δοτή προεδρία του:

«Το μεγάλο δίλημμα για τα δημοκρατικά κράτη είναι ότι στην ίδια τους τη χώρα, η κοινωνική συμφωνία πολύ συχνά προσκρούει στον κομμουνισμό. Υπάρχουν σχηματισμοί με διαφορετικές απόψεις που συνεργάζονται, ή βρίσκονται σε αντίθεση, αλλά, είναι όλα κόμματα που ανήκουν στην εθνική κοινότητα. Ένας μόνο σχηματισμός δεν είναι προσηλωμένος στην ομοφωνία αυτή γιατί τηλεκαθοδηγείται από το εξωτερικό. Και εκεί είναι που θρυμματίζεται η εθνική ενότητα».

Εθνικά κόμματα δηλαδή και εθνικές ενότητες για τον κ. Τσάτσο θα πεί: Να κυβερνάν ισόβια ένα λαό ο ίδιος κι η ομογάλακτη παρέα του, με νόθους εκλογικούς νόμους γαλλικών εμπνεύσεων και αμερικάνικων υπαγορεύσεων, με πλασματικές κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες, με απόλυτες πολιτικές και οικονομικές εξαρτήσεις και επεμβάσεις, με τη μισή μισή Ελλάδα στους Αμερικάνους βάσεις και με χίλιες δυό άλλες συναλλαγές και συμβάσεις. Κι όταν ο λαός φουντώνει σε περιόδους που το μαχαίρι πάει στο κόκκαλο... το «λαϊκό» κόμμα γίνεται Συναγερμός, ο Συναγερμός γίνεται ΕΡΕ, ή ΕΡΕ γίνεται δικτατορική «δημοκρατία» τύπου Παπαδόπουλου και Σία... Και όταν ο «ασθενής» λαός εξέλθει του γύψου» η «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών» γίνεται «Νέα Δημοκρατία» (!) Όλες λοιπόν αυτές οι ξενοκίνητες αμφιέσεις της καλοστολισμένης γριάς Δεξιάς, για τον κ. πρόεδρο είναι «εθνικά Κόμματα» και σημαίνουν «εθνική ενότητα» καθώς τώρα και η Ένωση Κέντρου, και τα φιδέκ και τα δισέκ και τα κοδησό... γίνονται εύκολα εθνικοσοσιαλιστικά (όχι βέβαια τύπου φύρερ) αλλ' από συγγένεια κι ανάγκη σμίγουν, δίνουν καινούργιο αίμα και στυλοβατούν την κυρά μας τη «Νέα Δημοκρατία». Γιατί όμως το Πασοκ και το Κουκούε, να μην ανήκουν στην εθνική κοινότητα», και να

θρυμματίζουν την «εθνική ενότητα»; Κι εδώ είναι το «δίλημμα» για τον κ. Τσάτσο: όπου υπάρχει διαφωνία με τα παραπάνω σχήματα, σημαίνει: κομμουνισμός και μάλιστα «τηλεκαθοδηγούμενος» (!) Αχ που είσαι Κωστή Παλαμά που τον ξεσκέπαζες για να του καμαρώσεις τη ρεντικότητα (!) Θα ξεκαρδιζόσουν στα γέλια... ακόμα και με τον Φώκου Δημητριάδη την ...κότα (!)

Η σιμωνία ενός δεσπότη

Μια διαμαχη ξεσπασε αναμεσα στο φιλαργυρο δεσποτη Πατρας Νικοδημο, και στους ενοριτες της εκει αγιας Βαρβαρας. Οι ενοριτες διαμαρτυρονται, γιατι ο μητροπολιτης τιμωρησε τον αρχιμαντριτη κ. Πετροπουλο που ειχε καταργησει τη ζητιανια των «Λίσκων» και τα «τυχερά» της ενοριας του. Δηλαδη να μη πληρώνουν με χρηματα οι θρησκευομενοι τον λατρευτικο φορο τιμής στον οικο του πολέμιου του μαμωνα, μεγα Ναζωραίου. Η επιτροπη που επισκέφτηκε το φιλομάμωνα επισκοπο, να διαμαρτυρηθεί για την αδικη τιμωρια του αρχιμανδρίτη που προκτάτεψε την αξιοπρεπεια των χριστιανών και την ανιδιοτελεια της αληθινής χριστιανοσύνης, οχι μονο δεν πετυχε την αρση της τιμωρίας, αλλα, αντιμετώπισε περιφρονηση, απειλες και... παραλίγο σηκωμα της πατερίτσας (μαγκούφας του δεσποτη). Η επιτροπη βεβαια εφυγε, αλλα, απείλησε κι αυτη με τη σειρά της αποκαλύψει σε βάρος του Νικοδημου. Ποιός λοιπον να πιάσει τώρα απο τ' αυτια τον χρηματοδουλο δεσπότη για να τον τον καθαίρει, που κανει σιμωνια σε βαρος των χριστιανών, και που σιμωνια σημαίνει πραξη βαριας αμαρτίας. Η σιμωνια είναι: όσοι τελούν μυστηρια και «αγιαστικές» πραξεις, με χρηματα. Βεβαια σπάνιο για το σημερινό κληρο - «αζιέπαινο ανάστημα ο κ. Πετροπουλος, θα πρεπε να 'ναι αρχιεπίσκοπος για να καταργησει όλους τους άλλους σιμωνιστές εκμεταλλευτές και αντιχριστιανούς δεσπότες = φεουδαρχες, μαζί βεβαια και το Νικοδημο που είναι όλο απο την Πάρο, και που ποτέ δεν έμαθε τίποτα καλό απο την Αγία Γραφή... ούτε καν το «δωρεάν λάβετε, δωρεάν δότε».

Χαρίσματα και μεταμορφώσεις

Για το πως άλλοι λαοι κι επαναστάσεις εφαρμοζουν το μωσαικο νομο και τη δαβιδία αζιωση: «ο φθαλμον εν τίνι ο φθαλμού...» και τον ισλαμικο και κορανιο νομο: Σκοτωσες ανθρωπο, πρεπει να τιμωρασαι με θανατο... ειναι να ελπουμε χαρα στην αντοχη τους και στη νιμηση τους! Εμεις οχι μονο χαριζουμε μεγαλοψυχα τις φονικες πραξεις αλλα, πικρισιμοφουρησαμε στο παρελθον και ανακηρυξαμε ευεργετες και σωτηρες και τους φονιαδες της κοινωνιας και τους προδοτες της πατριδας (!) Παρτε παραδειγ-

μα τους δουλολογους και τους λητοσυμμοριτες της Ρετοχης. Καταβιναν και σκοτωσαν και οι ιδιοι, χιλιαδες ελληνες αγωνιστες της λευτεριας: κι οχι μονο δεν τιμωρηθηκαν με θανατο οι ιδιοι (οπως διαταζε και το ΣΜΑ των 'Αγγλων «συμμαχων» γραφε δαλων και ραβδουργων εχθρων, οστε νικων διασπαστων κι επιδρομων νεοκατακτητων του ελληνη, λαου τοτε παρα, δικαιωθηκαν και κτηρους οι κενικο ρηδες... οπου καταλαβαν την ελωση δυο χουφτας κενικο με την προσοχη και τα γενεα του Γουαρτού Λεομπι και το βρωμικο ρολο του Γ. Παναγόρου οπου υπηρέτησε τυφλα το παιχνιδι των Αγγλων, και που εκομα τοτε, ηταν νωπη απο αυτους η μικροεπικη μας, καταστροφη και ειχε καταγραφει στα διεθνη εγκληματικα χρονικα. Ετσι εντε μηθησαν ολοι οι φονιαδες και δουλολογοι με ελωσης και με θασα, με προνομια και πεχουλες συνταξιας... Κι ο πολυπαθος λαο, ες υποφερνε κι ες κρεουργουνταν απο κενικους! Γιωτο θα λενε μεση τους κρυφα: Ας ειναι καλα για μας, ο Βελουχωτης και ο Βασαλδης, βεβαια και οι επαρμνοι, αυτοπικαι κι ενοητοι Λεωντο Ιωαννιδης, που τους χαρησαν 2 ολακερα χρονια 45-46, να ανασυνταχθουν και μεταμορφωθουν στο φονικα τερπετο σε «πατριωτικους» αγγελους (!) Είμαστε ενος αντιφωτικου λαου, γεμιστο τρομερες, τρελες και απαράδεχτας αντινομιας.

Ο γοτος της ΕΡΕ

Αλατσι, ο αρχιεπισκοπος, κρηνη οσοια Γεωργιας, στους περιελιχτους και περιβαθτους λογους, του λαου Παρασκειη και χουντουρατικα, ελεγε και καθαρις οτι: «Η επανσταση ηθε για να ριπει, οχι για να φυγει (το δευτερο σχημα ειναι βεβαια περιττολογια, γιατι εζησκακουται οτι, οσοις μενει... δεν φυγει. Αι ες μη δεν προδοηρις, χρονο οπου, ο Ιαδω, και ειχε βαλει τα 100 χρονα και ουτ' ενα παραλατα(!)...» «Η επανσταση... — ελεγε ο κρηνωτιστος δασκαλο, της — ηθε να σπιαζει τη Νεα Δημοκρατια — και μετα την επανσταση θα εχουμε τη Νεα Δημοκρατια!» Τι πατης Γεωργιας λαου, και τι προφητη, Αθανασ, ο σωστηρ Γεωργιας! Και τον αδιφουσι, τοσο οι αγαρητοι, τον εμωστατο νου τους! Μαλιστα! Μησαι, φαιει παραξενο. Απο λει παρη τον τιτλο και μεταβαθισαι το λαμμα της ΕΡΕ ο λεβεντοφουδας μας.

Διαλογικά Ερωταπαντήματα

Του Τζαμίλα και του Μαλλούρα

— Κάθε μερα ακουω βόμρες βιες, εγκλήματα, ερυθρες ταξιαρχιες, δολοφονιες, τι κακό είναι τούτο;

— Που γινουντ' όλ' αυτά;

— Μα, δεν ακούς εσύ; Στη Ρώμη, Παρισι, Λονδίνο, Βονη, Νιού Γιόρκ Σικάγο και ... βάλε Κωνσταντινούπολη και Ισραήλ και βάλε! Τι πράματα συμβαινουν; και γιατι;

— Ατομικισμός, τρέλα κι ανθρωποφαγια φιλε μου, και που είσαι ακόμα!...

— Γιατι;

— Ομορφος κόσμος τρελοδυτικός «αγγελικά» πλασμένος (!)

– Με τι χαρέτισε ο Μητσοτάκης την «ένταξη μας» στην ΕΟΚ;

– Με 100% και 200% αύξηση στα ταχυδρομικά μας τέλη και με διάφορες αυξήσεις σε βενζίνες και άλλα είδη (!)

– Μα γιατί; Έτσι μας εκδικείται και μας απαγοιτεύει.

– Αγαπητέ μου δε φταίει ο υπουργός ίσα ίσα που ο κοπέλαρος αυτός είναι... διευρυνσίας και στον τιμάρθμο μ' αυτό το «ενεργητικό» πνεύμα κάνει μία μικρή διεύρυνση τα ψήλου(!) Κι ύστερα, πώς ήθελε ή πώς αλλιώς θα αιστανόταν την «ένταξη»;

– Μα τέτοια «ένταξη» με ... διπλοτριπλοκαπέλα;

– Μάλιστα. Αυτό σημαίνει ρομαντική κι ωραία «ένταξη» με πληθωριστική ευημερία (!) και σουρελιστική καπελαρία (!)

– Βρε τι μου λές; Πάω να κρεπάρω, μά, τον άγιο Στυλιανό (όχι βέβαια τον Πρεβεζής, θεός φυλάξει).

– Που να ιδείς με τη φιάστα τής ένταξης στο Ζάππειο...

– Τι έγινε;

– Είχε ρετάρει η γλώσσα της καμμένης της εκφωνήτριας και είχε πάθει εμπλοκή κι όλο λαλούσε το ίδιο τροπάρι (!)

– Η Φωτεινή Πιπιλή ήτανε, στο Ζάππειο στις 28 Μάη, που πιπιλίζει συνέχεια την καρμέλλα των χαμόγελων απο πλευράς προσκεκλημένων της ΕΟΚ (!)

– Δηλαδή;

– Να, ξεφώνιζε η ταλαιπωρη όλην ώρα τούτα: «ο κ. Καραμανλής, ο κ. και η κ. Τσάτσου φαίνονται χαμογελαστοί, ο κ. Ζισκάρ, φαίνεται χαμογελαστός, ο κ. Αντρεότι φαίνεται χαμογελαστός, ο Άγγλος, ο Βέλγος, ο Ολλανδός υπουργοί, φαίνονται χαμογελαστοί. Οι κ.κ. Ράλλης και Αβέρωφ (40 χρόνια υπουργοί) φαίνονται χαμογελαστοί. Ο κ. Μητσοτάκης φαίνεται χαμογελαστός, και ... και ...

– Δηλαδή όλοι φαίνονταν χαμογελαστοί;

– Μάλιστα.

– Μα τι ήθελε η κ. Πιπιλή να είναι κατσούφηδες και βλοσυροί σε μία τέτοια γιορτή;

– Αϊντε ντε!

– Η ήθελε να φαίνονται βαριομέζηδες, άκεφοι και νικσταγμένοι με τόσους καμπανίτες και σαμπανίες;...

– Αυτό λεω κι εγώ.

– Πιάνεις ένα πράμα, ένα θέμα που θα σου πώ;

– Το πιάνω.

– Για να ιδούμε. Αν καταλάβεις γιατί «κόβονται» τώρα, τόσο αργά οι κυβερνητικοί για κάποια δήθεν «αποκέντρωση»...

– Μάλιστα την έκαναν περιβόητη κι ο Μαύρος με τον Γιάγκο.

– Γιατί;

– Απλούστατα, γιατί στην Αθήνα μπουχτίσαν τόσο και στριμώνχονται σαν παστωμένες ρέγγες και σαρδέλλες, κι ο ένας πίνει τη βρώμα του άλλου.

– Όχι. Η μόχα δεν τούς πειράζει(!)

– Ωστε ούτε αυτό; Τότε πονούν να δώσουνε ζωή στην επαρχία.

– Ούτε, γελιέσαι.

– Εμ τότε τι τους αναγκάζει;

– Οι αυτοκινητοβιομήχανοι των καπιταλιστικών χωρών, κορόϊδο. Δεν τ'όπιασες. Αυτοί βλέπουνε πώς με το άρτσι-βούρτσι και λουλές που χτίστηκε η Αθήνα και έπηξε όλ' η Αττική τα τελευταία χρόνια, δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι δρόμοι να κινηθούν άνετα τα αυτοκίνητα που έχουν ως τώρα πουλήσει εδώ, γύρω στο εκατομμύριο. Κι έτσι, για να ξαναπουλήσουν άλλο ένα εκατομμύριο Ι.Χ... χρειάζονται δρόμοι και χώροι για να κινηθούνε. Έτσι όταν αποκεντρώσουν κάπως την Αθήνα και την Αττική, δε θα χάσουν μία σίγουρη αγορά εδώ, να πλασάρουν άλλα τόσα τουλάχιστο αυτοκίνητα που είναι γι' αυτούς μεγάλα κέρδη, και να 'χουν τράτο για 5 χρόνια τουλάχιστο.

– Μπράβο, αυτό είναι. Μου 'φερες το μυαλό γουργούρα!

– Ξέρεις ποιά ήταν το «μεγαλύτερο» πολιτικό γεγονός εδώ στα «μέσα που δεν πάμε καλά», κατά το τρίμηνο που πέρασε;

– Η ΕΟΚ.

– Αφησέ το αυτό το κούφιο αμόκ, με χτυπάει στα νεύρα.

– Τότε τα σπασμένα ελληνικά του... Ντε-σταιν(!)

Μάρες λές;

Μήπως η δίκη του Στυλιανού που αναβάλλεται... ή που ισοψηφούν οι ομογάλακτοι και τον κηρύσσουν οι 6 αθώο;

Όχι.

– Τι διάολο είναι κατόπι το πιό τρανό συμβάν του τριμήνου; Μήπως η δίκη των «σταγονιδίων» του Τζαβέλα και Σια; ή κανενός Μπόλαρη;

Τι ειν' αυτά που λές;

Μπάς κι είναι η δίκη του Τσαρουχά;

Μπάφες, δεν το βρίσκεις.

Βρέ μυστήριο! Ε τότε θα 'ναι του κεφαλά

λωνίτη δεσπότη το κλέψιμο του κομματιού απο το λείψανο του αι Μεγά.

— Πάλι στα μούσια ράσα;

— Ε, τότε πέστο και δεν το βρισκω.

— Σου το λέω βρέ κακομοιρή Τζαμάλλα είναι το Συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» στην Κασσάνδρα...

— Α, και γιατί οι ερέδες συνεδριάζουν στην Κασσάνδρα;

— Φαίνεται πως πάνε εκεί απόμερα για να μην ακούνε τις Κασσάνδρες της χρεωκοπίας, του πληθωρισμού, της ακριβείας, και της προσφυγιάς να σκούζουν!... Όπως όμως και να 'χει το πράμα, άλλο είναι το ρεζυμμέ απο εκείνο το κονσούλατο...

— Ποιό είναι;

— Είναι μία μεγάλη αλήθεια που είπε ο Γιάννης Βλαχογιάννης, ότι:

Στη ρυμέλικη πολιτική, του κύκλου τα γκουρίσματα, ζαναφέρνουν τα παλιά, και τα κάνουν καινούργια.

— Δηλαδή;

— Ορίστε τι είπε ο «δέλφινος» ο κ. Γιώργο Ράλλης εκεί «δεξί χέρι» του κ. Καραμανλή, αφού και στις διακοπές παντού για γκόλοπ πηγαίνουν μαζί.

— Τι είπε; Άκου:

«Στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες της Ευρώπης και στις δύο δημοκρατίες της Β. Αμερικής, της ΗΠΑ και της Ιαπωνίας, οι νέοι τοποθετούνται στις κρίσιμες θέσεις. Στα άλλα καθεστώτα — με εξαίρεση τις στρατιωτικές δικτατορίες που δεν έχουν ιδεολογικό περιεχόμενο και προωθούν τους ανθρώπους της λάσπας — ο κανόνας είναι η γερουσιαστική, γιατί η γερουσία στην ηγεσία ακολουθεί μια βραδεία αρτηριοσκληρωτική ελεγχόμενη διαδικασία. Ενώ στη λύση, οι θέσεις υψηλής παραδίδονται, απο πάνω στα χέρια των νέων».

Αμαρ, μ' έλασε αγέλαφος! Και δεν τον ρώτησε κανένα, ποση χρονιά έχει υπουργός, κι αυτός, κι ο κ. Αβέμωφ, κι ο κ. Παπακωνσταντίνου, και ο κ. Παλάτζα, και μίλοι τους; Φτύνω στον κόρφο μου.

— Όχι αγαλήτη μου, αυτός δεν είναι, δεν μπορεί να θεωρείται «γερουσιαστική» η δικτατορία, όταν προέρχεται απο το γκουστό «τζακι» με τομηρές προσβάσεις... κι είναι επαγγελματίες «μικροϊκός» και «εξουσιαστής» μ' όλες τις κατασκευές (!).

— Είναι καλά και υγιεινά λές τα παγωτά που τρώμε;

— Ρώτα τους δικαστές που είχαν πρόσφατα στα εδύλια πολλούς αθηναίους και περαινώτες παγωτοπαρωχητούς και ζιχαροπλάστες...

— Και τι κοστοίμια τους εκοφαν;

— Ε, μικροκουστομακία, ντιλίλια, καλοκαιρινά... απο 3 μήνες μέχρι 4 χρόνια.

— Ναι σφιχτεθούν τα πεθαμένα των δικαστών!

— Έχεις δίκιο, γιατί, η λαμαργία στα ληστροικά κέρδη... μας έμψαν τη δημόσια υγεία, σε κίκεδο... αφρικανικών λαών(!)

— Γούτος ο όντικου τυπου σοσιαλισμός το πιατριάβηξ, το κοινί της αλάτης και της κοροϊδίας(!)

— Γιατί το λές αυτό;

— Ναι πως και ο Σμίτ, κοτζάμ καγγελαριο Γερμαναρός του είπε και το λάλησε, ότι: «Η ευκώπη, δεν ζει χωρίς σοσιαλισμό».

— Μισαλά και μπράβο του.

— Ναι, αλλά, δε ληστρούμεξ, πως ολ' αυτά στη θεωρία είναι δολιχότητα, για να τομώμεξ εμείς τα φάρσα εύκολα, και στην πράξη είναι οπτιοσοσιαλιστικά και αγγωαφύστικα συνθημεία;

— Μη με κερδέμεις, αφού ολοι σήμερα μιλάτ για σοσιαλισμώ(!)

Γησάδη κι ο μαρξισμοκομμουνισμός της καριτοκομπαρίας του Παρισίου: Πουλιαντζά - Βιργουσιώλου και Ντι...

Γκαρμ, γκαρμ...

— Τι γαββήρες.

Γωφω και τα κατε, όλα τρωχάτα και το κεφάλι μου κινώμει... του δεν ασταλαβαίτω τίπου' απ' όλα αυτά!

Αλαίτερα.

Γιατί κλαύτερα.

Γιατί αυτός είναι ο παστός μου, τα σε κάτω τα μη κινώμειλαβαίτωξ τίποτα, και να μη στακατέμωσαι με τίποτα για σκωπη την πολιτική, να κλάθωσι στ' αυτά σου.

Γησάδη, να πάναρωμω για όλα...

Μάλιστα, αταθήμα, πάναρωμα και αδράτεμα. Αυτό είναι τα νέα φάρσα της λύσης(!) Όταν αγαλήτη μου έχεξ, μετρωμώξ και κατεξ απεργώξ... «αεργώμα κροσι η δημοκρατία» και κινώμειξ ο «σοσιαλισμώξ»(!) Αι όταν κάνωμω κλάττωξ... ήη σκωπώ λέω ερώ τι θα σφηνώμειξ... για τα δέντω χρομώμω κλαύτω, να μη κλαύωμωξ και κατεξ τα θεμώμα του πιατρώμα και κινώμειξ κλαύωμωξ(!)

Αι όταν έχω τρωχάτο βρωχί:

Αυτό είναι καλο αι κερδέμειξ, γιατί ταιρτέξ και ο ζυτωξ σίτρω...

Πειαι κερτέξ(!)

— Ξέρεις τη «Νέα Πολιτεία»;

(Οχι, άκουσώ την έχω θωάρωξ είναι δέξω απο την Αθηνάμα, λαπαμ στη ρώμα της Πεντέλης.

— Άντε να σε πάω να την δέξ και να τρέβεις τα μάτια σου!

— Βικη και ταμ με τ' αμαξ του.

— Πω τω! Βιάξ, βιάρες, βιαρότες!

— Αι! Γίμω τα χουτ τα ταλάτια της Φρειδερίκης Κοκτοσολων. Καίμωκα εκτίνα μερωστά σε τούτα τα αρτηώδικα αρτηελεκτορικά τυρωσώμα.

— Γησάδη;

— Τι δημώδη, να, δεν τα παραμωξέξ ανάμωσα στ' αρτηώμα και στα ημερα τα δάσω, όλα αυτά τα αμωκλαμωκωσώσω... σαν τους κίρωγους των παραμωθών και τα βιασίμωα κωσώσω.

— Έχεις δίκιο! Και τι ψυχές καλότυχεξ τα κατοικουτ;

— Απα, κωμωσώσι κλημέξ μου, όλα τα υπουργώμα και τώ μωκλωμωκω κομωσώσω(!)

— Δημώδη ολοι οι τρωκώσωσι των αβουλιων βουλιών και οι μελωχάδες των εκατομωδών υπουργών, μέτωμω ολοι εδώ στη Νέα Πολιτεία;

— Μάλιστα φίλε μου.

— Πω πώ! Τι γρήμω πο' χουτ ζοβέμωξ οι καλίπικάνητες νεοπλωτοι εδώ. Μα τούτο δεν είναι Πολιτεία.

— Τι είναι;

— Ερίγμωξ παράδεσος! Οι Ελλήνες ψηφοφόροι τονε ζέρωμω;

— Απα, πολύ ελάχτωμο.

— Τότε ας έρθουτ εδώ να τον μάθουτ και κωμωντιώμω με.

— Γιατί; Θα γίνουτε Κομωνιές;

— Όχι, είναι μάρες μη το φοβάσαι.

— Γιατί είναι μάρες, επειδή χαρίζουτ των πολιτικάνητων τούτων τον ερίγμω παράδεσω... κι αυτοι κρατουτ τον εκουφάνω, την ακύνων ζωήν και μέγα έλεος που λένε και οι παραδέξ(!)

– Μάλιστα.

Ναι αλλά μην υποτιμάς έτσι τους ρωμιούς ψηφού-
μους που θέλουν ησχία και τάξη και χαλήνη στην πένα...
«κιμ πολιτική σταθερότητα ως το 1981(!)» Κάνεις αντιφατι-
κές σκέψεις εδώ μπροστά στα σεράγια των αγάδων(!)...

– Μα γιατί, να μη πώ τίποτα;

– Όχι να λείπουν τα σχόλια, των φρονιμών ολίγα... διό-
τι, κοιτάζει εκεί φρεβιά, κι αντίκρυ κατά τον Υμηττό;

– Γι πάλι; Κοιτάω, ούφ, μου ῥχεται να κάνω εμμετό.

– Είναι του ... Παπάγου εκεί κατοικούν οι ντραγάτες του
καμβέρνου των εδου σεραγιών αγάδων και σουλτάνων και
κανε τσιμπεκί.

Μπορ. θη κάνω εγκό, αλλά, κάποιος κάποτε σαν ετού-
τη τα χαράμικα πλούτια και παλάτια θα ιδεί... και θη γίνει...
1. ...

– Γι θα πει αγιατολάχ;

– Άγιος του Θεού.

Μα τι είδους άγιοι Θεού είναι αυτοί που πελεκάνε
καθε μιρα! Δε λέει «ου φονεύσεις» ο δικός τους ο Θεός;

Άστους να καθαρίζουν τ' άγρια και τὰ παράσιτα, να
εξμ;ιανθεί απο τα βρώμικα και σαχικά στοιχεία όλη η Περ-
σιαι.

Μα κοτζίμ άγιοι θεού να μην χορταίνουν σάρκα απο
τη σάρκα τους και αίμα απο το αίμα τους;

«Φιδί αμυ δε φαιε φίδι... όράκοντας δε γίνεται».

Είναι νόμος φυσικός;

Όχι, αλλά το επιβάλλουν οι συνθήκες, το απαιτούνε
οι ανάγκες. Γι η θυμήσου και στη δική μας νεώτερη ιστο-
ρία... έλεγε ο Αντρούτσος στο Μακρυγιάννη και στο Γκούρα
στην Ακρόπολη: «Λίστε ορέ Μακρυγιάννη να παστρεψουμε
κιμμι εκουσιμια αγκαθια υπό τούτους τους γκαγκα-
μικούς...» Μα ο Μακρυγιάννης δεν ήταν αγιατολάχ και δε
συγκατατέθηκε όπως ομολογεί ο ίδιος. Έτσι τον απότρεψε
απο το «πάστριμα», αλλά «πάστρεψαν» τον καημένο το «.Ιυσ
σίω» μετα... οι άλλοι Και το 1922, ο τίμιος Μπακιρτζής έτσι
επιμεινε στον Παλαστηρι να καθαρίσουν μερικούς ένοχους
για την ηττα της Μικρασιας κι ο Πλαστήρας δεν ήταν αγια
τολάχ, και καθήρισαν τον Μπακιρτζή οι σαβιακ ατιανοί
κατοπι. Αλλα, το 1945 κι ο κακομοιρης ο Άρης που ήταν
αγιατολάχ, έλεγε στο χαζό καπνεργάτη Σιάντο και στο
μπουταλά κουρέα Ιωαννίδη να ρίξει ένα «κίσι» σι Άγγλους
και οσσίλους, Όμως εκλίνει οι προστάτες των Άγγλων
και των οσσίλων... καθήρισαν τον ίδιο τον Άρη έπειτα, για
χμην εκλίνων και για εθνική απόλεια του λαού... Αυτά συμ-
βαινουνε αγαπητε με τους αγιατολάχδες και με τους καθι-
εϊκους Σαχηδες!

– Εμαθες οτι στην Κηφησιά είχαμε και σκυ-
λοκαλλιστεια;

Όχι.

Κοιμασαι.

Που κοιμασαι;

Στα χαμομήλια(!)

Μα ποκ,

Μπορει να κοιμάσαι κι ορθός(!)

Μα αφού μιλάω...

Μιλάω, μα τού δεν αντιλαβού τη σκυλομανια, τη
σκυλοτεμια και τα σκυλοκαλλιστεια των αρχοντων στην Κη-
φισια(!)

– Ωστε, όταν περισσεύει η ασκήμια στους ανθρώπους...
ακιστήταν οι κηφόνες την ομορφιά τους στα σκυλιά;

– Και βέβαια.

– Κι εκει στο σκυλομάζωμα... αν τα μάζευε καμιά λισ-
σα,

– Ε, θα ῥκωναν πρώτα τούς αφιντες τους.

– Μισοιά. Φαντάζομαι για την κούρα τους (μπαρμπι-

μισμα, χτένισμα, στόλισμα) τι τρανές κοινομησιες που να χε ο
κ. Σαββούρας!

– Αμ και όλοι οι σκυλογιατροί(!) Τρόποι ζωής αλά
Αμερικη αγαπητέ μου, που ζεις; Αμ πώς(!)

– Τι λέει ο ευτυχοδυστυχίας Νίκος Δήμου στην
Γ.Ν. με τους προσκεκλημένους του στις εκπομπές «Μιά
ταινία μιά συζήτηση»;

– Αυτές οι εκπομπές φιλε μου είναι νομίσματα με δυό ό-
ψεις.

– Δηλαδή;

– Να, από τόνα μέρος είναι: διαπομπές σοβαρών θεμά-
των και προβλημάτων, που αγανακτούν κι εξοργίζουν του
σοβαρούς κριτές όταν δεν το ρίχνουν σε φαιδρή ψυχαγωγία·
κι απο το άλλο μέρος, φέρει μπέρδεμα και σύγχυση στα μυα-
λά των αφελών του Νίκου-Δήμου η ... ευτυχοδυστυχία(!)

– Ωστε είναι μεγάλη αξία το να 'σαι Έλληνας και να
... φλυαρολογείς μπουρδολογίες;

– Ου, ού... και βέβαια(!)

– Τι θέλουμε τώρα οι Γουσιο-Βλαντάδες αφού
έχει απο χρόνια βαρέσει η καμπάνα του θλιβερού τους τέ-
λους;

– Γιατί τι κάνουν;

– Ακούω πολλά κακά που είχαν φορτωμένα στην καμ-
πούρα τους, και επιμένουν φαίνεται για να τὰ ξαλαφρώσουν.

– Θαρρώ πως ήταν πάντα ανίκανοι κι έτσι δεν πείθουν
πια κανένα με τις συκοφαντίες και τα ψέματα. Αγραμματος
και άξεστος τσαγκάρης ο ένας απ' τὰ Τζουμέρκα κι ο άλλος
τσιμπάνος απ' την Κρήτη, τους έκανε μεγάλους και τρανούς
ο αρχηγός, γιατί τους ήθελε για ταμαμ-τζήδες και για κούρ-
δους.

– Έχεις δικιο· και τώρα τι κάνουν;

– Αφού «βασάνισαν κόσμο και κοσμάκη κι έστειλε ο
πρώτος στον άλλο κόσμο διαμάντια αγωνιστές και παλικά-
ρια» όπως έγραφε κι ένας Μηλιδώνης στην «Ελευθεροτυ-
πία», τώρα κατασυκοφαντούν και θέλουν να γράψουν και
ιστορία ψεύτικη και στα δικά τους μέτρα... έτσι κάνουν για ν'
αυτοπροβληθούνε «Βλαντάς, Κίσαβος, Γούσιας, Χατζής
κ.α.» όπως έγραφε μιά μέρα στην ίδια εφημερίδα κι ένας Κ.
Ποταμίτης αξ/κός του ΔΣΕ. Αλλά τα όσα γράφουνε ...
μούτζωξέ τα, και φασκέλωσέ τα. Γιατι αυτοί μοιάζουν το
«βγαίνει η πομπή στη στράτα και περιγελάει τους διαβάτες»
«Βρίζουν το Κόμμα που τους έκανε τρανούς, βρίζουν τη Σοβ.
Ένωση» που τούς περιέθαλψε. Ο ένας αγαλιά με το
Μητσοτάκη, «σαν γκαρδιακός του φίλος... έχει ειπωμένον
και τον Άνιν «πολιτικάντη και αγύρτη» κι ο άλλος ανεκδιή-
γητος αλλά, «θού Κύριε φυλακή τω στόματί μου». «που ντρο-
πή».

Καλά τα λές. Αυτοί ταίριασαν την αρβανίτικη παροι-
μία που λέει: «Γριόν το κότα... έζω και το πόρτα»(!)

Μάλιστα και δεν κρίβονται απο το πρόσωπο της γής,
παρά επιμένουν να πεθάνουν κι «ένδοξοι»(!) Πισωύ θρασύτη-
τα(!) Γι να γίνει όμως; «δρνώς πεσοουσης το 1945... πας
ανήρ ζικεύεται», και έως το 1957 για την προσφυγία...
«Χαλιπόν υπό Χείρνονος άρχεσθε». Όσο για τώρα... «Η τέ-
νη του σιωπάν είναι δυσκολότερη, απο την του ομιλίν».

– Πως το είχες δει το σύνθημα «η Καραμανλής η
τάνακς»;

Ανόητο.

– Γιατί;

– Γιατί;

– Διότι κατά τον κοψοκέφαλο αυτόν που το αμόλυσε το
1974, ο λαός κλήθηκε να προτιμήσει στις κάλπες ποιόν θέλει
απο τούς δύο. Δεν είναι έτσι;

Μάλιστα.

Λοιπόν το ένοι δεν υπήνεκ·

- Ποιό;
- Τα τάνκς δεν τα είχα;
- Και βέβαια.
- Ε από που λοιπόν θα έρχονταν τα τάνκς; Όταν έχεις μιὰ κατάσταση άσχημη... έχεις ανάγκη να κάνεις επιλογή τυράννων; Ή φοβάσαι μη χάσεις τις αλυσίδες σου που έλεγε κι ο Λένιν; Άρα ο Καραμανλής ήταν ο μόνος ευνοούμενος και των «συμμάχων» το '74.
- Κι οι άλλοι ηγέτες τι έκαναν;
- Μαγέφτηκαν όλοι από τα φρούδια του, όπως οι ολιγοκλασικοί το '45 μέθυσαν από τον καπνό της πίπας και του πούρου του Τουρτσιά(!)

- Τον είδες το θρασύτατο κρέα φειούδαρχη από την Αιόνη;
- Για ποιόν λές το Σχοινιολάκη;
- Μάλιστα.
- Ναι τον είδα μιὰ μέρα πο' τρώγε αμέριμνος κι απερυθρίαστος σ' ένα εστιατόριο της Αθήνας.
- Και γιατί ήταν αμέριμνος;
- Γιατί... τα ματρώσκιά του, στα φειούδα του, έκαναν κι εκείνα λάιμαργο Πάσχα πάνω στις τρυφερές παρτέτες, σάρκες της μοναχοκόρης δικηγόρου Αδριανού!...
- Και δεν καταδικάστηκε ο παπάς;
- Πώς!... όσο τρυφήθηκαν τα δαγκώματα και τα κοψίματα ροζών, κι όλα τα άγρια σουλιταρισμάτα του Στυλιανού(!).

- Τι έγινε στην Ιταλία;
- Κλάφτα Λαρίλαμτι!
- Γιατί;
- Να, ο υπουργός εκωτερικών Ρουσότι, έκανε απολογήσιμό της χρειάς: «Νεκροί 120, τραυματίες 300, απόπειρες κητάλυσης της Ιταλίας δημοκρατίας 4.000, διάφορες εξτρεμιστικές οργάνωσεις 120. Και κατασχέθηκαν από την αστυνομία 611.000 σάλα κάθε είδους, και από κάθε χερσαίο τρομοκράτη 7.000 σάλα τον τελευταίο χρόνο και 2 τόννοι εκρηματιστές ύλης...».
- Που που! Και οι ελλογές, τι έβγαλαν;
- Τα ίδια και τα ίδια, μη τρώπα στο νερό(!)
Λίσχος.

- Δε μου λές κ. Μαλλούφα, τι απέγινε ο Νταττα Αμίν;
- Μάλλον θα τον κριβέι ο φίλος του Καττόφι κ. Τραμιά.

Λίγα και τ' αυτιά που είχε παραγγείλει απ' όλους της λιβαλιάς πιν, ήταν στην Ουγκάντα, να τον τὰ 'παν πεσκέσι στους δικαστές οι τελευταίοι πιστοί του δήμοι και δολοφόνοι, να πιέει το αίμα τους και να του τα μυγάρωναν για φαί... τι απε, πιν; Και που τη βρήκε αυτή τη μοδα ο τρελοδικτάτορας;

Δεν τρωτάει ο αμοδιώτης να τα χαιρέ. Επειδή ήταν κι αυτοί αντικαταληγμένοι σουλάτνας της μαυρης Ηπειρας και «αρχηγός και προεάρχης, πάσης της ανθρωπότητας» (!) την μωδα την είχε μμηθήει από τον Ηρωόδη, από τον Ταμερανο κι από τον σουλάτνο Μιχμούτι, που είχε παραγγείλει στον Λικιταχη το 1826 στο Μεσολόγγι να του παει μετά τη συντριφή των εκλείημικών Ελλήνων, τρισήμισι χιλιάδες αυτιά μερι άσφο νίκης(!)

- Αηλιάδη και ο Αμίν δεν συμβιβάζονταν με λιγότερα;
- Ασφαλώς όχι, γιατί τα τόσα αυτιά των ουγκαντικών λευκών, ήταν πολύ λιγά για τη θήλαστια και τραναβόμελη κοιλιά του% αρχικανίβαλου(!)
- Μα κι αν μερικά αυτιά ήταν μεγαλύτερα θα τα χαιρήςσι, θα τα χύνεισι;
- Πόσο μεγάλα αυτιά βρέ αδερφέ, σαν του δικού μας του Παλιόηφουρα;
- Όχι, καλέ, οι παλαηφούρικές αυτάρες δεν είναι

απάρτητα αυτιά... είναι λαχίνες της Κηθαροδεντράς!
Λα χι χα, μαρτίη σου ορί Γζωμάλα, έπινες και ποιε της, μ' αυτή την τιμωρόση σου.
Και βέβαια ποιητής εκ του προχείρου με τη μορφή του Νταττά Αμίν του χιφουά(!).

- Τι έκανε ο κ. πρωθυπουργός για να σωθεί από το οικονομικό χάος και τον πληθωρισμό που καλπάζει σαν τ' αφηνιασμένα μενέκια άλογα στα παλιά λιβαδοτόπια;

- Πήρε τη χρυσή του εφεδρεία το Μησοτάκη!

- Ε, και Κρις και μπρίτσ(!)
- Μα πως μιλάς έτσι;
- Ε, και τι έκανε κι αυτός ο κρητικός;
- Μα ξέρεις τι πα να κεί Μησοτάκης;
- Μήτσος και Τάκης.
- Όχι βρε μπουμπούνα.
- Τότε... Μήτσος και τάκας-τάκας η Μήτσος και τράκα-τράκας

- Λίσχος φίλε μου, να μη μπορείς να καταλάβεις ότι; ακόμα κι απάνω στη μεγάλη μύτη του να μας φορτωθεί, μας βγάξει από το οικονομικό πέλαγος εδώ, μας περνάει χωρίς να βραχούμε στη Φαλκονέρα και στο κρητικό πέλαγος και μας βουτάει ίσια για ανώμαλη προσγειωση στο ναράγη της Σαμαριάς.

- Τώρα ούτε κατάλαβα τι λές μου τα 'κανες μούσκεμα... αντί να με φωτίσεις τι θα κεί στα σωστά και στα γερά Κώστα Μησοτάκης.

- Άντε ρε να σου και θα φρίξεις από καιμασμό, τι είπε γ' αυτόν ο Κλής ο Βενιζέλος (θεός σχωρεστον).

- Τι είπε;
- Να, ότι: ο Μησοτάκης, μπορούσε να γίνει δεύτερος Λευτέρης Βενιζέλος με το πνεύμα σοφίας που κατέχει! Αλλά...
- Τι αλλά;
- Να, του λείπει το ανάλογο ήθος του πατέρα του Κλή.
- Δηλαδή;
- Τι δηλαδή; Αν αφεθεί ο Μησοτάκης είχε κεί ο Κλής-σε συναλλαγές και ξεπουλήματα... δεν διοτάζει κι εμάς και την Ακρόπολη ακόμα να μάζ ξεπουλήσει(!)
- Αμάν μ' έπιασε ντελίριο!

Κερδή και υπερκερδή

Έγραφε πριν διευρυνθεί και υπουργοποιηθεί ο κ. Θ. Κανελλόπουλος στο «Βήμα» στις 3 Ιουλίου '77:

2. Δεν γνωρίζουμε ποια είναι τα κερδή των Ξένων Τραπεζών που δρουν στην Ελλάδα. Εκείνο που είναι γνωστό είναι ότι στην Ελλάδα ο αριθμός των Ξένων Τραπεζών είναι μεγάλος, η σε σχέση του αριθμού των Τραπεζών απέναντι προς τον αριθμό των εγχωρίων εμπορικών τραπεζών είναι 240% έναντι 15,3% στις κυριότερες ευρωπαϊκές χώρες. Ο αριθμός επίσης των υποκαταστημάτων τους στην Ελλάδα βρίσκεται σε πολύ ψηλότερη αναλογία σε σχέση με τις κυριότερες ευρωπαϊκές χώρες. Το σπουδαιότερο είναι ότι οι Τραπεζές αυτές απορροφούν τις ελληνικές αποταμιεύσεις, τις εκμεταλλεύονται χωρίς έλεγχο και λογοδοσία και τελικά δεν υποχρεώνονται να δημοσιεύουν εκθέσεις και ισολογισμούς περιορίζοντας δε σε όμοιοσηψη λογιστικών καταστάσεων. Έτσι κανείς δεν είναι σε θέση να γνωρίζει που ακριβώς διαστ

ήνται οι ελληνικές αποταμιεύσεις από τις ξένες Τράπεζες, ποια είναι τα κέρδη που αποκομίζει το ξένο κεφάλαιο, τοποθετούμενο στην Ελλάδα χωρίς τον ανάλογο έλεγχο που ισχύει για τις ξένες επενδύσεις. Από τα υπάρχοντα στοιχεία διαπιστώνεται πως τα κέρδη αυτά σημειώνουν αύξηση από 85% μέχρι 60%. Και η προβολή των κερδών αυτών γίνεται σε μια στιγμή που επισημαίνεται σαν παθολογικό σύνδρομο των σύγχρονων εξελίξεων της οικονομίας μας ο κερδοσκοπικός και παρασιτικός χαρακτήρας των. Στην χορεία της κερδοθηρίας περιλαμβάνεται και η τράπεζα της Ελλάδος και η Αγροτική και η ΕΙΒΑ.

Τι έκανε όμως τόσον καιρό σαν υπουργός των οικονομικών ο πρώην τσουχτερός αρθρογράφος για να ελέγξει, να εντοπίσει τις διαστάσεις αυτών των κερδών, ή να τις περιορίσει και να μίθαι κι ο λαός, για τα πραγματικά κέρδη ντόπιων και ξένων τραπεζών και μεγαστάνων, και ως τότε αυτές οι τραπεζικές συνωμοταξίες θα τον απομυζούν; Αλλά «μπύστι» μια και «νήκουμε εις την Δύσιν». Και ιδού πως τραγουδάει ο Σπύρος Μουσελίμης αυτό το κελεπούρι:

— Ανήκουμε στη Δύση, ναι, ανήκουμε στη Δύση. Ο τσιλιγκας φουναζει και φούρος ας μη κινίσει. Να βάλουμε τα στηθια μας, να φράζουμε τον ήλιο, ναι μη περυσ' αχτινα του σε σκοτεινο κι ανήλιο.

Ανήκουμε στη Δύση, ναι, στη χώρα των πλουσιών, αφού μας εκαταντησαν λαό των ηλιθίων, κι ας παιει το κρεας χιλια δυό, το στάρι πεντακόσια και μια τ' αλογου κι η ταή χιλια διακόσια γρόσια.

Ανήκουμε στη Δύση, ναι. Γερά ταμπουρωμένοι φυλαμε τους αφεντες μας να ζούν συλαρωμένοι, κι ας παιει και το παλιαμπελο. Νά 'ναι καλά οι αφέντες

Ανήκουμε στη Δύση, ναι. Να ζήσ' ο τσέλιγκας μας με το σουραυλι που βιαρεί, μητριος μας και μπαμπάς μας. Με τους πιστους του πιστικούς π' ακολουθούν κοντά του «Εϊ, εϊ, φισο φισο» σουριζοντας και σαλαγάν τα ζα του.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΚΑ...

Αναρωτιέται ευλόγα κανείς γι' αυτή τη χώρα: που πήγαν τα κοκκινα γαρύφαλα του πορτογαλικού λαού; Που πηγε η επαναστάση του; Εκείνος ο γενναίος λοχαγός με το μοναδικό βιβλίο που φώτισε τους Πορτογάλλους και τους αποίκους, και συντριψαν τη 40χρονη δικτατορία του Σαλαζαρ; Που πηγε εκείνος ο υπεροχος και λεβεντης ηγέτης του λαού ο στρατηγος Καρβαλιω; Βιβλια τ' απαλλοτριωμένα τσιφλικια που ειχαν παρει τις πρώτες μέρες οι αγρότες... ο φιλοπυρος της τεθλιμένης φεουδαρχίας, «σοσιαλιστής» Λουμς, τι επεστρεψε πάλι στους δικαιούχους τσιφλικούχους. Αυτος είναι και ο κυριος σχεδόν υπεύθυνος της στροφης προς κεντροδεξια και τωρα προς δεξιά περα για περα, τισο μαλιστα... που εξεφρασε και τις ανησυχιες του τελευταια απο νόνιχημενη στη χωρη του, νομοτυπικη δικτατορία της Δεξιάς με κοινοβουλευτικο μαντιω. Εκεί που έφτασαν βιβλια τα πραγματα ίσως κι αυτο να μη το γλυτωσει ο πρακτορας, του γερμανικου κεφαλαίου και του αμερικανικου συναμ κ. Λουμς που τονε τυλιζε η ΣΙΑ στα φοιστάνια της, κι ο «σοσιαλιστής» ηγέτης του γλυκού νερού «ιδωσε γην και ύδωρ». Οι λυκοι στην αντράλα και στην αντάρα χιμονται! Αυτες οι «δημοκρατίες» είναι ένα κι ένα για να μη θιγονται τα συμφιροντα της καπιταλοκρατίας, και για να σπιλνουν περιπατο τις οποιες κατακτησεις του λαού, υποχ την πορτογαλικη επανασταση. Να πως ανησυχει και τι δηλωνει τωρα ο μαγουληθρας ο Λουμς:

«Το 1975 ο κίνδυνος, προερχόταν από τους Κομμουνιστές. Τώρα όμως υπάρχει ο κίνδυνος από την εξτρεμιστική Δεξιά. Αλλά, πρέπει να παραδεχτούμε ότι, πολυκομματική δημοκρατία, δεν είναι εύκολο πράμα. Σήμερα, αληθεύει πως βρισκόμαστε μπροστά σε μιá επίθεση της άκρας Δεξιάς που θέλει να φέρει ένα δικό της αυταρχικό καθεστώς (τιφλα νάχει ο Σιλαζάρ) με δημοκρατική μορφή (!)...»

Γον εθρεψε λοιπόν η όχι το κούφιο μυαλό, και τα φουσκομάγουλα αυτόν τον κίνδυνο... με τον απατηλό «σοσιαλισμο»:

ΕΙΔΕΧΘΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Η αστική κοινωνία ζέρει καλά να φκιάχνει εγκλημάτιες! Τα ήθη της, και το κατώτερο η και ανύπαρχο μορφωτικό της επίπεδο, οι αγροικές κι απολίτιστες σχέσεις σε πλατιά κοινωνικά στρώματα, τη συγκλονίζουν κάθε μέρα, και της τινάζουν την οικογενειακή γαλήνη στον αέρα. Από την πληθώρα των καθημερινών εγκλημάτων, δε θα ξεχάσουμε ένα φριχτό κι απάνθρωπο τον τελευταίο καιρό. Τη φρικιαστική συζυγοκτονία της Αικατερίνης Κοντού. Έναν ειδηχθέστατο φόνο σε χοροστάσιο στο Χαρβάτι, που αφού τονε σκότωσε με σίδερο κατακέφαλα, έπειτα έκαψε το πτώμα του κι εξαφάνισε τη σπονδή του στα λαγούμια των βόθρων. Όταν η Αικατερίνη ήταν 19 χρονών στο χωριό της στην Καρδίτσα, σαν νέα κάποιον αγάπησε κι όπως είπαν... σ' αυτόν δόθηκε και γκασπρώθηκε... Έπειτα, την κουκούλωσαν τ' αδέρφια κι οι γονείς για να γλυτώσει τη διαπόμπευση... του παλιού καιρού, της φόρτωσαν τον αταίριαστο κι ανεπιθύμητο Χρήστο που μιá μέρα πρόσφατα έγινε το θύμα της. Αυτή τον κατηγορούσε σαν μέθυσο. Εκείνος σαν μοιχαλίδα και την έδερνε. Έφταναν σε εξאלλες καταστάσεις κι από το αλκοόλ. Και η κατάληξη συνταραχτική για την κοινή γνώμη! Φταιεί το θύμα ή η φόνισσα; Η κοινωνία ή τα ήθη; Και μετά το θανατικό και τη διάλυση, τι γίνονται τα ορφανά που ζουν χειροπιαστά αυτές τις τραγωδιες; Η φωνή της φόνισσας, ας ακουστεί από τη φυλακή, όπως θά 'λεγε ο Παλαμάς σε παραλαγή με το στίχο του: εικόνες σας, είμαστε, και σας μοιάζουμε, βρώμικες αστικές κοινωνίες (!)

Πάντως, τα πολλά και ειδηχθή εγκλήματα σε μιá χώρα, δίνουν τα μέτρα της ισορροπίας, της λογικής, του πολιτισμού και της ηθικής μιás αστικής κοινωνίας, που όταν φτάνει σε αλληλοσκοτωμούς και χρεωκοπίες... είναι να την κλαίνι οι ρέγγες και οι ξιφίες (!)

ΠΟΝΤΙΦΗΚΑΝΙΟΣ ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ;

Ο πάπας Ρώμης επισκέφτηκε πρόσφατα την πατρίδα του Πολωνία, και η Τ.Β. εδώ μας μπάφιασε με τα λιβάνια και τις δεήσεις του, κάθε βράδυ, να φύγουν από τη χώρα αυτή την καλότυχη ενός επίγειου παράδεισου όλα τα σαίτανικά της αθετας και της ευημερίας (!)

Μήπως ζήλεψε ο βλογημένος γιατί να μην είναι σήμερα κι η Πολωνία ένα «ελέους θεού» αποικιακό υποπόδιο του ιμπεριαλισμού, ένα άσπιλο κι αμόλυντο προβατοκοπαδάκι υποταχτικό κι αφελέστατο, να το βλογάει αυτός από τη «σεργούνικη» έδρα της Πάπισσας Ιωάννας; Τι να του κάνουμε λοιπόν αφού το Βατικανό ενδιαφέρει σήμερα μόνο ένα κομμάτι ιταλικού όχλου; Μακάρι ο κρακοβιανός ποντίφικας, να πιστεύει στην ελευθερία του θρησκευείν και τού κυβερνάν. Έτσι δεν θα μέμφεται ούτε στα κρυφά το καθεστώς της πατρίδας του, που είναι από τα πιό προσδευμένα και πιό ζηλευτά της Ανατολικής Ευρώπης. Πρέπει να εγκωμιάζει

τον πολωνικό λαό που του επιφύλαξε θριαμβευτική υποδοχή. Οι Πολωνοί έχουν μιá παράδοση στο θρησκευτικό συναίσθημα, και γεμίζουν και τους ναούς τους όπως διαπιστώσαμε και είναι ελεύθεροι να τó 'χουν. Όμως παράλληλα, οικοδόμησαν και το Σοσιαλισμό μιás σιγουρης, ισότιμης και άνετης οικονομικής ζωής. Τώρα όσο γιά το προκεχωρημένο φυλάκιο του καπιταλισμού που λέγεται Βατικανό με την υποκριτική στην ουσία ιστορία και πολιτεία του, θα κάνει καλά ν' αλλάξει ταχτική και να μη αποδείχεται όπως επί Χίτλερ ένας Δούρειος Ίππος, που ίσως επιθυμεί να διαβάλει τους φρόνιμους και χορτισμένους λυούς, να μεταβάλλουν τον παράδεισό τους σε κόλαση... Κόλαση βέβαια να «ανήκει εις την Λύσιν» και να πρυτανεύει το χαπίσι, ο φόνος και η τρέλα (!)

Κύριε φύλαττε που είσαι καημένη πρωθιερέα του Καντέρμπουρυ, που πρώτος ξέσκιπες εδώ και 15-20 χρόνια τα προπαγαντιστικά «σιδηρά παραπετάσματα» και διακήρυξες τις αλήθειες γιά το που εφαρμίζεται ο πραγματικός Χριστιανισμός!

Ο ΜΠΟΚΑΣΑ ΣΠΗ'ΝΟΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΑΣ

στην Αφρική, πήγε να ξεπερασει σε μοδες εγκληματικών ηδονών κι αυτον ακόμα τον θημιωδη Νταντα Αμιν (!)

- Τι εκανε;
- Και τι οργια φρικιαστικά κι απανθρωπα δεν εκανε: Ανάμεσα σε άλλες σφαγες και κυννιβαλικά τρόπαια... γιά τα κοφια και τις ωμές αλλου τυπου χιτλερικές ηδονές του, διέταξε να πολτοποιησουν με πετρες μπροστά του 100 νεαρούς μαθητες, κι αυτος να ηδωνίζεται (!)
- Αμαν, και που τ' ακούω... μου κοβεται η ανάσα μου!
- Είδες λοιπόν που έφτασαν τα τερατα και σημεια από τις βάρβαρες ανθρωπινες ζούγκλες του αιώνα μας;

Ξεπεσμός

Από τον περισιμένο αιώνα που η Ελλάδα ξεφυγε από τον τούρκικο ζυγό, κι έπεσε στον εγγλέζικο, ιταλικό, γερμανικό και τώρα αμερικάνικο... ποτέ άλλοτε όσο σήμερα, δεν είχε ίσως τόση χρεωκοπία στα πολιτικά και κοινωνικά της ήθη. Διαφθορά και παράλυση με σύστημα σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής. Και η κοινωνία μας; Ίσως ποτέ άλλοτε δεν είχε τόση ξεπέσει σε διάβρωση πλιτιά, από κρίση λογικής, ψευτιάς, υποκρισίας, ελαφρότητας, υπερβολής, κι απάτης, φτηνής συναλλαγής και ξετσιπίωτης κολακείας. Οι δικιολογημένες φυσικές κι ανθρωπινες φιλοδοξίες της επίδειξης και του προσκήνιου, γίνονται γελοίες μωροφιλοδοξίες, και οιχτρές ματαιοδοξίες.

Η έλλειψη γνώθι εαυτών και αλλήλων, είναι τα βιησικά αίτια που κάνουν την τριχα τριχιά και τον ποντικό ελέφα (!) Έχει από χρόνια απολεσται το μέτρο σοβαρότητας, η κρίση του δικιου, η όποια ιεράρχηση αξιών. Οι 4 στους 5 Έλληνες κάνουν τους ποιητές τους δημοσιογράφους, τους συγγραφείς, και όλοι τους έξυπνους, τους «αντιπτασιακούς», τους καπεταναίους... κατά το... «*Σαρανταετια ρωμιοι πλεγητα λαπετατατα*». Γι θα γίνουμε, αν δεν περιβρεζουν με τσιλοκοπιες ανοητων στίχων οι επιδείξεις της μανίας και της τρέλας; Έχουν μεγαλη συγχυση τα μυαλα των ρωμιών που «κυβιλιανε το κυλάμι» και ναρκισσεύονται και κομπάζουν ιθιραπειτοι, χωρις μια σωστη έννοια ζωής και μετριωκορπονης. Εμείς λοιπόν οι απογονοι του τοσου πινθαυμαστου και φιλοσοφου αρχαιου προγονικου μας λαου παρηγορησθησθε και λέμε, τι νι κανουμε; Αν ζούσε ο Σενεκις θα συμβούλευε: «*Συγθίσει τα ατεχεσαι και τα υλιμεταις οτι δετ μορείς*». Μα εμείς θα συμπληρωναμε: ωσπου να 'ρθ' η ώρα... να μορεσθουμε βεβκια ν' αλλαξουμε και να φερούμε το πθθικημενο. Αμίν! «*Ιροχος τ' ανθρωπιτα*».

Αμερική και Ε.ΟΑ

Τι άλλη πειστικότερη αλήθεια θα ήθελαν οι καλοεπιτοι Έλληνες για την ΕΟΚ και τους σκοποις της από την εύλωτη δήλωση του ομισημου Αμερικανού καθηγητη της Μασσαχουσετης υιλικικου, γλωσσολογου και πολιτικου συγγιωμι κ. Νουαμ Γσόμσκυ; Ίδου τι ειπε οι συνεντευξη του στα «*Νέα*» τις 30-5-79:

«*Ηπατισθεις και ελιες για την εταξη της Ελλάδας στην Ε.ΟΑ αλλά και οσθεις απει η αμερικανια πολιτια, υμνησθησθα, παρτιτε για τη διασφαλιση των ιδων των δικων της σιφισθων.*»

- Ηνω βλεπετε την υπνομειση μιιας προσπαθιας μας για ανιζιπτηται; Τον ρωτησαν.

- *Τωρα στην Ευρωπη εχομε κυριαρχια ευρωπαιων πθθων, που υπνομειουτ τις θυατοθεις ελιες της Ελλάδας, υλοτασθησθα την στα κεντρικα οργατα. Η Αμερικη βλλει στην ετωμητη Ευρωπη μια μεγαλη αγορα απορροησθεις των κριστων της και χωρο για όραση των πολικθντων της εταρωται, γκιτε απ η Ευρωπη αναπτυχθει ανεξαρτητα απο τις ΗΗΑ και καλλιερθησθεις οσθεις της με την Μ. Ανατολη και την Αφρικη, τοτε θα μεταβληθει σε μια κρικιθουτα μεγαλη υλοτομικη οταμη. Δ' εταν εχθρο, ίσως μεγαλυτερο κι απο τη Σοβιετικη Ένωση, για την Αμερικη. Ιρεμουτ μερικωι παρμωσθεις των ΗΗΑ, μη χασουτ την ελιερση τους σθθν Ιμετο Λοομο.*

- Ηνω τσην επικρατα περισσοτερο σθμερα σθς ΗΗΑ, οσθεις με την ΕΟΚ;

- *Συμφωντα και με τα λεγομενα του Αισσιγκερ θα κρεκει οι ανταλλαγεις με την Ε.ΟΑ να αζοποιθθουτ προς οφελος των ΗΗΑ, που θα ελεγχουτ την Ευρωπη. Μια ανεξαρτητη οταμη κροση, εζω απο την αμερικανια οφρικηλα, είναι κρικιθουτος εχθρος για την Αμερικη. Βεβαια, οι κροσθεις απει είναι καθιρες. Η Γερμανια μελος της Ε.ΟΑ, αναπτυχθη κι σε ισχυρη καπιταλιστικη χωρα, αλλά ελεγχεται απο τις ΗΗΑ.*

Αυτή είναι η ΕΟΚ.

Με την πειθώ των αριθμών

(Γεγονότα με την πυθαγόρεια λογική
από διάφορες στατιστικές)

- Στην Ελλάδα οι εφοπλιστές ανέρχονται σε 82 και ελέγχουν 4.800 σκάφη χωρητικότητας 52 εκατομ. τόνων.
- Αστέγοι χωρίς σπίτι είναι σήμερα 700.000 Έλληνες.
- Έξη δισεκατομ. δρχ. μετοχές βρέθηκαν σε θυρίδα του Μποδοσάκη, στην Εθνική Τράπεζα.
- Γριακοσία δισεκατομ. δρχ. εφτασαν τελευταία οι φόροι μονάχα για τους Αθηναίους, για διάφορα έργα που προγραμματίσει η κυβέρνηση εκεί να φτιάσει ως το 2.000 χρόνια.
- Στην Ευρυτανία ζουν 3.500 οικογένειες σε τσιγκινές παράγκες.
- Οι πολεμοκυπηλικοί εγκεφαλοί, υπολόγισαν τελευταία ότι 160 εκατ. άνθρωποι από το ένα στρατόπεδο και 130 εκατομ. από το άλλο, θα εξοντωθούν σε μια ανάφλεξη παγκόσμια μέσα σε 20' λεπτά της ώρας.
- Στη Χιλή βρίσκονται σήμερα 1 εκατομ. Χιλιανοί εξόριστοι.
- Στις Η.Π.Α. σημειώνονται κάθε χρόνο 34.000 θάνατοι από καρκίνο του στήθους.
- Σε δώδεκα δισεκατομ. δολάρια ανέρχεται το εξωτερικό χρέος της Τουρκίας.
- Μια από τις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου είναι του Λένινγκραντ, με 15 εκατομ. τόμους βιβλία.
- Στην ΕΣΣΔ, 228 ημερήσιες εφημερίδες και περιοδικά για νέους, τυπώνονται σε περισσότερ' από 75 εκατομ. αντίτυπα.
- Η παιμιογική σε τρακτέρ ως περυσί στην ΕΣΣΔ ανέρχεται σε 10 εκατομ. Το πρώτο είχε γίνει το 1930, και η εξαγωγή τους σήμερα γίνεται σε 60 χώρες.
- Στην ΕΣΣΔ πάνω από 8 εκατομμύρια εργαζόμενοι ανήκουν σε Συλλόγους που απασχολούνται με εφευρέσεις και με λύσεις προορισμένες να κανουν πιο ορθολογική τη λειτουργία της επιχείρησης. Οι σχετικές εφευρέσεις και προτάσεις εφταναν το 1975 σε 5,1 εκατομμύρια. Την υψηλή ποιότητά τους φανερώνει το γεγονός πως τον ίδιο χρόνο εφαρμόστηκαν τεσσερα σχεδόν εκατομμύρια απ' αυτές.
- Από τους εργαζόμενους στη Σοβιετική Ένωση το 1976 οι εργασίες κατά κύριο λόγο χειρονακτικές, οι 684 στους 1000 είχαν ανωτάτη ή ανώτερη ή ολοκληρωμένη δεκάχρονη μέση εκπαίδευση.
- Εκατο χιλιάδες αμερικανοί πράκτορες στη Μέση Ανατολή έχουν σταλεί για την κατασκόπευση και περιφρούρηση των πετρελίων του περσικού κόλπου.
- Το ελληνικό δημόσιο επιβαρύνθηκε τελευταία με 2,5 δισεκατομμύρια δρχ. για να πληρωθούν και συνταξιοδοτηθούν 35.956 πληρωφοριοδοτές, κατασκόποι και προπαγανδιστές του αντικομμουνιστικού αγώνα. Και 120 και περισσότερες οργανώσεις της δοσιλογικής κατοχής ανακυρώχτηκαν με το νόμο της Χούντας 179/69 «αντιστασιακές» και έλαβαν πλούσια προνόμια και ειδικά διπλώματα για το «πατριωτικό» τους έργο (!)

Φιλοσοφικά αποφθεγματα

Η μόνη ηδονή που δέν κουράζει τον άνθρωπο, είναι η ηδονή της μάθησης.

Αριστοτέλης

Το χαρτοπαίγνιο αποτελεί τη χρεοκοπία κάθε σκέψης.

Έμερσον

Κάθε μούσα ζητά και βρίσκει την άλλη και όλα τα ρεύματα της ποίησης, κυλούν μαζί στην απέραντη μεγάλη θάλασσα.

Φρ. Σλέγκελ

Φράντς Γκριλλπάρτσερ (1791-1872)

Μεταφρ. Ντ. Κοϋγκουλου

ΣΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

- Κανείς δε μ' έχει καταλάβει σ' αυτή εδώ τη χώρα και δε με καταλαβαίνει ακόμα ούτε τώρα, πολλοί ποιητές υπάρχουνε στον τόπο αυτόν, εδώ, ένα ποίημα όμως δεν μπόρεσα ποτέ εγώ να ιδώ.

- Η εσφαλμένη γνώμη και η αυτοπαρμαγνώμη σε τρανό σημείο, στέλλουν την ιδιοφυία στο τρελοκομείο.
- Ο στρατός και η παπαδοκρατία μας εξασουλίζουν την επιτυχία, αλλά η παπαδοκρατία μαζί με το στρατό, κάνουν το κεφάλι και το πουγγί μας κενο.
- Επειδή ο κόσμος είναι ένα θαύμα, υπάρχουν μιά ποίηση μιά ρίμα. Αυτό που ξέρετε όμως κατά βάθος και σε σειρά, δεν ελιξηρεί το αίνιγμα ποτέ καμιά φορά.

■ Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα.

Σωκράτης Καραντινός

Το «Ελ Πνεύμα» οφείλει ένα μεγάλο όφελος για τον αλικρινή φίλο του αγαπημένο θεαταίο του θεατρου (που το υπηρετήσε πιστά κι ακρινοαδίτητα 50 αλεκαρα χρονια) το Σωκράτη Καραντινο που καθαινε την 1η του Ιουνη σε ηλικια 73 χρονων.

Ευτυχως το «Ε.Π.» να γνωσει τον κουρασμενο παλμο της καρδιας του, ν' ακουσει απλα απο τηλεφωνου λεγους απο τους τελευταίους ανασωσικούς της μεγαλης ψυχης του. Ισως το τηλεφωνημα του τις υστερες ωρες του να ηταν απο τα τελευταία του. Ισως να διασταυρωθηκε το τέλος του, οταν μιλωντας με λυγμο για την αγαπη και το θεαμασμο του στο «Ελ Πνευμα», για ένα οναρο που ειχε να εβασα φται τα Γιαννινα, για να ζανωνισαι τη ζωτή φιλοζενια και τις παλιες αγωνιστικες του αναμνησεις. Ο Σ. Καραντινός δεν ηταν μονο ο φωτισμένος και προσδαιτυικός καθηγητης και στυλοβατης του θεατρου, δεν ηταν μοναχα μεζι ο απθητικος τού ορθου προφορικού λόγου της Μαρσαλου Ακαδημίας και χρονια ως το 1936, δεν ηταν μονο ο σκεπτο θετης και διευθυντης, του εθνικου του ΚΘΒΕ και της Κύκρου, ηταν και ο αδρος και θεαμασμος νεοιουραλιστας ζωγραφος οπου δουλεψε με παθος και επιτυχια τα τελευταία χρονια, και αφησε αργα υαροχο με προσωπικο και έντονο νεοκλασικο χρωματικο υφος. Οι δημοκρατικες απεστασας τον χραισζονταν και τον επιπρωτευαν, οι δικτατοριες τον εκδικουνταν... Με ακρινος αφιμος, γνωστικος, πιαλυσιτος, βραχος, τραβουσε το δημιουργικο και πολιτιστικο του δρομο, που θιμιζε η γρανιτένια εσθητικη μορφη του, το του ποιητη «οτε απο το χρος μη πινουντας» κι επεσε ο βραχος σαν να τον σύντριψε κεραυνος επανω στο βαιμο του. Έπεσε αφιματος, ηθικος, ακρινος, υποδωγηματικος. Ο Σ. Καραντινός ηταν ένα μέγθος, μια αφιγενητη μορφη στην δημιουργικη πορεια, την τιμια και αγωνιστικη της συγχρονης θεατρικης ζωης στη χωρα μας. Ηταν ένα πολυσύνθετο ταλεντο, ένα καθαρο μυαλό και μια ελετια καρδια, με μεγαλη καλλιτεχνικη προσφορα. Γι' αυτο η αφινη, ευγενικη, και ανθρωπιστικη μορφη του, δεν κλαινετα σε λιγες φτωχές αρσδες, παρα, θα ζει αφινη στις ψυχές ακρινων που τη γνωρισαν και την εκτιμησαν βαθια.

Το Βουλγαρικό Τσίρκο

Το μεγαλυτερο καλλιτεχνικό γεγονός σαν παραστατικό θέαμα με ποικίλες ψυχαγωγικές παραλλαγές σε διάφορα κλονουνιστικά νούμερα και άλλα ακροβατικά, όλη την άνοιξη ήταν το βουλγαρικό τσίρκο στο Νέο Θάληρο, που άδινε κάθε βράδυ εξαιρετική ψυχαγωγία στο πλατύ φιλοθεάμονο κοινό της Αθήνας και του Παιραία. Το Βουλγαρικό Τσίρκο είναι απο τα καλλίτερα του κόσμου, με διακεκριμένους και παρασημοφορημένους καλλιτέχνες του λαού, με δ/ντή τον Γκάντισο Μπίνωφ, με σκηνοθέτη το διάσημο κλόουν Τοντόρ Κοζάρωφ, τον Ζιλιάγκι, τον Παρβάνωφ και τους ακροβάτες Μπρζίλωφ, Γκραντσάρωφ Ντόμπριτς, Μιχαήλωφ κ.α.

Είναι αξιοσημείωτο ότι: ιδρυτής και από τους πρώτους καθηγητές διευθυντές του βουλγαρικού τσίρκου ήταν ο βετεράνος της Αντίστασης κατά του φασισμού και φίλος μας φλογερός ελληνιστής Πάρις Νικόλωφ. Οι Έλληνες βρήκαν την ευκαιρία χάρη στον επιχ/τία Κρίτα, και γι' άλλη μιά φορά, απόλαυσαν τα ανώτερα πολιτιστικά αγαθά και επιτεύγματα του αγαπημένου γειτονικού μας λαού.

Τα πενήντα χρόνια της Ένωσης Θεατρικών και Μουσικών κριτικών Ελλάδας.

Στην Αθήνα στις 25-5-79 στην εδουσα των «Φίλων του Λαου» γιορτασθηκαν τα πενήντα χρονια της Έν. Θεατρ. και Μουσ. Κριτικων Ελλάδας οπου και ο δ/ντης του περιοδικου μας είναι απο χρονια ταχτικο μέλος. Στην εμερτα αυτη, μιλησαν για την αξια της κριτικης, την ιστορια του Σωματειου, την πολυτιμη και σπουδαία συμβολη της Κριτικης στη θεατρικη και μουσικη ζωη της χωρας και του νεωτερου πολιτισμου μας, και γενικα για την αποστολη των κριτικων πολλοι, οπως π.χ. ο αντιδρος της Ένωσης κ. Λαολαμπιδης, ο γεν. γραμματεας της κ. Φραγκουλης, που ηταν και οι κυριοι οργανωτας της γιορτης μεζι με την κ. Λουκια Λαοβαρη αφικη γραμματια και τους συγχωροουμε. Μιλησαν εκπίσης ο υπουργος κ. Νιωνας, ο κ. Γεωργιουσοπουλος κ.α. Χαιρετησαν πολλοι εκπρωσωποι σωματειων, και ο γιορτασμος εκλεισε με συνωστωση στο «Λοταρα».

Τμητικη Β. Ρώτα

Στις 30 Μαη, συμπληρωθηκαν δυο χρονια εφωτου αφηγε απο κοντα μας ο γερο λεβεντης φιλος, αδρος αγωνιστης του λαου και πνευματικος ανθρωπος, ο μαρμαρα Βασίλης Ρωτας. Με την απιαρτα αυτη, η Βουλα Δεμισιο και οι φιλοι του οργανωσαν τιμητικη βραδια στο θεατρο «Μαρωντρουαφ» της Αθήνας. Πηραν μέρος και τιμησαν τη μνημη του ακρινοταδου ποιοτη φιλοι συγγραφας και θεαμαστας του Ρωτα, καθως και καλλιτεχνες του θεατρου παλιοι μαθητες του. Έτσι βραβειαν την απιαρτα και ζανέκουσαν τη ρωμαλια εντριπια του φωνη, να τους προσκαλα με την κλουσια σε φιλοζενια αφιθηματα καρδια του, στο παντα παρριορητικο του σπατι στη Μακρη και να τους τρω γουδαει. Οταν καθαινου ανθρωπος και ποιητης και μετεφρωτας σαν τον Ρωτα, φτωχαινε πολυ η σημερινη Έλλαδα.

Παύλος Ναθαναήλ

Ο Ηπειρώτης ποιητης και λόγιος δ/ντης της Ελλ. Υπηρ. του Β.Β.Σ. κ. Παύλος Ναθαναήλ με την σύζυγό του κ. Καίτη, εκτέλεσαν με επιτυχια πρόγραμμα διαλέξεων στην Αθήνα και σε πολλές επαρχιακές πόλεις, για τα 40 χρονια του «εδώ Λονδίνου». Εκλεισαν έτσι τον κύκλο των ομιλιών με διάλεξη και στα Γιάννινα στην ΕΗΜ στις 22-5-79.

Ο κ. Ναθαναήλ, με τη γνωστή καθαρία φωνή του χειρίστηκε με ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα το θέμα του, κι απόσπασε τα χειροκροτήματα των ακροατών. Ιδιαίτερα συγκίνησαν και οι φωνές από τα μηνύματα των Παπανδρέου - Σεφέρη στην περίοδο της δικτατορίας, που πρώτο είχε μεταδώσει το Β.Β.Σ. Στο τέλος ανοίχτηκε συζήτηση. Μίλησαν σχετικά, ο δήμαρχος Γαννιωτών, ο δ/ντης του περιοδικού μας κ. Μάλαμας κ.α.

Για φωστήρες της Παιδείας

Όχι απλώς υποδείγματα σεμνότητας μετριοφροσύνης, αγαθότητας και καλσύνης στάθηκαν στα χρόνια τους δυο μεγάλες μορφές της προοδευτικής παιδείας του λαού μας, οι άειμνηστοί Νίκος Βέης και Μιχάλης Παπαμαύρος, αλλά, ακοίμητοι και άσβεστοι φάροι φωτεινοί, που θα καταυγάζουν τις λεωφόρους του μέλλοντος, για την ανώτερη ηθική και ανθρωπιστική παιδεία του λαού και του έθνους. Πολύπλευρα πολυγνωστικά και πολυφωτισμένα πνεύματα, πέρασαν, αγωνίστηκαν, φώτισαν δίδαξαν πολλές γενιές, κι απόδειξαν όχι μόνο στη θεωρία αλλά και με παραδείγματα στον πρακτικό του βίο, ότι υπήρξαν συνεπείς δάσκαλοι, άνθρωποι κι οδηγητές, πιστοί στις αρχές του ουμανισμού και του σωστού διαφωτισμού για μια σύγχρονη κι ανθρωπινότερη κοινωνία στο σωτήριο δρόμο του Ματεριαλισμού που άνοιξε κι ο μεγάλος μας Δημήτρης Γληνός. Αιώνια τους η μνήμη.

Διαλέξεις του Λ. Μάλαμα

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος «Κρυστάλλης» της Φιλιππάδας, και ο Σύλλογος Πρεβεζάνων Σπουδαστών, με την ευκαιρία του «Διεθνούς έτους του Παιδιού» οργάνωσαν διάλεξη που μίλησε στις 29-4-79 από μέρους της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, ο δ/τής του περιοδικού μας με θέμα: «Το παιδί στην Κοινωνία μας και τα προβλήματα του».

Η ομιλία δόθηκε με εξ ίσου εξαιρετική επιτυχία και στο Κομπότι-Άρτας στην πλατεία της Κωμόπολης με πλατιά, συμμετοχή λαού στις 10-6-79 με πρόσκληση και οργάνωση του εκεί Μορφωτικού Συλλόγου, του εξαιρετου προέδρου του κ. Ευαγγ. Μιχέλη και των εκλεκτών μελών του Δ/κού του Συμ/λιού.

Επίσης ο Εμπορικός Σύλλογος Τρικάλων με επικεφαλής τον δρατήριο παράγοντα της Θεσσαλίας κ. Περικλή Βασιλό, στη σειρά των εκδηλώσεών του, προσκάλεσε τον κ. Μάλαμα να δώσει διάλεξη και στα Τρίκαλα.

Τιμή σε ήρωες νεκρούς

Ο θρυλικός από τους απελευθερωτικούς αγώνες του λαού μας Λήμος Καισαριανής με τις περγαμηνές των θυσιών, τίμησε στις 16 Ιούνη μιά σειρά παλικάρια του που έπιασαν την ίδια μέρα στα 1944 πολεμώντας τους Γερμανούς φασίστες και τους ταγματασφαλίτες. Γιά την επέτειο αυτή μίλησε ο παλαίμαχος αγωνιστής λογοτέχνης και ποιητής Γιώργος Σιδέρης που είναι και δημ. Σύμβουλος Καισαριανής. Το πρόγραμμα ήταν πλούσιο με μουσική και τραγούδια από τη συναυλία νέων του Περιστεριού και τελείωσε με θεατρική παράσταση.

Ομιλία του Γ. Σιωμόπουλου. Ο πρόεδρος της Ηπειρ. Στιγής Γραμμάτων και Τεχνών γνωστός εκπ/κός ποιητής και κριτικός Τάκης Σιωμόπουλος, έδωσε στις 6 5 79 στην αίθουσα της Ζ.Π.Α. στα Γιάννινα ομιλία γιά το Γ. Σωφέρη. Την ίδια διάλεξη προσκλήθηκε κι έδωσε με εξαιρετική επιτυχία και στη Λάρισα.

Το Μουσείο Βρέλλη

Δώδεκα χιλιόμετρα από τη νότια πλευρά των Γαννίνων, στο χωριό Μουζακαίοι, το μοναδικό στην Ελλάδα Μουσείο με κέρνα ομοιώματα του εξαιρετου κι αθόρυβου γνωστού γλύπτη Παύλου Βρέλλη συγκεντρώνει το ενδιαφέρον χιλιάδων τουριστών. Τον τελευταίο μάλιστα καιρό, ο καλλιτέχνης πλούτισε κι έδωσε νέες διαστάσεις στο καταπληχτικό του έργο με συγκλονιστικές παραστάσεις όπως π.χ. έναν θάλαμο από το μαρτύριο του πρώτου εθνεγέρτη και λαϊκού επαναστατικού ηγέτη Διονύση Σκυλόσοφου κ.α. Στο ιδιόμορφο αυτό Μουσείο ο κ. Π. Βρέλλης και ο σεμνός αδερφός του και αφανής βοηθός του Θανάσης, έχουν ελεύθερη και χωρίς εισητήριο την είσοδο. Θερμά συγχαρητήρια, που όλα τα έχουν δημιουργήσει και με δικά τους έξοδα, χωρίς η Πολιτεία να βοηθήσει ποτέ και σε τίποτε.

Άλλες Εκθέσεις

Στην ίδια αίθουσα το Μάη με την αφορμή του «Έτους της Παράδοσης» οργανώθηκε από τον καθητητή κ. Ν. Υφαντή μιά άλλη θαυμάσια και ιδιότυπη λαογραφική έκθεση, ηπειρωτικής τέχνης.

Στο Κουκλέσι. Ο φωτισμένος δάσκαλος και λογοτέχνης κ. Χ. Σκανδάλης οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία ειδική παραδοσιακή έκθεση στο σχολείο του, και δημιούργησε εξαιρετικές εντυπώσεις.

Στο Κατσικά. Παρόμοια και με πλούσια εκθέματα περισυλλογής, με βιβλία και άλλα μορφωτικά αντικείμενα λαϊκών παραδόσεων, μας έδωσε με ζήλο κι αγάπη στο μεγαλύτερο προάστιο των Γιαννίνων και ο εξαιρετός δάσκαλος κ. Ηρακλής Θεοδώρου.

Από τη φοιτητική Εβδομάδα. Στα πλαίσια εκδηλώσεων των φοιτητών στα Γιάννινα το Μάη μίλησε στον «Ορφέα» ο περισπούδαστος οικονομολόγος εξαιρετος ομιλητής κ. Ντούσκος γιά το θέμα της ΕΟΚ και γιά την Ειρήνη ο κ. Τ. Εγκολφόπουλος.

Ομιλίες Αλβανών καθηγητών. Στα μέσα του Μάη στο Πανεπιστήμιο Γιαννίνων, έδωσαν δυο διαλέξεις στη γαλλική γλώσσα (τυπωμένες στα ελληνικά) με επιτυχία οι καθηγητές του Πανεπιστημίου των Τιράνων, κ.κ. Ζίου Ιζόλι και Φαϊκ Ντρίνι της αρχαιολογίας. Ο πρώτος είχε το θέμα «Η σημασία του αλβανικού διαφωτισμού και το έργο του Ναϊμ Φράσιρι (1846 1900)» και ο δεύτερος «Η αλβανική αρχαιολογία και τα σύγχρονα προβλήματα της» και με προβολές σλάιτς.

Ομιλία του κ. Ι. Ντεγιάννη

Ο γνωστός ανώτατος λειτουργός της θέμδας και εκλεκτός ποιητής, κ. Γιάννης Ντεγιάννης, έδωσε διάλεξη στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, καλεσμένος από το ομώνυμο Σωματείο στις 4-4-79 σε πυκνό ακροατήριο, με θέμα: «Βία και Ελευθερία». Ο ομιλητής έδωσε ένα νόημα με ρεαλιστικές διαπιστώσεις για τις μορφές και τις σχέσεις βίας και ελευθερίας ανάμεσα στους αιώνες. Τον κ. Ντεγιάννη προλόγισε με εύστοχη και περιεχτική εισήγηση ο λογοτέχνης και νομικός κ. Φάνης Μούλιος και απαγγείλε υπέροχα ένα ποίημα του ομιλητή ο πειραιώτης ποιητής Αλέκος Χρυσοστομίδης.

Μιά Διεθνής Έκθεση

Η Ηπειρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών πραγματοποίησε στις 14-4-79 ένα κολυθαίμα στο καλλιτεχνικό γεγονός. Έφερε για 14 μέρες σε αίθουσα της Νομαρχίας τη Διεθνή Έκθεση **BIENNALE** με τα σπουδαία και ακαράμιλλα έργα φωτογραφικής Τέχνης που μετείχαν 22 χώρες.

Φέλιξη του Ακ. Τόλη. Στην ευκαιρία του γιορτασμού της «Γλυκύτητας Ημέρας Υγείας» ο διακεκριμένος Παιδίατρος και πρόεδρος της Ιατρικής Εταιρίας Ιωαννίνων κ. Απόστολος Τόλης μίλησε στην ΕΗΜ στις 11-4-79 με θέμα «Το υγιές παιδί εγγύηση για το μέλλον».

Η κ. Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου

Στις 14-4-79 σε αίθουσα του Λυκείου Ελληνίδων στην Αθήνα ανάμεσα σε πυκνό ακροατήριο μίλησε για τη «Γιορτή της Μητέρας» η εκλεκτή ποιήτρια και πεζογράφος φιλότατη κ. Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου και καταχαροκροτήθη κτ.

Ο Βαλιούλης για τον Παγωνίτη

Στη θεατική στο μέγαρο της Ηπειρ. Εστίας ο ελαίρετος λογοτέχνης Στέργιος Βαλιούλης μίλησε προ του Πάσχα με ιδιόρυσσα και συγκινητική επιτυχία για τη ζωή και το έργο του μακαριτή αναπητού φίλου και ποιημένου ποιητή της ανθρωπότητας, της εργατιάς και της αρήνης Άνθου Παγωνίτη.

Έκθεση ζωγραφικής. Ο εκλεκτός νατουραλιστας ζωγράφος κ. Γεράσιμος Ζερβός είχε στα Γιάννινα τη 15η έκθεσή του στα μέσα του Μάη με 62 πίνακες σε λάδια και ακουαρέλλες. Ο κ. Ζερβός σημαίωσε κι αυτή τη φορά μεγάλη επιτυχία.

Αδάμ και Εύα
Μουσείο Βουδαπέστης
(Φλαμανδική τέχνη)

Δύο επιστολές που μαρτυρούν τις παράνομες και τα πάθη, τις ανισορροπίες και τις αντιφάσεις του πνευματικού πατέρα του Χίτλερ που με τόση βαρβαρότητα σφαγίασε την ανθρωπότητα στο Β΄ Π. Πόλεμο.

Μεταφράζει ο Ντίνος Κούγκουλος

Στόν Φράντς Όβερμπεκ Ράπαλλος, 25 Δεκεμβρίου 1882

Αγαπητέ φίλε, ίσως να μην έλαβες το τελευταίο γράμμα μου. — Αυτό το τελευταίο δάγκωμα της ζωής, ήταν το σκληρότερο, το οποίο μέχρι τώρα μισούσα, και είναι ακόμα δυνατό σ' αυτό επάνω να πνιγώ. Στις ατιμωτικές και γεμάτες βάσανα αναμνήσεις αυτού του καλοκαιριού, έχω υποφέρει σά σε παραφροσύνη — οι υποδείξεις μου στη Βασιλεία και στο τελευταίο γράμμα μου, αποσιωπούσαν πάντα το ουσιωδέστερο. Είναι μιά διχόνοια αντιθέτων παθών εκεί μέσα, που αδυνατώ να διανοηθώ. Αυτό θα πει: τεντώνω όλα τα νεύρα της υπερνίκησης — αλλά έχω ζήσει πάρα πολύν καιρό στη μοναξιά, και έχω απ' το ίδιο μου το λίπος αποζηήσει, τυραννισμένος τώρα στά ίδια μου τά πάθη, περισσότερο από κάθε άλλον.

Θά θελα μόνο να κοιμηθώ! — Αλλά οι δυνατές δόσεις των υπνωτικών βοηθούν το ίδιο λίγο, όπως οι έξη μέχρι οχτώ ώρες περίπατο που κάνω.

Εάν δεν ανακαλύψω την αλημιστική — Τέχνη — κι απ' αυτήν ακόμα την κοπριά, χρυσό να κάνω, διαφορετικά είμαι χαμένος. — Έχω να αποδείξω εδώ την ωραιότερη ευκαιρία, ότι όλα τα συμβάντα είναι χρήσιμα, όλες οι μέρες άγιες κι όλοι οι άνθρωποι είναι θεϊκοί!!!

Όλοι οι άνθρωποι θεϊκοί. —

Η δυσπιστία μου, είναι τώρα πολύ μεγάλη: αισθάνομαι α' όλα, ό,τι ακούω, περιφρόνηση ενάντιά μου. — π.χ. ακόμα τελευταίος από ένα γράμμα του Ρόντε. Ορκίζομαι, ότι αυτός, χωρίς την περίπτωση των παλιών γνωριμιών, θα επέκρινε εμένα και τους σκοπούς μου κατά τόν πιο προσβλητικό τρόπο.

Από χτές έχω ήδη επίσης διακόψει την αλληλογραφία με τη μητέρα μου: δεν μπορούσα πλέον άλλο ν' ανεχτώ, και θα ήταν καλύτερα, αν είχα από καιρό πάψει να υπομένω. Κατά πόσο τώρα ενδιάμεσα οι εχθρικές κρίσεις των οικείων μου αρπάχτηκαν να με δυσφημίσουν — ήδη, θέλω πάντα ακόμα καλύτερα να ξέρω, παρά να υποφέρω σ' αυτή την αβεβαιότητα. —

Η σχέση μου με την Λού βρίσκεται στις τελευταίες οδυνηρές επάλξεις: έτσι πιστεύω τουλάχιστο σήμερα. Αργότερα, εάν υπάρχει ένα αργότερα, θέλω να πώ μια λέξη γι' αυτό. Συμπόνια, αγαπητέ μου φίλε, είναι ένα είδος κόλασης — αυτό θα 'λεγαν επίσης και οι οπαδοί του Σοπενχάουερ.

Δε σε ρωτώ: «τι οφείλω να κάνω;» Μερικές φορές σκέφτηκα να νοικιάσω ένα δωματάκι στη Βασιλεία, να σας επισκέπτομαι μια εδώ μια εκεί, και να ακούω πανεπιστημιακές παραδόσεις. Μερικές φορές πάλι, σκέφτηκα το αντίθετο: τη μοναξιά και την απάρνησή μου, μέχρι το τελευταίο σημείο να εξαντλήσω και —

Ήδη αυτό τρέχει το δρόμο του! Αγαπητέ φίλε, με την αξιοσέβαστη και έξυπνη γυναίκα σου — μου είστε ακόμα το τελευταίο, σταθερό, μεγέθους πέλματος έδαφος. Παράξενα!

Εύχομαι να 'στε καλά!

Λικός σου Φ.Ν.

Στη Μαλβίντα φον Μάυσενμπουγκ Ροζενχύγκελ, 12 Μαΐου 1887

Αξιότιμη φίλη. Ασυνήθιστα! Αυτό που εκφράσατε τελευταία με τόση καλωσύνη, σα να μην έπρεπε να είναι τώρα για μας τους δυό εύφορο και αναψυκτικό, ν' ανταμώσουμε τις δυό μοναξιές μας πάλι μιά φορά, και να μετατοπίσουμε στο αμέσως επόμενο εγκάρδιο μέρος· αυτό έχω σκεφτεί ο ίδιος αρκετά συχνά τον τελευταίο καιρό κι αναρωτιόμουν: Ακόμα ένα χειμώνα με Σάς μαζί, ίσως ακόμα να μας καλοσωρίσει και να μας περιποιηθεί πάλι απ' την Τρίνα. — αυτό είναι στην πραγματικότητα μια εξαιρετική δελεαστική ελπίδα και προοπτική, που δεν μπορώ να Σάς πω αρκετά ευχαριστώ! Καλύτερα ακόμα μια φορά στη Σορρέντ (δix και τρις το καλόν έλεγαν οι Έλληνες: «όλα τα καλά δυό και τρεις φορές!») Ή στο Κάπρι - πού θέλω να κάνω πάλι Μουσική για Σάς, και καλύτερη από τότε: Ή στο Αμάφι, ή Καστελαμάρε. Τελικά ακόμα και στη Ρώμη (παρόλον ότι η δυσπιστία μου ενάντια του ρωμαϊκού κλίματος και των μεγάλων πόλεων γενικά, στέκεται σε γερά θεμέλια, και δεν είναι εύκολη να ανατραπεί). Η

μονιζιά με τη μοναχική φύση, ήταν μέχρι τώρα η δροσιά μου, το μέσον της ανάρρωσης: τέτοιες πόλεις της μοντέρνας ταραχής, όπως η Νίκαια, όπως άλλωστε η Ζυρίχη (απ' όπου ακριβώς έρχομαι), για μακρύ χρονικό διάστημα μ' ερεθίζουν, με στενοχωρούν, με κάνουν αβέβαιο, άτολμο, άπραχτο κωθρό, άρρωστο. Από κάθε ήσυχη παραμονή εκεί κάτω, έχω συγκρατήσει ένα είδος νοσταλγία και πρόληψη, να να έχω αναπνεύσει βαθιά, έστω και για μιά στιγμή εκεί, από οπουδήποτε αλλού στη ζωή. π.χ. στην πρώτη διαδρομή που κάναμε μαζί απ' τη Νεάπολη προς το Ποσιλίπ.

τέλος, συλλογιζόμενος όλα, είστε άραγε η μόνη που μου 'μεινε για μιά τέτοια επιθυμία: κατά τα άλλα, αισθάνομαι στη μοναζιά και στο άσυλό μου καταδικασμένος. Δεν υπάρχει καμιά άλλη εκλογή! Αυτό το οποίο ακόμα λέγεται ζωή, μια ασυνήθιστη και δύσκολη άσκηση, είναι ν' αποτραβηχτώ απ' τους ανθρώπους, και να μην αφήσω τον εαυτό μου να δεθεί με κανέναν! Ίσως είναι η υπερβολική ακεραιότητα την οποία υποβάλλω σε κάθε άσκηση απευθείας «στους ανθρώπους» που δεν μπορώ να ανεχτώ πλέον, ολιγότερο τους «νέους ανθρώπους», οι οποίοι με επισκέπτονται όχι και τόσο σπάνια | — όχ, είναι επιφορτικοί — αδέξιοι, ακριβώς όπως τα μικρά σκυλιά! Τότε, στη μοναζιά της Σορέντ, μου ήταν ο Μπρέννερ και ο Ρέε αρκετά πολύ: μου φαίνεται, ότι τότε ήμουν πολύ σιωπηρός απέναντί σας, πάνω σε πράγματα, που με κανέναν άλλο θα συζητούσα, εκτός από Σάς.

Στο τραπέζι επάνω είναι η νέα έκδοση [δύο τόμοι] Ανθρώπινο, Πανανθρώπινο, της οποίας επεξεργαζόταν τότε το πρώτο μέρος — Παράξενα! Παράξενα! Ακριβώς κοντά στην αξιότιμη προσωπικότητά Σας! Στους μεγάλους «Προλόγους», τους οποίους βρίσκω αναγκάσιους για την έκδοση όλων των έργων μαζί, υπάρχουν παράξενα πράγματα, από μια αδιάκριτη ευθύτητα που έχει σχέση με μένα τον ίδιο. Θέλω να κρατήσω από ένα σώμα «όλα μαζί» μια για πάντα: γιατί δεν απασχολεί τόσο πολύ τους ανθρώπους, να νοιώσουν κάτι απ' τη στριφνότητα και σκληρότητα, με την οποία ο ίδιος, κάτω απ' την αγωγή του ίδιου ιδανικού, μεταχειρίζεται ή έχει χειριστεί. Γι' αυτό έχω ρίξει το αγκίστρι μου «στους ολίγους», τελικά, άραγε, επίσης χωρίς ανυπομονησία: γιατί αυτό έγκειται στην απερίγραπτη αλλοκοτιά και επικινδυνότητα των συλλογισμών μου, ότι πρώτα πολύ αργά — και όχι βέβαια πριν το 1901 — θ' ανοίξουν τ' αυτιά τους, γι' αυτούς τους συλλογισμούς.

Να 'ρθω στις Βερσαλλίες — άχ να μου ήταν μόνο κάπως δυνατό! γιατί θαυμάζω τον κύκλο εκεί των ανθρώπων που βρίσκεστε [παράξενη ομολογία για ένα Γερμανό· αλλά εγώ αισθάνομαι στη σημερινή Ευρώπη πιο συγγενικός στους πνευματικούς Γάλλους και Ρώσους, και τελείως, και εντελώς καθόλου στους γραμματιζούμενους πατριώτες μου, οι οποίοι κρίνουν όλα τα πράγματα με το σύνθημα.

«Πάνω απ' όλα Γερμανία, Γερμανία!». Πρέπει όμως να πάω πάλι στον κρύο αέρα του Ένγκαντιν: η άνοιξη μου παρακάθεται απίστευτα: Δε θέλω να παραδεχτώ, μέχρι ποιούς γκρεμούς ατολμίας, μ' αποπλανηθεί η επιρροή αυτή. Το σώμα μου [όπως κατά τα άλλα και η φιλοσοφία μου], αισθάνεται το κρύο, σαν κονσερβοποιημένο στοιχείο του, που είναι αναγκασμένο να 'ναι μαζί του.

— Έτσι τελικά μ' αυτό δεν προδίνεται κατά κανένα τρόπο μια «κρύα φύση»: αυτό βέβαια το καταλαβαίνετε, αξιότιμη και πιστή μου φίλη!...

Με παλιά αγάπη κι ευγνωμοσύνη

Δικός σας Νίτσε

Υ.Γ.

Η Δίδα Σαλομέ μου γνωστοποίησε παρομοίως τον αρραβώνα της, αλλά δεν έχω επίσης απαντήσει· τόσο ειλικρινά εύχομαι γιά την προκοπή και ευτυχία της. Αυτό το είδος ανθρώπου του οποίου λείπει ο σεβασμός, πρέπει κανείς ν' αποφεύγει.

Στη Ζυρίχη έχω συναντήσει την εξαιρετη δεσποινίδα φον Σίρνχόφερ, η οποία μόλις ήρθε απ' το Παρίσι· πάνω απ' το μέλλον της, σκοπό, άποψη, αβέβαιη, αλλά, όμοια με μένα, ενθουσιασμένη γιά Ντσοστογιέφσκι.

*Στενότερος και πιστότερος φίλος του Νίτσε

ΠΑΝΟΥ ΤΖΙΟΒΑ «ΑΝΑΔΡΟΜΗ» Γιάννενα '79. Μια πρώτη ποιητική συλλογή του νέου τριαντούχου γιαννιώτη νοσταλγού και αναπαλητή ιδεαλιστή τροβαδούρου. Πετυχημένος ο τίτλος και τα προλογικά των Ν. Μούλια, Α. Φραγκουδάκη. Ο Π.Τζ. κάνει μια πρώτη παρουσία στο ποιητικό προσκήνιο με 17 ποιήματα σε βιβλίο που διακρίνονται όλα για το μέτρο της αφαίρεσης, το γνήσιο αίσθημα της νοσταλγίας, του οίκτου, και της επιστροφής στο δικό και στην ομορφιά. Κυρίαρχο στοιχείο του σ' αυτά είναι και η κάποια θλίψη για τη θορά και το θάνατο. Ξεχωρίζει μια υμνητική διάθεση για την αξία της βλάβας του, και γενικά για την απελευθέρωση της γυναίκας στον εικοστό μας αιώνα. Σχετικά μελαγχολική ποιητική ιδιοσυγκρασία ο Τζ. ρίχνει εδώ κι εκεί ένα σπέρμα απαισιοδοξίας και σαν τροβαδούρος που σερπενιζεί στα μονοπάτια και στις πλατείες της ζωής, δίνει το προανάκρουσμα στη θορά και στη γνώση του θανάτου, στην προσμονή, στην ελπίδα και στη λύτρωση από το φόβο, με το δικό του τρόπο. Αλλά οι στίχοι του, έχουν μια εσωτερική εκφραστική δύναμη, που αναβλύζουν το αίσθημα και τον καημό για μια παρηγοριά, πληρότητα και λύτρωση.

ΝΙΚΟΥ ΜΠΑΤΑΓΙΑ «ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ» (Διηγήματα) σελ. 95 Παρισίας '78. Ο τίτλος του βιβλίου είναι συνώνυμος της πρώτης νουβέλλας που έχει πλάσει ο συγγρ. από τη ζωή της γερμανικής Κατοχής στη χώρα μας. Το γράψιμο του Μπατάγια είναι συγκινητικό και πειστικό. Πλέκει ένα τρίπτυχο ιδεών και αισθημάτων με θετικούς και αρνητικούς ήρωες, με πρωταγωνίστρια μια ιδανική ηρωίδα της εποχής εκείνης. Το τρίπτυχο συνίσταται στο πρόβλημα της πείνας, του έρωτα, και του αγώνα για τη λευτεριά. Όλα αυτά τα βασικά στοιχεία τα δίνει με αληθινή ψυχολογία, περιεχτική αφήγηση στις περιπέτειες και γλαφυρές περιγραφές, που κάνει την ηρωίδα του Μάγδα συμπαθεστατή, ιδιαίτερα με το δραματικό της τέλος... που καταλήγει στη φυλακή πληρώνοντας έτσι ακριβώς και το αγνό της αίσθημα με το φοιτητή Αλέξη, κατατρεγμένη από το εκδικητικό μεταπολεμικό κούβερνο για τη συμμετοχή της στον αγώνα κατά των κατακτητών. Ο Ν. Μπ. ξέρει να κερδίζει τον αναγνώστη.

Σουλιώτισσες
(Μνημείο στο Ζάλογγο)

ΔΗΜΗΤΡΗ Ι. ΚΑΡΑΜΒΑΛΗ «ΣΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ» Μια πρώτη ποιητική συλλογή με αισθηματικούς και κοινωνικούς στίχους. Υπάρχει ταλέντο κι ένας συναισθηματικός λυρισμός, αποσταγμένος με πικρό παραπονο για κείνους που δε σταθήκαν πιστοί στα ιδανικά τους· εδώ κι εκεί με έντονη αποχρωση νέων και καθαρών εικόνων.

ΜΙΧΑΛΗ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΙΔΗ «ΑΝΤΑΥΓΕΙΕΣ» (Ποιήματα) Θεσ/νίκη '79. Συμπαθητικοί συναισθηματικοί στίχοι με έντονο και ατομικό εκφραστικό λυρικό τόνο. Έχει μια περιγραφική δύναμη και μια υποβλητική και ελαπτική αποχρωση σε μήνυμα ειρήνης και αγάπης. Το «Ελ. Πνεύμα» τού είχε δώσει το πρώτο βάφτισμα στη δημοσιότητα.

Δ. Β. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ «ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ» (Ολυμπία - Σπάρτη - Μυστράς - Μυστράς - Μονεμβασία) σελ. 82 Θεσ/νίκη '79. Ποιήματα γραμμένα σε παραδοσιακή φόρμα, με ρομαντική και πατριδολατρική διάθεση με καιρία επίδραση στους δεκαπεντασύλλαβους από την αρχαιοελληνική ποίηση.

Κ. ΤΡΟΥΠΗ «ΘΥΜΑΡΙΑ» (ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ) Σελ. 85, Πάτρα Μάης 1979, με εικονογράφηση του Μ. Φραγκάκη. Μιά καινούργια στοργική κι ολόδροση διδαχτική κι ευτυχισμένη παιδική ποίηση προσφέρει πάλι ο γνωστός πρωτομάστορας της παιδικής λογοτεχνίας στη χώρα μας μωραϊτής εκπ/κός και λογοτέχνης Θ. Κ. Τρουπής, με τα «Θυμάρια» του.

Τα προηγούμενα «Κρινάνθια του» σε β' έκδοση, εγκριμένα κι απο το υπουργείο παιδείας για τις μικρές τάξεις του δημοτικού, είχαν πολυεπαινεθεί κι εξαντληθεί. Τώρα, με τα «Θυμάρια» του, μας δίνει παλι μιά διδαχτική συλλογή, υπεύθυνη και ποιοτικά πρωτότυπη για ενάρτη, αισιόδοξη και συναισθηματική διάπλαση στα μικρά ελληνόπουλα. Ο Τρουπής γεννημένος δάσκαλος και ποιητής κρατάει σεμνά κι αθόρυβα τα γνήσια ηθη και ιδεώδη της απλής λαϊκής λεβέντικης ρωμοσύνης. Αγνός αγέρωχος, τα καλλιεργεί και τα μεταδίδει στις νιόβλαστες γενιές, από την Κάτω Αχαγιά του. Δημιουργεί στο παιδί αναγνώστη του, εξάρσεις και ανατάσεις· και σαν τελεουργός και τροφοδότης γόνιμων αρετών του φτερώνει την ψυχή για να πετάει, σε γαλανές κορφές ευδαιμονίας και να χαιρείται το θαύμα της ζωής, του κόσμου τής δημιουργίας και της φύσης. Ο Τρουπής έχει ατομικό ύφος· και είναι μιά δεξαμενή, μια τράπεζα με αποθησαυρίσματα των λαϊκών παρακαταθηκών μας. Ο Τρ. είναι ο ίδιος ο λαός, σ' εκφραστικότητα και μετουσίωση, λιτότητα και λεβεντιά. Και κάθε του ποιητικός απόηχος για τ'α παιδιά είναι γιορταστικός αντίλαλος χαρούμενης καμπάνας. Τα «Θυμάρια του» που προλογίζει ο ανώτερος εκπ/κός λειτουργός και ποιητής Σήφης Κόλλιας, αρωματίζουν τη νιόβλαστη γενιά, να μη την κατατροπώσει η μπαφίλα και η σαπίλα των μεγάλων. Ποιήματα που με μιά μαγεία, δίνουν ευτυχία στη λιλιπούτσια κοινωνία. Είναι ποιήματα καθάρια, σαν παρθενικές ανατολές, πορφυρές και ντροπαλούδες δύσεις. Μοιάζουν και ταιριάζουν τα «Θυμάρια» και με τις «Αυγούλες» του Β. Ρώτα. Δυό βιβλία παιδικά ποιητικά ζεφτέρια που πετούν σαν αδερφωμένες πεταλούδες και πάνε τη γύρι στις τρυφερές ψυχούλες, όπως οι μέλισσες που τρυγούν τούς ανθούς της άνοιξης και τούς κάνουν μέλι.

Χαιρετούμε κάθε νέα ποιητική δημιουργία του Θ.Κ. Τρουπής.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ «Η ΓΕΦΥΡΑ» Ένα σύγχρονο θεατρικό δράμα σε 52 σελίδες έκδοση «ελληνικό θέατρο Διογένους», Αθήνα 79. Ένα νέο υπέροχο έργο του Γ. Π. Άμεσος κρουστός και πειστικός διάλογος με δικαιολογημένες ψυχολογικές συγκρούσεις, και ανάλογη δράση. Ο γνωστός ποιητής μετουσιώνει θαυμάσια στην τόσο δύσκολη θεατρική μορφή, με μέτρο και άριστη αισθητική δομή, τη βαθύτερη και ουσιαστικότερη ψυχολογία της μοναξιάς και της απελπισίας των ανθρώπων της κοινωνίας μας. Το έργο κέρδισε τον Α' έπαινο στον κρατικό θεατρικό διαγωνισμό του 1978. Χωρισμένο σε 3 πράξεις και λιτά σκηνικά μέσα, περιμένει δίκαια το ανέβασμά του στη σκηνή. Ανήκει σ' ένα είδος αληθινού ρεαλιστικού, και σύγχρονου ψυχολογικού δράματος που εκθέτει καιρία προβλήματα της εποχής και παίρνει δίκαια μιά κάποια νεοκλασική μορφή, και θέση στη νεοελληνική θεατρογραφία. Ο Γ. Παναγουλόπουλος, είναι ένας γνήσιος μάστορης στη νεότερη λογοτεχνία μας, με γερή και θαυμάσια δημιουργική φαντασία, που ο εσωτερικός δυναμισμός του μας καταπλήσσει.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΤΣΙΜΠΑ «ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΧΩΡΙΣ ΑΣΤΡΑ» Σελ. 142, Αθήνα '79. Ο Γ. Κ. είναι απο τούς λίγους λεβέντες αξ/κούς της Εθνικής μας Αντίστασης, που την υπερασπίζεται με πάθος, γιατί πάνω σ' αυτή έδωσε το αίμα του, τήν ψυχή του και αφιέρωσε ολη την άδολη και θαυμαστή πατριωτική του δράση. Ο Κατσιμπας είναι ένας αγαπημένος, καταπικραμένος και τραγικός ήρωας του καιρού μας. Επικός στο αλβανικό μέτωπο, ηρωικός στον ΕΛΑΣ τραγικός στα μεταπολεμικά χρόνια της ηττας τού λαΐκουαπελευθερωτικού μας κινήματος και των κατατρεγμών...

Αυτή η τρίπτυχη αγωνιστική πανδαισία δεν του διαμόρφωσε μόνο ηθικό, ατσάλενιο κι αγέρωχο χαρακτήρα, υπομονετική και μεγάλη ψυχή, αλλά, κι από τη ριζιμιά του ρουμελιώτικη φύση ένα σπάνιο, ωραίο και ιδιότυπο λογοτεχνικό τάλαντο, τραχύ δυνατό και σκωπτικό, ειλικρινό αδροκρασάτο και ανθρωπιστικό. Είναι και έξοχος ποιητής και συνυρπαστικός και διδαχτικός πεζογράφος. Έβγαλε ως τώρα 5 βιβλία ποιητικά και πεζά με πλούσιες βιωματικές εμπειρίες και ιδιάζοντα τρόπο γραφής. Ο «Υπολοχαγός χωρίς άστρα», είναι έργο αληθινό

Μέ τό σφυρί στά Καμώματα

Άλλότρια-συναφή και παράταιρα

του Άλκη Φωτεινού

Η τύχη των βιβλίων

Η διαμαχη που ανοίξει, αναμεσα στον ποιητή Χριστοδούλου και στον οικο Ελευθεροϊδακη, ακομα δεν εκλεισε για τα βιβλία του πρωτου που ειχαν 5 χρόνια απούλητα στα ράφια. Είναι γεγονός οτι οι βιβλιοπωλες λανσάρουν και πατρωναρουν πρωτα τις δικές τους εκδόσεις κι έπειτα, οπου εχουν συμπαιθειες κι απ' οποια βιβλια βγάδουν κέρδη περισσοτερα. Οι βιβλιοπωλες κανουν κι αυτοι όπως οι εκότες, την αστική πολιτική τους σαν σκέτοι έμποροι, και οιν τους νιαζι να κριτανε σκονισμενα και τα καλύτερα αριστουργηματα του κόσμου. Είναι και στυγνοι, ατσιδες στο εμποριο τους, και οι περισσοτεροι πολύ σκληροι. Δεν συγκινουνται απο την καταφρονεμένη απο το κοινό ποιηση (που βιβλια γιωτο το καταντημα φταινε οι ποιητές και οι συνθηκες). Εδω μεχρι που πέθαναν, δεν πουλιόταν ούτε ο Παλαμης κι ουτε ο Βάρναλης. Στη χώρα μας λίγες βεντέτικις ποιητικις φημες πουλιουνται σήμερα κι αυτοι στα 5 οαχτυλα μιτριουνται. Δεν είναι ανάγκη να τους αναφέρω. Άλλωστε είναι γνωστοι. Αυτό το κάνουσι άλλα έντυπα πό 'χουνε οικονομικα συμφεροντα. Βέβαια δεν το βρίσκουμε και λογικο να πανεταί ενα ραφι με αζήτητα βιβλια τόσα χρονια. Όταν σε καταστηματα και αποθήκες πληρώνουν και βαρια ενοικια. Μηπως άλλωστε τα ποιητικά βιβλια περιμενουν καμια νεκρανασταση; Αλίμονο! Στη χώρα μας αν υπαρχουν χιλιοι συγγραφεις παλιοι και νεοι και νεότατοι και βγαζουν βιβλια καθε χρονο, απ' αυτούς μόνο οι εκατο διαβαζονται, οι πενηντα πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία και οι 20 μονο αποζούν από τη λογοτεχνία. Το αν εκδιδουνται πολλα βιβλια και περιόδικα σ' ενα λαό που το αναγνωστικο κοινο της λογοτεχνίας ανερχεται μόλις στο 15 με 20% οταν δεν εχουν τιποτα γνησιο πηγαίο αληθινό, σημαντικό και μνηυματοφορο να πουνε... και ζοδεύουν τα λεφτά τους απο χομπι, μωροφιλοδοξία περίσσεια, και διάθεση υποπροβολής... είναι καλύτερα να τα τρώνε καραμέλες και οι ταξιδάκια, να τα χαιρεται η ψυχη τους, παρα, να παίζουν με την πενα και να φκιαχουν οι πρώην τσομπαναραιοι και νιν τυπογραφωι της Αθηνας και της Θεσ/νίκης περιουσιες. Ο Αυτινος ποιητης Λερέντιος ελεγε: «*Η τύχη των βιβλίων εζαψιεται απο τις ικανοτητες εκεινων που τα διαβαζουν*».

Φαύλα - φαύλων

Έρχεται καιρός, όπου οι διαστρεβλωτές της ιστορίας αμείβονται. Οι ανεργμάτιστοι, οι σαλταδόροι των περιστάσεων που πληρώνονται και γράφουν ψέματα, γίνονται και ακαδημαϊκοί, κι έχουνε βέτο και προσκήνιο, και θώκους. Παίρνουν από σουλτάνους της πολιτικής εξουσίας τα χρυσόβουλα και τα χρυσόβουλα στα δεσποτάτα των τεχνών και των γραμμάτων(!) Έτσι έχουν όλα τα μέσα και το χρήμα στα χέρια τους, χωρίς όμως τίμια έργα της αλήθειας, αλλά με πολύ θράσος και «χωρίς αιδώ» ζητούν κι απ' το λαό περιγαμνήδες(!) Ένας απ' αυτούς, είναι κι ο Πετροχάρης που έχει «μηχανισμούς» και κινητοποιεί την «επίσημη» φουσκο μισοσθη κριτική, που του 'γραψε όμνους για το εσκεμμένο υποσημοσθη των «Λεκιμβριανών»(!). Το «*αδοκμο και αντιλαϊκό αυτό βιβλίο*» όπως έγραψε και ο Β. Γεωργίου, «*κάνει την ιστορία να διανοπαθει διαστρίφοντα τα πραγματικά γεγονότα*». Όταν λοιπόν ο Χάρης σαν μικροκοινοτολόφορος ευκολοπροσαρμοστος σε όλα, λέει σ' αυτό, στη 213 σελ από χιλή ηρωϊσμοις του αριστερης ότι: «*... Τομα εχομυ ακόνα ιδιολογικό...*» αυτό αντιστοιχεί, στο κ. Ισοίτσα το χωρικτηρισμό, που σκάρωσε στον εμφυλιο, σαν «*ιδιολογικό πόλεμο*». Κι έτσι, η γραμμη

Κινελλόπουλου Αβέρωφ Αγγλοαμερικάνων... τηρήθηκε πιστά, από τον ακαδημαϊσκο του Μεταξά - Πατακού και Ζωιτάκη... και το βιβλίο = έκτρωμα, γράφτηκε για να δικαιολογήσει και να εξιλεώσει τα μεγάλα εγκλήματα της δοσιλογικής Λεξιάς και των Άγγλων του αρχιτρικλινου Τσόρτσιλ (νεοκαταχτητή μας τότε) κατά του μεγαλομάρτυρα λαού μας. Και το πανηγύρισαν και στην ακαδημία των πεθαιμένων ζωντανών «αθάνατων» γερόντων, κι απόσπασαν επαινο ως και από την κ. Ε. Αλεξίου! (εμοράνθη το άλας;) και μάλιστα σε σκυλο λόγια απατηλά και συκοφαντικά για τον αρχιλεβέντικο ΕΛΑΣ που εξυμνούσαν τότε όλοι οι σύμμαχοι χωρίς εξαίρεση κι οι Άγγλοι. Καμαρώστε λοιπόν τι ελεεινότητες γράφει ο τρυποκρύφτης του σαλονιού ο δειλός ανθρωπάκος που δεν βίωσε τα συνταραχτικά εκείνα γεγονότα, γιατί ποτέ δεν είχε ψυχή παλικαριού να βγει απ' το καθούκι του, να τα αντιληφτεί και να τα νιώσει και μήτε είχε ποτέ πένα γνήσια τίμια κι αληθινή, αλλά πάντα έγραφε και γράφει μιμητικά και ψεύτικα, (ας όφονται οι Νουμάδες που τ' άνοιξαν δρόμο):

«... *Οι κατασπλιάδες οι ελασίτες — λέει — πήραν τον κύριο Χαραλάμπο το μαυραγορίτη, πιάνουν ομήρους, κλείνουνε κόσμο στα σπίτια και στις έντεκα γυρίζουν στους δρόμους με το κεφάλι του Αλεξόπουλου σ' ένα παλούκι...*» Φτύστε τον κύργα να μη βασκαθεί που λέει «*κατασπλιάδες*» τους ελασίτες και «κύριο» το μαυραγορίτη(!) «... *Ο Μαρξ έπεσε έξω... Η ρώσικη επανάσταση, ξεπέρασε όλες τις προηγούμενες επαναστάσεις σε αγριότητα...*» γράφει παραπάνω και παρακάτω. Αυτές και άλλες τέτοιες ξετσιπωτες κι αδιάσταχτες ψευτιές και απάτες γράφει ο κ. Χάρης στις «*μέρες οργής*» του που πήγαν και με τη συνηγορία της γριάς βετεράνας τ' αγώνα με τα πανηγύρια της ακαδημίας να το κάνουν «*μπεστ σέλερ*»(!) Αλλά πρέπει από «*μέρες οργής*» του αδιάντροπου συγγραφέα, να γίνει βιβλίο για φάσκελο, αποβλητέο έκτρωμα οργής του λαού εναντίον του. Όμως ποιός σοβαρός αναγνώστης και κριτής πιστεύει σε κιβδηλα κατασκευάσματα; Τι μεγάλο, σωστό κι αληθινό και γνήσιο, τίμιο και πηγαίο, έδωσε μέχρι σήμερα ο ογδοηκοντούτης τηβενούχος;

() Αριστοφάνης έλεγε: «*Τα φαύλα από φαύλες αφορμές προερχονται*».

Λογοτεχνικές συντάξεις επιτροπή και νόμος

Τις συντάξεις που δίνουν εδώ οι πάπες των επιτροπών σε λογοτέχνες και καλλιτέχνες με βάση νόμους πρόχειρους, μισοβέζικους, ελλειπειές κι ακατανόητους, δεν επιλέγουν όλους τους άξιους με αντικειμενικά κριτήρια. Όπως συνήθως στην Ελλάδα, δεν κρίνονται οι πράξεις, τα έργα και η κοινωνικά ωφελιμιστική προσφορά των δημιουργικών φορέων του πολιτισμού. Εδώ προτανεύουν οι εύνοιες, οι φιλοπροσωπιες και γενικά οι συγγενικές και φιλικές προτιμήσεις και επιβραβεύσεις και σε «*τιμητικές*» συντάξεις. Γι αυτό προκαλούνται και πολλές κατάφορες αδικίες και απαράδεχτες εξαίρεσιες. Πολλές φορές κρίνουν τους ποιητές και την ποιηση π.χ. όχι αν ο υποψήφιος για σύνταξη έχει έργο με προσωπικές του εμπνεύσεις, πρωτότυπες εικόνες κι αληθινές παραστάσεις, από την ικανότητα της δικής του δημιουργικής φαντασίας, έργο πνοής και δύναμης κι ανάλογου πηγαίου ταλέντου, είτε σε έμμετρο λόγο, είτε σε πρόζα. Παρα, κρίνουν απλά, και σε μιά οποιαδήποτε κατασκιτη στίχων, με κρίση πρόχειρη και σε ατάλαινους που μπορτί να κατακυλιώσουνε με λέξεις μιμητικές, φκιαχτούς και αβυσσάνιστους στίχους όπως σήμερα. Τέτοιους στίχους σκαρώνουν οι 3 η και οι 4 στους 5 Έλληνες (!). Τέτοιου

αποχριστιανικές στάθηκαν τυχεροί και κόλακες και καρπώνονται ανεόδινα λογοτεχνικές συνταξίες. Ενώ, συγγραφείς που δουλεύουν στο βίο τους σε χροϊκή ιστοριοφιλία και λογογραφία, που ερεύνησαν, μελέτησαν, βίβωσαν, έγραψαν, έγκυρες ερευνητικές ιστορικές και πατριωτικές και κοινωνικά υπέριμες, συγγραφείς σαν τον Πάνο Ι. Βασιλείου που δουλέψα με καρδία το λόγο, περιτριηθήκει και κωλυμένη τη δημοτική γλώσσα και του χρόνια οικιακά με το οικίο του μια συνταξιομάν σαν εντυπωσιακός εργατής έξω από συγκεκριμένα κι ακαθόριστα όρια νομοί. Μια όσα κι αν «κλαψών» τα παιδιά να τα βυζιάς η μανιά... από το βουκοεντισματά, κωκυλά δεν ιορνοούν των καματερών τ' αυτιά (!). Η αξία επιτροπή, ας ήταν να μην αφηνε έξω από τη συνταξη αυτούς τους λίγους σκαπανούς, της ιστορίας, της λογογραφίας, της έρευνας και της μελέτης, αδιέκπαιτους κι αποβλήτους σαν τον Π. Ι. Βασιλείου. Εξ τότε επιτέλους στην Ελλάδα θέ ισχύει ένα τριετούχο αδιέκπαιτο, όπως το παλιό και ο ζωγράφος Σπυροπούλας. Στη σημερινή Ελλάδα οποιος δεν αξιάει τίποτα συζητείται. Οποιος αξιάει κάτι αγνωρίζεται. Και οποιος έχω μεγάλη αξία υποκατατίθεται και ντυμαζείται 100 χρόνια μετά το θάνατό του.

Πατρωνες αλαζονες - βουδδες - φετιχ και ταμ ταμ

«Η κριτική είναι χροός κάθε επανάσταση και οι επιτροπές του λαού δεν θεωρούν τους αυτούς τους αλαθητους»

Λένιν

«Ακρωγωνιακός λίθος της επιστήμης είναι η κριτική αμφιβολία»

Μπ. Μαρξ

Στη νεώτερη κοινωνία μας, σερίσεια κι ελαφρα πράματα γίνονται. Αλλά τελευταία έχουν παραγίσει οι διάφορες, έξω από σοβαρότητα και λογική αδικίες και αντινομίες, από μερικούς που έρχεται κάποτε καιρός και μετανιώνουν. Δεν έχουν νημη οι ταλαιπωροί να θυμηθούν τις τόσες υπερβολές και γκάφες που έκαναν στο παρελθόν. Κάποιοι ιδυνοντες, μιά άμικρη περί τα ποιητικά και λογοτεχνικά ομάδα, έδωκε τις ευλογίες της κι έριξε το σύνθημα να ιδυλοποιηθεί και να αιδωλοποιηθεί ένας ποιητής που χρόνια τώρα αυτός μόνο υπάρχει στο προσηκνω γιατούς, που παλεμούνε θεωρητικά τις εξαιρέσεις και τις διακρίσεις και είναι υπέρ της ισότιμης μεταχείρησης θεωρητικά πάντοτε βέβαια... και πραχτικά δεν το αποδειχνουν. Βαράτε λιπαρόν σάλπιγγες, πιπίζες, τουρμπάτες, νταούλια, τούμπα να, και γιορτάστε τον και τιμείστε τον και δαφνοστεφανώστε τον (!) Πάνε χρόνια τώρα που ασχολούνται με τούτο το βιολί βιολάκι κάθε μερι σε προκλητικές προβολές, φιάτες και υπερτιμές. Για που το τραβάνε; Δεν κουράστηκαν οι μιάν αχυρη κι ιστήριχη προσωπολατρεία στον αιώνα της συλλογικής δουλειάς αλλού, και της υποσυναισθητικής μετριωφροσύνης; Οι τιμητές γίναν φετιχ και ταμ ταμ... και το τιμώμενο πρόσωπο αλαζονας και βουδδας. Τονε γέμισαν (δισβάσταχτες γιατούς) δόξες, και τιμές και βραβεία και λιλιά (!) τονε στολιζόνε σα νύφη παλιακή... και τονε βγάζονε κάθε γιορτή σε εμφανίσεις σιωπηλών «καρόκιστί» και δίχως τίποτε να πει ούτε καν ένα ...κίτρι κίκι (!). Τονε μυθοποίησαν και σε παγκόσμια κλίμακα δίχως σοβαρή κριτική γιατί κι η κυημένη η αυτοκριτική, η τόσο πονεμένη, ήταν «ανέκαθεν» γιά τους ρωμιούς λέξη κενή!

Μιά μορφή τέχνης βέβαια, και μιά σπουδαία η μεγάλη αξία στα γραμματα, ακόμα κι όταν μεταβάλεται σε προσωπολατρεία δεν επιβάλεται «εκ των άνω» ανιδείχεται μόνη της με τους αγώνες και τα έργα της «εκ των κάτω», από τον παράγοντα λαό, που οι σημερινοί Έλληνες ανάξιοι απόγο

νη υπερτίμων αρχαίων πρινητών, δεν τονε λογαριασιν ποτέ. Μι ο λαός μας τόσο «κυλός κι απαιτημένος» τόσο «αυκολοπιστας και παντα προδομένος» ταθείται ο κυημένος ηθισμοιστι, και παρατηρείται χροός να μελετάει έργα και να ελέγχει πράξας τιμητών και τιμημένων. Αυτή είναι; επιδημική υποβολή και μαζική ύπνεση, όπως όπως θα τη χαρακτηρίσει και ο Τολστόυ. Έλα όμως που αυτές οι υπερβολές, οι παραπροβολές, οι υπερτιμές και οι διακρίσεις, σ' ένα πρόσωπο, αποκητεύκυν τ' άλλα ταλέντα που ενκαταλείονται αβλήθητα. Παραγκωνίζονται κολλές δημιουργικές δυνάμεις, που λαού και φραζεται ο δρομος της παραπαι με προσηφιας κι εξέλιξης τους. Έτσι, καταφρονούνται οχι μόνο οι καλύτεροι γνήσιοι ζωντανά και δημιουργικοί φορείς του ταλιτσικού στη χώρα μας, αλλά μ' αυτή την πολυχρονη, περιτριηθημένη, κι αρρωστημένη ταχτική που δημιουργήσαν, σ' ένα άτομο, καλλιεργούν ίσως άθελα τους μια πτωχόρομηρη αιώνας αιώνας πίσω, σε φανατικές και νεύλους ατομολατρείες αγριών φυλών και ταμ ταμ που νύζονται από τέτοιες δολοπίες. Έχουν ζεχασά ολοτετα τη λυική δημοκρατικότητα, τη συνέχεια πάνω στο ιδεώδες της αληθινής λαϊκής δημοκρατίας των προτίων σφισαν μας προνοώνων, που τις άσφινες των ποιητών τις χαρίζαν υπεραπό αμύλλα σε διαγωνισμούς, αγώνες με σοβαρές κριτικές και ελληνόκεες επιτροπές και ποτέ δεν έχραζαν «άνωθεν» και δεν άδωναν χρισματιές; άσφινες όση αξία κι αν έχανε οι ποιητές, οι κωλοσοί αειώνη της αρχαιότητας σαν τον Αισχύλο, τον Σοφοκλή, τον Αριστοφάνη, τον Ευριπίδη κ.α. Η όσακι λαπαρόν ομάδα σημερα ισχύος υποβολής κι επιβολής του οποιου ορθαινωτικου φορέα, του το ταριβαίνει στην υπερτιμήση του ενός και στην υποτιμήση των άλλων αξίων, είναι επιρός να συνελθει απ' αυτό το μεθύσι και να 'ρθει σε μια ηχηρή λογική και ουσιαστική με τις αρχές της ητης μεταχείρησης, της οικειοσύνης και της αντικειμενικής μετρίωσης των αξίων. Και για να αποδείξει τον ψυχικό πολιτισμο της έχει υποχρέωση να τιμησει πρώτα νεκρές ηρωικές μορφές των γραμματων μας όπως είναι πολλοί που περμενώναν από τους τάφους και δεν έχουν λαλιά να διαμαρτυρηθούν, για λίγη διαδωτη ελατύτερη του έργου τους, για λίγη φημη του τίμιου ονοματός τους για ένα ταπεινό νημηόσωμο επιτέλους! Και δεν είναι λίγοι αυτοί οι προδρομικοί αγωνιστές κι ενσπαιωτές των ιδανικών του λαού μας, οι φειστήρες και δάσκαλοι του νεωτέρου πολιτισμου μας όπως π.χ. πολλοί κορυφαίοι της πρώτης πεντηκονταετίας του αιώνα μας: Γληνός, Θεωτόκης, Παρορίτης, Παλαμάς, Σικελιανός, Βαρναλής, Αγγυλάς, Κορνάρος, Παπαμαρας, Κοτζιάουλας, Πιερίδης, Ρώτας, Καρθύνης κ.α. Ας παφώνν λαπαρόν τα λιβάνια που μάψωσαν την ατμοσφαιρα με τη θεοποίηση των φετιχ και ταμ ταμ σ' ένα προσηκνω μιάς συνθηθισμένης λυρικής σπηουργίας. Ας γίνε κάποτε μιά απομυθοποίηση, σ' αυτό, γιά να πάψει κι η γεννοκτονία στις άλλες γνησιες και δημιουργικές δυνάμεις του λαού. Και νί 'ναι οχι οι πατρωνες... μα ο ίδιος ο λαός κριτής, γιατί ο λαός έχει πάντα γερό αισθητήριο και αλάθητο κριτήριο. «Πυλλών γαρ χρημάτων ο παρμα του πληθους εκαινος».

Μαργαριτάρια ενός βεντέτου

Αφού θα απολαύσετε σε τούτη την αντιπαρικήθεση ένα δείγμα νεώτερης γραφής του κ. Α. Χατζή μιά... δεινή αισθητική γλωσσική μαεστρία (!)... (λέγε φιλομυθική και κακοπροαφητική γλώσσα η και κακοποίηση της δημοτικής) ας μου συγχωρηθεί ένα αφοριστικό συμπέρασμα: Ας όψονται οι περιστάσεις, οι φευτέμποροι εκδότες και οι παγκοσμιομένοι και πληρωμένοι κοντυλοφόροι του αθηναϊκού Γύπου, που παρερμηνείουν έργα, που μυθοποιούν πρόσωπα, που φκιάχνουν σόνι και καλά συγγραφικά είδωλα για τον κακό

και το βάρος της σκηνοθεσίας, μας δίνει ένα θρυλικό Κουασμόδο απaráμιλλο, μοναδικό. Η Καρέζη κυνηγώντας πάντα μεγάλους ρόλους, σαν Εσμεράλδα, ευτύχησε. Ο Σ. Κωνσταντόπουλος με την τραγανή ειρωνική φωνή του σαν Κλοβίνος τρελάρας είναι πικάντικος και ταιριαστός. Ιδιώδης σαν εισηγητής Β. Ουγκώ ο Γ. Μιχαλακόπουλος. Χαρακτηριστικά και διακριτικά έδωσε τον τύπο του ποιητή Π. Γρηγορά ο Χ. Λακτυλίδης. Ο νέος κωμικός Σταμ. Τζελέπης απομοίωσε με αυτοκυριαρχία και χάρη το Δούκα της γουατιάς. Καλός και αυστηρός, μά και πότε πότε λίγο παράτονος ο Γ. Κυρίτσος ως Κλαύδιος Φρόλος. Πειθαρχημένα έπαιξε και ο Π. Χατζηκουτσέλης ως Φοίβος ντε Σατωπέρ. Υπέροχος ο βιολίστας Χ. Ζαραλής, κι ως τσιγγάνος τραγουδιστής ο Ν. Λαωνής. Εντυπωσιακά έπαιξαν και οι Α. Λαμπρινού, Μ. Αναστασίου Μ. Ζαφειράκη κ.α. Τα σκηνογραφικά του Β. Φωτόπουλου και τα κοστούμια της Α. Σταυροπούλου βοηθούν πολύ στην επιτυχία του συνόλου. Με πολλή ένταση στην αρχή, αλλά στρωτή και ρυθμική στη συνέχεια και η μουσική του Γ. Τσαγκάρη. Γενικά, είναι μιá θεατρική απόπειρα που πρέπει οι δημιουργοί της να δικαιωθούν και να μείνει στα θεατρικά μας χρονικά. Γιαυτό πρέπει όλοι οι θεατρώφιλοι να τη χαρούν.

Μιά υπέροχη ταινία

ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ: «Παράσταση για ένα ρόλο»

Ένα πρωτότυπο διαφωτιστικό και καλοφτιαγμένο ντοκυμαντέρ, βγαλμένο με αντικαμενική διάθεση ηθική και προοδευτική συνείδηση μέσα από τη φλογερή και θυελωδική ζωή του αγωνιζομένου για τη λευτεριά και εθνική ανεξαρτησία λαού μας. Μια ταινία ρεαλιστική σε μπρεχτική δομή, ντοκουμενταρισμένη, με καιριούς πολιτικούς στόχους και εξοχα διδαχτικά αποτελέσματα, που θα παραμείνει μνημειακή στη νεώτερη πολιτική μας ιστορία, που ακόμα σκεπάζουν τα σκοτάδια της ψευτιάς και της απάτης των εξουσιαστικών κατεστημένων, ντόπιων και ξένων. Μιά ταινία σταθμός στα κινηματογραφικά μας χρονικά. Σημαδεύει ανατομικά την αγωνιστική και πρωταγωνιστική πρωτοπορία του πολύπαθου λαού μας, από το 1910 μέχρι το 1974. Ο Βαλκανικός πόλεμος, ο εθνικός διχασμός, η ήττα και η ταπεινώση του Ελληνισμού στη Μικρασία (για να 'χουν οι Αγγλογάλλοι τα πετρέλαια της Μοσούλης). Η εξευτελιστική εκστρατεία μας στην Ουκρανία (με την αζίσωση της Αντάντ). Η εμφύλια και κυπριακή τραγωδία. Αλλά προπάντων το ανυπερβλήτο μεγαλείο της Εθνικής μας Αντίστασης (ΕΑΜ-ΕΛΑΣ) και στο τέλος πολύ ψυχαγωγική η γελοία δικτατορία των συν/ρχών. Όλα αυτά με χρονική διάταξη, και προπάντων οι σκηνές από την Εθνική Αντίσταση που ο λαός είχε γίνει για λίγο καιρό νοικοκύρης στον τόπο του... Κι έπειτα.. «διηγώντας τα να κλαίς». Ο Γρηγοράτος μας έκανε στ' αλήθεια τους απλούς κι αγνούς μαχητές της Αντίστασης να κλάψουμε με δάκρυα ψυχής και βαθιά συγκίνηση, που ζήσαμε και βιώσαμε όλα τα συνταρα-

τες καταστροφές του αγγλοαμερικανικού ιμπεριαλισμού και του δοσιλογισμού στη χώρα μας. Πολλά από τα κυριότερα πρόσωπα και πράγματα που διαδραμάτισαν ρόλους θετικούς κι αρνητικούς υφάιναν στον καμβά του ο Γ. με συναίσθηση ευθύνης για την ιστορική αλήθεια, για τα αίτια της εθνικής μας κακοδαιμονίας. Και ξεσκεπάζει, κριθεί και συγκινεί και διδάσκει με τις εικόνες, τα ταιριαστά τραγούδια, τα λαϊκά μοιρολόγια, με το λόγο και τις αφηγήσεις, την αναδρομική αντιπαράθεση των εποχών, και μαρτυρίες πολλών βετεράνων στα τραγικά γεγονότα της νέας πολιτικής μας ιστορίας. Μια ταινία, που δίνει στον σχετικά ακόμα χρωκοπημένο κιν/γραφο, κοινωνικό και διαφωτιστικό προορισμό. Έγινε με βαρύ μόχθο και θ' αποτελέσει όροσηρή πηγή για τις φλεγόμενες σαν βάτους ψυχές. Κι όσο κι αν είναι οδυνηρή καθώς εντοπίζει τη συμφορά και τα λάθη που προκάλεσαν ελεεινοί πολιτικοί ηγέτες κορυφής τότε και την ντεφιακτο επέμβαση των Άγγλων να μάς διαλύσουν και να μάς υποδουλώσουν το 1945 εκ νέου για τα οικονομικά τους συμφέροντα, το έργο ζετυλιγεται σαν ζωογόνος ήλιος που θερμαίνει και φωτίζει που διορθώνει και παραδειγματίζει. Μας δίνει ανώτερα βιωτικά διδάγματα όπως ήθελε και ο Πολύβιος.

Α.Μ.

Θέατρο «Σμαρούλα»

Στο θέατρο «Σμαρούλα» ο Γιώργος Κωνσταντίνου, εγκαινιάσει για τη θερινή σαζόν μια πολύμοσθη πολυδάπανη και λοκιαστική μοντέρνα επιθεώρηση τύπου «Ντισκο Μουσικαλ» με τίτλο «Σούπερ άνθρωποι και απλόια Ο Γ. Κωνσταντίνου σαν θασαυρχής και πρωταγωνιστής, αναλώνεται σ' έναν κεντρικό ρόλο ταξιδιώτη. Αλλά, και όλοι οι συνεργάτες που τον ελαισιώνουν παίζουν χαρακτηριστικά και μπριοζικά, με πρώτο και καλύτερο τον εξαιρετο κωμικό Γιοάννη Μεγαλοπούλο στις πολύ πικάντικες εμφανίσεις του. Πενήντα συνολικά ηθοποιοί που γεμίζουν την πολυδάπανη

μοιρσ λαό μας.

Διαβάζουμε λοιπόν στο «Αντί» (τεύχος 123 του Απρίλη) ένα απόσπασμα από ανέκδοτο μυθιστόρημα του «πολύκροτου» πιζογράφου Α. Χατζή που οι διαφημίσεις των επιτείδιων εκδότων και των ανίδειων «κριτικών» τον έκαναν βεντετο «μεγάλο» και «τρανό», και μεταφέρουμε εδώ λίγες διγματοληπτικές λέξεις και φράσεις γιά το «αμ έπος αμ έργο»:

Ο θειος Πολυκράτης από την Ουγκάντα (μυθιστόρημα)

(αναδδρομικές τινες σελίδες εκ του Πανθέου του ελληνικού λιμπρο ντόρο)

(Παρενθεση ηγουν ιντερμέδιο)

Αυτοί είναι τίτλοι και υπότιτλοι. Ιδέστε και λίγα μαργαριτάρια από τη χρήση της δημοτικής, την τεχνική και την αισθητική του λόγου στο νέο του μυθιστόρημα. Πρώτα καμαρώστε μιά υπερβολική χρήση μετοχών:

«στριγγλιζοντας, αγκομαχώντας, και σταματώντας» και λίγο παρακάτω πάλι: «δυστυχώντας, κρωωνοντας, διψώντας και πεθαίνοντας σωρηδον».

Σάς φαίνεται όμορφη σύνταξη; «καταστρεφονταν... και απλωνόνταν» ενώ τό σωστό στην εύκολη τέλεια και γλυκόνχη αισθητική προφορά είναι:

καταστρέφονταν (πληθ.) η καταστρεφόταν (ενικ.) απλώνονταν η απλωνόταν. Τί το θέλει εκείνο το περίσσιο ν που το κάνει ντ; Άλλες λέξεις ρέουσας η καθαρεύουσας που πλέκει ανάμεσα σέ δημοτικές π.χ. «πλείστον, εορτών, σωρηδον, παρόον, ... πού 'τανε» κ.α. Τούτη βέβαια η τελευταία το «πού 'τανε χτυπάει στ' αυτιά σε άλλη έννοια. Αλλά εκείνο το «πλείστον» γιατί να μη γράφεται από τον και γλωσσολόγο κ. Α. Χατζή «περισσότερο» ή «πιότερο»; το «εορτών» γιατί όχι «μορτών» κ.ο.κ.; Χώρα κι ένα εξωπραγματικό στοιχείο που γράφει ότι πήγε λέει περίπατο στους φούρνους της Αθήνας και βρήκε «τους φουρνους χωρίς Ηπειρώτες» που θυμόταν από τα παλιά. Εμείς θα του λέγαμε πως και σήμερα δεν υπάρχει φούρνος στην Αθήνα και στον Πειραιά με δίχως Ηπειρώτη.

Ένας αγιατολάχ = σουπιά της πειραιώτικης ποεταστρίας

Ένας ποέτας του μάγγικου Πειραιά του φτηνού σουλιταρισματος στα γραμματειακά σωματεία με όψη φραγκοπαναγιάς αγιοφανού ρικη, με μαλακόλογη προσποίηση και μειλίχια υποκρισία, σαν σουπιά με μπόλικη μελανοφωρμακιά ουσία... τελευταία πολυ ιδρώνει ο καφερός καθώς έγινε στέλεχος τής Β.Ε.Λ. και πάει ταξιδόκια... Μπαίνει και σε επιτροπές δίνει βραβεία και σε φίλους... Φτύστε τον μη βασκαθεί

τον αγιατολάχ χαιμοφαίνι της πειραιώτικης ποεταστρίας. (Αγιατολάχ βέβαια θα ειπεί άγιος του θεού). Αλλά εδώ μετατρέπεται και σε αγιατολάχ του θεϊκού ατομικισμού και συμφεροντολογισμού. Ένας αγιατολάχ χωρίς επανάσταση και χωρίς οπαδούς, με λίγη στιχοναυτία, αλλά με αρκετή αποκριατική δίπλωματία, κολακεία και μασκοφορία... αδικήθηκε ο καημένης πο'χει τ' όνομα του γερανιού πουλιού... έπρεπε να 'χει του όρνιου του αρπαχτικού. Να λέγεται δηλαδή από γεράνιο πουλί γεράκι... γιατί κατέριψε ρεκόρ και στον τεμενά και στην κολοτούμπα μπροστά στους αγάδες Π. Χάρη και Αθανασιάδη για ένα έστω και Γ' βραβειάκι πρόπερσυ (!) Έπειτα δεν περιορίζεται στα καθήκοντα της Ετ. Γραμ. Πειραιώς... τελευταία, αλωνίζει και τη λογοτεχνική Αθήνα... Μασαλά (!)

Κι ύστερα σου λένε τι ρίχτης και τι μπήχτης σου 'ναι ο Πειραιάς... γαιντό άλλωστε κωιχέται και ο ντούρος αρχιερές φρυδάς (!)

«Διεθνής φήμη» και κοπανιστός αγερας (!)

Ένας ξένος μικρογραφίδας «ονόματι» Κοτσέτι όπως τον παρουσιάζει ο πολύς Κ.Σ. στα «Νέα» στις 28 5 79 «αναφέρεται» σι απόψεις της Μαρίας Παπαδοπούλου δαλαϊλάμισσας της παρακριτικής εκεί, πως ο Κροτσέτι γράφει γιά την Ελλάδα χωρίς να βλέπουν την αντίφαση: «Ένα εθνος 9 εκατομ. ατόμων του οποίου το μεσο μορφωτικό επιπεδο απέχει ακόμη πολυ απο κείνο των πιό προχωρημένων ευρωπαϊκών χωρων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την διάδοση της κολτούρας που εκφορξεί».

Και αφού εντοπίζει την καθυστέρησή μας και το μειονέκτημα της γλώσσας, πως αντιφάσκει παρακάτω με τόση άγνοια και γελοία γκάφα πως οήθεν μερικοί συγγραφείς κι ανάμεσα σ' άλλους και οι: Σινόπουλος, Αναγνωστάκης, Βρεττάκος, Χατζής, Ταχτσής κ.α. έχουν κερδίσει τη διεθνή φήμη;

Γελάτε κότες (!) Με τι γλώσσα λοιπόν κερδήθηκε αυτή η «διεθνής φήμη» κατα την Μ. Παπαδοπούλου βέβαια τον Κροτσέτι και τον Κ. Σ. που κάνουν κρότο με κοπανιστό αγέρα και σηκώνουν μπουρμπουλήθρες στη στάγχη (!)

Λοξες και Λωξάντρες

«Γι διαβάξει η Ελλάδα»; Ρωτάει το «Διαβάζω» και απαντάει το ίδιο.

«Λωξάντρα» και κόντρα «Λωξάντρα» (!)

Γιατί; Λόξα έχουν οι ρωμιοί αναγνώστεις;

Και τι λιν' αυτό το μειράκι βιβλιαράκι.

με ντοκουμέντα και μαρτυρίες. Αυτοβιογραφικά και άλλα στοιχεία που φωτίζουν πολλές πτυχές από τον πόλεμο του Σαράντα και την αντίσταση και διαφωτίζουν με αδιάσειστα επιχειρήματα πολλές ιστορικές αλήθειες πάνω στον πατριωτικό κι απελευθερωτικό ρόλο του ΕΛΑΣ και στον καταπύσιμο και προδοτικό των ταγμάτων ασφαλείας. Σπαρταριστές κι ολοζώντανες τραγικές εικόνες από μάχες στο Τεπελιόπου ο ίδιος ανδραγαθήσε! Εικόνες φρικτές και συγκινητικά ολοκαυτώματα. Οι γραφές και περιγραφές του Κατσίμπα, αιχμαλωτίζουν τον αναγνώστη, διδάσκουν και λυτρώνουν· γιατί είναι μιά τίμια καταθεση με αληθινά διαμάντια ιστορίας και τέχνης στο αναγνωστικό θησαυροφυλάκιο του λαού και του έθνους, και στη ματωμένη και τίμητη Αντιστασιακή μας Λογοτεχνία.

ΕΜΒΕΡ ΧΟΤΖΙΑ «ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ» Ένα νέο έργο του ερωστα του Αλβανού ηγέτη γραμμένο και εκδομένο στη γειτονική μας χώρα μέσα στα 1978, μεταφρασμένο και τυπωμένο στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Πορεία» Σολωνός 77 Αθήνα σελ. 325. Ένα βιβλίο που εκθαύμαζε την εργατική τάξη και κείθει για το αλαθητό της επανάστασης της. Καυτηριάζει την ταχτική του ομορτισμού και του ρεβιζιονισμού, του ευρωκομμουνισμού, της ειρηνικής συνύπαρξης και του «τρίτου κόσμου». Εντοπίζει τα πολιτικά ιδεολογικά και επαναστατικά προβλήματα όλων των λαών. Στιγματίζει την κινεζική προδοσία για το αγκάλιασμα της Αμερικής και τη στενή συνεργασία μαζί της ενάντια στους λαούς που απελευθερώνονται από τα νύχια του ιμπεριαλισμού και στη Σοβ. Ένωση. Ένα βιβλίο βασισμένο στον αταλάντευτο Μαρξισμό Λενινισμό Σταλινισμό, που αναλύει με σαφήνεια τις σχέσεις των μεγάλων δυνάμεων και των επαναστατημένων λαών. Ξεσκεπάζει και αποκαλύπτει σε πλατιά διάσταση όλη τη βρώμικη συνεργασία Κινέζων ηγετών και Αμερικάνων και έγινε και προφητικό των επιθετικών ενεργειών της Κίνας κατά του Βιετνάμ.

ΔΙΟΝΥΣΗ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΥ «ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ» Σελ. 60, Παρισις '76. Στα μεγάλα και πανανθρώπινα ιδανικά: τη λευτεριά, την ειρήνη και την αδερφοσύνη που αγωνίζονται οι λαοί της γης να κάνουν κτήματά τους (και δεν τους αφήνουν τα λίγα ανθρωπόμορφα τέρατα των πολεμικών βιομηχανιών

του ιμπεριαλισμού) σημαδεύουν οι στοχαστικές ιδέες, διαπιστώσεις και αξιώματα του ποιητή διαπρύσιου κήρυκα της αγάπης Δ. Κουλεντιανού. Αυτοί είναι οι στοχοί του. Εξυμνεί τους ηρωισμούς που πολεμούν το ψέμα, το μίσος, την απάτη. Το βιβλίο του αυτό είναι γεμάτο ρεαλιστικά και νεοφιλοσοφικά σποφθεγμάτα, αποσταγμένες εμπειρικές σκεψεις γύρω από τη ζωή, τον έρωτα, το θάνατο. Είναι βεβαία επηρεασμένος από πολλούς φιλοσοφούς. Όμως λέει πολλά από την πραχτική αντίληψη στη ζωή, και δίνει τις δικές του διαστώσεις, ακόμα και στην αρνητική θεώρηση των μεταφυσικών ιδεών, που βγαζει και συμπεραίνει ή απαιτεί και καταξιώνει κανόνες στη δική μας εποχή και κοινωνία.

ΜΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΥΣΟΥ 1) «ΧΝΑΡΙΑ ΣΤΟ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ» Κέδρος 79, σελ. 70 και 2) «Τα τραγούδια της Αριάδνης η τα τετραδία της Μαγίας Μαρίας» σχ. τσεπής σελ. 63 Αθήνα '79.

Αναρωτιέται κανείς, τι θα γινόταν οι πιο πολύ ευαίσθητοι άνθρωποι, αν δεν υπήρχε η παρηγορήτρα, η κοιήση! Μέσα στην τόσο ψυχρή και διαλεχτική ζωή μας, η κοιήτρια γίνεται ηρωίδα ενός ακρατού ιδεαλισμού της. Και στα δύο βιβλία της που έχουν την ίδια σχεδόν από πλευρας περιεχομένου ενωτική και συμπυκνωμένη ουσία, κυριαρχεί μια πασχούσα εσωστρέφεια κι ένας δυναμικός υποκατεμενισμός. Ένας βασανιστικός πόνος φλογίζει την καρδιά της. Είναι ο πόνος της αγάπης, της ανησυχίας και της αγωνίας για το ίνδαλμα της. Σ' όλους τους στίχους της αποσταζει την πίκρα και την αμφιβολία της, για την προδοσία του ιδεώδους της, του έρωτα της. Στιγματίζει έτσι με απώλεια εμπιστοσύνης τον αντιφατικό άνθρωπο τον υποκριτή που προδίνει το ιδανικό και το απόλυτο. Έτσι, εκθέτει τα ανισόρροπα αισθήματα από το μερικό στο γενικό, και σαρκαζει το κεζό ξηρό και υλιστικό άτομο της εποχής μας. Όλη η ποιήση τούτη είναι μιά ελεγεία στον ψυχικά χαμένο της έρωτα. Όμως είναι μιά γνήσια και δυναμική ποιήση που φλεγεται χωρίς να καιγεται. Η καλή και γνωστή ποιήτρια αυτοκυρπολεί την αγνή ψυχή της και γίνεται μαρτυρας για το ιδανικό της θαυμαστό παράδειγμα.

ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΓΑΛΑΝΗ «ΠΟΙΗΜΑΤΑ» Σελ. 80 Ιωλκός Αθήνα '79. Ένα δεύτερο ποιητικό βιβλίο του νέου ποιητή, που προχωρεί ακαθεκτα με το γαρό του Πήγασο. Απλος αυθορμητος και αβασάνιστος στην τεχνική του.

Λογοτεχνία και λογοτεχνες

Μιά επιστολή στον δ/ντή μας και στο «Ελ. Πνεύμα» του διακεκριμένου Αλβανού Συγγραφέα
Αλέξη Τσάτση

Αγαπητε μας φίλε Νάλαμα

Σας γράφω στα ιταλικά, γιατί, αν και μιλάω σχετικά καλά τα ελληνικά, στο γραμμο κωπώ λάθη, γιατί δεν ξέρω και καλά τη γραμματική. Από τη όλη σας, περιοδική επιθεώρηση, έχω μάθει πως ξέρετε ιταλικά.

Τι γίνεται λοιπόν; Βλέπω δουλεύετε υπερβολικά, και δουλεύετε πολύ καλά. Χαίρομαι με πολύ χαρά και ευχαρίστηση το ζεστό σας γράμμα. Μετα πήραμε και τα βιβλία σας. Σας ευχόμαστε καρά πολύ αγαπητε μας, Νάλαμα. Στο όλο σας, περιοδικό, δημοσιεύονται πολλά κριμινάκια που μας είναι πολύ ενδιαφέροντα. Πατώ ακόμα, ερχομαστε σ' επαφή με τους λογοτεχνες και τη λογοτεχνία σας, με τα προβλήματα σας. Έτσι, γνωρίζουμε την παραγωγή των κριμινάκιών σας, αλλά, προσπαθώ κι αγωνιζόμαι να γνωρίσω και να γίνωω της ελληνικής λογοτεχνίας, τη λογοτεχνία ενός γειτονικού λαού. Έτσι γνωρίζω καλύτερα το πνεύμα του και την ιστορία του. Μέχρι τώρα έχω μεταφράσει λίγα, όπως, π.χ. ποιήματα της Ρ. Νικολή, του Δ. Παπα του Β. Ρωτα κ.α. τον τελευταίο καιρό και μια συλλογή του Ι. Λεβαδίτη. Θα διαβάσω και τα όλο σας βιβλία. Πήρα από μια βδομάδα, μελέτησα το έργο σου «Να ποίσα ειγ' η 4 μερτα η». Είναι γραμμένο πολύ ωραία, με πάθος, με αγάπη για το λαό, και με μεγάλη περιφύηση σ' αυτήν, την αυθεντική τους λαούς, τα υποφέρουν. Ίσως, θα δημοσιευτεί και στην αλβανική γλώσσα... Το ελληνικό, θα φάω επίσης να βρω απ' τα όλο σου βιβλία και κάποιο άλλο έργο καταλληλό, για μας. Έμεις, δημοσιεύουμε όλα εκείνα που βοηθούν στην ολοκλήρωση του Σοσιαλισμού στον τόπο μας, που βοηθούν το λαό να διαπαιδαγωγείται με την αγάπη για την πατρίδα, για τους άλλους λαούς, και κόλλεμου για τη λύτεριά τους, και για τη διαμόρφωση μιας νέας συνείδησης, κ.α. Η λογοτεχνία και οι τεχνες για μας, όπως διαβεβαιώνετε κι εσείς, στο περιοδικό σας, πρέπει να είναι στην υπηρεσία του λαού που δουλεύει και δημιουργεί. Οι όλοι μας συγγραφείς και καλλιτεχνες, είναι παιδιά του λαού, ζουν μαζί με το λαό, βρίσκουν τη όλη τους, εμπειρία στο λαό και την επιθεώρηση της πτοής του λαού. Να, π.χ. αυτές, τις τελευταίες, μερες που χτύπησε και τον τόπο μας, μια θλιψη και ολιση, πολλοί συγγραφείς και καλλιτεχνες, έχουνε παύει στο μέρος, αυτό να δουλεύουν και να ιδούν κι ύστερα να γράφουν στα περιοδικά και στις εφημερίδες. Έτσι αγαπητε μας Νάλαμα, το καταλαβαίνω πως συμφωνείτε με όλα αυτά. Σταματώ εδώ, και στο μεταξύ σου στείλω όλο μου ποιήματα μεταφρασμένα στην ελληνική (το ένα από το 1938). Η Είωση των Συγγραφέων και των Καλλιτεχνών, θα σας στείλει κι ένα περιοδικό αλβανική, λογοτεχνίας στα γαλλικά, όπως, επίσης, και επιθεώρηση και εφημερίδα στην αλβανική γλώσσα. Θα είναι καλά να ετισχούμε τη όλη μας ειλικρινή φίλια. Σας στέλω κι έναν καταλόγο τίτλων άλλων βιβλίων που ετισχούμε από το όλο σου περιοδικό και μου χρειάζονται, που είναι απαραίτητα. Στείλε μου ελέγχα που μπορείς, χωρίς να ζοδέυεις. Περιμένω γράμμα σου και θα σου ζαταγράψω.

Με αφορμή αγκυλισματι

ΑΙ.Ε.Σ. Σ.Α.Σ.Ι

1 φεβρουάριος 20 4 79

- Έχει πρωτοτυπία;
- Σκέτη κοινοτοπία.
- Έχει μυστορία;
- Κολοκίθια με ρίγανη.
- Έχει κάποιο μήνυμα καινούργιο;
- Αστεειύστε; Τι μήνυμα μπορεί να δώσει μια συγγραφέας όταν γεννιέται στα εκατό της γκόνια;

- Εδώ φίλε μου στην κοινωνία της βαθιάς κρίσης της λογικής, ηθικής και οικονομικής, και οι κορδές της αλεπούς γίνονται γλυκοκατάτες και του διαβόλου οι κριμινάκια γίνονται χαμόγελα (!) Κι όταν δεν είσαι τίποτα ή και μέτριος, γίνεσαι «μπεστ-σέλερ με το κριμινάκιό σου», την απατηλή διαφήμιση και την υπερβολή, και με το μεζαχτά, ρίχνεις στάχτη στα μάτια των αφελών

- Μα το περιοδικό «Διαβάζω» είχαν κι οι «αυτοβλέψεις» έκανε γκάλοκ σε 20 βιβλιοπωλεία και διαπίστωσε ότι η «Λυξάντρα» είναι μόνωση μεσο-σελέρσο (!)

Όταν «ακούνε λάχανα στους πατέρες, κινάνε μάνες και θυγατέρες»... και τρέχα-γύρευε ύστερα να κάνει σωστή διάγνωση ο καθένας που τον εξαχρείωσαν και τον συνήθισαν να βλέπει το μαύρο = άσπρο και το άσπρο = μαύρο (!) Κι ύστερα ποιός διαβάζει το «Διαβάζω»;

- Αυτοί που το γράφουν... και λίγοι ελίτ της αθηναϊκής μόδας.

- Ποιό;
- Τα τάνκς δεν τα είχε;
- Και βέβαια.
- Ε από που λοιπόν θα έρχονταν τα τάνκς; Όταν έχεις μιιά κατάσταση δσομένη... έχεις ανάγκη να κάνεις επιλογή τυράννων; Ή φοβάσαι μη χάσεις τις αλυσίδες σου που έλεγε κι ο Λένιν; Άρα ο Καραμανλής ήταν ο μόνος ευνοούμενος και των «συμμάχων» το '74.
- Κι οι άλλοι ηγέτες τι έκαναν;
- Μαγέφτηκαν όλοι από τα φριόδια του, όπως οι σιαπτο-ιωαννικόκοι το 45 μέθυσαν από τον καπνό της πίτας και του πούρου του Τουρτσιλι(!)

- Τον είδες το θρασύτατο κρέα φειούδαρχη από την Αιόνηφ;

- Για ποιόνε λές το Στρασιπιάκη;
- Μάλιστα.
- Ναι τον είδα μιιά μέρα πο 'τραψε αμέριμνος κι απε ρυθρίαστος σ' ένα εστιατόριο της Αθήνας.
- Και γιατί ήταν αμέριμνος;
- Γιατί... τα ματρώσκυλά του, στα φειούδά του, έκαναν κι εκείνα λαιμαργο Πάσχα πάνω στις τρυφερές πορθέρες σάρκες της μοναχοκόρης δικηγόρινας Αδριανού!...
- Και δεν καταδικάστηκε ο παπάς;
- Πώς!... όσο τιμωρήθηκαν τα δαγκώματα και τα κοψίματα ρογιών, κι όλα τα άγρια σουλιτασάριαματα του Στυλιανού(!).

- Τι έγινε στην Ιταλία;

- Κλαφτα Λαριλάμπι!
- Γιατί;
- Να, ο υποαρχής εσωτερικών Ρουσσό, έκαπε απολογησινό της χρονιάς: «Νεκροί 120, τραυματίες 300, απόπειμες κη:αλυσης της Ιταλικής δημοκρατίας 4.000, διάφορες ελίτρε μισοτικές προκηυσεις 120. Και κατασχεθήκαν από την αστυνομία 61.1111 όπλα κατέ είκοις, και από κάθε χείρα τρομοκρηιτών 2.1111 όπλα τον τελευταίο χρόνο και 2 τόννοι εκρηατι κές ύλης...».
- Πω ρω! Και οι εκλόες, τι έβγαλαν;
- Τα ίδια και τα ίδια, μιιά τρυπα στο νερό(!)
- Τισος.

- Δε μου λές κ. Μαλλούφα, τι αρέπιε ο Ντατ το Αμίν;

Μάλλον θέι τον κριθεί ο φίλος του Καττάφι κ. Τζο μιλά.

Αλλά και τ' αυτιά του είχε παραγγείλει απ' όλους της ευκοκής και ήταν στην Ουγκάντα, να του τ' παρ πεσκέσι στις δικαίκες οι τελευταίοι πιστοι του δήμοιο και όλοσφιν, να πιεί το αίμα τους και να του τα μαγειρέψουν για φαί... τι απέ,νιναν; Και του τη βρήκε αυτή τη μοδα ο τριλοδοκτάτο ρις;

Δεν τριφτάσι ο ακωκωής να τα χαρεί. Επειδή ήταν κι αυτος αυτοκινηλατημένος σουλά:ανης της μαυρης Ηλεκμο και «αρχηγος και κροεός, πάσης της ανθρωπότητας» (!) την μοδα την είχε μμηρήι από τον Ηριόδη, από τον Γαμερλα να κι από τον σουλιάνο Μιχμούτ, που είχε παραγγείλει στοί Κιουταχη το 1826 στο Μεσολόγγι να του παει μετά τη συντριμή των εκει ημ:ηκίων Ελλήνων, τρισήμιση χιλιάδες αυτιά μί:χι όωφο νίκης(!)

Ηλιαδη και ο Αμίν δεν συμβιβαζόταν με λιγότερα;

- Ασικαίως όχι, γιατί τα τόσα αυτιά των ουγκαντικω λευκών, ήταν πολύ λι'γα για τη θηλέστια και τρανοβάρες η κοιαιά του% αρχικανίβαλου(!)
- Μα κι αι μερικά αυτια ήταν μεγαλύτερα θει τα χαμηκίσι, θει τα χόνικη;
- Πόσο μέγαρα αυτιά βρέ αδερφέ, σαν του δικοί μας του Παπαληγούφα;
- Όχι, καλέ, οι παπαληγούφικες αυτάμες δεν είναι

απθρο:επι αυτι... είναι λα:πινς της Απθροδουτίρας!

Λα χι γα, μπριήμ σου απί Τζαμάλ, έγγιες και ποιη:η, μ' αυτη τητ κυρωκοκιση σου.

- Και βέβαια ποιητής εκ του προχτίρου με τη μορφη του Νταττά Αμιν του χαϊφου(!)

- Τι έκανε ο κ. κρυθκυπουργος για να σωθει από το οικονομικό χάος και τον κληθωρισμό που καλπάζει σαν τ' αθηνιασμένα μενεκκια άλογα στα καλιά λιβαδοτόπια;

- Πήρε τη χρυσή του εφεδρεία το Μησοτάκη!

- Ε, και Κρις και μπριτζ(!)
- Μα πως μιλάς έτσι;
- Ε, και τι έκανε κι αυτός ο κρητικαρος;
- Μα ξέρεις τι πα να πεί Μησοτάκης;
- Μήτσος και Τάκης.
- Όχι βρε μπουμπούνα.
- Τότε... Μήτσος και τάκας-τάκας η Μητσος και τράκα-τράκας
- Αίσχος φίλε μου, να μη μπορείς να καταλάβεις ότι: ακόμα κι απάνω στη μεγάλη μύτη του να μας φορτωθεί, μας βγάξει από το οικονομικό πέλαγος εδώ, μας περνάει χωρίς να βραχούμε στη Φαλκονέρα και στο κρητικό πέλαγος και μας βουτάει ίσια για ανώμαλη προσγειωση στο ναράγγι της Σαμαριάς.

- Τώρα ούτε κατάλαβα τι λές μου τα 'κανες μούσκεμα... αντί να με φωτίσεις τι θα πεί στα σωστά και στα γερά Κώστα Μησοτάκης.

- Άιντε ρε να σου πω και θα φριξεις από ήκυμασμό, τι ειπε γ' αυτόν ο Κλής ο Βενιζέλος (θεός σχωρεστον).

- Τι ειπε;
- Να, ότι: ο Μησοτάκης, μπορούσε να γίνει δευτερος Λευτέρης Βενιζέλος με το πνεύμα 'φούιας' που κατέχει! Αλλά...

- Τι αλλά;
- Να, του λείπει το ανάλογο ήθος του πατέρα του Κλή.
- Δηλαδή;
- Τι δηλαδή: Αν αφθεί ο Μησοτάκης: είχε πεί ο Κλής-σε συναλλαγές και ξεκουλήματα... δεν διστάζει κι εμάς και την Ακρόπολη ακόμα να μάς ξεκουλήσει(!)
- Αμάν μ' έπιασε ντελίριο!

Κερδή και υπερκερδή

Έγραφε πριν διευρυνθεί και υπουργοποιηθεί ο κ. Θ. Κανελλόπουλος στο «Βήμα» στις 3 Ιουίλη '77:

2. Δεν γνωρίζουμε ποια είναι τα κερδή των ξένων Τραπεζών που όρουν στην Ελλάδα. Εκαινο που είναι γνωστο είναι ότι στην Ελλάδα ο αριθμος των ξένων Τραπεζών είναι μεγάλος, η σε σχέση του αριθμου των Τραπεζών σιτων προς τον αριθμο των συχωριων εμπορικων τραπεζών είναι 240% εναντι 15,3% στις κυριότερες ευρωπικες χωρες. Ο αριθμος επισης των υλοκαταστημάτων τους στην Ελλάδα βρίσκεται σε πολύ ψηλότερη αναλογία σε σχέση με τις κυριότερες ευρωπαικες χωρες. Το σπουδαιότερο είναι ότι οι Τραπεζες αυτες απορροφουν τις ελληνικες αποταμιευσεις, τις εκμεταλλευονται χωρίς ελεγχο και λογοδοσια και τελικα δεν υποχρεώνονται να δημοσιευουν εκθέσεις και ισολογισμους περιορίζοντας δε σε δημοσιευση λογιστικών καταστασεων. Έτσι κπνις δεν είναι σε θέση να γνωρίζει που ακριβώς διατι

Δύο επιστολές που μαρτυρούν τις παράνομες και τα πάθη, τις ανισορροπίες και τις αντιφάσεις του πνευματικού πατέρα του Χίτλερ που με τόση βαρβαρότητα σφαγίασε την ανθρωπότητα στο Β΄ Π. Πόλεμο.

Μεταφράζει ο Ντίνος Κούγκουλος

Στόν Φράντς Όβερμπεκ Ράπαλλος, 25 Δεκεμβρίου 1882

Αγαπητέ φίλε, ίσως να μην έλαβες το τελευταίο γράμμα μου. — Αυτό το τελευταίο δάγκωμα της ζωής, ήταν το σκληρότερο, το οποίο μέχρι τώρα μισούσα, και είναι ακόμα δυνατό σ' αυτό επάνω να πνιγώ. Στις ατιμωτικές και γεμάτες βάσανα αναμνήσεις αυτού τού καλοκαιριού, έχω υποφέρει σά σε παραφροσύνη — οι υποδείξεις μου στη Βασιλεία και στο τελευταίο γράμμα μου, αποσιωπούσαν πάντα το ουσιωδέστερο. Είναι μιά διχόνοια αντιθέτων παθών εκεί μέσα, που αδυνατώ να διανοηθώ. Αυτό θα πεί: τεντώνω όλα τα νεύρα της υπερνίκησης — αλλά έχω ζήσει πάρα πολύν καιρό στη μοναξιά, και έχω απ' το ίδιο μου το λίπος αποζηήσει, τυραννισμένος τώρα στά ίδια μου τά πάθη, περισσότερο από κάθε άλλον.

Θά θελα μόνο να κοιμηθώ! — Αλλά οι δυνατές δόσεις των υπνωτικών βοηθούν το ίδιο λίγο. όπως οι έξη μέχρι οχτώ ώρες περίπατο που κάνω.

Εάν δεν ανακαλύψω την αλχημιστική — Τέχνη — κι απ' αυτήν ακόμα την κοπριά, χρυσό νά κάνω, διαφορετικά είμαι χαμένος. — Έχω να αποδείξω εδώ την ωραιότερη ευκαιρία, ότι όλα τα συμβάντα είναι χρήσιμα, όλες οι μέρες άγιες κι όλοι οι άνθρωποι είναι θεϊκοί!!!

Όλοι οι άνθρωποι θεϊκοί. —

Η δυσπιστία μου, είναι τώρα πολύ μεγάλη: αισθάνομαι α' όλα, ό,τι ακούω, περιφρόνηση ενάντια μου. — π.χ. ακόμα τελευταίος από ένα γράμμα τού Ρόντε. Ορκίζομαι, ότι αυτός, χωρίς την περίπτωση των παλιών γνωριμιών, θα επέκρινε εμένα και τους σκοπούς μου κατά τόν πιο προσβλητικό τρόπο.

Από χτές έχω ήδη επίσης διακόψει την αλληλογραφία με τη μητέρα μου: δεν μπορούσα πλέον άλλο ν' ανεχτώ, και θα ήταν καλύτερα, αν είχα από καιρό πάψει να υπομένω. Κατά πόσο τώρα ενδιάμεσα οι εχθρικές κρίσεις των οικείων μου αρπάχτηκαν νά με δυσφημίσουν — ήδη, θέλω πάντα ακόμα καλύτερα να ξέρω, παρά να υποφέρω σ' αυτή την αβεβαιότητα. —

Η σχέση μου με την Λού βρίσκεται στις τελευταίες οδυνηρές επάλξεις: έτσι πιστεύω τουλάχιστο σήμερα. Αργότερα, εάν υπάρχει ένα αργότερα, θέλω να πώ μια λέξη γι' αυτό. Συμπόνια, αγαπητέ μου φίλε, είναι ένα είδος κόλασης — αυτό θα 'λεγαν επίσης και οι οπαδοί του Σοπενχάουερ.

Δε σε ρωτώ: «τι οφείλω να κάνω;» Μερικές φορές σκέφτηκα νά νοικιάσω ένα δωματιάκι στη Βασιλεία, να σας επισκέπτομαι μια εδώ μια εκεί, και να ακούω πανεπιστημιακές παραδόσεις. Μερικές φορές πάλι, σκέφτηκα το αντίθετο: τη μοναξιά και την απάρνησή μου, μέχρι το τελευταίο σημείο να εξαντλήσω και —

Ήδη αυτό τρέχει το δρόμο του! Αγαπητέ φίλε, με την αξιοσέβαστη και έξυπνη γυναίκα σου — μου είστε ακόμα το τελευταίο, σταθερό, μεγέθους πέλματος έδαφος. Παράξενα!

Εύχομαι να 'στε καλά!

Λικός σου Φ.Ν.

Στη Μαλβίντα φον Μάυσενμπουγκ Ροζενχύγκελ, 12 Μαΐου 1887

Αξιότιμη φίλη. Ασυνήθιστα! Αυτό που εκφράσατε τελευταία με τόση καλωσύνη, σα να μην έπρεπε να είναι τώρα για μας τους δυο εύφορο και αναψυκτικό, ν' ανταμώσουμε τις δυο μοναξιές μας πάλι μιά φορά, και να μετατοπίσουμε στο αμέσως επόμενο εγκάρδιο μέρος· αυτό έχω σκεφτεί ο ίδιος αρκετά συχνά τον τελευταίο καιρό κι αναρωτιόμουν: Ακόμα ένα χειμώνα με Σάς μαζί, ίσως ακόμα να μας καλοσωρίσει και να μας περιποιηθεί πάλι απ' την Τρίνα. — αυτό είναι στην πραγματικότητα μια εξαιρετική δελεαστική ελπίδα και προοπτική, που δεν μπορώ να Σάς πω αρκετά ευχαριστώ! Καλύτερα ακόμα μια φορά στη Σορρέντ (δix και τρις το καλόν έλεγαν οι Έλληνες: «όλα τα καλά δυο και τρεις φορές!») Ή στο Κάπρι - πού θέλω να κάνω πάλι Μουσική για Σάς, και καλύτερη από τότε: Ή στο Αμάφι, ή Καστελαμάρε. Τελικά ακόμα και στη Ρώμη (παρόλον ότι η δυσπιστία μου ενάντια του ρωμαϊκού κλίματος και των μεγάλων πόλεων γενικά, στέκεται σε γερά θεμέλια, και δεν είναι εύκολη να ανατραπεί). Η

Δύο επιστολές που μαρτυρούν τις παράνομες και τα πάθη, τις ανισορροπίες και τις αντιφάσεις του πνευματικού πατέρα του Χίτλερ που με τόση βαρβαρότητα σφαγίασε την ανθρωπότητα στο Β' Π. Πόλεμο.

Μεταφράζει ο Ντίνος Κούγκουλος

Στόν Φράντς Όβερμπεκ Ράπαλλος, 25 Δεκεμβρίου 1882

Αγαπητέ φίλε, ίσως να μην έλαβες το τελευταίο γράμμα μου. - Αυτό το τελευταίο δάγκωμα της ζωής, ήταν το σκληρότερο, το οποίο μέχρι τώρα μισούσα, και είναι ακόμα δυνατό σ' αυτό επάνω να πνιγώ. Στις ατιμωτικές και γεμάτες βάσανα αναμνήσεις αυτού του καλοκαιριού, έχω υποφέρει σά σε παραφροσύνη - οι υποδείξεις μου στη Βασιλεία και στο τελευταίο γράμμα μου, αποσιωπούσαν πάντα το ουσιωδέστερο. Είναι μιά διχόνοια αντιθέτων παθών εκεί μέσα, που αδυνατώ να διανοηθώ. Αυτό θα πεί: τεντώνω όλα τα νεύρα της υπερνίκησης - αλλά έχω ζήσει πάρα πολύν καιρό στη μοναξιά, και έχω απ' το ίδιο μου το λίπος αποζηήσει, τυραννισμένος τώρα στά ίδια μου τά πάθη, περισσότερο από κάθε άλλον.

Θά θελα μόνο να κοιμηθώ! Αλλά οι δυνατές δόσεις των υπνωτικών βοηθούν το ίδιο λίγο, όπως οι έξη μέχρι οχτώ ώρες περίπατο που κάνω.

Εάν δεν ανακαλύψω την αλχημιστική - Τέχνη - κι απ' αυτήν ακόμα την κοπριά, χρυσό νά κάνω, διαφορετικά είμαι χαμένος. - Έχω να αποδείξω εδώ την ωραιότερη ευκαιρία, ότι όλα τα συμβάντα είναι χρήσιμα, όλες οι μέρες άγιες κι όλοι οι άνθρωποι είναι θεϊκοί»!!!

Όλοι οι άνθρωποι θεϊκοί.

Η δυσπιστία μου, είναι τώρα πολύ μεγάλη: αισθάνομαι α' όλα, ό,τι ακούω, περιφρόνηση ενάντια μου. - π.χ. ακόμα τελευταίος από ένα γράμμα του Ρόντε. Ορκίζομαι, ότι αυτός, χωρίς την περίπτωση των παλιών γνωριμιών, θα επέκρινε εμένα και τους σκοπούς μου κατά τόν πιό προσβλητικό τρόπο.

Από χτές έχω ήδη επίσης διακόψει την αλληλογραφία με τη μητέρα μου: δεν μπορούσα πλέον άλλο ν' ανεχτώ, και θα ήταν καλύτερα, αν είχα από καιρό πάψει να υπομένω. Κατά πόσο τώρα ενδιάμεσα οι εχθρικές κρίσεις των οικείων μου αρπάχτηκαν νά με δυσφημίσουν - ήδη, θέλω πάντα ακόμα καλύτερα να ξέρω, παρά να υποφέρω σ' αυτή την αβεβαιότητα. -

Η σχέση μου με την Λού βρίσκεται στις τελευταίες οδυνηρές επάλξεις: έτσι πιστεύω τουλάχιστο σήμερα. Αργότερα, εάν υπάρχει ένα αργότερα, θέλω να πώ μια λέξη γι' αυτό. Συμπόνια, αγαπητέ μου φίλε, είναι ένα είδος κόλασης - αυτό θα 'λεγαν επίσης και οι οπαδοί του Σοπενχάουερ.

Λε σε ρωτώ: «τι οφείλω να κάνω;» Μερικές φορές σκέφτηκα νά νοικιάσω ένα δωματιάκι στη Βασιλεία, να σας επισκέπτομαι μια εδώ μια εκεί, και να ακούω πανεπιστημιακές παραδόσεις. Μερικές φορές πάλι, σκέφτηκα το αντίθετο: τη μοναξιά και την απάρνησή μου, μέχρι το τελευταίο σημείο να εξαντλήσω και

Ήδη αυτό τρέχει το δρόμο του! Αγαπητέ φίλε, με την αξιοσέβαστη και έξυπνη γυναίκα σου μου είστε ακόμα το τελευταίο, σταθερό, μεγέθους πέλματος έδαφος. Παράξενα!

Εύχομαι να 'στε καλά!

Λικός σου Φ.Ν.

Στη Μαλβίντα φον Μάυσενμπουγκ Ροζενχύγκελ, 12 Μαΐου 1887

Αξιότιμη φίλη. Ασυνήθιστα! Αυτό που εκφράσατε τελευταία με τόση καλωσύνη, σα να μην έπρεπε να είναι τώρα για μας τους δυό εύφορο και αναψυκτικό, ν' ανταμώσουμε τις δυό μοναξιές μας πάλι μιά φορά, και να μετατοπίσουμε στο αμέσως επόμενο εγκάρδιο μέρος: αυτό έχω σκεφτεί ο ίδιος αρκετά συχνά τον τελευταίο καιρό κι αναρωτιόμουν: Ακόμα ένα χειμώνα μι. Σάς μαζί, ίσως ακόμα να μας καλοσωρίσει και να μας περιποιηθεί πάλι απ' την Τρίνα. - αυτό είναι στην πραγματικότητα μια εξαιρετική δειλιστική ελπίδα και προοπτική, που δεν μπορώ να Σάς πω αρκετά ευχαριστώ! Καλύτερα ακόμα μια φορά στη Σορρέντ (δix και τρις το καλύτερόν έλεγαν οι Έλληνες: «όλα τα καλά δυό και τρεις φορές!») Ή στο Κάπρι που θέλω να κάνω πάλι Μουσική για Σάς, και καλύτερη από τότε: Ή στο Αμάφι, ή Καστελαμάρε. Τελικά ακόμα και στη Ρώμη (παρόλον ότι η δυσπιστία μου ενάντια του ρωμαϊκού κλίματος και των μεγάλων πόλεων γενικά, στίκεται σε γερά θεμέλια, και δεν είναι εύκολη να ανατραπεί). Η

λωνίτη δεσπότη το κλέψιμο του κομματιού απο το λείψανο του αι Μεγά.

- Πάλι στα μούσια ράσα;
- Ε, τότε πέστο και δεν το βρίσκω.
- Σου το λέω βρέ κακομοίρη Τζαμάλλα είναι το Συνέδριο της «Νέας Δημοκρατίας» στην Κασσάνδρα...

- Α, και γιατί οι ερέδες συνεδριάζουν στην Κασσάνδρα;

- Φαίνεται πως πάνε εκεί απόμερα για να μην ακούνε τις Κασσάντρες της χρεωκοπίας, του πληθωρισμού, της ακრβείας, και της προσφυγιάς να σκούζουν!... Όπως όμως και να 'χει το πράμα, άλλο είναι το ρεζυμέ από εκείνο το κον σουλτου...

- Ποιό είναι;
- Είναι μιιά μεγάλη αλήθεια που είπε ο Γιάννης Βλαχογιάννης, ότι:

Στη ρωμέικη πολιτική, του κύκλου τα γινωρίσματα, ξαναφέρνουν τα παλιά, και τα κάνουν καινούργια.

- Δηλαδή;

- Ορίστε τι είπε ο «δελφίνος» ο κ. Γιώργιο Ράλλης εκεί «δεξί χέρι» του κ. Καραμανλή, αφού και στις διακοπές παντού για γκόλφ πηγαίνουνε μαζί.

- Τι είπε; Άκου:

«Στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες της Ευρώπης και στις δύο δημοκρατίες της Β. Αμερικής, της ΗΠΑ και του Καναδά, οι νέοι τοποθετούνται στις κρίσιμες θέσεις. Στα άλλα καθεστώτα - με εξαίρεση τις στρατιωτικές δικτατορίες που δεν έχουν ιδεολογικό περιεχόμενο και προωθούν τους ανθρώπινους της κλάσας - ο κανόνας είναι η γερουσιαστική, γιατί η τριπλήση στην ηγεσία ακολουθεί μια βραδέεια αρτηριοσκληρωτική ελεγχόμενη διαδικασία. Ενώ στη Δύση, οι θέσεις υψηλής παραδίδονται, από παλιά στα χρόνια των νέων».

- Αμαν, μ' έλασε αγέλουρας! Και δεν τον ρώτησε κανένα; ποσα χρόνια έχει υπουργός, κι αυτός, κι ο κ. Αβέμω, κι ο κ. Παλακωστατίντου, και ο κ. Παλάντζα, και μίλοι τους; Φτυνη στοτ κορφο μου.

- Όχι αγαπητέ μου, αυτός δεν είναι, δεν μπορεί να θεωρηθεί «γερουσιαστική» ή δικτατορία, όταν προέρχεται από το γνωστό «τζάκι» με τολημικές προσβάσεις... κι είναι επαγγελματίας πολιτικός και εξουσιαστής μ' όλες τις καταστάσεις (!).

- Είναι καλά και υγιεινά λες τα παγκιά που τρώμε;

- Ρίττα τους δικαστές που είχαν πρόσφατα στα εδύλια πολλούς αθηναίους και περαιωτές παγκιτοπαραγωγούς και ζημιωσιλάστες...

Και τι κοπτοίμια τους εκωσαν;

- Ε, μικροκοστομακία, ντιρίλια, καλοκαιρινά... από 3 μήνες μέχρι 4 χρόνια.
- Να σχιωρεθούν τα πεθαμένα των δικαστών!
- Έχεις δίκιο, γιατί, η λαμαργία στα ληστροικά κέρδη... μας έμψαν τη δημόσια υγεία, σε επίκεδο... αφρικανικών λαών(!)

- Γούτος ο όντικου τυπου σοσιαλισμός το τιματράβηξε το σκοινί της απάτης και της κοροδοιάς(!)

- Γιατί το λές αυτό;
- Ναι πως και ο Σμίτ, κοτζάμ καγγελαριο-Γερμαναράς το είπε και το λάλησε, ότι: «Η ευρωπή, δεν ζει χωρίς σοσιαλισμό».
- Μισαλά και μπράβο του.

Ναι, αλλά, δε λυγερήζει; πως ολ' αυτά στη θεωρία και δολύμπατα για να τωμπάμε εμείς τα ψάρια ευκόλα, και στην πράξη είναι απτοσοκαλιστικά και απτωμαρξιστικά συνήθημα;

- Μη με μπέρδεμεις, αφού όλοι σήμερα μιλάν για σοσιαλισμό(!)

Δηλαδή κι ο μικροκοστομαρξισμός της καρτατιστορίας του Παρκονί; Πομάντζα - Βεργοπουλου και νω...

Γκάρα, γκούρα...

- Τι ζουβήθηκε;
- Τιμρι μια τα κατε, όλα τραχανά και το κεφάλι μου κινώηηη... του δεν απ:πλαβαίτου τίπου' απ' όλα αυτά' Καλιτερη.
- Γιατί κλαυτέρω;

Γιατί αυτό, είναι ο πατος μου, να σε κάτω να μη κη:πλαβαίτου τίπου, και να μην απκαταίκομαι με τίποτα για σκωπη τη πολιτική, να αφήσαι στ' αυτά σου.

Δηλαδή, να πάωφωρω για όλα...

Μάλιστα, απήθη, αδωφωρω και αδράνεια. Αυτα είναι τα τέα φρελίτα της Δύσης(!) Όταν αγαπητέ μου έχεις υπηθημα και κατες απεργίες... «δωφωρωται κρισιτ η δημοκρατία» και κινώηηηη ο «σοσιαλισμός»(!) Αι όταν κάποιος κλαίει... (ηι σκη λέω εγω τι θα ψηφίσει... για να δέτου γερουσιαστική, να μην υποσκαπει και κατες τα θεμέλια του κοινοβουλίου και κοινοβουλίου καθεστώτος(!))

- Αι όταν εγω τρώω το βριαλί;
- Αι:το είναι καλό κι εμφρητικό, γιατί ταιρνε και ο συζυγ απτρα...
- Πεκί εφρεται(!)

- Ξερείς τη «Νέα Πολιτεία»;

Όχι. Αλλοιότα την έχω θάρρω είναι όξω από την Αθηναία, λαπον στη μίζα της Πεντέλης.

Αίτε να σε πάω να την δεις και να τρέβες τα μάτια σου!

- Βινη και παμε με τ' αραλί του.
- Πω τω; Βιάς, βιλαρες, βιλαρόντες!
- Αμ! Γύρω να χουν τα ταλάττα της Φριδερίκης Υοκτισομλετ. Καλυβάκα εκείνα μπροστά σε τούτα τα αρχνύδκα αρχιτεκτονικά τυρσοστασια.

- Δηλαδή;
- Τι δηλαδή, να, δεν τα παραμονιάζεις υπάμεσα στ' απηδοντα και στα ήμερα τα όαση, όλα αυτά τα ανιολαμικωσστασια... σασ τους πύργους των παραμυθιών και τα βασιλιάα καφασια;

- Έχεις δίκιο! Και τι ψυχές καλότυχες τα κατοικούν;
- Ααα, κομώσαι καημέτε μου, όλα τα υπουργικά και τα μιλαιυτικά κομψόσκα(!)

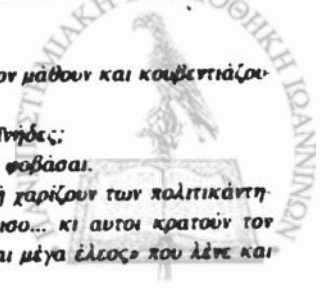
- Δηλαδή όλοι οι τριακόσιοι των άβουλιωτ βουλιών και οι μελαχάδες των εκατοστάδων υπουργών, μένουτ όλοι εδώ στη Νέα Πολιτεία;

- Μάλιστα φίλε μου.
- Πω πώ! Τι χρέμα πο' χουν ζοδέψει οι πολιτικάντηδες νεοπλουτοι εδώ. Μα τούτο δεν είναι Πολιτεία.

- Τι είναι;
- Ερίγκιος παρτίδεσος! Οι Έλληνες ψηφοφόροι τονε ξέρουν;

- Απα, πολύ ελάχιστοι.
- Τότε ας έρθουν εδώ να τον μάθουν και κουβεντιάζουν με.

- Γιατί; Θα γίνουνε Χομενίηδες;
- Όχι, είναι μάρες, μη το φοβάσαι.
- Γιατί είναι μάρες, επειδή χαρίζουν των πολιτικάντηδων τούτον τον επίγειο παράδεισο... κι αυτοι κρατούν τον εκουράνη, την αιώνιον ζωή και μέγα έλεος που λένε και οι παραδες(!)

«κ. Μάλαμα και Άλκη Φωτεινή, χάρηκα τη θαυμάσια δουλειά σας κι ευχαριστώ θερμότερα...»

Γιάννης Κάρης
Συγγραφέας και δημοσιογράφος Αθήνα

«... Ζωντανές και χυμώδεις σελίδες που κάθε αράδα έχει κάτι να σου πεί. Πολύτιμη η συμβολή των μεταφράσεων στη γνώση της παγκόσμιας ποίησης...»

«Τα Νέα» 5-6-79

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα
Έλαβα... Ευχαριστώ θερμά, και σε συγχαίρω για κάθε επιτυχία που τόσο σου αξίζει...
Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής.
Εγκάρδια και με ιδιαίτερη εκτίμηση.
Αλέκος Λιδωρίκης
Συγγραφέας – Αθήνα

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα
Μ' έχει καταγοητέψει το εξαιρετικό περιοδικό σας «Ελεύθερο Πνεύμα». Εύγε σας!
Το μιστίγιό σας δεν χαρίζει κάστανα. Λέτε «τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη».
Χτυπάτε την καμπάνα της αλήθειας τίμια, ειλικρινά, παστρικά, αγνά, ελληνόπρεπα.
Ανυπολόγιστη είναι η προσφορά σας στα ελληνικά γράμματα και την πατρίδα μας γενικά.
Κάποια δύναμη σάς έχει τάξει ακούραστο κωδωνοκρούστη, μήπως ποτέ ξυπνήσουν οι άνομοι κι οι κολλησμένοι του καιρού μας.
Η ταπεινότητά μου σας καμαρώνει. Είμαι στο πλευρό σας.
Με ξεχωριστή εκτίμηση
Θύμιος Χριστόπουλος
Λογοτέχνης – Λελφοί
25-4-79

Μια συγκινητική επιστολή του ανάπηρου ποιητή Άρη Ταστάνη

Αγαπητέ και σεβαστέ κ. Μάλαμα
Πάντα με προσοχή και αγάπη παρακολουθώ τους αγώνες σας για την κάθαρση στο λογοτεχνικό μας χώρο.
Η τίμια φωνή σας, η μαχητική γραφίδα σας, σας κατατάσει στην πρωτοπορία, άξια, των πνευματικών ανθρώπων που μοχθούν και πάσχουν για τα Ελληνικά γράμματα.
Η αγάπη που δείχνεται για τους νέους λογοτέχνες, η βοήθεια που τους προσφέρετε μέσα από το «Ελεύθ. Πνεύμα» με υποχρεώνουν, σα νέο, να σα, εκφράσω ένα μπράβο ακόμη. Ευχαριστώ για

τη δημοσίευση στα τεύχη 29-30 δυό ποιημάτων μου. Η κριτική σας στο τεύχος 31 για το βιβλίο μου «14 ποιήματα για το Φώτη Αγγουλέ» με συγκίνησε βαθιά. Πράγματι με το αίμα της καρδιάς έγινε αυτό το βιβλίο, όπως τονίζετε... Ίσως δεν ξέρετε ότι ο Άρης Ταστάνης είναι ανάπηρος πάνω σ' ένα καροτσάκι 27 χρονών και χωρίς κανένα πόρο ζωής. Όμως είμαι για πρώτη φορά πολύ περήφανος, γιατί πραγματοποίησα ένα όνειρο παλιό. Να τιμήσω έτσι το συμπολεμιστή, αγωνιστή και συγκρατούμενο του πατέρα μου στα σύρματα Φ. Αγγουλέ.

Να δώσω ένα μικρό αντίδωρο, ταπεινό, ίσως, αλλά μεγάλο για τις δυνάμεις μου, στη γενιά της Εθνικής Αντίστασης. Σ' αυτόν που πιστός στα ιδανικά του πορεύτηκε μέσα από εξορίες και φυλακές για ένα κόσμο πιό όμορφο, πιό σωστό. Που έζησε φτωχός, παραμερισμένος, καταδιωγμένος από το τότε κατεστημένο, αλλά έδωσε ποίηση ακέραια. Ποίηση που θα ζει πάντα γιατί ό,τι έγραψε ήταν αληθινό, τίμιο. Λυπάμαι όμως γιατί στις 24 Μάρτη 79 συμπληρώθηκαν 15 χρόνια απ' το χαμό του, κι όμως αγαπητέ μου κύριε Μάλαμα κανείς δεν τον θυμήθηκε*. Ούτε δυό λόγια στη μνήμη του, έστω από την αριστερά που ήταν σπλάχνο της, γιατί; Μόνο οι φοιτητές της Χίου στην εφημερίδα που εκδίδουν έγραψαν ένα τιμητικό αφιέρωμα.

Αν το «Ελ. Πνεύμα», ενδιαφέρεται να δώσει κάποτε την προσφορά του στον αληθινό αυτό εργάτη του λόγου και της πράξης, μπορώ να βοηθήσω απ' το μικρό αρχείο μου.
Ευχαριστώ για την υπομονή που είχατε να διαβάσετε αυτό το γράμμα.
Εύχομαι πάντα υγεία και συνέχειά της τόσο άξιας και θαυμασμού προσπάθειάς σας.

Με αγάπη
Άρης Ταστάνης Αθήνα 6 5-79

*Σ.Σ. Δεν υπάρχει ευκαιρία και χώρος υπο τις έξαλλες κι αδικολόγητες μακρόχρονες και ισόβιες τιμές και παραπροβολές ενός ζωντανού αριστοκράτη στιχουργού, για τον τίμιο και ατίμητο νεκρό λεβέντη αγωνιστή ποιητή Φώτη Αγγουλέ.

Για τον επαναπατρισμό των προσφύγων

Αγαπητέ κ. Μάλαμα
Σας συγχαίρω για τους τίμιους αγώνες σας. Στην πατρίδα μας γίνονται πολλές αδικίες. Μια τελευταία δίωξη εναντίον του καλού ιερέα κ. Σπυρου Γισιάκαλου, με κατέπληξε. Επειδή είμαι μέλος της επιτροπής επαναπατρισμού των πολιτικών προσφύγων που γενικός γραμματέας της είναι ο στρατηγός κ. Λ. Χονδρόκοκούκης βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, και αγωνίζονται μαζί για τον εντιμό επαναπατρισμό των αδερφών

Για την κριτική και το λαϊκό τραγούδι

Σκέψεις του Ισπανού Πίο Μπαρόχα*
Μεταφράζει η Μάγια Ρούσου

Το αίσθημα της κριτικής και της ωριμότητας

Όταν η αίσθηση του κριτικού ερεθίζεται μένω να σκέφτομαι: Αν τώρα είχα να κάνω αυτά τα βιβλία ... τώρα που βλέπω τα ελαττώματά τους, δε θα τα έκανα. Πάντως εξακολουθώ να γράφω κι άλλα, με τις ίδιες παλιές ελπίδες.

Θά φτάσω ποτέ άραγε, σ' εκείνη την πνευματική ωριμότητα, όπου διαρκεί η ζωηρότητα των αισθήσεων, και είναι δυνατή η τελειοποίηση της έκφρασης; Θαρρώ πως όχι. Ίσως, όταν θά 'χω φτάσει, να θέλω ν' αποστάξω να λαμπικάρω την έκφραση... δε θα 'χω τίποτα να πώ και θα σωπάσω.

Το λαϊκό τραγούδι'

Το λαϊκό τραγούδι, είναι ο αντίπερα πόλος της οικουμενικής μουσικής και φέρνει τη γλυκιά γεύση της χώρας που γεννιέται. Φυσικά, είναι πάντα καταληπτό απ' όλους, για τον ίδιο λόγο με τη μουσική, γιατί δεν είναι μια τέχνη του νού, κινεί ρυθμούς και όχι σκέψεις. Αλλά, με το να είναι κατανοητό, αγαπιέται αλλιώς από τον καθένα. Το λαϊκό τραγούδι έρχεται σαν άρωμα, από τη χώρα που έχει γεννηθεί. Θυμίζει τις εποχές και τον αέρα που έχεις αναπνεύσει. Όλα τ' αλαργινά απλώνονται μπροστά σου. Καταλαβαίνω βέβαια ότι, η προτίμηση είναι λίγο «βάρβαρη», αλλά, αν ήταν να μην υπάρχουν παρά, μία μόνο μουσική, η διεθνής, ή η τοπική. Εγώ θά 'θελα αυτή τη λαϊκή.

---

* Ο Πίο Μπαρόχα (1872 - 1956) ήταν από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες των ισπανικών γραμμάτων, πεζογράφος, δοκιμογράφος και κριτικός, είχε παγκόσμια φήμη. Όταν ο Χεμινγκουέι είχε πάρει το βραβείο Νόμπελ και είχε συνυποψήφιο τον Μπαρόχα πήγε στην Ισπανία και το απόθεσε στα πόδια του με τη φράση: «Λάσκαλε σου ανήκει». Ο Μπαρόχα όμως τον αντίκρουσε σχεδόν περιφρονητικά: «Είναι δικό σου, εμένα δε με συγκινούν αυτά». Δεν είχε υποστηρίξει ούτε ο ίδιος, ούτε η ισπανική κυβέρνηση την υποψηφιότητά του.

Εκδηλώσεις στη Βουλγαρία

Για το ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Του Γ. Γκαγκούλια

Η γήινη σφαιρά είναι στην ουσία μια φωλιά απ' όπου ξεπρόβαλαν από τ' αυγά τους τα περιστεράκια. Αυτό είναι το έμβλημα της Διεθνούς Παιδικής Αναμβλέας «Σημαία της ειρήνης» που θα πραγματοποιηθεί στη Βουλγαρία από τις 15 - 25 Αυγούστου, υπό την αιγίδα του Προέδρου του Κρατικού Συμβουλίου της Λ.Δ. Βουλγαρίας Τ. Ζίφκοφ και του Γενικού Διευθυντή της ΟΥΝΕΣΚΟ Αμαντίν Μαχτάρ Μπού. Τα βουλγαρόπαιδα όχι μόνο βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας στα χωριά και τις πόλεις τραγουδούν, παίζουν μουσικά όργανα, ζωγραφίζουν, απαγγέλλουν, περιμένοντας τον Αύγουστο, αλλά έστειλαν χιλιάδες γράμματα στους συνομήλικους σ' όλο τον κόσμο, περιμένοντας ν' ανταποθούν οι μελλοντικοί καλλιτέχνες, συγγραφείς, ποιητές, μουσικοί και να δώσουν τα χέρια, να γνωριστούν γενικά με την τέχνη των νέων φίλων τους, απ' όπου θα ξεπεταχτούν τα νέα ταλέντα στους παριπάνω τομείς.

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων της Ασιαμβλέας, με τον τίτλο «Ο κόσμος αυτός είναι δικός μου», θα πραγματοποιηθούν εκθέσεις σ' όλη τη χώρα. Οι καλύτερες απ' αυτές θα πάρουν μέρος στη διεθνή έκθεση ζωγραφικής. Την ημέρα της έναρξης της Ασιαμβλέας θα γίνει και το ιδιόμορφο και συμβολικό γεγονός ζωγραφική πάνω στην άσφαλτο θα σαθθούν πολλά κοντσίρτα, σε πολλές πόλεις της χώρας. Στο τελικό κοντσίρτο θα πάρουν μέρος 100 παιδιά βιολιστές όλης της χώρας, μικτό χορωδιακό συγκρότημα, παιδικό συγκρότημα τραγουδιού και χορού. Θα κυκλοφορήσει ειδική πλάκα με τα καλύτερα παιδικά τραγούδια. Στην πόλη Τολμπούχιν θα δοθεί πρόγραμμα από τη βουλγαρική χορωδία, στην οποία θα συμμετέχουν από 15 παιδιά απ' όλες τις βουλγαρικές χώρες.

Οι μελλοντικοί συγγραφείς θα φτάσουν στο «τέρμα» δια των σταδίων του διαγωνισμού, «Η παιδική μου ζωή», που θα γίνει στην πόλη Σλίβεν. Το θέμα θα είναι η φιλία, ο αγώνας για την ειρήνη και την ευτυχία.

Μέρος των εκδηλώσεων θα είναι και η οργάνωση της εβδομάδας του παιδικού βιβλίου και της παιδικής τέχνης. Με απόφαση του Παγκόσμιου Συμβουλίου για το παιδικό βιβλίο, κάθε δύο χρόνια, στις 2 του Απρίλη, γιορτάζουν τα γενέθλια του μεγάλου φίλου των παιδιών Χάνς Κρ. Άντερσεν, σαν διεθνής ημέρα του παιδικού βιβλίου. Με την

θρυμματίζουν την «εθνική ενότητα»; Κι εδώ είναι το «δίλημμα» για τον κ. Τσάτσο: όπου υπάρχει διαφωνία με τα παραπάνω σχήματα, σημαίνει: κομμουνισμός και μάλιστα «ηλεκτροδοηγούμενος» (!) Αχ που είσαι Κωστή Παλαμά που τον ξεσκέπαζες για να του καμαρώσεις τη ρεντικότητα (!) Θα ξεκαρδιζόσουν στα γέλια... ακόμα και με τον Φώκου Δημητριάδη την ...κότα (!)

Η σιμωνία ενός δεσπότη

Μιά διαμάχη ξέσπασε ανάμεσα στο φιλόγυρο δεσπότη Πάτρας νικοδήμο, και στους ενορίτες της εκεί αγίας Βαρβάρας. Οι ενορίτες διαμαρτύρονται, γιατί ο μητροπολίτης τιμάρωσε τον αρχιμαντρίτη κ. Πετρόπουλο που είχε καταργήσει τη ζητιανιά των «Δισκων» και τα «τυχερά» της ενορίας του. Δηλαδή να μη πληρώνουν με χρήματα οι θρησκευόμενοι τον λατρευτικό φόρο τιμής στον οικο του πολέμιου του μαμωνά, μέγα Ναζωραίου. Η επιτροπή που επισκεφτήκε το φιλομάμωνα επισκοπο, να διαμαρτυρηθεί για την αδική τιμωρία του αρχιμανδρίτη που προστάτευε την αξιοπρέπεια των χριστιανών και την ανιδιοτέλεια της αληθινής χριστιανοσύνης, όχι μόνο δεν πέτυχε την άρση της τιμωρίας, αλλά, αντιμετώπισε περιφρόνηση, απειλές και... παραλίγο σηκώμα της πατερίτσας (μαγκούρας του δεσπότη). Η επιτροπή βέβαια έφυγε, αλλά, απείλησε κι αυτή με τη σειρά της αποκαλύψει σε βάρος του Νικοδήμου. Ποιός λοιπόν να πιασει τώρα από τ' αυτιά τον χρηματοδούλο δεσπότη για να τον τον καθαίρει, που κάνει σιμωνία σε βάρος των χριστιανών, και που σιμωνία σημαίνει πράξη βαριάς αμαρτίας. Η σιμωνία είναι: όσοι τελούν μυστήρια και «αγιαστικές» πράξεις, με χρήματα. Βέβαια σπάνιο για το σημερινό κλήρο - «αξίειπαινο ανάστημα ο κ. Πετρόπουλος, θα πρέπει να 'ναι αρχιεπίσκοπος για να καταργήσει όλους τους άλλους σιμωνιστές εκμεταλλευτές και αντιχριστιανούς δεσπότες = φεουδάρχες, μαζί βέβαια και το Νικόδημο που είναι όλο από την Πάρο, και που ποτέ δεν έμαθε τίποτα καλό από την Αγία Γραφή... ούτε καν το «δώρεάν λάβετε, δώρεάν δότε».

Χαρίσματα και μεταμορφώσεις

Για το πώς άλλοι λαοί κι επαναστάσεις εφαρμόζουν το μωσαϊκό νομο και τη δαβιδάα αξίωση: «ο φ θ α λ μ ο ν α ν τ ι ο φ θ α λ μ ο υ . . . » και τον ισλαμικό και κορανικό νομο: Εκότωσησ ανθρώπο, πρέπει να τιμωρασαι με θάνατο... είναι να είπουμε χारा στην αντοχή τους και στη νύμησή τους! Εμείς όχι μόνο χαρίζουμε μεγαλόψυχα τις φονικές πράξεις αλλά, παρασημοφορήσαμε στο παρελθόν και ανακηρύξαμε ευεργέτες και σωτήρες και τους φονιάδες της κοινωνίας και τους προδότες της πατρίδας (!) Πάρτε παραδειγ

μα τους δολοφονούς και τους ληπτοσυμμορτίες της Λετοχής. Καταδίναν και σκοτώναν και οι ίδιοι, γλιώδες ελληνες αγωνιστές της λευτερίας: κι όχι μόνο δεν τιμωρήθηκαν με θάνατο οι ίδιοι (οσως διατάζει και το ΙΜΑ των Άγγλων «συμμαχών» γραφε δολών και ρεβιούργων εχθρών, οστε νικων διασπακτών κι επιδρομών νεοκατακτητήτων του ελ λην. λαου τότε παρα, δικαιοθίκων κστε κερους οι κενανκο ρφδες... αφού καταλαβαν την εξουσια δυο χουφτας σκινου με την προστασία και τα τανες του Γουερτολ Ικομπι και το βρωμικό ρολο του Γ. Πεπενδρεου οσου υπηρετης τυφλο το παχγιδι των Άγγλων, και που εκομα τότε, ητην νωπη στο αυτους η μικροσαστικη μα, καταστροφη και εχε καταγραφοι στα διεθνη εγκληματα χρονικα. Ετσι εντε μπεθικαν ολοι οι φονιαδες και δολοφονοι με εξουσιας και με θασα, με προνομια και παχουλες συνταξας... Κι ο πολυπαθος λαος ες υποφερε κι ες κρουουργουντεν στο κενουοι! Γιαυτο θα λενε μασα τους κρυφα: Ας είναι καλά για μας ο Βελουχωτης και ο Βασαβδης, βεβαια και οι επαριμε νοι αιτοιακoi κι ενοητοι Λιαντο Ιεσυνιδες, που τους χαρησαν 2 ολακερα χρονια 45 εε, να ανουενταχθουν και μεταμορφωθουν στο φονικα τερατο σε «πατριωτικους» αγγελοικς (!) Εμωστε ενος αντιφαστικος λαου, γεμιστοσ τρομαρες, τρελες και επικραδεχτας εντινομος.

Ο γονος της ΕΡΕ

Λαοιτε, ο αρχιπροφασταρ, κρηνη σοσιαλ-Γεωργαλις, οσως περιλαλητουσ και περιβηθητουσ, λογουσ του λαθι Παρα ολιση και γουτταρταριωσ, ελεγε και λαθαρως οτι: «Η σκανα σταση φθη για να μινει, οχι για να φουγι (το δευτερο σχημα ετσι βεβαια περιττολογια, γιατι εφραλασικεται οτι, οσοιοσ μινει... δεν φουγι. Αι ες μη δεν προσδιορις, χρονο οσως, ο ταθοσ, που εχε βαλει τα 100 χρονια και οσι: ετα παραλα ται!...)» Η σκανασταση... — ελεγε ο κωφωτιστοσ δασκαλοσ της — φθη να στιαζει τη Νεα Δημοκρατια... και μετα την επανασταση θα εχουμε τη Νεα Δημοκρατια!... Τι ραντης Τιμωριασ λαοπον, και τι κροφτης Αντακωσ, ο φωσθηρ Γεωργαλις! Και τον αδικησαι, τωσο οι αγαριστοι, τον εφωσστατο τονε τουσ! Μαλιστα! Μη οωσ φασκι παραξιστο. Απο και κρηε τον τιλο και μεταβωθισιο το λαομα της ΕΡΕ ο λεβεντοφωδωσ μας.

Διαλογικά Ερωταπαντήματα

Του Τζαμάλα και του Μαλλούρα

— Κάθε μερα ακούω βόμρες βίες, εγκλήματα, ερυθρές ταξιαρχίες, δολοφονίες, τι κακό είναι τούτο;

— Που γίνονται' ολ' αυτά;

— Μα, δεν ακούς εσύ; Στη Ρώμη, Παρίσι, Λονδίνο, Βοηνη, Νιού Γιόρκ Σικάγο και ... βάλε Κωνσταντινούπολη και Ισραήλ και βάλε! Τι πράματα συμβαίνουν; και γιατί;

— Ατομικισμός, τρέλα κι ανθρωποφαγία φίλε μου, και που είσαι ακόμα!...

— Γιατί;

— Ομορφος κόσμος τρελοδυτικός «αγγελικά» πλασμένος (!)

– Με τι χαφέτισε ο Μητσοτάκης την «ένταξη μας» στην ΕΟΚ;

– Με 100% και 200% αύξηση στα ταχυδρομικά μας τέλη και με διάφορες αυξήσεις σε βενζίνες και άλλα είδη (!)

– Μα γιατί; Έτσι μας εκδικείται και μας απαγοιτεύει.

– Αγαπητέ μου δε φταίει ο υπουργός ίσα ίσα που ο κοπέλαρος αυτός είναι... διευρυνσίας και στον τιμάρημο μ' αυτό το «ενεργητικό» πνεύμα κάνει μιιά μικρή διεύρυνση τα ψήλου(!) Κι ύστερα, πώς ήθελε ή πώς αλλιώς θα αιστανόταν την «ένταξη»;

– Μα τέτοια «ένταξη» με ... διπλοτριπλοκαπέλα;

– Μάλιστα. Αυτό σημαίνει ρωμαντική κι ωραιία «ένταξη» με πληθωριστική ευημερία (!) και σουρελιστική καπελαρία (!)

– Βρε τι μου λές; Πάω να κρεπάρω, μά, τον άγιο Στυλιανό (όχι βέβαια τον Πρεβεζής, θεός φυλάζει).

– *Η ου να ιδείς με τη φιέστα τής ένταξης στο Ζάππειο...*

– Τι έγινε;

– Είχε ρετάρει η γλώσσα της καημένης της εκφωνήτριας και είχε πάθει εμπλοκή κι όλο λαλούσε το ίδιο τροπάρι (!)

– Η Φωτεινή Πιπιλή ήτανε, στο Ζάππειο στις 28 Μάη, που πιπιλιζε συνέχεια την καραμέλλα των χαμογελων απο πλευράς προσκεκλημένων της ΕΟΚ (!)

– Δηλαδή;

– Να, ζεφώνιζε η ταλαιίωρη όλην ώρα τούτα: «ο κ. Καραμανλής, ο κ. και η κ. Τσάτσου φαίνονται χαμογελαστοί, ο κ. Ζισκάρ, φαίνεται χαμογελαστός, ο κ. Αντρεότι φαίνεται χαμογελαστός, ο Άγγλος, ο Βέλγος, ο Ολλανδός υπουργοί, φαίνονται χαμογελαστοί. Οι κ.κ. Ράλλης και Αβέρωφ (40 χρόνια υπουργοί) φαίνονται χαμογελαστοί. Ο κ. Μητσοτάκης φαίνεται χαμογελαστός, και ... και ...

– Δηλαδή όλοι φαίνονταν χαμογελαστοί;

– Μάλιστα.

– Μα τι ήθελε η κ. Πιπιλή να είναι κατσούφηδες και βλοσυροί σε μιιά τέτοια γιορτή;

– Αϊντε ντε!

– Η ήθελε να φαίνονται βαριομέζηδες, ακεφοι και νυσταγμένοι με τόσους καμπανίτες και σαμπανίες;...

– Αυτό λεω κι εγώ.

– *Πιάνεις ένα πράμα, ένα θέμα που θα σου πώ;*

– Το πιάνω.

– Για να ιδούμε. Αν καταλάβεις γιατί «κόβονται» τώρα, τόσο αργά οι κυβερνητικοί για κάποια δήθεν «αποκέντρωση»...

– Μάλιστα την έκαναν περιβόητη κι ο Μαύρος με τον Γιάγκο.

– Γιατί;

– Απλούστατα, γιατί στην Αθήνα μπουχτίσαν τόσο και στριμώνχονται σαν παστωμένες ρέγγες και σαρδέλλες, κι ο ένας πίνει τη βρώμα του άλλου.

– Όχι. Η μόχα δεν τους πειράζει(!)

– Ωστε ούτε αυτό; Τότε πονούν να δώσουνε ζωή στην επαρχία.

– Ούτε, γελιέσαι.

– Εμ τότε τι τους αναγκάζει;

– Οι αυτοκινητοβιομήχανοι των καπιταλιστικών χωρών, κοροϊδο. Δεν τό πιασες. Αυτοί βλέπουνε πώς με το άρτσι-βούρτσι και λουλάς που χτίστηκε η Αθήνα και έπηξε όλ' η Αττική τα τελευταία χρόνια, δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι δρόμοι να κινηθούν άνετα τα αυτοκίνητα που έχουν ως τώρα πουλήσει εδώ, γύρω στο εκατομμύριο. Κι έτσι, για να ξαναπουλήσουν άλλο ένα εκατομμύριο Ι.Χ... χρειάζονται δρόμοι και χώροι για να κινηθούνε. Έτσι όταν αποκεντρώσουν κάπως την Αθήνα και την Αττική, δε θα χάσουν μιιά σίγουρη αγορά εδώ, να πλασάρουν άλλα τόσα τουλάχιστο αυτοκίνητα που είναι γι' αυτούς μεγάλα κέρδη, και να χουν τράτο για 5 χρόνια τουλάχιστο.

Μπράβο, αυτό είναι. Μου 'φερες το μυαλό γουργούρα!

– *Ξέρεις ποιά ήταν το «μεγαλύτερο» πολιτικό γεγονός εδώ στα «μέσα που δεν πάμε καλά», κατά το τρίμηνο που πέρασε;*

– Η ΕΟΚ.

– Αφησέ το αυτό το κούφιο αμόκ, με χτυπάει στα νεύρα.

– Τότε τα σπασμένα ελληνικά του... Ντε-σταιν(!)

Μάρες λές;

Μήπως η δίκη του Στυλιανού που αναβάλεται... ή που ισοψηφούν οι ομογάλακτοι και τον κηρύττουν οι 6 αθώο;

Όχι.

Τι διάολο είναι κατόπι το πιο τρανό συμβάν του τριμήνου; Μήπως η δίκη των «σταγονιδίων» του Γζαβέλα και Σια; ή κανενός Μπόλαρη;

Τι εν' αυτά που λές;

Μπας κι είναι η δίκη του Τσαρουχά;

Μπάφες, δεν το βρίσκεις;

Βρέ μυστήριο! Ε τότε θα 'ναι του κεφαλι

Μιά επιστολή του ιστορικού συγγραφέα Π.Ι. Βασιλείου για τις αδικίες συνταξιοδότησης Λογοτεχνών

Αγαπητό μου «Ελεύθερο Πνεύμα».

Στη σελίδα 993 (Τεύχ. 30) «Με το σφυρί στα κυμώματα» αναφέρετε, ανάμεσα σε άλλα, και τον υποψαινόμενο για τα κριτήρια σύνταξης, βίαιη των οποίων η Πολιτεία, με νόμο της επταετίας, θεωρεί ως πνευματικούς εκπρόσωπους της Ελλάδας. (μιά και σ' αυτούς χορηγεί βραβεία, συντάξεις κι αποράζα με αδική κρισιότητα τα βιβλία τους), μόνον τους λογοτέχνες και καλλιτέχνες.

Επειδή θεωρείτε σαν κυρίαρχο υπόλογο τυχόν αδικιών για τη χορήγηση σύνταξης την αρμόδια Επιτροπή, ετι τρέψτε μου παρικαλό, να σας εκθέσω πως ακριβώς έχει το θέμα.

Με το Ν.Α. 1086 της 31/12/1971 (αρθρ. παραγρ. 2), όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Α. 214 της 4/5/10/73, καθορίζεται, ότι παρέχεται ισόβιος μηνιαία σύνταξη εκ του Δημοσίου ταμείου εις ελληνικής υπηκοότητας ή Ελλάδας το γένος λογοτέχνες και καλλιτέχνες συμπληρώντας το 65ον έτος της ηλικίας των (άρθρο 1, παραγρ. 1). Και στη 2η παράγραφο, ότι «οικειούχοι συντάξεως είναι οι εκ των περιών η παραγράφος 1 προσηλίκων, κροικνευόντες σημαντικός ή εξαιρετικός υπηρεσίας ως την αναπτυξίν της εθνικής λογοτεχνίας ή των καλών τεχνών εν γένει, κατά την περι τουτου γνώμην της Επιτροπής περι της η παράγραφος 3 του παρόντος άρθρου, μη λαβόντες ταντας αλλοθεν σύνταξιν παρά του Δημοσίου». Αλλά, ποίον είναι οι λογοτέχνες; και ποίον οι καλλιτέχνες; Το καθορίζα ποσώς για τους καλλιτέχνες και αοριστα για τους λογοτέχνες το άρθρο 1, παράγραφος 2 του ισχυόντος για την περίεπιση χορήγησης συντάξεως Ν.Α. 1086, όπου διαλαμβάνει «για την εφαρμογήν του παρόντος άρθρου ως λογότεχναί μεν νοούνται οι όημοσιευόντες πρωτότυπα λογοτεχνικά έργα ή δοκιμους μεταφράσεις αξιολόγων λογοτεχνικών έργων, ως καλλιτέχνησι δε οι δοκιμοί μουσουργοί, ζωγράφοι, αγιογράφοι, γλυπται, χαράκται και διακοσμηταί». Όταν συντάχθη ο νόμος αυτός τον σήραν έκταρα μυσουρία οι ενόησερομενοι λογοτέχνες και καλλιτέχνες και λεπτομερείς κινήσαν τις αδικιοτήτες των. Οι συγγραφαι, ιστορικών και λαογραφικών έργων, που τότε δεν είχαν ίδιο σωματείο η ησαν μέλη λογοτεχνικών Σωματείων, όπως ο υποψαινόμενος - του ανητα και ανητω στην «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών» δεν εννοησθήσαν για την εννοολογική λεπτομερεία της λέξης «λογοτέχνης», η οποία σφάθησε έκτοτε να κρίνεται για τους υποψηφίους συνταξιοχούς για την εκσπότε Επιτροπή, για τη χορήγηση σύνταξης στους λογοτέχνες, και έτσι εκταρτήσε στις Επιτροπές για τους λογοτέχνες η γνώμη, ότι στη λογοτεχνία θα πρέπει να υπαχθούν: Το διήγημα, το μύθοςορημα, το δοκίμιο, οι ταξιδιωτικαι, περιγραφαι, η ποιήση και οι μεταφρασαι ικέτ εργασίας. Εκτρόνησος Σωματείου ιστορικών συγγραφέων και λαογραφών τότε δεν συμμεταχει. Συστήθητε το Σωματείο στη μεταχουντική εποχή και πέτυχε τελευταία, με ειδικό νόμο, ν' αποράζονται απο την Πολιτεία και τα βιβλία των ιστορικών συγγραφέων και των λαογράφων (γιατί ως περυσί δεν αποράζονταν). Ομως η συνταξιοδοτική περιεπιση, των ιστορικών συγγραφέων εξααλλοσθησε να παραμένει εκταρής και η ιστορία η λαογραφία και οι ποιήλικαι μορφη μελεται, και οι άλλο αξιολόγοι περιέχεται στο γρασιτό λογο, μένουν έξω απο το χώρο της λογοτεχνίας, που μόνη, ως τωρη, εννοολογική αναγνωριστήσε και νομομοσοθήσετ.

Η ανασφαία του Ν.Α. 214 της 4.5.10.1973 βρισκείται σε τοότο το σημείο: Το άρθρο 2, όπως παραπάνω ανέφερα, κινήρησε το «παισιονεόντες εξαιρετικός υπηρεσίας (ει εώς το σημαντικός, εδωκε βασική σύνταξη αρχ. 8000) και το «εμπερτικός» αρχ. 12000) ως την αναπτυξίν της εθνικής λογοτεχνίας η των καλών τεχνών εν γένει». Και συμπλήρωσε «κατά την περι τουτου γνώμην της Επιτροπής κ.λ.». Ετσι για εννοολογική ιώωτοηση του άρθρου αυτού σφάθησε απο το νομοέκτη στην αρμόδια ΕΠΙΤΡΟΠΗ, που όμως φωνήται, ότι σπυματήσε, όπως είχε οικουήμα, στο γραμμα του νόμου κι όχι στο πνευμα, που με εκείνο το «εν γένει» κυριώντα ποσώς άλλο τα όρη της λογοτεχνίας, όπως το κινήρησε ο Κωστής Παλαμας (Βήμα» 12.4.1926) του περιεπιθίνου σ' αυτα και την ιστορία και γενικότερα την πεσογραφία, ο Κ. Λημυράς, Ο Α. Καραντώνης, ο Γιαν. Σαμψιτάς, ο Α. Σωτοπούλος και άλλοι άλλοι.

Είνω λαντών εν τάξει η αρμόδια Επιτροπή και σαν απόδοξη παρθέτω ποσοτήση επιστολής του Υπουργείου πολιτισμού και επιστημών απο 4.8.1975 προς τον υποψαινόμενο, που υπογράφη ο Υπουργός κ. Κ. Α. Τρυφανής ανα γνωρίζοντες την υπαρχή του θέματος και την ανανη «νομική της ριθμισίας του θέμου των λογοτεχνικών συνταξών και εις τους λοιπούς ανθρώπους των γραμμάτων», απαντή: Η ημετέρα υπηρεσία περιέβα λα τις τον πραγματοποιήσιμον του ετους 1976 το θέμα (αρα υπηρχε και υπαρχε εκταρής θέμα) πρακτικένου να μελετηθη η δυνατότης, επιεπισης, του θέμου των, προς τους λογοτέχνες, παρεχόμενων συνταξών και εις ετερας κητεγορίαις πνευματικών ανθρώπων ως είναι οι ιστορικοί συγγραφαι οι λαογραφαι κ.λ.». Αλλά περισε και το '76 και το '77 και το '78 και τονετω να ελεισα και το '79 χωρίς να κατορθωθει η όημοσιευτή ενός τρισπχιου άρθρου, ώστε να συμπερίληθόν στη συνταξιοδοτήση των λογοτεχνών και μερικοί άλλοι εργάτες του πνεύματος και αξίαι εκπροσωποι των ελληνικών γραμματείων. Παντως, όπως έγραψε ο κ. Α. Σωτοπούλος (σημ. «Βριουνή» 2/2.1977) «Αν ζήσκων σήμερα ο πατέρας της ιστορίας Ηρόδοτος και ο Εθνικόδοξος, ο Αριστοτέλης, ο Φρυνιζής, ο Μιαρηνινης, ο Παπαρηγοπούλος και ολοι οι άλλοι σκαπανεις του ιστορικού μοχθου... αι ησαν απο βληται του συννοκαλιστικου χώρου της λογοτεχνίας».

Οποσοδήποτε νομίζω, ότι δεν νικήται κιά η εξακολούθηση και η ανοχή απο την Πολιτεία της αδικίας αυτής σε βαρυσ αξίαι ιστορικών συγγραφέων και λαογράφων, των οποίων παγκίαινα το έργο κρήθηε ως «εθνική πρσοφορά» και για την επιστημονικότητα και για τη λογοτεχνικότητα του.

Φιλικά

ΠΑΝΟΣ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Αθήνα 30.4.1979.

προσφυγων. Που είναι λοιπον τ' ανθρώπινα δικαιώματα που τσος ντορος γίνεται στη Λύση; Όταν δεν επιτρεπουν να επανυπατριστούν και να πεθανουν στην πατρίδα τους γεροντες άνθρωποι των 80 και 85 χρονων; Πως θέλουν οι κρατικοί να λέγονται χριστιανοί με τέτοια σκληροτητα; Γιμή και περηφάνια για τους κρείς Ισαάκυλο και Παπαμνηστο, και για

αλους εκείνους που αγωνίζονται για να επιτρέψουν οι 35.000 πολιτικοί πρόσφυγες ανάμια μας, και να ζήσουμε το υπολοιπο με αγαπη και αόεροφοσύνη. Αυτό δεν θα πε και χριστιανισυνη;

Ευχαριστώ με πολλή τιμή
Ένας Γραμμενοχωρητής

7-5-79

Ομιλία του κ. Ι. Ντεγιάννη

Ο γνωστός ανώτατος λειτουργός της θέμδας και εκλεκτός ποιητής, κ. Γιάννης Ντεγιάννης, έδωσε διάλεξη στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Παισαία, καλεσμένος από το ομώνυμο Σωματείο στις 4-4-79 σε πυκνό ακροατήριο, με θέμα: «Βία και Ελευθερία». Ο ομιλητής έδωσε ένα νόημα με ρεαλιστικές διαπιστώσεις για τις μορφές και τις σχέσεις βίας και ελευθερίας ανάμεσα στους αιώνες. Τον κ. Ντεγιάννη προλόγισε με εύστοχη και περιεχτική εισήγηση ο λογοτέχνης και νομικός κ. Φανης Μούλιος και απάγγειλε υπέροχα ένα ποίημα τού ομιλητή ο πειραιώτης ποιητής Αλέκος Χρυσοστομίδης.

Μία Διεθνής Έκθεση

Η Ηεαρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών πραγματοποίησε στις 14-4-79 ένα πολυθαύμαστο καλλιτεχνικό γεγονός. Έφερε για 14 μέρες σε αίθουσα της Νομαρχίας τη Διεθνή Έκθεση BIENNALE με τα σπουδαία και απαραμίλλα έργα φωτογραφικής Τέχνης που μετείχαν 22 χώρες.

Φάλαξη του Απ. Τόλη. Στην ευκαιρία του γιορτασμού της «Πενήνταμιας Ημέρας Υγείας» ο διακεκριμένος Παιδίατρος και πρόεδρος της Ιατρικής Εταιρείας Ιωαννίνων κ. Απόστολος Τόλης μίλησε στην ΕΗΜ στις 11-4-79 με θέμα «Το υγιές παιδί εγγύηση για το μέλλον».

Η κ. Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου

Στις 14-4-79 σε αίθουσα του Λυκείου Ελληνίδων στην Αθήνα αναμνησε σε πυκνό ακροατήριο μίλησε για τη «Γιορτή της Μητέρας» η εκλεκτή ποιήτρια και τεχνγράφος φίλη τατη κ. Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου και καταχαροκεροτήθη κτ.

Ο Βαλιούλης για τον Πατριωτή

Στη θρα. νίκη στο μέγαρο της Ηεαρ. Εστίας ο εβάρτος λογοτέχνης Στέργιος Βαλιούλης μίλησε προ του Πάστρα με ιδιάζουσα και συγκινητική επιτυχία για τη ζωή και το έργο του μακαριτη αγαπητού φίλου και ποινάμένου ποιητή της ανθρωπιάς, της ελπιτικής και της αρήνης Άλθου Πατριωτή.

Έκθεση ζωγραφικής. Ο εκλεκτός νατουραλιστής ζωγράφος κ. Γεράσιμος Ζερβός είχε στα Γιάννινα τη 15η έκθεσή του στα μέσα του Μάη με 62 πίνακες σε λάδια και ακουαρέλλες. Ο κ. Ζερβός σημείωσε ει αυτή τη φορά μεγάλη επιτυχία.

Αδάμ και Εύα
Μουσείο Βουδαπέστης
(Φλαμανδική τέχνη)

Φρειδερίκος Νίτσε (1844 - 1900)

Δύο επιστολές που μαρτυρούν τις παράνομες και τα πάθη, τις ανισορροπίες και τις αντιφάσεις του πνευματικού πατέρα του Χίτλερ που με τόση βαρβαρότητα σφαγίασε την ανθρωπότητα στο Β΄ Π. Πόλεμο.

Μεταφράζει ο Ντίνος Κούγκουλος

Στόν Φράντς Όβερμπεκ Ράπαλλος, 25 Δεκεμβρίου 1882

Αγαπητέ φίλε, ίσως να μην έλαβες το τελευταίο γράμμα μου. — Αυτό το τελευταίο δάγκωμα της ζωής, ήταν το σκληρότερο, το οποίο μέχρι τώρα μισούσα, και είναι ακόμα δυνατό σ' αυτό επάνω να πνιγώ. Στις ατιμωτικές και γεμάτες βάσανα αναμνήσεις αυτού του καλοκαιριού, έχω υποφέρει σά σε παραφροσύνη — οι υποδείξεις μου στη Βασιλεία και στο τελευταίο γράμμα μου, αποσιωπούσαν πάντα το ουσιωδέστερο. Είναι μιά διχόνοια αντιθέτων παθών εκεί μέσα, που αδυνατώ να διανοηθώ. Αυτό θα πει: τεντώνω όλα τα νεύρα της υπερνίκησης — αλλά έχω ζήσει πάρα πολύν καιρό στη μοναξιά, και έχω απ' το ίδιο μου το λίπος αποζηήσει, τυραννισμένος τώρα στά ίδια μου τά πάθη, περισσότερο από κάθε άλλον.

Θά θελα μόνο να κοιμηθώ! — Αλλά οι δυνατές δόσεις των υπνωτικών βοηθούν το ίδιο λίγο, όπως οι έξη μέχρι οχτώ ώρες περίπατο που κάνω.

Εάν δεν ανακαλύψω την αλχημιστική — Τέχνη — κι απ' αυτήν ακόμα την κοπριά, χρυσό νά κάνω, διαφορετικά είμαι χαμένος. — Έχω να αποδείξω εδώ την ωραιότερη ευκαιρία, ότι όλα τα συμβάντα είναι χρήσιμα, όλες οι μέρες άγιες κι όλοι οι άνθρωποι είναι θεϊκοί!!!

Όλοι οι άνθρωποι θεϊκοί. —

Η δυσπιστία μου, είναι τώρα πολύ μεγάλη: αισθάνομαι α' όλα, ό,τι ακούω, περιφρόνηση εναντίά μου. — π.χ. ακόμα τελευταίος από ένα γράμμα τού Ρόντε. Ορκίζομαι, ότι αυτός, χωρίς την περίπτωση των παλιών γνωριμιών, θα επέκρινε εμένα και τους σκοπούς μου κατά τόν πιο προσβλητικό τρόπο.

Από χτές έχω ήδη επίσης διακόψει την αλληλογραφία με τη μητέρα μου: δεν μπορούσα πλέον άλλο ν' ανεχτώ, και θα ήταν καλύτερα, αν είχα από καιρό πάψει να υπομένω. Κατά πόσο τώρα ενδιάμεσα οι εχθρικές κρίσεις των οικείων μου αρπάχτηκαν νά με δυσφημίσουν — ήδη, θέλω πάντα ακόμα καλύτερα να ξέρω, παρά να υποφέρω σ' αυτή την αβεβαιότητα. —

Η σχέση μου με την Λού βρίσκεται στις τελευταίες οδυνηρές επάλξεις: έτσι πιστεύω τουλάχιστο σήμερα. Αργότερα, εάν υπάρχει ένα αργότερα, θέλω να πώ μια λέξη γι' αυτό. Συμπόνια, αγαπητέ μου φίλε, είναι ένα είδος κόλασης — αυτό θα 'λεγαν επίσης και οι οπαδοί του Σοπενχάουερ.

Λε σε ρωτώ: «τι οφείλω να κάνω;» Μερικές φορές σκέφτηκα νά νοικιάσω ένα δωματάκι στη Βασιλεία, να σας επισκέπτομαι μια εδώ μια εκεί, και να ακούω πανεπιστημιακές παραδόσεις. Μερικές φορές πάλι, σκέφτηκα το αντίθετο: τη μοναξιά και την απάρνησή μου, μέχρι το τελευταίο σημείο να εξαντλήσω και —

Ήδη αυτό τρέχει το δρόμο του! Αγαπητέ φίλε, με την αξιοσέβαστη και έξυπνη γυναίκα σου — μου είστε ακόμα το τελευταίο, σταθερό, μεγέθους πέλματος έδαφος. Παράξενα!

Εύχομαι να 'στε καλά!

Λικός σου Φ.Ν.

Στη Μαλβίντα φον Μάυσενμπουγκ Ροζενχύγκελ, 12 Μαΐου 1887

Αξιότιμη φίλη. Ασυνήθιστα! Αυτό που εκφράσατε τελευταία με τόση καλωσύνη, σα να μην έπρεπε να είναι τώρα για μας τους δυο εύφορο και αναψυκτικό, ν' ανταμώσουμε τις δυο μοναξιές μας πάλι μιά φορά, και να μετατοπίσουμε στο αμέσως επόμενο εγκάρδιο μέρος· αυτό έχω σκεφτεί ο ίδιος αρκετά συχνά τον τελευταίο καιρό κι αναρωτιόμουν: Ακόμα ένα χειμώνα με Σάς μαζί, ίσως ακόμα να μας καλοσωρίσει και να μας περιποιηθεί πάλι απ' την Τρίνα. — αυτό είναι στην πραγματικότητα μια εξαιρετική δελεαστική ελπίδα και προοπτική, που δεν μπορώ να Σάς πω αρκετά ευχαριστώ! Καλύτερα ακόμα μια φορά στη Σορρέντ (δix και τρις το καλόν έλεγαν οι Έλληνες: «όλα τα καλά δυο και τρεις φορές!») Ή στο Κάπρι - πού θέλω να κάνω πάλι Μουσική για Σάς, και καλύτερη από τότε: Ή στο Αμάφι, ή Καστελαμάρε. Τελικά ακόμα και στη Ρώμη (παρόλον ότι η δυσπιστία μου ενάντια του ρωμαϊκού κλίματος και των μεγάλων πόλεων γενικά, στέκεται σε γερά θεμέλια, και δεν είναι εύκολη να ανατραπεί). Η

μοναξιά με τη μοναχική φύση, ήταν μέχρι τώρα η δροσιά μου, το μέπον της ανάρρωσης: τέτοιες πόλεις της μοντέρνας ταραχής, όπως η Νίκαια, όπως άλλωστε η Ζυρίχη (απ' όπου ακριβώς έρχομαι), για μακρύ χρονικό διάστημα μ' ερεθίζουν, με στενοχωρούν, με κάνουν αβέβαιο, άτολμο, άπραχτο κωθρό, άρρωστο. Από κάθε ήσυχη παραμονή εκεί κάτω, έχω συγκρατήσει ένα είδος νοσταλγία και πρόληψη, να να έχω αναπνεύσει βαθιά, έστω και για μιά στιγμή εκεί, από οπουδήποτε αλλού στη ζωή. π.χ. στην πρώτη διαδρομή που κάναμε μαζί απ' τη Νεάπολη προς το Ποσιλίπ.

τέλος, συλλογιζόμενος όλα, είστε άραγε η μόνη που μου 'μεινε για μιά τέτοια επιθυμία: κατά τα άλλα, αισθάνομαι στη μοναξιά και στο άσυλό μου καταδικασμένος. Δεν υπάρχει καμιά άλλη εκλογή! Αυτό το οποίο ακόμα λέγεται ζωή, μια ασυνήθιστη και δύσκολη άσκηση, είναι ν' αποτραβηχτώ απ' τους ανθρώπους, και να μην αφήσω τον εαυτό μου να δεθεί με κανέναν! Ίσως είναι η υπερβολική ακεραιότητα την οποία υποβάλλω σε κάθε άσκηση απευθείας «στους ανθρώπους» που δεν μπορώ να ανεχτώ πλέον, ολιγότερο τους «νέους ανθρώπους», οι οποίοι με επισκέπτονται όχι και τόσο σπάνια | — όχι, είναι επιφορτικοί — αδέξιοι, ακριβώς όπως τα μικρά σκυλιά! | Τότε, στη μοναξιά της Σορέντ, μου ήταν ο Μπρέννερ και ο Ρέε αρκετά πολύ: μου φαίνεται, ότι τότε ήμουν πολύ σιωπηρός απέναντί σας, πάνω σε πράγματα, που με κανέναν άλλο θα συζητούσα, εκτός από Σάς.

Στο τραπέζι επάνω είναι η νέα έκδοση [δύο τόμοι] Ανθρώπινο, Πανανθρώπινο, της οποίας επεξεργαζόταν τότε το πρώτο μέρος — Παράξενα! Παράξενα! Ακριβώς κοντά στην αξιότιμη προσωπικότητά Σας! Στους μεγάλους «Προλόγους», τους οποίους βρίσκω αναγκαίους για την έκδοση όλων των έργων μαζί, υπάρχουν παράξενα πράγματα, από μια αδιάκριτη ευθύτητα που έχει σχέση με μένα τον ίδιο. Θέλω να κρατήσω από ένα σώμα «όλα μαζί» μια για πάντα: γιατί δεν απασχολεί τόσο πολύ τους ανθρώπους, να νοιώσουν κάτι απ' τη στριφνότητα και σκληρότητα, με την οποία ο ίδιος, κάτω απ' την αγωγή του ίδιου ιδανικού, μεταχειρίζεται ή έχει χειριστεί. Γι' αυτό έχω ρίξει το αγκίστρι μου «στους ολίγους», τελικά, άραγε, επίσης χωρίς ανυπομονησία: γιατί αυτό έγκειται στην απερίγραπτη αλλοκοτιά και επικινδυνότητα των συλλογισμών μου, ότι πρώτα πολύ αργά — και όχι βέβαια πριν το 1901 — θ' ανοίξουν τ' αυτιά τους, γι' αυτούς τους συλλογισμούς.

Να 'ρθω στις Βερσαλλίες — άχ να μου ήταν μόνο κάπως δυνατό! γιατί θαυμάζω τον κύκλο εκεί των ανθρώπων που βρίσκεστε [παράξενη ομολογία για ένα Γερμανό· αλλά εγώ αισθάνομαι στη σημερινή Ευρώπη πιο συγγενικός στους πνευματικούς Γάλλους και Ρώσους, και τελειώς, και εντελώς καθόλου στους γραμματιζούμενους πατριώτες μου, οι οποίοι κρίνουν όλα τα πράγματα με το σύνθημα.

«Πάνω απ' όλα Γερμανία, Γερμανία!». Πρέπει όμως να πάω πάλι στον κρύο αέρα του Ένγκαντιν: η άνοιξη μου παρακάθεται απίστευτα: Δε θέλω να παραδεχτώ, μέχρι ποιούς γκρεμούς ατολμίας, μ' αποπλανηθεί η επιρροή αυτή. Το σώμα μου [όπως κατά τα άλλα και η φιλοσοφία μου], αισθάνεται το κρύο, σαν κονσερβοποιημένο στοιχείο του, που είναι αναγκασμένο να 'ναι μαζί του.

— Έτσι τελικά μ' αυτό δεν προδίνεται κατά κανένα τρόπο μία «κρύα φύση»: αυτό βέβαια το καταλαβαίνετε, αξιότιμη και πιστή μου φίλη!...

Με παλιά αγάπη κι ευγνωμοσύνη

Δικός σας Νίτσε

Υ.Γ.

Η Δίδα Σαλομέ μου γνωστοποίησε παρομοίως τον αρραβώνα της, αλλά δεν έχω επίσης απάντησει· τόσο ειλικρινά εύχομαι γιά την προκοπή και ευτυχία της. Αυτό το είδος ανθρώπου του οποίου λείπει ο σεβασμός, πρέπει κανείς ν' αποφεύγει.

Στη Ζυρίχη έχω συναντήσει την εξαιρετη δεσποινίδα φον Σίρνχόφερ, η οποία μόλις ήρθε απ' το Παρίσι· πάνω απ' το μέλλον της, σκοπό, άποψη, αβέβαιη, αλλά, όμοια με μένα, ενθουσιασμένη γιά Ντοστογιέφσκι.

*Στενότερος και πιστότερος φίλος του Νίτσε